

gymehet a felsőreégi iskolába iskoláztatni be. Így idetelgenek a felsőreégi iskolában a vállalkozó tanítást kellett bevezetni.

Hérem!i! A pécsi tanítóképzőintézet cserkészcsapata zászlószentelésre készül. Szeretném, ha a felnevelődő tanítógeneráció maga előtt látta az elődök példáját s a zászló alatt megismerné a tanítói összefogás szükségét és megtanulná a tanítói egység megbecsülését. Ez okból, különösen és első-sorban azok számára, akik a csapatnál, annak vezetőivel, tagjaival hűzelelben nexusban voltak és vannak, meg azok számára, akik törekvéseink iránt megértést, érdeklődést tanúsítanak, zászlószentelést készítteltem. Ezeket a szegeket cserkészretek a karácsonyi sünetben személyesen fogják bemutatni, illetve kézbesíteni. Cserkészsiszisztelettel kérem, fogadják őket szívesen! A csapat nevében: v. Széhy Pál, parancsnok.

Irodalom.

Liget János: Árvák karácsonyi álma. Daljáték 1 felvonásban. Ilyenkor, karácsony tájkán megjelennek a könyvpiacra a karácsonyi játékok. Legtöbbször az árvák karácsonya körül mozog. Az elhagyottakat is felkereső Jézuskáról szól. Öröm és boldogság költözik bennük a kunyhókba, a szegénység, a nyomor, a siralomtanfárya. Úgy érzem, hogy szép misziót teljesítenek ezek a karácsonyi játékok, mert vigasztalják a keserűeket, segítséért biztatják a boldogokat. Ligeti János daljátékát is így misziós munkára indul. Vigasztalás, biztatás, bátorítás akar lenni. Az árvák egyéni sorsába igyves kézzel szövi bele a nemzet árvaságát. Három árva, akinek szülőit elpusztította a cseh uralom, az erdőben bolygón s átjut a magyar határon. Estére kelve, ayon fázva és éhezve, egy erdőszunyuhóhoz érnek s ott álomra hajlítják fejüket. Szent este van. Először pajkos manók settenkednek a kunyhóban s körülölelik az árvákat. Az árvák nyugtalan, félénk álmit jelzik. De csakhamar lágy muzsikacsilingelés hallatszik. Jézuska elindult az égből. És rátálat a kunyhóban alvó árvaakra. Ha csak álmodnak is, de boldogság költözik a szívükbe. A legnagyobb, — álmban, — felkel és meg akarja ölelni Jézust. Ő azonban kitér az ölelés elől. A fiú utánamegy, de Jézus eltűnik. A kunyhó ajtaján ebben a percben lép be az erdősző s a fiú őt öleli meg. Neki mondják el az árvák szomorú sorsukat. Minden jóra fordul, mert az erdősző az egyetlen fia mellé magához veszi a három árva. Ez a darab meséje, melyet kedves, egyszerű nyelvezettel és cselekményekkel elevenítenek meg a szereplők. Az egész darabot bájos zene, csevegő-bongó dallamú egész kísérő, melyet elemi iskolás tanulók is könnyűszerrel megtanulhatnak. A zongorakíséret könnyed módon bír s így a kísérőtől nem kíván nagyobb technikai készséget. A bájos kis daljáték, — melynek szerzője a pécsi képzőben végzett tanító-

ember, — elemi iskoláknak, de különösen cserkészapód csapatoknak melegen ajánlható. A szöveg-könyv és partitúra kapható a szerzőnél (Budapest, V., József-tér 3.), valamint a Szent István-Társulat pécsi könyvkereskedésében. v. Sz.

„**A futár**”. 1927-ben jelent meg **Hosary** György, akkor még egeri járás kántollából a „Renegát” s. 150. mükedvel számpod előadásra is került a darab sok erkölcsi sikerrel. Jelent ki, mely dráma esz-tüjből irredenta dráma került ki, mely dráma eszméjénél és drámai hozzáfás értékénél fogva megérdemli a teljes támogatást azok részéről, akik az irredenta ügynek akarnak szolgálatot tenni. Az újabb darab címe „**A futár**”. **Tartalma:** Erdély nyugati részén Bánóczy uraság, keleti részén Telesky uraság fölkelést terveznek a magyar főszaadulás érdekében az oláhok ellen akkor, amikor az entenygári többi részében szintén fölkelés tört ki. Az egyenítő fölkelés összekötje a két vért között István gazda, „**A futár**”. István gazda vállalkozás-lacért elével fizet, azonban a fölkelés szerencsés megindul, sikerrel is jár, Erdélyt az oláhoktól megfistítják, de Telesky a főszaadulást nem érheti meg, mert harc közben holtan esik össze gyötölő találya. A háromfelvősen darab tízza hazaszeretőtől, ma kívánatos irredenta eszmétől izzik s bájos jelenetekben gazdag. István gazda feleségének egyszerű lelkéből s a finom, mivel lelkü Teleskyknél egyaránt az áldozatos magyar nőt eszményekre rajzóldók szemünk elé. Bájos az álmokép, melyben Telesky az ország teljes főszaadulását álmodja meg saját halála árán. Szívesen kész erre az áldozatra is a haza érdekében. Végül befejezi egy rövid jelenet, a „futár sirja”, hol István gazda felesége talán áldozatos lelkéért találkozik az oláhok által elűzötöt Ferkó fiával. A darab irredenta eszméjénél fogva érdemes arra, hogy színpadra vigyük s népünk érvesszülvágét ezzel a gondolattal telítsük. Ennek a darabnak minden kis falu színpodra előadásra kelne tenné. Technikája könnyű s minden falusi színpod előadásra. Ára a szerzőnél előigyezve példányonként 1.60 P. Előadási jog megszerzéséért 5 példány vásárlásával. Cím: Muzsogó plébánia.

Szerkesztői üzenetek.

Többelnek. A félreértés onnan eredt, hogy az irbák árának behűlésekor feladóként nem az szerepelt, akinek nevére szól a számla, hanem más. Esztéretlenül szükséges az, hogy az irbák árának behűlésekor feladóként mindenkor az szerepeljen, aki a rendelést eszközölte s akinek nevére szól a számla. Célszerű még a számla számára is hivatkozni. Így eljárással mellett félreértés nem támadhat. Pl. ha a számla a róm. kath. iskola nevével áll, ekkor a pénz feladásánál feladóként a róm. kath. iskolát kell felüntetni. Ha pedig névre szól a számla, ez esetben a pénz feladásánál a számlán felüntetett név szerepeljen feladóként.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPORTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉ YHÁZMEGYEI TANHTATÁSÓG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tantályog.

Kiadótályadonos: a „Pécséyházmegyeli Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elsőjén.

Előfizetési díj 1931. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklamáció is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak a 45. 612. sz. postaküldeménykiszorítóján befizető-lapon küldendő be.

Pécs, 1931. január 1.

XX. évfolyam, 1. szám.

Tartsd meg Isten Asztrik apát utódját...!

December 21-én megkondultak a haragok a kalocsa egyházmegyében. Favázás haranglábakon, meghitt szentélyi kápolnáknak, bádögtejtű fehér templomokban, hatalmas domokban ércnyelvek jubileumt zengtek. Tágas cselédházakból, újrapített iskolából, renovált templomból, zárdák magányból, fehér kórházi ágyakról jubiláló lelkek szárnyaltak Kalocsa felé.

Harangzúgás, lelkek szárnyalása köszöntötte Asztrik apát utódát: Zichy Gyula, gróf kalocsa érseket, püspöké szentelésének 25-ik évfordulóján.

És a csónka egyházmegye ünnepi országos ünneppé dagadt. Az egész ország népe tisztelő szeretettel, őszinte ragaszkodással és szívbeli fatadó hálával vette körül az apostoli lelkű, Istenért és a nemzetért mindig parakéző főpapot.

Ebből az ünneplésből talán a legnagyobb rész a pécsi egyházmegyére esett. Zichy Gyula gróf húsz éven át kormányozta szent Mór örökségét: a pécsi egyházmegye. Húsz év hite, küzdelme, megpróbáltatásai, szenvedései összekovácsolták a lelkeket a főpásztor lelkével. Húsz év alkotási nemcsak a történelem lapjaira írták rá nevet, hanem a forró emberi szívek mellé is.

Mikor megkondultak a kalocsa egyházmegye harangjai, akkor a pécsi egyházmegyében is őszdobbantak a szívek. Az ő szülői alakja köre fondott akkor minden, ami szép és magasatos. A szentmisék minden kegyelmét érte ajánlották: róla szólt a magányos merengés és a társas csevegés minden melleg megemlékezése: érte csendült az elhagyottak imájai. Püspöküadásdon és a Piusban nagyobb fénygel égett a szeretetörkémessége és az ősi város ódon utcáin minden tekintet őt kereste. Az egész egyházmegye egyetlen tüdőörkémessége és az ősi város ódon utcáin minden tekintet őt kereste. Az egész egyházmegye egyetlen tüdőörkémessége és az ősi város ódon utcáin minden tekintet őt kereste. Az egész egyházmegye egyetlen tüdőörkémessége és az ősi város ódon utcáin minden tekintet őt kereste.

És ebben a korszakban benne volt a pécsi egyházmegye katolikus tanítóságának lelke is. Hiszen mi, katolikus tanítók, az ő tanítványai, az ő munkái, az ő főpapi programjainak megvalósítói voltunk. A katolikus iskolák a földi élet állandó várai, melyekben az ő útmutatási szerint igyekeztünk emelni és lángrobbantani a lelki életet. És éppen ez, emelni a lelki életet és minni több állandó várat építeni, — volt az ő főpásztori programjának két sarkalatos pontja.

És mikor csüggés fogott el, mikor a nehéz idők megtörték lelkünk rugalmasságát, mikor úgy láttuk, hogy minden munkánk bájos veszett, akkor új erőt adott az ő Istenbe vetett hite, lelkünk új erőt adozta az ő bizakodása és új munkára serkentett áldatos kitartása.

Ma, amikor püspöké szentelésének negyedszázados fordulóján fiúi hódolattal köszöntjük Asztrik apát utódját, nincs sok szavunk, csak egyetlen, folytonosan ismétlődő imádságunk:

Tartsd meg Isten Gyula érseket, hadd hintse lelkünkbe a hit, a bizakodás, a kitartás magvait, hogy a jövőre írjad! Mert Őtőlé tanultunk mindent...!

írték Széhy Pál.

Napfényben.

Újén napján, a magyar sötétségben aygadó szívevel, gonderhes lellekkel vágnék neki egy hitvallással ösvénynek. Utjelszése: 1931. Sainle irónikusán hangzik indulásunkhoz a sok hősöntés: Boldog újestenődöt hódunk! Várhatunk mi ilyen? Es hűlőnősen számfiháramunk reá mi, magyar tanítók? A sok lövéses út, a magyar esalódások után? Csodának kellene lőrlennie.

Herczeg Ferenc a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Szent Imre ünnepein azt mondta: Mi magyarok most csodává őt nemzel vagyunk. A csodát azonban nekünk kell megcsinálnunk. A boldog élet nem a szerencsés körülmények, hanem elsősorban lelkiéletünk varázsolhaja felénk életünkbe. Sokszor bizony kegyetlen velünk szemben a sors. Varralannl pusztítólag csap le radánk, aharcsak a verőfényes égből

a ragadozó madár áldozatára. Az egyséhes és a nemzetek újfajta a Golgota felé jelöl. Megfagyasszja mosolyunkat és mély barázdákat hasít homlokunkba.

A történelem tanúsága szerint azonban sokszor sötét utakon, lövéses örvényekben és véres csapásokon is mosolyog, örüvendő lelkek járnak. Diadalmas szellemük illatos rózsákkal hinti tele azokat és ragyogó napfénybe borítja.

Ezt a csodát akarjuk mi is átélni. Várjuk pedig ehhez az erőt elsősorban is onnan felülről. A Gondviselésől. A dicsőséges magyar századok igazsághé, hogy örökös szemé mindig nagy szeretettel pihent rajtuk.

Messze keleten, Axiában bolyongtunk sokáig. Kultúra és haladás nem érdekelt bennünket. Beleszontodtunk régi hagyományainkba és búskák öntudattal járult a puszták végtelenségéig. Az Úr azonban őseinket ide vezérelte, áldott hazánkba és megigézte Evangéliumával. Nagy hivatalos rendelt a magyarság számára. Verlanú-nemet lett! Minden erejével védte a kereszténységét, a kultúrát a barbár kelettel szemben. Végig gázolt rajta a tatár. Nyakára ült a török. Nyomta az osztrák. Sokat szenvedett, de mindig erősödött. A nagy nemzet halasztórafajta után megfolytatta újfajta és jegyezte be történelmébe a dicsőséges lapokat. A Gondviselés virrasztott sorsa felett.

Bázel a fényvel indultunk mi újév napján neki a nagy sötétségnek. Hízszünk, bizunk, remélünk. A történelem pislogó mécsésénél előre látjuk

a jövőt. A napfényt. A tavaszt. A fellámadást. Biztosan.

Ez a jövő annál jobban erősít és lelkesít, mert a Gondviselés éppen minket állított be előmozdításoknál annak megalapozásába és előkészítésébe. Nehéz sora, melyen a földben ásnak. Hiszen olyan sötét van ott. Egyhangú, unalmas a munka. Ha azonban a munkás lelke szárnnyakat bont és jelfelé tekint, akkor előre látja a megasba emelkedő, erős, hatalmas várat. Ez megacélozza harjait és serényen, lelkesen folytatja a munkát. Tudja, érzi és élvezi, hogy minden ásonyi mélyítéssel a vár ellenállóképeségét fozozza. Bevehetővé tenné.

Ez a mi feladatunk az isholókban. A nemzetek és népek sorsát a huszadik század nagy küzdelmében lelki fölkészítéssel; tudással és jellemük dönti el. Ez a perspektíva aranyos napfénybe boríthatja az összes magyar isholókat. A városokban, a falvakban, a langyokban. Mindenütt ugyanazt a nagy célt szolgálják. Ásnak az ártatlan gyermekekkel, hogy valamikor alkalmasak és erősek legyenek az isteni Gondviselés által a magyarság számára kijelölt célok megvalósítására.

Ahik ezekben a nagy szempontoknak ragyogó napfényében járnak, azoknak a mai nagy sötétségben is szerencsés, boldog újévet kívánhatunk. Mert meglesz. Megteremtli számunkra diadalmas lehülétük.

Dr. Gábrél Pál.

A nagymélt. magyar Püspöki Kar erélyes állásfoglalása a kántortanítói sérélmek megszüntetésére.

A magyar Püspöki Kar a tanításág ismételt elterjesztését sérelmeknek orvoslását már évek óta állandóan napirenden tartotta s azzal a legkomolyabban foglalkozott. A Püspöki Kar a maga részéről is lehetetlen állapotnak tartotta azt, hogy a kántortanítókat is végző felekezeti elemi iskolák tanító államegyesületéi akként állapította meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy a tanítókat és kántortanítókat a tanításágok együttesen tanítói felekezeti szervezetek. Ezért állandóan szervelemzta a m. kir. kormánytól azt, hogy az 1923. évi XXXII. t. c. 13. §-a hatályon kívül helyezessék s ezzel a kántortanítóknak lelki egyensúlya visszaadassék. Legújabbban pedig a mai termények áratnak lehetetlen volna indította volna a magas Püspöki Kar, hogy a termények alacsony árai által előállított fizetési különbséget a kántortanítók részére sürgősen megadassék. Lehetetlen állapot s nem más, mint a munkás béreinek igazságtalan visszaadása az, hogy a búzát a kántortanítók javadalom értékénél 27 P 84. f.-ben állapították meg, s így tudták

be a kántortanító fizetésébe, pedig most alig 15 pengő az egységár. Ebből következik az a ferde helyzet, hogy a kántortanítóknak kántortanítói fizetésébe együtt jelenleg kevesebb, mintha csak tanító volna és tanítói fizetést kapna.

Az eddig fenálló sérelmes helyzet azonban nemcsak a jelenleg működő kántortanítóknak volt anyagilag hátrányos, hanem maigkra a kántortanítói állásokra is, mert kántortanítói állásokra ma már alig akad pályázó. Ennek folyamán pedig az, hogy a kántortanítói állások elnököltanódnak.

A magas Püspöki Kar ismételt közbejárása végre meghozta a már rég várt síkért. A m. kir. pénzügyminiszter ugyanis kijelentette, hogy a legközelebbi költségvetés keretében gondoskodás fog történni, hogy a kántortanítók sérelmet orvoslást nyerjenek. Bizunk abban, hogy a nyilvános komoly ígéret valóra válik, mert főbb halogatás következménye esetleg az lenne, hogy négyzetes szellem ragadhatja magával az érdekelt kántortanítókat.

Megjelent a Szent Imre Év Albuma

A legszebb, legkedvesebb, legolcsóbb ajándékhünyő

Huszár Károly, a Szent Imre-Év rendező főbizottságának elnöke hatalmas díszalbumban összeállította a Szent Imre-év ünnepeiről készült 300 fényképfelvételeit. Művészi formában, ragyogó mélynyomú technikkal, 208 oldal terjedelemben megjelennék újra mindenki előtt a nagy ünnepek képrázatos képei.

A pápa Öszentsége, Sincero legátus, a hercegprímás, az öt külföldi kardinalis, a püspöki kar, a kormány, Izabella főhercegnő, a főváros főpolgármestere, a főbizottság ferji és női tagjai, vidékét főszerzője, a legnevezetesebb külföldi vendégek, valamint gyűlés elnökeinek és szónokainak egyéni arcképe veszi be a művet. Úgyelű előszó, a pápa apostoli körlevele és a magyar püspöki kar pasztoralemele a szöveg. Azonkívül csupa képe minden, mintha csak egy mesés film peregne le előtűnik.

Közdők az Americana nagyküldetésének gyűlésével, amelyen meghirdette Sereb hercegprímás a magyar Szent Esvet. Felelevednek a mártírszobor feljárta és az esztendőmi nőt záródnak emléket. Mintha a szemünk előtt roghatna be Budapestre a legatus díszvonata.

Szebbnél-szebb, szabadidőnek kiválóan alkalmas budapesti látványos tájképek következnek, amelyek közül különösen a csodálatos estélyi felvételek elragadóan hatnak.

A Szent Imre szobor felszentelése, az ismerkedési estély, a vérmeszi tábori mise, a Krisztus király diadallója a Dunán, az Eucharisztikus világyűlés, a Szent Jobb körmenet több mint 100 felvétellel szerepelnek.

A tiróliak, a külföldi záradékok, az ünnepek eszmái, a nőt naggyűlés, a kardinalisok, a főpápas, notabilitások, Apponyi Albert graf, a szentséget vő hajó, a gyűlésben úszó Dunapart, a mesés tűzijáték, a szerzetesrendek, a különböző nemzetek diáksága, leventék, cserkészek, julusiak, a katolikus

egyesületei, a színgárda, a kongregációk, a céhek, a vármegyei kiállítások felvonulása, a szent ereklyék, a kormányzó és kísérete, a plébániák processziói, a Szent Imre ünnepek egy parlamenti és a szobornál, a Zichy Nándor-szobor leleplezése és a szegei fogadalmi lempom felszentelése mind élethűen vannak megörökítve.

A főbizottság, amelynek hiadában ez a váruvartár és biztosan világsikerrel jelentő Szent Imre Album öt nyelven megjelent, úgy intézkedett, hogy ez a művészi értékű emlékhünyő, könyvtárhelyeskedő ára 10 pengő.

E nagyetű mű, a kath. ünnepek, könyvtárak, intézetek, iskolák, egyesületek legkedvesebb díszle. Katolikus hitűeknek, nemzeti felemelkedésünk, kultúrfejlődésünk egyik legszebb dokumentuma: Huszár Károly könyve.

Ebből a remek albumból ezeket kellene külföldre küldeni, mert ennél nevesebb propaganda el sem képzeltető. Akinen van barátja a messze idegenben, ajándékozza meg ezzel a ragyogó díszkönyvvel, amely dicsőséget szerez a magyar katolikus népnek és becsületet Magyarországnak.

Ha mindazok, akik a feledhetetlen napok rendezésében közreműködtek, segítenek fognak a terjesztésben is, akkor ezzel betelöltük az egész Szent Imre évek hatalmas népművelő munkáját.

Több ezer katolikus férfi és nő, ifjú és öreg, világ és pap személyesen felismerhetik magat a sikerült illusztrációban. Egész életre szóló emlék lesz ez tehát mindazoknak, akik személyesen részt vettek a Szent Imre ünnepekben.

Né késlekedjék senki a megrendeléssel, mert csak korlátolt mennyiségben jelent meg az első kiadás és az esetleges utányomás sok időt vesz majd igénybe.

Előfizetni a pénz előzetes beklüdesével a következő címen lehet: Szent Imre Főbizottság Budapest, IV., Veres Pálné utca 9.

Megjeleni Bok József németbolyi esperes, ker. tanfelügyelő, plébános által összegyűjtött templomi népének

Kántorkönyve. Ára 20 P.

Előzetesekkel telvesz a Haladás Nyomdárészvényirtárság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

2664/1930. szám alatt egyházhatóságilag jóváhagyott egyházközsegi szabályzat (1- P), képviselőválasztási jegyzőkönyv (12 fill.), választói névjegyzék úripanomatvány (4 fill.) Haladás Nyomdárészvényirtárságnál kapható.

Aktualitások.

A pedagógiai szemináriumokat Tolnában néhány esetben eddig is összehajósítottuk a köri gyűlésekkel. Amint a Székly Pál erre vonatkozólag mond azt teljes egészében magamé tézsem. Nincs értelme annak, hogy évenként körzetenként négy pedagógiai szemináriumon, járásonként a dármeget általában tanítóegyesületi keretében egy-két járási és espereskerületenként is egy-két körüi ülést meg kellene tartani. Különösen akkor, amikor az első helyett egyáltalán nem adnak napit és fuvardíjat is az utóbbira sem kapja meg azt minden kath. tanító. Ugyanugyan ott, ahol a polittik közösség az iskolafentartó és az egyházközösség (iskolaszék) adót nem vet ki, a polittik közösség a szanálás óta nem fizethet a kath. tanítónak gyűlési napidíjat. Így az egyházmegetti közgyűlést és az országos szövetségi gyűléseket is beleszámítva, éventhént itt gyűlésre is járhatna a tanító, ha tagja a dármegeti ág. egyesületnek és országos szövetségnek és mindenhozá tagsági díjat fizet. Mert azt fizethet, de a napidíjat lassankint mindenütt megvonják tőle.

Kapcsoljuk hát össze a körzeti, járási és körüi összejöveteleket! Ebből csak előnyök származnak. Ugyan ennek csupán egy körülmény állhat. Ez pedig a kövelekedő lehet: nem lagadhathat-e meg az utalványozó az olyan körüi ülés napit és fuvardíjat, mely az espereskerületi területen kívül tartatik? Én említem nem mertem a körüi ülést a pedagógiai szeminárium körzetéi székelyhegyi összehúttal, hanem inkább meghívtam a pedagógiai szemináriumokat Pariba és így kapcsolom össze a kétőt. Személyi nézetem szerint egyházhatóságú intézkedés kellene ezért erre nézve. A 7100/1930. M. E. sz. rendeletben alapuló 2140/1930. isk. püspöki rendelet ugys módosításra szorul a most kiadott 7600/1930. M. E. számú rendelet folytán, mely utóbbi halva születelt nagyapának deklarálja az „étekes pénz” s a napidíjat jól jogába helyezi takarékosági jelleggel megfizetve. Az így kiadandó módosítás az az egy mondatot kellene felvennie az egyházhatóságnak, hogy *körüi ülésre akkor is jár napi- és fuvardíj, ha az ülés az espereskerület területén kívüli folyik is le.* Legyen szabad arra kérnem az egyházhatóságot, hogy e soralmat a tanítószék köréből előterjesztelt nyílt kérelemnek tekintse.

Az egyházhatóságok most alakulnak egymásután. Ha az iskolamegítelő nem vándorítja a magánát az az őt megillető jogot, hogy egyházhatóságú iskolai potatód vessen ki, tegye meg azt most az egyházhatóságú képviselőtestület. A polittik közösség, mint iskolafentartó ugyanis csak azon iskolai terhek viselésére kötelezhető, melyek a Canonica Visitationa megalla-

pítottak; újabb terhek: hadipótlék, igazgatói lisztelőlet, vasúti arcképes igazolványok térítési díja, gyűlést napl- és fuvardíjak, a Kath. Iskola előfizetési díjának fedezésére nem. Ezért nem élvezet ezen díjakat soli egyházmegetti tanító s az állami, közösségi és protestáns hártására szemben hátrányban van. Sok plébános ellenzi ezt az adókievetést és az újabban lelkenként 4 fillérben megállapított egyházi kulturadót inkább saját zsebéből fizeti, pedig ennek is az egyházhatóság költészetében van a helye. A fennálló rendelkezések szerint az egyházi, iskolai potatód nem kell, nem is szabad kívül bessenel, tehát csak a kivetés munkája hárul az egyházhatóságú tanácsra (nálunk ezt is a közösségi jegyző csinálja). Ezt a munkát azonban szívesen elvégzi a tanító, ha ennek folytán ezen neki a püspöki kar által is megírt melleske illetményhez jut. A beszédet az egyetemes adókievés keretén belül a közösségi jegyző eszközi.

Már az 1926. évi mohácsi közgyűlésen mondtam, ne örüllünk egyelőre, hogy a miniszter megengedje a hadipótlékra a hitelezett iskolák tanítói részére való kifejtését, mert sokáig fog még tartani, míg azt minden jogosult tanító megkapja. Ma is olyan vannak, akik nem kapják meg, hiába intézkedik a püspöki kar is. A polittik hatóságok nem folydotanak legysmit püspöki rendeletre, sőt előfordul, hogy a kultuszminiszter rendelkezést is meghúsiítja a belügyminiszter.

Kérjük meg fopasztorunkat, rendezje el mindennél az egyházhatóságú iskolai potatód kivetését, akkor erővénységnek rendelkezést s a tanítókat megkapják az őket megillető említt díjakat.

Az egyesületi életről szóló soraira szeretnék meg egyet-mást megjegyezni v. Széklynek. Azt mondja már előbb említt multhaal cikkében: „Ezek az összehasonlítások (melyeket a lapok utánam más tankerületekkel tett) bizony ránk, a pécsi egyházmegette tanítószékára nem kedvezők. Masutt mintha sokkal elevenebb élet látkénte, mintha kevésbé nyeglebb volnának a lelkek!” Megpallom, a jóváros és vidéki tanügyi lapokat olvasva én is többször kerültem már ezen érzés hatása alá. Most, hogy Székly kifejezte ezt az érzését, alaposabban jontotam meg ezt a dolgot és a kövelekedő megállapításokra jontotam:

1. A Néplótóni Lapjában pécs egyházmegetti gyűlésről emlékezetem szerint nem olvastam [ami nem zárja ki azt, hogy itt megjelent egy tudósítás]. Aki csak egy t lapot olvasna, azt gondolhatja tehát, hogy itt abszolúte nincs egyesületi élet.

2. A Nemzetnevelésben az egyházmegetti

választmányt és közgyűlésekről nincs tudósítás, ha én nem küldök be. Mint egyesületi jegyzőnek ez részben kötelességem is, habár senki sem tette kötelességemé és más hivatalot [ittkár, jegyző] tán azért nem is gondol vele, mert el szoktam intézni minden felszólítás nélkül. De röviden. A szerkesztő nem szereti a hosszú tudósításokat és én ehhez tartom magam. [Hova jutna, ha minden tudósítást meg kellene küldeni?] Sokszor nem akarja a beérkezett tudósításokat meggyújtani s a kiszínezett tudósításokból az lehet kövelekedni, hogy a gyűlés is színesebb, értekesebb volt, mint a pécsié. Az esperes körök gyéren küldik be gyűlésekről a tudósításokat. Az ídel ev tan kiutelt volt s a Nemzetnevelés olvasójának a pécsi espereskerületi eld munkájáról igentis elismeréssel kell lennie a tudósítások alapján.

3. A Dunántúli Tanítók Lapja*) főleg a Dunántúli nyugati és északi részről terjedt el s ezen vidékek egyesületi munkájáról, tanítói közéletéről ad szomat. Egyházmegettéről nem olvashatunk benne.

4. A Kath. Iskola is kevés, utolsó számában semmi gyűlést tudósítást nem közölt. Nem akarok most arról beszélni, hogy ez helyese-e vagy nem. De ha hivatalos lapunk más egyházmegettelt olvasna [amint tudom is, hogy olvasna], akkor még ebből sem ismerhet meg egyesületi életünk. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy a kiutállók informálása miatt a szerkesztő főtse meg a lapot gyűlést tudósításokkal. Ha Székly úr egyesületi életét ismerve kedvesülően hasonlítja azt össze más vidékek tanítói közéletével, akkor az egyesületen kívül állók még rosszabb eredményre jutnak.

5. Az eddigiekből nyilvánvaló, hogy a lapokból nem lehet megállapítani egyetemes egyesület vagy tankerület, vidék tanítói közéletét. De az is nyilvánvaló, hogy mint minden téren, a minél egykorább sajtó tudósítás járásra válik az egyesületnek, a tanítói közélet hírnevének. Azért a körüi jegyzők minden gyűlésről küldjenek több lapnak is [a vidéki polittik lapoknak is] tudósításokat. Ez én körüm és célból külön fiatal helyettes jegyzőt választott, ki az érdemeit megválasztott, rendszerint idősebb jegyzőt mentesíti a neki szomszor terhére levő munkától.

6. A pedagógiai szemináriumokról a Néplótóni Lapja szokott közölni tudósításokat,

*) Szombathelyen jelenik meg Finta Sándor szerkesztésében félhaviunk 18 oldal terjedelemben. Egyházi főtájtásunk is ajánlotta.

[a Kath. Iskola is közölt már], de az egész ország összes szemináriumairól ugyebár az sem közölhet? Baranya, Tolna dármegetti szemináriumairól még nem közölt. De közelebb a helyi lapok. Legelőbb Tolnában hasábos tudósítások vannak a polittik lapokban, minden egyes szemináriumról. S vajon egyes dármegettnek a székelyhegyi szövetséget szemináriumot többet érnek-e mint a mi kisebb körzetti szemináriumaink? Ha Dródy és még néhány kiadóság szerepel ott, akkor feltétlenül, de ez ritkább eset.

7. Nincs minden egyházmegettében egyházmegetti egyesület, s ha van, kevés helyen van, önálló és intenzív körüi élet, mint nálunk. Mit Baranyában a legtöbb tanító nem is ismer a dármegetti ág. egyesületet, Tolnában ezt is és annak járási körét is a kath. tanító közölt. Ahol csak „vidéki” egyesület vannak a kath. tanítóknak, mint p. o. a kalcsoai egyházmegettében, ott népebbé gyűlések vannak, megvitott előlékészekkel, s ennek folytán többet mutató [de esetleg nem többlettel] gyűlésekről olvasunk tudósításokat. Ahol pedig a menlekez hasonló körüi élet van, ott gondoskodnak róla, hogy Széklyhez s más érdeklődőkhöz is eljussan a gyűléseket, a tanítói körélet híve, a tanügyi sajtó útján. Ne természetesen meg azonban senki a külszín, az erősebb fény, a hangosabb szó, a nagyobbr tömeg, a színesebb tudósítás [nem az intenzív, meglétható munka a his körökben folyik (erről persze éventhént legalább egyszer a titkári jelentésben kellene hallanunk, vagy olvasnunk). Minél népebbé a gyűlés, annál kevésbé vihet abban aktív szerepet az egyén. Nekünk, pécs egyházmegettnek, kik éventhént két nívós körüi gyűlést produkálunk, nincs mit szégyenkeznünk mások előtt.

Hogy Székly itt-ott más érzés lepi meg s hogy ő ennek kifejezését adott magunk közölt, a mi lapunkban, azt részemről nem veszem rossz néven tőle. Mert a mi munkánk is lehet még jobb, még megléthatóbb, még köteletebb s ha olyan értekes egyén erre bízott bennünket, akkor azt csak megköszönhetjük. Olyan egyén részéről jött a szabjeltve megindokolt, többre bízható hasonlítás, aki saját példájával jár elűli szóban, írásban és tetiben. O cserkész és nem azt kiáltja: Előre juth, hanem: Utanam testvérek! Én több Széklyt volna! Kíváncsom ezt megmutatni és más vidékeknek is — és egyúttal mindenkinek teljes munkaerőt és munkahévdet az újesztendőre.

Barabás András.

Fekete János: **Népiszkolai módszerem.** (Pécs, 1930. 176 oldal.)

Már második kiadásban jelent meg. Bólti ára 6 P.
Fekete János, Pécs, 3971. sz. csehszékmán
azonban 5 P. beklüdesével rendelhető.

Határidő- emlékeztető.

A **Katholikus Iskola** 1931. évi 3 P. előzetési díja az iskolai pénztárak részéről a 45612. sz. csekkszámára beküldendő. — **Nyugdíjajánlétek** az iskolaintézmény által befizetendő. — **Záróvizsgák** és **hőkövetési feladatok** jóváhagyás végett az ehni főtanfelügyelő hivatalhoz beküldendő. — **Pálgamunkák** a Pécseyhözmezei Rk. Tanfelügyesület által küüztött pályavetésekre 1930. március 1-ig Erős József, mohácsi rk. igazgatótanító, egyesületi világi elnök címére, Mohács, küldendő.

rendők. — **Irák rendelése** a második félére február 1-ig ehni. főtanfelügyelő hivatalnál eszközöndők, személyi irántes bevéradása nélkül.

Lapunk jelen számból postai befizetés lapot csatoltunk oly célból, hogy a lap 1931. évi előzetési díja (3 P) postafordítással, személyi irántes bevéradása nélkül, küldhető legyen.

Püspöki rendelet.

2274/1930. Isk. sz. **Karácsonyi szünet meghosszabbítása az elemi népiskolákban.** Az ország mai súlyos pénzügyi helyzetében feltétlenül szükséges törekvésséggel szempontok követelike, hogy az elemi iskolákban is fűtőanyagban megtakarítás éressék el. Ezért, hogy a folyó tanévben tartandó karácsonyi szünetet követő 1—1 tanítási nap miatt az iskolák a fűtési költségvetés feleslegesen ne terhelhessenek, de azért is, hogy az elemi iskolák karácsonyi szünetére a középiskolai iskolákhoz igazodják, a m. kir. vallás- és közok-

tatásügyi miniszter úr 820—05 859. VIII. d. sz. megkezdése alapján a főtátozásom alá tartozó összes elemi népiskolákra nézve, a folyó tanévben a karácsonyi szünetet 1931. évi január 6-ig meghosszabbított. Egyben felhívom a plébános iskolagazgatókat, hogy gondoskodjanak arról, hogy azoknak az iskoláknak a tanítói, akik a népszámláláson részt vesznek, eszeik a munkájukat lehetőleg 1931. évi január 6-ig befejezzék, nehogy emiatt egyes iskolákban a tanítás még január hó 6-ikán túl is szüneteltet legyen kénytelen.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

2165/1930. sz. **Tanhöngyek változtatása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi november 17-iki kelettel 820—05/732. VIII. a. ú. o. szám alatt a közvetkező hirtörtörtintézte valamennyi Főtiszt. Egyházi Főhátszóghoz: „Folyó évi október hó 18-án 820—05—659—1930. szám alatt kel. tartommal új szerencsém rámutatni azokra a súlyos terhekre, amelyek a szegénysorsú szülőkre azért nehezdednek, mert egyes tanítók kíméletlenül erőszakolják az összes tanhögnyek beszerzését. Ezeket a terheket növelik a sürű tanhögnyváltoztatások is, mert az iskolák könyvtár-alapok működését is megbénítják, mert lehetlenné teszik, hogy az alapok által már beszerzett könyvek a tanhögnyváltoztatás után felhasználhatók és a segédy tanulókhöz közzétérhető szférákba legyennek. Mind ezekre való tekintettel nan szerencsém Címeket tszisztelettel felhívom, méltóösség megfelelően intézkedni, hogy a főtátozásom alá tartozó elemi iskolák a tanhögnyváltoztatásokról a lehetőségig tartózkodjanak.”

Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolagazgatókat, tanfelügyelöket és tanítókat, hogy fentebb közölt miniszteri kívánalomnak megfelelő módon járjanak el.

2212/1930. sz. **Néptanítói Lapja és Népművelési Tájékoztató e. tanügyi lap.** Tudomásvetel végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolagazgatókhoz és tanítókkal, hogy a m. kir. vallás- és közok-

tatásügyi miniszter úr 882—4/1310—1930. VIII. f. sz. rendeletével akként intézkedik, hogy a **Néptanítói Lapja** 1931. január 1-től kezdve, „**Néptanítói Lapja és Népművelési Tájékoztató**” címen fog megjelenni a esztendő népművelési cikkekkel, előadásokkal, népművelési hírekkel is rendszeresen fog közölni.

2230/1930. sz. **Pedagógiai szeminariumi előadások.** Baranya vm. kir. tanfelügyelője 1930 október 30-iki kelettel 2710/1930. sz. alatt arról értesítet, hogy az 1930/31. tanév második felében a pedagógiai szeminariumi előadások időpontját az alábbiakban állapította meg:

Március	Április	Május
4-én Villányon,	8-án Villányon,	2-én Szentlőrincen,
5-én Mohácsón,	9-én Mohácsón,	4-én Villányon,
6-án Sásdon,	11-én Siklóson,	5-én Mohácsón,
7-én Siklóson,	13-án Sásdon,	6-án Sásdon,
11-én Pécsváradon,	15-én Pécsváradon,	7-én Siklóson,
12-én Szentlőrincen,	16-án Szentlőrincen,	8-án Pécsváradon,
13-án Pécsset,	17-én Pécsset,	9-én Pécsset,
pecsi vidéki körzet.	pecsi vidéki körzet.	pecsi vidéki körzet.

Az 1931. április hónap megtartandó pedagógiai szeminariumi előadások alkalmissal mindenki tudék megbeszélés, egy külön gyakorlati tanítás is lesz, melynek tárgya: fogalmazás az osztályon iskola 11. osztályában. Ezért a ill. osztályú tanulókhöz a körzet székhelyén a gyakorlati előadás céljaira visszatartandók lesznek.

Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes

tanítókat, tanítónőket, hogy az előadásokon a kívánt ügybuzalommal vegyennek részt. Szükségesnek tartom azonban azt is, hogy a szóbanfogló pedagógiai szeminariumi előadásokon a lehetőshez képest a plébános, iskolagazgatók is vegyennek részt.

2251/1930. sz. **Gazdasági iránnyugyokképző népiskolák meglátogatása.** Tudomásvetel és mehtisztartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolagazgatókhoz és tanítókhöz, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 770—05/64—1930. sz. rendeletével a gazdasági iránnyugyokképző népiskolák tanfelügyelői iskolalátogatói teendőinek elvégzésével **Baranya vármegye** területére és pedig a központi, völgyégségi és dombóvári járásk területére: **Pignichy Ferenc**, szekszárdi, a dunaföldvári, tamási-1 és simontornyai járásk területére: **Kápolnai József** dunaföldvári gazd. népsk. igazgatókat, **Somogy vármegye** területére pedig: **Mezey Imre** nagybajomi gazd. népiskolai igazgatói bista meg az 1930/31. tanévre kiterjedő hatályal.

Felhívom egyben a felügyeletem alá tartozó iskolaszékek, illetve egyházközségi tanácsok, igazgatókhoz és tanítókhöz figyelmemre is, hogy fennvezetettek jogosultak a r. kath. gazd. továbbképző népiskolák is meglátogatni.

2292/1930. sz. **Tanítók személyes ügyeinek szolgálati úton előterjesztése.** Baranya vm. kir. tanfelügyelője 768/1930. sz. alatt arról értesítet, hogy a pécsi kir. pénzügyi igazgatóság 475—1930. sz. alatt a közvetkező átirattal intézte hivatalához: „Ismélteltan előfordult, hogy a tanszemélyzet kérelmüket a szolgálati út megterjesztésével közöneljen a kir. pénzügyigazgatókhoz nyújthat meg. Mután az ily kérelmeket a kir. pénzügyigazgatósnak nem veheti közvetlen tárgyalás alá, hanem azokat az illetékes helyre kénytelen átteni, ami a pénzügyigazgatóknak nemcsak felesleges munkát okoz, de a kérelmek elintézésének idejét is meghosszabbítja, megkerest a tekintetes Cimet, szíveskedjék az értekezni, hogy jóüvöben a tanszemélyzet beadványait a szolgálati út szigorú betartása mellett terjesztessenek elő.”

Felhívom a felügyeletem alá tartozó tanítókat, tanítónőket és övönöket, hogy a m. kir. pénzügyigazgatóshoz óhaja szerint járjanak el. Terheltetlen érteszem, hogy a hivatalomhoz is mind az ilyekkel bevélem, esztendőben a felhívom érdekelteket, hogy jóüvöben a hivatalomhoz intézett előterjesztéseiket is mindenkor a plébános, iskolagazgatók, egyházközségi képviselőstíletű elnökhöz úján tegyék meg, mert ellenkező esetben a szolgálati út megterjesztésével tett előterjesztéseiket figyelmen kívül fogom hagyni.

2306/1930. sz. **A tanhögnyek törzskönyvének a népszámlálási eredmények való egybevetése.** Az 1930. január 1—10. között megjelent országos népszámlálással kapcsolatosan a tanhögnyek a 130.700/1923. úlm. sz. rendelet 7. §-ában értelmében a legpontosabban számbavevődők. Ennek értelmében a vallás és közoktatási miniszter úr f. évi dec. 16-án 800—177—1930. sz. rendeletével elrendelte, hogy a vármegye területén levő községek, városok törzskönyvezetói a törzskönyvi adatokat a népszámlálási adatokkal egybevéssék és kiegyéssítsék. A törzskönyvi adatok 1931. január 15- és 29-ike közötti időben lesznek a népszámlálási anyaggal egybevetelők. Az adatok összehasonlítása a törzskönyvezetők kötelessége. Olyan helyeken azonban, ahol a törzskönyvet nem a tanítók vezetik, a törzskönyvezetők az egybevetés és helyesbítés munkájában az általuk erre alkalmasnak talált tanító segítségét igényelhetik. Az egybevetésnél a legszigorúbb gondokkal kell ügyélni arra, hogy a tanhögnyek száma pontosan megállapítható, továbbá arra, hogy az adatok összehasonlításánál a népszámlálási tételrendje a legkisebb mértékben se zavartassék meg, végül, hogy az összehasonlítás munkája a népszámlálási revizio munkáját is az anyagok határidőre való betérjesztését semmiképp ne hátráltassa. A törzskönyvi adatok reviziójának munkáját a törzskönyvezetők vagy a neki segédkező tanító külön díjat nem igényelhetik.

Fentek alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó egyházközségi képviselőstíletűeket, illetve egyházközségi tanácsokat, avagy iskolaszékeket, intézkedjenek aziránt, hogy a törzskönyvezetövel egyetértően az erre általa kijelölt és legalkamasabb tanítókhöz törzskönyvek reviziójának munkájában a törzskönyvezetöket minden tekintetben támogatassék és annak segítségére legyennek.

H I R E K.

Jakab Béla dr. kiüntetése.

A „Dunántúli” egyik decemberi számában olvastuk a hírt, hogy XI. Pius pápa, Virág Ferenc, megyéspüspök előterjesztésére **JAKAB BÉLA** dr. pápai kamarás, a pécsi püspöki tanfökepzőintézet igazgatójának a Bolodogság Szt. Mártírú nevezett apori címzetes prépostságot adományozta. Mi, akik ismerjük Jakab BÉLA dr. egyéniségét, tudjuk, hogy szerényesége nem engedi az ünneplést. Nem is akarjuk ünnepleni őt. De azt nem tilthatja meg nekünk, hogy ne örüljünk kiüntetésének és örömlöknek a helyütt is kifejezést ne adjunk.

Örülünk kiüntetésének, mert abban a mi munkánk, — a becsüléssel nevelő munkánk, — megbecsülést látjuk. Jakab Béla dr. élte az Isten házában és az isko-

lának hűséges szolgálatában folyt le. Mindkettőben kiváló munkát végzett. Az Isten házában dílatos-lelkű pap, az iskolában hivatott nevelő. És amit az Isten oldártól hozott, — meg nem alkívó hitet, határtalan munkakedvet, soha nem csüggedő kitartást, — azt illétké, mint nevelő a lelkebe. Így nevelt fel generációkat, akik, — egészen bizonyos, — a nemzet életének nyugodtságát, tisztaságát és nagyságát egyedül biztosító ideálók szolgálatában állának.

Ezért örülünk Jakab Béla dr. külfutetésének és köszöntésképpen ezért kérjük a Mindenható, tartsa őt erőben, egészségben még soká, az Isten háza és az iskola szolgálatában.

Új herilek tanfelügyelő. Virág Ferenc megyéspüspök pécsi esperesi kerület tanfelügyelőjének Szeitz József püspökhogadi plébános, klerikumtól esperest nevezte ki. Szeitz József kinevezése osztatlan örömet jelent a kerületben, melynek minden tagja becsült és szereti a kiváló készségű és nagy agilitású lelkipásztort.

Paks új plébános. A megyéspüspök Gaál János kövágószőlősi plébános, herilek tanfelügyelői paksi plébánossá nevezte ki. Gaál Jánosban rendkívül érthető, kiváló lelkipásztort nyer Paks. Kövágószőlőre ideiglenes adminisztrátorként Barta Antal küldötte ki a főpásztort.

Svarda István nyug. vásároszentgáli r. kath. igazgatótanító 73 éves korában elhunyt Pécsen. A pécsi egyházmegyei tanítószágnak egy érdemekben gazdag, nagy népszerűségnek örvendő tagja dönt az elők sorából. Temetése december 10-én délután 2 órakor volt Pécsen a központi temető rovatolozó csarnokából. Váratlan bekövetkezett halálát felesége és testvérei, köztük Svarda Gyula máltomi igazgatótanító gyászolják a széleskörű rokonsággal együtt.

Tanítói kinevezések. Máté Mihály a bocsolati rk. kántortanító, Számplí Róbert a gujjaly V., Galló József, a gujjaly IV., Molnár Emília a püspökánadást ill. és Czifra Ferenc a bocsolati III. sorsz. rk. tanítói állásra egyháztanúságilag kinevezettek.

A pécsi tanítók december havi pedagógiai szemináriuma. December 19-én folyt le a pécsi tanítószágnak szemináriumi előadása a Misszionaryunkról nevezett zárda tornateremben. Berze Nagy János dr. elnökli megnyitójában élénken vavolta a Szent Imre é jelentőségét, benne a Szent Imre kultuszban rejllő erkölcsei és nevelő értékek fontosságát, melyeknek világító fénye továbbra is vezesse a magyar tanítószágot. A naprendben a rajzolás kérdése, a népiskolának a tán legújabb utatott tárgya szerepelt. Mind elméleti megvilágításában, mind gyakorlati bemutatásában méltó előadója volt Ercs

Jenő igazgatótanító, aki veleszületett tehetségét kiegészítve, módszeres- és szakszerű felkészültséggel, harcba indította, hogy a modern rajzoktatás eszméjét diadalra segítse. Töretlen mezőkben jár, hol legfeljebb topogatódkó felfogások mégcsak felve kerestek egymást, így javára irándó, hogy meglátásai, nézetéit is új tartósz szemlében telte váltva, a tanítószággal fly érdemében formában megismerlette. Átgondolt, hőzvelet, fordulat és élénk tanítása a maga nemében a hosszóság mellett élvezetét is jelentette. A legközelebbi előadás január 19-ikén lesz.

A hetvehelyi plébános balesete. Graumann Imre hetvehelyi plébános december 11-ikén este az iskolából hazafelé tartott s a sikos úton elcsúszott s lábát két helyen eltörté. A bűkhösdli bűróros első segélyben részvételre s mássnap reggel Pécsre szállította a kórházba. Mithogy a teljes felgyógyuláshoz az orvos véleménye szerint legkebb nyolc hét szükséges, az egyházmegyei hatóság Fröschl Gáspár gördet képlánt helyettesíté a hetvehelyi klerikumot.

Új r. kath. iskolaszervezés Bostán. A baranyamegyei derék kis község, Bostán iskolahöztes gyermekeit eddig a görög iskolát látogatták, ami felvíz idején a számban is folyton gregaredó kis magyarokhoz, de zűleiknek is nagyon terhese esett. A derék község átalakította régi kórosépületét iskolává, és tanítói lakássá a kultuszokmány hozzájárulásával, ami elsősorban a kerület országgyűlési képviselőjének, Musty Istvánkn köszönhető, új tanítói állást szerepelt a róm. kath. jelegű iskolához. Ha az iskolaszék pár napon belül beölti az állást, az új-esztendőben már rövidesen meg is kezdődik Bostán a rendszeres, mindennapi oktatás.

Irodalom.

Dezső Lipót, szombathelyi vezető kir. tanfelügyelő sorozatos kiadósaként feladatolagosa megjelent *sz e e n s z a ú f j l d e* című munkája. E könyvet más megvebbeli iskolák is használtják kezdő könyv gyanánt, mert sok országos érdekű közlemény és lép van benne. A csinos kiállítású könyv ára portoval együtt 2 P 70 Ft. Megrendelhető közvetlenül a szerzőnél.

Szerkesztői üzenetek.

Többségek. A félértesíté onnan eredt, hogy az írllak árának behűlésekor feladókélt nem az szerepelt, akiknek nevére szólt a számla, hanem más Eszét feljelenltül szükséges az, hogy az írllak árának behűlésekor feladókélt mindenkör az szerepelték, aki a rendelést eszközölte s akiknek nevére szólt a számla. Célserző meg a számla számára is hitvatossá fly eljárás mellett félértesíté nem támadhat. Pl. ha a számla a róm. kath. iskola nevéén áll, ekkor a péns feladásánál feladókélt a róm. kath. iskolát kell feljelenltülni. Ha pedig névre szólt a számla, ez esetben a péns feladásánál a számlán feljelenltetű név szerepelt feladókélt.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Feladó szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadóhely: Pécs, a „Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején.

Előfizetési díj 1931. évre 3 pengő.

Talajdíj 1931. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hova a lap szemeli részeit illető minden közlemény, hirdetés és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postakapcsolati rendszert bevezető törvény alapján küldendők be.

Pécs, 1931. február 1.

XX. évfolyam, 2. szám.

Zichy Gyula gróf, kalocsai érsek a pécségházmegyei tanítószághoz!

A Katholikus Iskola januári számában vitte **Székly Pál**, pécsi püspöki tanítóképzőintézet tanár, egyesületi választmányának tagja, tollával adott kifejezést azon ószinte hódolatnak, ragaszkodásnak és együttműködésnek akaratainak, amely most a pécségházmegyei tanítószágot Zichy Gyula gróf, bácsi és kalocsai érsekkel, előbb 20 esztendőn keresztül pécsi püspökekkel összejáratott. Az Érsek Ur Öreglegemessége Komocsi István prépostkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő tanfelügyelő útján a következőképpen választotta Pécségházmegei tanítószághoz:

„Nagyságos
Komocsi István úrnak,
prépostkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő
Pécs.

Az a meleg hang, az a nemes lélek s az az ószinte ragaszkodás, mely a „Katholikus Iskola” ezúri első számának vezető cikkéből felém sugárzik, mélyen megkötött.

Dr. Jozsits János, pápai prelátus búcsúja Bonyhádtól.

A leereszkedő köd takarója alatt szunyog csendesen Tolna megyének egyik búszkesége, Bonyhádtól. A villanylámpák hűnyorgató fénye bevilágította a köd sűrű tömegébe, amely mint egy üres gyomor elnyelt a pisálókó fénypontokat. Alszik a város, pihen, hogy másnap utjából ott kezdje életét, ahol előző este abbahagyta. Lit-ott egy-egy árny ugyan át a hódón és a későb emberek járásán észrevehető valami nyugtalan, rendszertelen valami, amely a szűbemarkolt s hideg jégcsaphétt nehezedik reá. Az eljett szavak valami rendellenes idegességét sejtnek,

Azoknak szívé dobbanását éreztem meg benne, kiket pécsi püspökségem híze éve alatt a papsg mellett legközelebbi munkahelyimnek tartottam, kiket Pécsen hívtam ki mint mindig nagyra becsültet, s akiknek lelke együttműködésére örömmel számítottam, sivesen építettem és szeretettel gondoltam ma is.

Hálásan köszönöm Nagyságodnak, hogy a lapot nekem szives sorát kísérelében megküldötte, de hálásan köszönöm azokat az érzelmeiket is, melyek e cikken keresztül a pécségházmegyei tanítószághoz felém áramlanak és szívőb hűnőm, hogy a szent egyházmegye, melyet mindörön kerestem, hangsúlyoztam és kiegészítettem, tovább éjjen köztünk Anyaszentegyházunk, szeretett hazánk és nemzetünk ifjúsága, reménye járara.

Egyébként ájtatos imába ajánlottam maradok Kalocsa, 1931. január 8.

Kristusban testvére:

Zichy Gyula
érsek.”

felkent lelkipásztora volt. Ezért ideges a város és talán ezért mondta az egyik atyjafi: „Még nézze csak uram, a hód úgy van be mintek, mintha gyászlepel lenne.” S a síneket itt úgy érezték, mint gyász idején. *Dr. Jogajts prelátus* eltűnik Bonyhádról és a Mezőcsek déli oldalán keres nyugalmat lassabban dobogó síneknél és a munkában kifáradt, ideális létnek.

Diszkögyűlés, bankett, szerenád.

1930 december hó 28-án a bonyhádi rk. egyházhozozás diszkögyűlés keretében vett búcsút szeretett plébánosától. A diszkögyűlést a Kath. Egégnyegylet alkalmi énekkara „Tenger csillaga” c. énekek vezette be. A búcsúbeszédet bonyhádi *Perczel Béla* dr. felsőház tag, az egyházközösség v. elnöke mondotta. Majd leleplezték az ünnepezt *prelátus* életnagyságú arcképet, mely *Kolmann Jenő* festőművész nagyszerű alkotása. A Kath. Kőr nevében *Szondy Mátys* p. ü. főtanácsos, elnök búcsúzott. A német hívek anyanyelvén *Schlenker Mihály* igazgató-tanító búcsúzott szép szavakkal. Ezután *Dr. Jogajts prelátus* állott fel a meghatott hangon mondott búcsút. A diszkögyűlést az énekkar „Oh váni, oh váni!” c. búcsúdala fejezte be.

Este 7 órákor a leventezekér és a Kath. Egégnyegylet vegyeskara szerenádát adott a plébánia előtt *Jogajts prelátus* tiszteletére, majd egy levelet, társal nevében búcsúzott a főpaptól, s egy gyönyörű főhéher rózsaszokor adott át. A *prelátus* válassza után lamplonos menetben kísérték le Bonyhádnak volt plébánosát, ahol a város társadalmi vett búcsút egy bankett keretében. Beszédet mondtak bonyhádi *Perczel Béla* dr. főrend,

Dr. Eibach Kornél vesériszgasztó a politikai közösség, *Generich Tivadár* úr, lelkész a protestáns egyházak és *Falk Henrik* úr, úr, realgimnázium igazgató a gimnázium nevében búcsúztak. Végül *Dr. Jogajts prelátus* szöveletet s remegő hangon közölte meg a tiszteletadás s szeretet. Beszédét így fejezte be: „Ó Istenem, fátolozd be az én egemet és adj csendes nyugalmat. Isten éltesse magyar testvéreimet és éljenek sokáig.”

Az utolsó funkció.

1930-ik ének utolsó napja! Szilveszter... Híged szél fűtül az utcákon végig és fáos emberek igyekeznek a katólikus templom felé. Lassan megtelik a templom s a kiült-maradtak ellepi a nagy teret. A csontkeményre fagyott földre lassan rászáll az alkony. A templom belseje fényárban úszik és a szőszéken áll főpapi ornatúban *Dr. Jogajts János* pápal prelátus és zengetes magyar nyelven s simulékony német nyelven búcsúzik hivatottól. Könyögzik a főpáp s könyögzik ésszak a hitűk szemét is. Te Deum után a kifáradt felé haladva pápal áldást ad a hitűknek. Kiűn lamplonos sorfal között, harangzóság és „Pápal Himnus” akkordjai mellett, melyet a fűzőelőzethek játszott, felszállt autójába. Hatalmas élje zúgott fel és hendőlobogtatás közben megindult az Úrnak ósz szolgája, a jól megérdemelt nyugalom felé. Az autók hosszú sora kísérté őt... s reflektorok vaktó fénye Pécs felé világít, ahol Szent Mór püspök szelleme fog örököndt a nyolcvanöt éves áldottasú főpapi nyugalma felett. Isten áldása kísérje őt!

Aorlay Imre

† Kircz István

A pécsi egyházmege tanítóóságának szent-orjal közül egyike a legértékesebb erőnknek dőtt ki *Kircz István* nyug. feveler k. kath. igazgató hántorfenítővel, január 20-án. Évtizedeken keresztül ténjezője volt az egyházmegegy tanügyi életnek, ki ritka műveltségénél, széles látókörénél, fáradságtalan és eredményes gazdag munkásságával mindenkor lobogó láng gyánant világított köztünk. Tenel szülőföle volt és ott is föltöltte léte javát; szülőfölel népművelést és gazdasági tevékenységét a Völgyesség német faluinak elcséjéte tette. Már 30 évvel eselőtt folytatott rendszeres iskolánkiült népművelő munkát, mikor erről lithon állg hallottak kártársai. Iskoláját magyaráz tette és tanításra nyomán az egész falu elcsajítottta a magyar nyelvet.

Dalárdát vezetett, s ez már abban az időben is latin miséket adott elő, mikor erre másútt nem is gondoltak, a magyar dalkultúrát pedig dalárdája gyakori szereplésével meggyökerezeltte a német faluban.

Vezető szerepet vett a volt Tamás-vidéki r. kath. tanítóegyesületben, ezután az egyházmegegyt és a tolnavármegyey általános tanítóegyesületben. Sok tanügyi cikket írt, minden aktuális kérdés érdekében, tanulmányozta s legfőbbösör hozzájárult a gyűléseken és az országos tanügyi lapokban is. Oldale mellett sok fiatal tanító nőt fel s örméere szolgált, ha a fiatalok az ő szellemét magukévé tették.

1898-ban a földművelésügyi minisztérium kltűdelé Dántába, Svédországba és Németország északi részébe a falust tejszövethe-

zetek tanulmányozására. Erről az újáról sok kérdéseket előadást tartott és sok elkeslet írt. Fáradságtalan járta ezen tanulmányúta vidékének falvait, tanított, szervezést és nyomában mindenütt megalakultak a falusi tejszövetkezetek. Nagy része van abban, hogy a bonyhádi tájfalja szarvasmarhatenyésztést a hiszadók is felkarolták a nagybott tejhozam miatt és az agitálófaló meindult szövetkezték értehesítés a vidéket gazdaságilag nagy mértékben fellendítette. Áldásos működését a Magy. Tud. Akadémia 1920-ban a Wodianer-díjjal jutalmazta.

Nyugalomba vonulásokor a „Pro Ecclesia et Pontifice” pápal aranyéremkereszett kaptá és a vallás- és közokt. miniszter elismerő oklevélét 1924-ben. Tevelen föltöltte nyugdíjas éveit is, de akkor sem phent. Szülőföldje 200 évvel eselőtt történeti telepítésének történetét szindarabban írta meg, melyet a vidék több közösségben adtak elő az elmúlt években.

Munkás életének hőstes túrélemel és

lsten akaratában való példás megnagyúsással ünnepelt szarvasz szarvaszokot pelett pegett. Utolsó hónapjaiban sokszor mondott legkedveencebb szavát ezek voltak: „Édes Jézusom! mikor szabadított már föl lelkeket, hogy Téged színről-színre láthassalak. Hisz’ Te voltál életem legjobb barátja.”

70. évében szöföltötte el az Isteni Mester, kinek gondokat küvette egész életében. Temetésé Tevelen január 23-án történt nagy részvét mellett, melyen előjáról, kártársai, a hívek sokasága, legnagyobbbbszát volt tanítványai búcsút vettek ösintén szeretett és becsült mesterétől. Emléket mindenki szíve legmélyén fogja őrizni, aki csak ismerté. Olyan kitáló egyénet halottásai voltak, hogy mint embert mindenki szeretete, aki megismerte, mint tanító pedig a legkiválóbbak közé tartozott, kit az egész egyházmege tanítóóság ösintén gyászolt; példája mind-azok előtt fénylet fog, kik szerencsések lehetnek működésének tanít lenni.

A Baranyavármegyei Általános Tanítóegyesület közgyűlése.

Január 24-én délelőtt a nózárda tornatermében tartotta meg a Baranyavármegyei Általános Tanítóegyesület közgyűlést, melyen úgy a pécsi, mint a vidéki tanítók igen nagy számban vettek részt. A jelen voltak köztük öt láttuk *Reuter Kamilló* dr. e. gyet tanár, *Jakab Béla* dr. c. prépost, tanítóképzőintézet igazgató, *Berze Nagy János* dr. királyi tanfelügyelő, *Huzella Lajos* dr. városi tiszt főorvos, *Jüngling Kálmán* dr. főorvos, *Szekehr Jenő* egyetem magántanár, *M. Valéria* tanítóképzőintézet igazgató, *Sebestyén Károly* gyávarosri adminisztrátort és Budapestről *Klug Péter* gyógy-pedagógiai szakfelügyelő, *Éltes Mátys* igazgató, *Gesszi Lajos* dr. tanár és *Galla Endre* országos egyesület elnöke.

Szieberth Róbert egyesület elnök szeretettel üdvözölt a megjelent vendégeket s a közgyűlés tagjait. Bejelent, hogy a naprend előtt *Berze Nagy János* dr. kir. tanfelügyelő óhajta üdvözöndt a pedagógiai szeminárium előadások alkalmából a kultusaminiszter által kinttettelt tantervet.

Berze Nagy János dr. királyi tanfelügyelő üdvözölt a miniszter által kinttettelt *Racsucziché Rózsa* lona, *Hozma Mária*, *Magyar Árpád*, v. *Vácsi Ferenc*, *Balász Ferenc* pécsi általm elemi iskolai tenezőket, kéri, hogy a magas helyről jött kinttettelt buszidon minden tanítót a magyar parlag művelésére.

A kinttettelt tanítók nevében *Magyar Károly* igazgató-tanító mondott megható hangon köszönetet.

Eszután *Ambrus Antal* pécsbányatelepi tanító

emlékezett meg néhal *Haffner Vilmos* nyug. igazgató-tanítóról, kit az idegen nemességű bányamunkások gyermekeit 1875 óta 47 éven át tanította, nevelte s az idegen állampolgárokkal magyar állampolgárokat nevelt.

Éltes Mátys budapesti állami kiségitő igazgató a gyenge tehetségű, süketnéma és a vak gyermekeknek a tehetséges tanulóknál közül való kibérelő és a kiségitő iskolába való tömörítésének szükségességéről beszélt. A gyenge tehetségű gyermek nem fejlődhet szellemileg a tehetséges gyermekek között. Örömmel állapítja meg, hogy *Szieberth Róbert* felügyelő-igazgató, egyesület elnök kezdeményezésére Pécsset is megindult a kiségitő iskola.

Reichel Lajos állami tanító a Pécssett létesítendő „Tanítók Háza” ügyében nyújt be tétűtányt.

A közgyűlés a pécsi kiségitő iskola megszervezése iránti kérelmeket a kultusaminiszteriumba való eljuttatásáért kéri. Közönetet szövezt a közgyűlés és *Magyar-Holland Kultur-gazdasági Rt.*-nak és *Simon Lajos* szövetségi titkárnak a tanítók ügyének rendezésében kifejtett munkásságáért. A 8 osztályú népiszkola létrehozását kéri meg a közgyűlés törvényhatóságai útton. A tanítói tanulmányi körúndulatok újrafelbétélnék szükségességét mondotta ki a közgyűlés.

Szieberth Róbert elnök zárószavát után a Himnusz hangjal adták meg a méltó befejezést a közgyűlésnek, honaét a tanítók léleken feljírásúve, pedagógiai tudásukban megérdemőde távoztak.

végén megtartandó ülésében egyenként foglalkozik a kimutatásban szereplő tanulókkal s a kimutatás vonatkozó rovataiba bejelezi, kinek tanfolyamozottságát s mennyi időre javasolja meghosszabbítani. A kimutatásban külön rovat készítenőd a javaslat indoklására s abban röviden és tömören, de kimerítően felsorolandók azok az azok, amelyek a meghosszabbítást szükségessé teszik, nemkülönben azok, amelyek alapján az iskolázás (gondnokság) a meghosszabbítást nem javasolja. Ezt a kimutatást felelősség terhe alatt köteles az elsőfokú iskolai hatóság minden év július hó 10-ig a kir. tanfelügyelőhöz beértesíteni. A teljes áttekintés és ellenőrzés megkönyvülése céljából a nemleges jelentések is beérteszendők.

Cimed mindenképp megállapítja, hogy az összes iskolák beértesítették-e a szükséges adatokat s az esetleg hiányzókat záros határidővel beküvetelték. Azután az összes adatokat gondosan felfülvizsgálja s a tankötelezettség meghosszabbításra ügyben oly időben dönt, hogy erről szóló határozatát az elsőfokú iskolai hatóság minden év augusztus 20-ig kézhez vegye. A döntésnél Cimed az elsőfokú iskolai hatóság javaslatához köve nincs, tehát azoknak a tanulóknak tankötelezettségét is meghosszabbíthatja, akiket az iskolázás (gondnokság) javaslatba nem hozott, de köteles minden esetet gondosan mérlegelni, s az 1922. évi 130.700. számú rendeletet 42. §-ban foglaltakhoz alkalmazkodni.

Követelje meg Cimed, hogy a szóbanlévő kimutatásban a menhelyi gyámoltak külön legyenek feltüntetve s ezeknél a tankötelezettség korhatárig minden esetben hosszabbítsa meg, mégpedig egy évvel abban az esetben, ha azalatt a gyámolt a VI. osztályt elvégezteti s két évvel akkor, ha a gyámolt előreláthatólag a VI. osztályt egy év alatt elvégezeni képtelen.

A tankötelezettség korhatárának meghosszabbításánál tapasztalható, rendellenességekbeől azt kell következtetnem, hogy egyes iskolák 130.700/1922. számú rendeletet 41. §-át tévesen értelmezik s azt hiszik, hogy csak azon tanulók tankötelezettségének meghosszabbítását kell javaslatba hozniuk, akik hat tanéven át már jártak iskolába s ez idő alatt a tantervben előírt ismereteket nem szerezték meg. A félreértések és helytelen rendelkezések elkerülése céljából közlöm, hogy a szóbanlévő §-akra a 12 éven felüli tanulókra is vonatkozik, akik a tantervben előírt ismereteket azért nem szerezhették meg, mert a hat tanévnél rövidebb ideig, vagy bármilyen okból egyáltalában nem jártak iskolába. Ezek a tanulók az 1921. évi XXX. t. c. 1. §-ban előírt 6 évig tartó mindennapi tankötelezettségüknek sem tettek eleget s így ügyük még szigorúban bírálódnak el, mint azoké, akik már hat tanéven át jártak az iskolába.

Felhívom Cimet, hogy ezen rendeletet pontos végrehajtásáról gondoskodjék s ügyeljen arra, hogy ez ügyben teendő intézkedései körültekintők, a törvény szellemével megegyezők, egységes

elvek szerint igazodók s a tanügyi és gazdasági érdekekkel összhangbanállók legyenek.

Jelen rendeletet végrehajtásáról további intézkedései évről-évre jelentést várok.

Budapest, 1926. október hó 21-én.

Fentiek alapján saigörúnan utasítom a felügyeletet alá tartozó iskolagazdagszolgálatokat, illetve egyházközségi tanácsokat, hogy fentebb közölt rendelet saigörúna betartása szerint járjanak el s a rendelkezlen jelzett kimutatásokat javaslatokkal, illetve jelentésekkel együtt, sürgeltes bevarása nélkül évenként legkésőbb július hó 10-ig terjesztik be közvetlenül az illetékes vármegyei kir. tanfelügyelőhöz hivatalokhoz. Amennyiben mégis panassa érkeznék e tárgyban, mulasztóik ellen a 2139/1930. sz. püspöki rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1930. december 1. számában) intézkedéseit alapján a megíróló lépéseket minden további nélkül meg fogom tenni.

3/1931. sz. **Továbbképző ismételőiskolai tanításban a tanítók és tanítónők részvétele.** A népoktatási törvények s azok alapján kiadott végrehajtási utasítások és rendeletek szerint az egy napos heti szünetet a mindennapi tanköteles tanulóknak szünetnapja s a továbbképző iskolára utalt tanköteles tanulóknak tanítás napja azokban az iskolákban, melyek az 1921. évi XXX. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott 130.700/1922. VIII. sz. utasítás 46. §-a 2. bekezdésében vannak megemlítve. Ebből nyilvánvaló, hogy a tanítónak ezen a napon, hecsak fontos családát úgy vagy betegségéért nem oholja meg, nincs ez nem lehet szabadság. Akárhány tanerős is az iskola, a továbbképző iskolában végzendő teendőkkel valamennyi tanerőnek egyformán mértékben kell ellátni. Ha pedig egy három tanerős iskolában annyi a továbbképzőiskola leánytanulóinak száma, hogy ezek a tanítónő vezetése alatt levő csoportba szufolás nélkül nem oszthatók be, a csoportok arányosan alakítandók meg s a leánytanulóknak bizonyos része is átutalható a férfi tanító csoportjába. Azonban azon tantárgyak tanítására, melyeknek női tanerő által végzendő tanítása célszerű és kívánatos, a fönti okokból a férfitanítókhoz beosztott leánytanulókat a nőintéző csoportjába utalhatók azon órák alatt, melyek alatt a jelzett tárgyat tanítják.

Felmerült eset képasán fentieket süzükségesnek tartom jelezni. Egyben akként rendelkezem, hogy a több tanerős iskola minden tanerője köteles a továbbképző iskolában minden tanévenben tanítani, ami úgy volna megoldható, hogy az egyik tanerő a nyelvi tárgyakat, a másik a matematikai tárgyakat tanítsa, a harmadik külön díjazás mellett tanítandó a gazdasági tárgyakat, ha erre képselt vagy jogosítva van. Az egyes tárgyak, esetleg negyebb létszámú iskolában az egyes

osztályok is így csoportosítva az egyes tanerők között arányosan oszthatandók el. Az ilyen beosztás méltányos és igazságos s a törvényes gyakorlatnak megfelel. A föntiből tanítók iskolák oktatóik az egytanerős iskola tanítójával szemben így is előnyben vannak.

Felhívom a felügyeletet alá tartozó összes iskolagazdagszolgálatokat, illetve egyházközségi tanácsokat, hogy jelen rendelkezlenek kézhévetéle után a továbbképzőiskola tanulóit az ottani helyi viszonyok mérlegelésével a tanítók, tanítónők közt arányosan oszthatassanak szét, hogy ekként minden tanító, minden tanónéban a továbbképzőiskolai tanításban tevélegesen részt vegyen.

Szüzükséges volt fentiek értelmében intézkedni, mert semmiképp sem tartom helyesnek azt, hogy egyes tanítók, tanítónők teljeslen mentesítessenek a továbbképzőiskolai tanítás alól, míg mások állandóan kötelezettek a tanításra.

4/1931. sz. **Hivatalos ügyek intézése.** Ismételen előfordult, hogy az egyházközségi tanfelügyelői hivatalok úján kiadott ügyekre vonatkozólag az érdekelte iskolázászeket, illetve a plébános, iskolaszéki elnökhöz előterjesztéseiket nem az egyházközségi tanfelügyelői hivatalok úján, hanem közvetlenül terjesztik be hivatalomhoz. Ily eljárás mellett az egyházközségi tanfelügyelői hivatalok az ügyeknek miként történt elintézéséről tájékozódást nem szerezhettek, de nem is őrlésíték ellen azok megfelelő elintézését sem. Ezért felhívom a felügyeletet alá tartozó iskolázászeket, illetve egyházközségi tanács viselőitüllet az egyházközségi tanfelügyelőket, hogy az egyházközségi tanfelügyelői hivatalok úján kiadott ügyekre nézve mindenkor az egyházközségi tanfelügyelői hivatalok úján tegyék meg előterjesztéseiket.

5/1931. sz. **Elemi népiskolai ének-és tornaünnepélyek rendezése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 1930. május 21-ikén 820-05-219-1930. DIII. d. sz. s valamennyi föltsz. egyházi Főhatóság-hoz intézett megkeresése és a magyar nagymélt. Püspöki Kir. határozata alapján akként rendelkezem, hogy a felügyeletet alá tartozó összes elemi népiskolákban ének-és tornaünnepélyek tartassanak s ezzel kapcsolatban a tanulókról írásbeli dolgozataiból, rajzaiból és kézimunkáiból kiállítás rendezésének minden év június havában. Az ének-és tornaünnepélyek belépti díj nélkül, csak önkéntes adományok elfogadásával tartandók, míg a kiállítás látogatása teljeslen díjtalan lenne. Minden egyházközségben levő iskola önállóan rendezheti az ünnepélyt és kiállítást, azonban ha célszerűnek látszik, az ünnepélyt és kiállítást a plébánia bírószerzője is megterhelheti, az anyaggyűjtés körzetébe tartozó helyen is megterhelheti az ünnepélyt, amikort is az önkéntes adományokból befolyó jövedelemen megfelelő arányban osztoznak az érdekelte egyes iskolák.

A fentiek alapján befolyó összegeket, nemkülönben a felemelt (5 P) visszárdajakkal előálló jövedelemet kizárólag a Nemzetnevelés, Népraktikus Értelme, más pedagógiai lapok és vezérkönyvek beszerzésére kell a tanév végéig fordítani. Az érdekelte közt a plébános, egyházközségi elnök által támogatott számszámok az egyházközségi tanfelügyelő és egyházközségi iskolafelügyelői iskolafelügyelői általvalóan kötelesek felbíróságnak. Amennyiben az egyházközségi tanfelügyelő, vagy iskolafelügyelő e tekintetben valahol szabálytalanságokat észlelnek, avagy arról tudomást szerezhének, erről nehem nyomban tegyenek jelentést.

Az ének-és tornaünnepélyeken a tanulókat a Híszkegyek, Himnusz és Szózatok énekeljék. Ezenfelül az ünnepélyre betanult énekek is előadandók. A testgyakorlat illetéleg egyúttelen végzett szabadgyakorlatok szereplésének a műsoron s ezenkívül a testgyakorlatban kiadott tanulóknak esetlegesen egyenlő vagy csapaterenség (játás, magass-és távolugras, kötéltűzés). E versenyek azonban az ünnepélynek csak egy kisebb részét foglalják el.

Az ének-és tornaünnepélyen a nagy nyilvánosság előtt szerepléni kellene alkalmas módon (pl. fogalmazás, szavafű, agyagminiatűz, rajz stb. úján) egyenként azokat a tanulókat, akik valóban kiváló tehetséggel vagy felülénen nagy szorgalommal kiaváltak társak közül és azoknak az előhaladásra példát mutattak.

Külön is felhívom a figyelmét arra, hogy az ünnepély és kiállítás előkészítésénél kapcsolatban a tanulókról szülői anyagilag (költségek tomaruhák, kézimunka-anyag stb. beszerzése) meg ne terheltesselek.

Miután szóban forgó ünnepélyek az iskolai könyvtár céljait is szolgálják, felhívom a felügyeletet alá tartozó iskolagazdagszolgálatokat, tanítók, tanítónők közt a már ismételten kiállítás rendezése körül a már ismételten tapasztalt ügybizalommal járjanak el, hogy az ünnepélyek és kiállítások erőteljesleg és anyagilag is a kívánt célok elérésére vezessenek.

104/1931. sz. **Iskolai adóküvetés körüli eljárás.** Felmerült eset képasán a m. kir. Pénzügyminiszter úr arról értesítette a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, hogy hasson adó, hogy az egyházközségek minden olyan esetben, amikort az adóterhek jelentékenyben kénytelenek emelni, előzetesen az ó véleményét kiérleljék, mert a helyő belátás és az általános érdekek mérlegelése, valamint az adózó közönség teherbíró képességének figyelembevétele nélkül

nasztható, hér, követel. *Nem segítséget, csak igazságot.* Nem mondhatja, hogy nincs, azt meghallja. Hiszen ígéretekben, vállvételben, bízástokban nincs hiány. De a jutalom, újabb megpróbáltatás. És ez az ezernyi ezer tanító nem fenyegető. A lelke tele van hittel, reménnyel, szeretettel, munkakedvvel.

Előtoró heserőségét elnémitja a hituás szeretete.

Ime mérlegre tételtünk! Egyik oldalán a mai színészet munkálata, a másikon a krisztusi tanítói munka szerelmelet. Vajlon igaz lesz-e a mérleg?...
vitéz Székely Pál.

Ha a katolikus társadalom és vele és benne a katolikus tanítószág egyszéges és tetteze kész lenne — mi lenne akkor?

A Magyar Kultúra 1931. január 5-iki számában P. Bangha Béla: *A Katolikus akció* címen rendkívül érdekes és aktuális cikket közöl, amelyből a következő, bennünket is érintő részletet közöljük:

„Csak egy pillantást kell vetnünk a nemkatolikus mozgóelőadásaira, hogy belássuk: milyen szörnyűt mulasztottunk eddig, hogy nem csináltuk meg a katolikus akcióit. A protestáns felekezetek ma gyakran valósággal dédelgett gyermekei az államnak, a községeknek s a társadalomnak, ez éppen azért lehetséges, mert egyszégesen lépnek fel s tömegek nevében beszélnek, panaszkodnak, követelnek, kérelmeznek. Ha a kultuszminiszter meg akarja szüntetni az államségiyt azokban a protestáns iskolákban, amelyekben az egyke miatt már csak 10 vagy 15 gyermek van, egyházközeleti gyűlések, presbiteri gyűlések, zsinatok, konventek stb. jelentik be ez ellen tiltakozásukat. Ha új iskolát akarnak létesíteni s ahhoz államségiyt igényelnek, az érdekes protestáns tömegek mint egy ember állanak sifkra s tömeges deputációkat küldenek az illetékes miniszteriumokba. Ha bármily sérelmet fenyegeti őket, a tömegelő latbavetésével szereznek érvényt kívánásúknak. A folytonos gyűlésszéknek, panaszkodásnak, deputációzásnak a sajátó még nagyobb nyilvánosságát ad. S lassan az egész ország fellegásába hergözdök az a tudat, hogy a protestánsoknak bajuk vannak, azokon segíteni kell, adni kell nekik stb.

Nálunk mindez nincs meg. Nagygyűléseinken szalonszólokotok hangzanak el, ami érhető is, hiszen, ha összes panaszainkat, sérelmeinket, igényeinket egyetlen nagygyűlésen akarók elmondani, heteken át csak ezekkel a panaszokkal s igénybejelentésekkel tölthetnek be a nagygyűlés tárgyszorozatát. Ma az a helyzet, hogy ha valahol már tühretetlenek az állapotok, a plébános, esetleg egy-két hívenek a társaságában, végigkiféncséli a községi vagy megyei hivatalokat, felpirotondik Pestre s előszózik egy csomó hivatalnok vagy miniszterelőbában, ahol be sem értezik, vagy rövidesen egy-két biztató szóval fizetik ki, vagy kereken kijelentik neki, hogy nem lehet, szó sincs róla, nincs pénz, intézze el a dolgot maga stb. Nagyobb ügyekben ugyanezt a kárvárat a püspöknek kell végigjárnia. Nem csoda,

hogy akárhány belefárad s végső szükség esetén kívül nem okvetetlenkedik a közhivatalokban. Rengeteg országos sérelmünk van: mi lenne a magyar herceprimás tekintélyéből, ha minden egyes ilyen sérelm esetén végigjárna az összes illetékes fórumokat a sérelmek megszüntetése érdekében? Akármilyen nagy a püspökök vagy a herceprimások súlya, személyi és helyzeti tekintélye, az eddigi tapasztalat szerint egyik sem bizonyítván elegendőnek arra, hogy olyan égető sérelmeket, aminek a katolikus alapok vagy a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem ügye, vagy a polgári házasság s a válási törvény reviziója, saját tekintélyével meg tudjon szüntetni, vagy például az államot s a városokat rá tudná venni, hogy a katolikus Egyháznak nyújtandó ségyletek legalább a kisebbségi felekezetek ségyletinek magaslatára emeltessekn, vagy, hogy a szocialista sajtó vallásünyölését megszüntethatná.

A katolikusok maguk is megszökták már, hogy az Egyház ügyéért csak a pap és a püspök fáradozók, szaladgálnak, viszont a közhatalóságok s maga a kormány s az országgyűlés érthetően kisebb stílyt tulajdonítanak az azoknak a kérelmeknek s panaszoknak, amelyeket csak a papszág maga hoz elő. Egészén más lenne a helyzet, ha a katolikusok nagy tömegei vonatanak be a katolikus ügyek iránti érdeklődésbe, azok szorgalmazásába, a sérelmek és jogos panaszok hangoztatásába. Elképzelhetetlen például, hogy a polgári házasság egyháztelenes intézkedése rövidesen revizió alá ne kerüljenek, ha Magyarország összes városából s helységeiből egyhangúlag megszavazott petíciók egész tömege özőnlenek be a kormányhoz s az országgyűlés asztalára s a választások alkalmával minden képviselőjelölt zárt tömegekkel találja magát szemben, amelyek a reá való szavazás kérdését pártközlönbség nélkül attól tennék függővé, hogy kötelező ígérteket tesz-e a revizió sürgetésére és megszavazására.”

A tanulság világos. Arról van szó, hogy az a roppant katolikus massa, amely eddig csak logikailag gyűjtőfogalomként tartozott egy néhez eleven és hétékőy erővé váljon. Ha így lett volna a múltban, kántortanítóink a kántortalnak a tanítótahtól való elválasztásért nem rimánkodnának éntizedeken ke-

resztül — eredménytelenül. A terményjárulékos egyszéges tanítóink búzáját stb. már régen átszámították volna a mindenhol plactárnak egyszégre. Ezen és más egyéb ügyeinkben nem lenne főtanfűlűgölőnk, egyszéleink, sőt püspöktink és magának az esztorgóml herceprimásnak a száva, a pusztában kiáltónak eredmény nélkül elhangzó száva, hanem olyan lenne, mint a Botond buzogánya, amely beáztatta Bizanz érkekapuját is.
Így lenne, ha... ha volna erős, jól megszervezett és kellőge vezetett katolikus

aktiónk. P. Bangha szerint az eleven életű egyszégekészégi szervezkedésen, esetleg az egyszélet életen keresztül vezet. Mi nem tudjuk elhaltatni meggyözödésünket, hogy ha ezeken kezdődött is az út, a vége mégis csak a miniszteriumok és az Országgház kapujánál végződik. De akkor nem szabad olyan sanda gyanúnak elierjedni, hogy egyik tanítóink egy székér szénáért, meg az alája fogott székérért adta oda szavazatát s vele együtt népe szavazatát a protestáns jelöltre.

Dr. Király Gézáné 30 éves szolgálati jubileuma.

Hamuzzó szerdának borongós hangulatába a téli napuszáró bimbót fakasztó fényesodója hasít bele. Bimbót fakaszt nemcsak a földben, hanem az emberi szívekben is. A hála, a szeretet, a kántortárs nagyrabecsülése bimbójt.

De. e. 10 órakor a tamási r. kath. elemi iskola egyik tanteremében ünnepl hangulat, ünnepl ruházatú tanuló, felöltöttek szereplők össze. A hódalnyújtás a magyar nemzeti Himnusz fenséges akkordjaital kezdődik. A „megbúhádoti” műlba szál vissza Papp István plébános s gyönyörű szavakban méltatja Dr. Király Gézáné 30 éves tanítói működését. Szavainál ketsendőt az igaz ísztelet, az igaz nagyrabecsülés azal szemben, ki köteleességét és azt, ami nem volt köteleesség, nemes búgalommal, lankadalan erélylyel s mindenhol meg, vállalnos meggyözöddéssel végzte el. Az ilyen egyszégeknek e munkás 30 éve nem zárulhat simán, nyom nélkül. A felsőbb egyházi hatóság is látta s Püspök Úr Öxeccellenzójata az igazgató-tanítónt címet adományozta a jubliánsnak. A kegyes főpórtortí kiütetés ányujlásánál a további munkásságára is Isten áldását hitványba, a tamási r. rom. kath. egyházközség nevében ösánste szeretettel köszönti. Együttal az egyházmegyey főtanfűlűgölő és a kerületi tanfelügyelő jókívánásóat is tolmecsolja.

A politikai község nevében Schatz József bíró szavalt után Mayer József igazgató-tanító údübál a hitünetelt kántortárs. A 30 év 30 töbiteset utat jelent — ügymond — mely után csak a végén látó rózsáakra a nemzet napzsámosa. 30 év alatt 30-szor kellett a rögsős út göröngyét écsni, de visszaont harminezsor kellett örvömet a lelkiismeret rózsáit. Büszkén tekin az ünneplere, mint a tantesülti kiutáló és munkás foglára. Meleg szeretettel kért az ünneplét és hitünetelt kántortársót, hogy a tanítói pályát szerette, tartson ki végökig a tantesültirel. Végül egy remek vörösgöhorral prezentálta meg az ünneplést s ő is kért és kívánja, hogy pályája és élete további útjain is csak rózsákkal nyerjen tövis nélkül.

Dr. Király Gézáné, az ünneplét igazgató-tanítónt heresetlen szavakkal mond halát és köszönetet mindazoknak, kiknek a hitünetelt tulajdonlta.

A jóvendékelnek kedves hangú verses köszöntőt után a pápai Himnusz szinte áldást östő hangjával ért véget a kis háti ünnepléy.

— Süss fel nap, a te sugarad az Isten áldása, ragyogja be fényed azt a Föt, melyből annyi jó, annyi szép áradt ki a 30 év alatt.

Tamási.

Ivelics Pálné
r. k. tanítónt.

Töböknek. *A félreírés onnan ered, hogy az irkák árának beküldésénél a számla, hanem más. Ezért feltétlenül szükséges az, hogy az irkák árának beküldésénél feltüntetendők az szerepljen, aki a rendelési eszközöket a kátné nevére szólt a számla. Célisztort meg a számla számára is hivatkozni. Ily eljárást mellélt félreírés nem támadhat. Pl. ha a számla a rom. kath. iskolaé, nem átl, akkor a pénz feladásánál feltűzőként a rom. kath. iskolát kell feltüntetni. Ha pedig névre szólt a számla, ez esetben a pénz feladásánál a számlán feltüntetett név szerepljen feladónak.*

Aktualitások.

A TANÍTÓ DICSÉRETE. Az idet nagy-szobású Eötvös-emlékünnepélynek Herceg Ferenc és Sajó Sándor voltak az ünneplő adói. A két illusztráció előző dicsérettel halmozta el a magyar tanítókat.

Herceg szerint a magyar tanítók sohasem voltak méltatlanok Eötvös Józsefhez. Sőt úgy gondolja, hogy Eötvösnek a „Falu jegyzője”-t berekesztő szavai: boldog, ki minden lehetőségével a szebb idő előhívásán dolgozik, — ma nem annyira a falu jegyzőjére, mint inkább tanítójára vonatkoznak.

Sajó Sándor pedig így fejezi be ez alkalomra írt költeményét:

Dicsősd nekéd, jó magyar tanító,

Magyar tanító, dicsőség nekéd!

Mi magyar tanítók értékelni tudjuk az őszinte elismerést. Szükségünk is van rá anyagi elhagytatásunkban. Vállaink alig bírják már az Atlasz-terhet s az erkölcsi elismerés infektóritartják már-már bennünk a lelket. Herceg és Sajó dicsérettel büszkeséggel könyveljük el a többi mellé, mert mindketten hivatottak arra, hogy értékeljék a tanító munkáját. Nem is pusztá dicsérettel jelentek meg a tanítók ünneplőjén, hanem magas eszményeket világítottak meg és pártatlanul fontos feladataink iránt gyórtak egyengetni. A dicsérettel is, az útmutatással is a magyar tanítók egyeneségével köszönjük.

A TANÍTÓ FIZETÉSE. Sajnos, anyagi ellátásunk mesején nincs oly bő aratásunk, mint az erkölcsi elismerés mesején. Sőt, sokan vannak közöttünk, kik azon néztek felé hajlanak, hogy fizetéspótlék gyónatni is szivesen hitolnak keyeradó gazdáink egy-egy dicsérő elismerést. Ne gyanusítsuk őket ezzel, de igazságos követelésünk annál gyatrabban ismétlődik, míg nem késő.

A pénzügyminiszter még decemberben megígérte, hogy sereleimnek a kultuszminiszter sürgelésére orvosolni fogja. A tárgyalás a két miniszterium között még folyik. Február közepén még nem volt megegyezés a két érdekelte miniszterium között. Bizonyos, hogy a most előrehaladott stádiumban levő jövő évi költségvetés fog tartalmazni egy összeget a mi részünkre, de hogy mekkora lesz az az összeg, az még nincs eldöntve. Így még remélhetünk. Félek, hogy ez az összeg kicsi lesz. Félek, hogy a hosszú várakozás nem ép lényeg fog szülni, hogy hiányozni fog annak a keze vagy a lába, ha nem a feje. A pénzügyminiszter decemberben is csak a tőzsedli búzárnak és a mi különleges búzárnaknak valahol a közepé táján hereste a hompromisszumot. Előre megmondhatjuk, hogy ezzel nem fogunk

megelégedni. Talán még nem késő, ha ezt újból megmondjuk.

A TANÍTÓ FBADATA. Herceg Ferenc és Sajó Sándor fontos kérdéseket vetettek fel az Eötvös-emlékünnepélyen. Herceg Ferenc „nem pedagógus”-nak mondta magát, mondandósköpszerű megnyilatkozásában azt mondta: „A népnevelés ideálja ma nem lehet más, mint egy új magyar nemzedék fölvétele, amely nemcsak gondolkodni, de érezni is tud, testvérként érezni minden magyar, felebaráthként érezni minden ember iránt”. És ő szerényen „nem pedagógus”-nak mondta magát. Aki ilyen magasról célt tud kijelölni a népnevelés törekvésének célpontjába, az, ha nem pedagógus is a szó szorosabb értelmében, de világítótorony a sötét magyar vizek tanító-hajósának. A nemzeti szolidaritás gondolatának elmélyítésétől várja a magyar nemzet, az „árva kellett rajr” azon földatának teljesítését, melyet a kulturálrag számadáskönyve Tartozik-oldalára írt.

És mit mond a költő-pedagógus, Sajó Sándor?

*„Egy erőnk van: a magyar paraszt!
S ha volna hangom, hirdetémet rivalgón:
Ki érte fát, hála illeti,
Kik anykint kincset tékoznak pazarlón,
Teremtünk végre jobb sorsot nekik!”*

A „nem pedagógus” író és publicista nevelést eszményt ad és a szolidaritás gondolatát hangsúlyozza, a pedagógus-költő pedig szociálpolitikai eszményt énekel meg. Ez az egyes emberek, a nagy szellemek találkozása, a honzenntartás. Herceg szerint a népnevelés leghatásosabb eszköze a tanítón kívül a polikus, az újságíró, a költő és a lehélez kezében vannak. Herceg és Sajó magukban foglalják mind az öt — foglalkozás szerint — emberitpus lelkületét. Mert emberitpusok vannak, értehekés azonban csak azok, melyek egy jellemző vonás mellett a többi típus minél több tulajdonságát is magukban foglalják, szóval nem a rész-, hanem az egészemberek.

A tanító kell, hogy ilyen egészember legyen. Ő nem széklábat készíti a falanszterben, nem önti csak úgy tölcserrel a tudományt a buksti felekbe, hanem egészemberekkel nevel, akik nemcsak gondolkodni, hanem érezni, sőt akarni is tudnak. A tanító nem lehet csupán filozófus vagy mesterember, nem lehet politikus vagy száraz tudós, nem lehet arisztokrata vagy forradalmár, vagyis semilyen, egyoldalú, reszember, hanem szerleterrel nevelő Krisztus-imitátor. És erre törekszik is.

A két illusztráció előző valóban aktuális kérdéseket vetett fel. Jobban monda nem is kérdéseket, hanem a magyar nemzet nagy létkérdését, a parasztság, az őseréjű nép

anyagi, szellemi és erkölcsi fölemelését és a nemzeti szolidaritás gondolatában az intelligenciával való egyesítését, szóval a nemzelli egység, a nemzeti demokrácia megteremtését. Azt mondja Herceg: „A tanító rendelkezésére álló nevelésszóközök magukban gyöngök arra, hogy szembeszálljanak a romlott értelemiségű kitaradó energikákkal; sőt arra is gyöngök, hogy egymagukban el végezze az a népnevelő munkát, amelyet az értelemiség önzésből, vagy közömbösségből nem akar vállalni. Ha ilyen helyzetbe jut a tanító, akkor hivatásának mártírja.” „Minden iskolázott ember jó vagy rossz nevelő hatással van a népre akkor is, ha foglalkozik vele, de akkor is, ha nem foglalkozik vele.”

Csodálatos élelátás onnan felülről! Bizony, a széthúzó falusi intelligencia órásti felelősséget visel a kicsinyes okokból folyó széthúzó társadalmi életével. Hogyan egyesítsük a falú népének egyes, ugys széttálasztott rétegeit az intelligenciával, mikor az utóbbi képviselő néhány család között is a nép

szemléletára folyik a harc? Valóban elme követelmény a falusi intelligenciával szemben, hogy legalább összeratársával adjon jó példát a népnek; ha mással nem, legalább a kölcsönös megbecsüléssel nevelje a népet ugyanerre. Sajnos, sok tanító viseli a helyzet mártírját. Igen helyen aztán teljességgel lehetetlen a nép művelése, felemelése. Legálább ne a tanító legyen az oka a széthúzásnak, akkor még lehet remény rá, hogy ő — mint elsősorban hivatott — megteremti a népművelés alapját; megvan a reménye anna, hogy munkába állithatja az eddig közömbös értelemiségét. De ahol még az alap megteremtéséről, a telek megszerzéséről is alig lehet beszélni, mikor és hogyan épül föl a nemzeti szolidaritás épülete? Hiszen a magyar társadalmi osztályokat elbalasztó őst várják lerombolása sem a cél még! Ezzel a munkával még csak levegőt teremünk az alkotó munkához! És milyen gyönyörű perspektíva nyílnék ezzel a romboi munkával!

Barabás András

A fogalmazás az új iskola szellemében.

Irta: Eberhardt János, mucci-i r. k. igazgató-tanító.

I.

A legelső tárgy, amelyet a régi iskolának új iskolára való atalakulása módszertan tekintetben meghódított: a rajzolás volt. A régi mód mintá után való rajzolás helyét, a modern természet után rajzolás foglalta el.

A rajzolás után természetserüleg a fogalmazásnak kellett követhetnie a sorrendben. Annál inkább, mert hiszen mindkettő első sorban rokon tárgy, még pedig annyiban, mert mindkettő alkotó tárgy. Különböz is között a kapcsolat e két tárgy között, mert a fogalmazás épügy, mint a rajzolás, nem annyira elmélet és tudomány, mint inkább gyakorlat és művészet.

A követhetkezésben különben is kénytelen lesztek többször rámutatni azokra a művészi és módszertani közös tulajdonságokra, amelyek a rajz és fogalmazás tanítását rokon alapúvá teszik.

A gyermek ugyanis több-kevesebbé mindig képes saját gondolatát írásban vagy rajzban, esetleg mindkettővel egyenes kifejezésre jutatni. A hiba csak abban van, hogy az isko-

lában nem a saját gyermeki nyelvben cseveghet, fogalmazhat és rajzolhat, hanem idő előtt a felnőttek kifejezés módját erőszakoljuk rá.

Gondoljunk pl. az első osztályos gyermekek ösztönzésű rajzaira. Mi minden fogalmazásnak ezékel. Nemcsak házat, kocsit, embert rajzolnak, hanem egy-egy mesének egész lefolyását papírra vetik.

Azt hiszem csak lakus nem érti meg ezeket, csak ő mert ezeket a felnőt szigorú szemüvegén át nézni és bennük csupán hibát heresni. Természetesen így módon menten vége a gyermek teremtő képzetelének, alkotókészségének, gyermek örömeinek. Még Ráfalv is ketté akarta törti esztét, a mikor Michel Angelo mennyeejtseményét a Sixtus-kápolnában meglátta.

Látjuk tehát, hogy mennyire fontos a gyermek önbizalmának felkeltése és ébrentartása. A gyermeknek éreznie és hinnie kell, hogy tud fogalmazni.

II.

A fogalmazás tehát már az első osztályban kezdődik, amikor a gyermek közlést haj-

**Három jó tojó tyúk
jóvedelmez annyit,
mint egy föld!**

Figyell ön mennyire terjednek a kifejlesztett baromfiaktak? Terjen át ön is, fuszna és öröme lesz belőle. Legprímabb 200-as foltjószamra szelekálit fenyszanyagból keletkező 20 foltjó 200-as LEHORN-TELEP, Baranyafén.

lamát fejlesztjük, hogy mindazt, ami benne él, amit tapasztal, lát, megfigyel és gondol, szabadon adja értesülésünkre.

A fogalmazás kitűnő eszköze ezen a fokon: a rajzolás. A rajzolás a kis gyermekek külön nyelve: a kéz nyelve.

Amíg a rajzolás a legelső fokon az írásbeli fogalmazás alapja, addig az önálló szabad beszélgetést joggal nevezhetjük szóbeli fogalmazásnak. Bizonyos, hogy ezek képezik alapját az írásbeli fogalmazásnak. A tanulóknak tehát meg kell tanultok élményeket, érzelmeket hűen, élelten, szóval megfigyelni. A fogalmazás tanítása tehát a figyelemnek nevelésén épül fel.

III.

Szállásosnak tartom a fogalmazás nyelvről külön megemlékezést. A fogalmazás tanításának legnagyobb hibája ugyancsak az volt, hogy a gyermeket az első órától fogva a rövid mondatokban való beszédre, fogalmazásra: a felolvasott beszédmódjára szoktattuk. Ezen a fokon pedig kell, hogy szívesen hallgassuk a gyermek fegyességét. A gyermeknek hibául róttá fel a régi iskola a fecsegő stílust. Pedig talán ugyanezek a felnőttek, akik a hamisítatlan gyermekek beszédét nem akarták elfogadni, milyen élvezettel olvasták az írónak majd mindig meghamisított gyermek beszédét. Sajnos, a régi iskolának sikerült annyira kártítani a gyermeki beszédét és stílust, hogy ezek utánzatáért az írók munkáira fanyarodunk. Gondoljunk pl. arra a hatásra, ami *Molnár Ferencnek*, „*Gyermekek*” c. műve élt. Vagy arra, hogy a „*Zászlónk*” és a „*Diáknaplár*” hány felnőttnek szereltek élvezetet éppen az előbbieknél alacsonyabban.

A véletlen így hozta magával, hogy amikor ezen gondolatok szedtem össze, tekintetem az előttem fekvő „*Nemzeti Újság*”-ban megjelent „*Szemléltető természettan*” című cikkre téved, amelyben *Zágon István* két gyermeki fogalmazványt közöl. („*Nemzeti Újság*” 1930. január 19-i sz.) Bármennyire értékelem is Zágonnak irodalmi működését, mégis meg kell állapítanom, hogy a közöttük lévelen nagyon is megérik, hogy azoknak nem tanulók írták, hanem az író csupán rosszul utánozza azokban a gyermeki fogalmazást. Nem lenne rossz tréfa ezeket a leveleket iskolás gyermekekkel kijavítottan és a szerzőnek elküldeni.

Ugyanebben az időben nagy hatást ért el a „*Mit üzen a rádió?*” egy fővárosi gyermek fogalmazványával, amelynek „A macska” volt a címe. A fogalmazványt közkíváncsra ismételtén kellett felolvasnunk, amely így kezdődött: „A macska 4-5 fiája által szaporodik”

és ezzel végződött: „Ha agyonülték sokáig él, még meghal”. A nagy hatásra és sikerre azonban jelentkezett az igaz szerző: *Rónai Mária* újságíró. Szóval még a hamisított gyermeki stílus is annyira felszék a közönségnek, hogy azzal még keresni is lehet, nemcsak pénz, hanem írói dicsőségért is.

Csak a fecsegő stílusnál át térhetünk a stílus fokozatos ápolására. Észrevetjük a gyermeknek, hogy milyen óriási különbség van fogalmazvány és fogalmazvány között. Hogy egyes dolgok hangsúlyozása, főösleges dolgok elhagyása által, a szavak megfogalozása, különböző mondatrészeket által milyen hatást érhetünk el. Miért oly érdekes és kedves az egyiki és miért oly hosszadalmas a másik.

IV.

Nem véletlen, hogy az új iskola a tárgy megválasztását a fogalmazás tanításánál fontosnak tartja. Mert, hogy tud-e valaki írni, az írászben azon fordul meg: miről kell írni. Ha otthonos vagyok a tárgybán, ha bőven vannak ránkötözött gondolataim, nem lesz nehéz ezen gondolatokat a nyelvi kifejezés ruhájába öltöztetnem.

Mindébből természetszerűleg követhetik, hogy csak az a tárgy jó, amelyről a tanulóknak vannak gondolatok, vagy amelyről gondolatok, érzelmek keletkezhetnek. A fogalmazás tehát a gyermek saját tapasztalataira és átéléseire támaszkodhat.

Nem adjuk a fogalmazáshoz szükséges gondolatokat, hanem a gyermek a saját gondolatait nyújtja. A tárgyhöz a szükséges gondolatokat megadni, annyit, mint a tanuló helyett fogalmazni. Rengeteg tapasztalatot szereztünk már arról, hogy a szabadfogalmazás a kezdőfokon foglalkozó kollégák nem tudják megállani, hogy egy-két — szerintük feltétlenül szükséges — utasítást ne adjanak a tanulóknak. Az eredmény, hogy a tanulók 70-80%-a ezekbe a gondolatokba kapaszkodik s sajátjukból úgyszólván semmit nem adnak. Sőt igen sokszor a segítséssel úgy járunk, mint a számitani tanításnál, amikor a kis gyermeknek a tanító bácsi, vagy a tanító néni súgja meg az eredményt. Második esetben már alig gondolkozik, mert vár a súgásra. Harmadszor meg már egyáltalán nem gondolkozik, mert hisz megélő már a súgásból.

A költő és író maga választja meg tárgyát. Minden felelősség annak feldolgozásánál órák járul. Az iskolában legtöbbször mi adjuk meg a tárgyat, tehát annak feldolgozásánál ennyiben osztozunk is a fogalmazvány sikeres vagy nem sikerült voltában.

Helytelenül megválasztott tárgy nemcsak hogy elkedvetleníti a gyermeket, de esetleg hamis érzelmek tölcsmódszárára, sőt a megfigyelés hiánya esetleg a tárgy hamis feldolgozására vezet.

A tárgy megválasztásának és a megfigye-

lés fontosságának megvilágítására csak egy példát, még pedig legnagyobb lírai költőnk, *Petőfi*nek munkáiból. Alig tudok határozni, hogy melyik versszóhoz idézzem: „A pusztá telen” c. gyönyörű költeményéből. Talán ezt:

Nincs ott kinn a júnyjáj méla kolompjával,
S a pásztorleány kesergő sípjával,
S a dalos madarak,
Mind elnémultanak,
Nem szól a kesergő haris a fü közül,
Még csak egy kicsiny kis prücsök sem hagedül.

Ezzel szemben „Ereszkedik le a felhő” c. költményében az ósról azt mondja:

Ereszkedik le a felhő,
Hall a fáról őszit esőt;
Hall a fának a levele,
Mégis szól a filemlé.

Elég csupán annyit tudunk, hogy a file-

müle, mire az őszit eső és a falevelek hullanak, már nincs nálunk, mert hiszen szeptember hónapban elvádorol tőlünk, hogy megérezzük a megfigyelés hiányából származó kibrándulást.

V.

Lássunk most példákat úgy a tárgy megválasztására, valamint az előbb mondottakra nézve.

Az első osztályban a szóbeli fogalmazást minden az új iskola szellemében tanított tárgy szolgálja, amikor — különösen a beszéd-és értelemgyakorlatok körében — a tanuló önálló gondolatokat fejez ki. A fogalmazást különösen kitűnően szolgálják a rajzok és az azok alá írt egy-két szó, esetleg mondat.

A gyermekek megértéjük, hogy amit mondanak akarunk, azt le is írhatjuk.

(Folytatása a jövő számban.)

Határidő-emlékeztető.

Tanév utáni megrovódására irányuló kérelmek a vármegye közigazgatási bizottságának tanügyi albizottságához beterjesztendő. **Írták, fűzetek**

Püspöki rendeletek.

370/1931. sz. **Tanítók, tanítónők, óvónők tanfolyamok napidíjai.** A m. kir. minisztertanács 1930. évi 7600. sz. újabb rendelete alapján e tárgybán 1930. évi X. sz. körlevelében 4126/1930. és a Katholikus Iskola 1930. december 1-én megjelent számában 2140/1930. ísk. sz. alatt közölt s kiadott rendelet 2., 4., 5. és 6. pontjait a következőkben módosítom:

1. hat órát meg nem haladó kiszállás esetén napidíj felszámításánál egyáltalán nincs helye;
2. hat óránál több, de nyolc óránál nem több kiszállás esetében fentebb határozott 4126/1930. illetve 2140/1930. ísk. sz. alatt kiadott rendelet 2. pontjában megállapított adott rendelet 2. pontjában megállapított napidíjainak egy negyedrét lehet felszámítani;
3. nyolc óránál több, de tíznyolc órát meg nem haladó kiszállás esetében fentebb

határozott rendelet 2. pontjában megállapított napidíjainak a felét lehet felszámítani;

4. tíznyolc órát meghaladó kiszállás esetében fentebb ismételtén határozott rendelet 2. pontjában megállapított teljes összeg, vagyis egy egész napidíj lehet felszámítani.

5. Amennyiben a kiszállás időtartama hat órát meg nem haladna, azonban a tanfolyam után társasbéd tartanék és azon a tanító, tanítónő és óvónő fényleg részt vesz, megállapított a jelen rendelet 2. pontjában megállapított egy negyed napidíj felvételére. Jelen rendelethez nem érinteti 4126/1930. illetve 2140/1930. ísk. sz. rendelet 2. pontjait változtatlanul érvényben maradnak.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

378/1931. sz. **Budapesti gyermekek nyaraltatása.** Vonatközassal 711/1930. sz. rendelkezésekre (megjelent a Katholikus Iskola 1930. évi április 1. számában) felhívom a felügyelet alá tartozó összes hitközségi képviselőtestületeket, egyházközségi tanácsokat és iskolavezetőket, hogy e rendeletben foglaltakat megfelelő módon és ében is intézkedjenek. Nevezetesen

Budapest székesfőváros tanácsának megkezdésére az iskolapületek arra alkalmas helyiségeit a gyermeknyaraltatás céljára bocsássák rendelkezésre és az elhely. annak siker érdekében, teljes mértékben támogatás, Arról, hogy mely iskola és milyen helyiséget hány üdülő gyermek részére engedjen át, legkésőbb j. évi szeptember 1-ig jelentést kérek.

helyre szállították és temetése ott volt február 24-én, kedden délelőtt 11 órakor. Az engesztelő szentmise lelküdvéért Dombóváron 23-án reggel fél 8 órakor, Pincehelyen február 24-én, kedden reggel fél 8 órakor volt.

Egyházi kinevezések. Virág Ferenc megyéspüspök kegyúri bemutató alapján Popp István tamási adminisztrátort Tamásiba plébánosnak nevezte ki. A főpásztor Than Nándor adminisztrátort Versendről Pakstra nevezte ki hitoktatónak, míg Hábel Vince páksti hitoktatót a pécsi ipariskolához nevezte ki.

Kinevezés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Barabás András, pári rk. igazgatótanítót Tolna-, Tibor Béla, dunaszekcsői rk. igazgatótanítót Baranya vm. iskolánktólútl népművelési bizottságának tagjává három évre kinevezte.

A Hísdendnevelők Országos Egyesülete 1931. évben június 27., 28. és 29-én Pécselt tartja meg közgyűlését. A közgyűléssel kapcsolatban a rendezőség kiállítás is rendez. A kiállítás június 27-ől július 8-ig fog tartani. Műnátos terge hogy a pécs-egyházmezzel r. kath. óvodái is résztvennének a kiállításban és pedig gyermek- és óvodónői munkaháló, foglalkozásti tervekkel, népművelési babákkal.

Tanítói kinevezések. Vitéz Mezey László a sásdi, Lohr Kornél a barátfuri, Somogyi János a berkesdi, Honrád Béla a gerényesi, Simon László a bostai tanítói és Führmann Ernő a kurdli 1. sorsz. tanítói állásra egyházközségségi kinevezettek.

A pécsi tanítók február havi pedagógiai szemináriuma. A megszokott nagyszámú látogatottság mellett jölt le február 25-én a pécsi tanítóság pedagógiai szemináriuma, melynek tárgya ez alkalommal a polgári jogok és kötelezések tanításmódja volt. Magyar Dezso, elnöklő kir. s.-tanfelügyelő előlőri szavaiban megköszönte hangsúlyozta e tárgy tanításának má rendkívül fontosaságát, amikor kiüzlőrl ellenségeink gyűrlje vesz körül, bent az országban pedig nyomorúság okozta égedetlenség állítja szembe nem egyszer az egyes társadalmi osztályokat s mindkettőt ellen csak a helyesen kialakított s mérlegelt állampolgári önludat nyújthat kellő védelmet. Majd Bader János áll. tanító nagy körültekintésre s tapasztalatra valóra elémlélt fejtegetésben bázolta e tárgy célkitűzését, tanításmódját, anyagának elrendezését, különösen kiemelve az alaki cél lelkelt formáló nagy jelentőségét. Kurucz József áll. tanító nagy felkészültséggel ügykezett „Az állami anyakönyv” c. írásában a hangzatosított elveket tanításba keretében a gyakorlatba átültetni s a hallgatóságot tanulságokkal, közvetlen és élénk előadási formájával megköszönte ennek lehetőségéről, amit

lőbb oldalról elhangzott hozzászólás készségesen honorált. A legközelebbi előadás március végén lesz.

Polgári iskolák felügyelete. A polgári iskolákról szóló 1927. évi XII. t.-c. végrehajtási utasítása alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter 640.0/37/1930. sz. rendeletével 1931. március 1-ől kezdődően a polgári iskolák felügyeletét igazgatóság, illetőleg a hitefeleltek iskolákra nézve a legfelsőbb felügyelő jog gyakorlását a népiskolai hatóságok, közgazdasági bizottság, kir. tanfelügyelő és gondnokság által kivéve, az újonnan szervezett m. kir. polgári iskolai főigazgatóságokra ruházta át. Az ország területén négy polgári iskolai főigazgatóság felállítását vételelt terube és pedig: Budapest, Szeged, Debrecen és Pécs székhellyel. Egyelőre azonban csak Budapest és Szeged székhellyel állított fel a főigazgatóság. A debreceni és pécsi főigazgatóság egyelőre felállítatlan nem lévén, a debreceni területbeli tartozó iskolák felett is a felügyeletet a szegedi főigazgató, a pécsi területbeli tartozó iskolák felett pedig a budapesti főigazgató látja el. Ugyképen a budapesti főigazgatóság alá a Budapest székesfőváros, továbbá Baranya, Fejér, Győr, Moson, Pozsony, Komárom, Esztergom, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegye területén levő polgári iskolák tartoznak.

Iskolaszenteselt Bostán Bosta községben, ahonnan 4.6 km. távolságról jártak a gyermekek a garéi iskolába, a lakosság régtől óhaja valósult meg most, hogy megnyerték az engedélyt az iskolaszentesezésre. A község által iskolát célra felajánlott korszerű épületet, megfelelő átalakítás után, e hó 8-án adták át rendelkezésének. Az új rk. iskolát Gasparich György dr. esperes, kir. tanfelügyelő szentelte fel, amely szertartás után nagygyűlési remek beszédet intézett a falu népéhez és a múlt hónapban egyhangúlag megválasztott újfj tanítóhoz: Simon Lászlóhoz. Ezután Németh Pál garéi plébános, az ez alkalomra felállított díszes oltárnál szentmisét mutatott be, mely után Soós Józsi és Hull Mariska iskolások mondtak alkalmi verseket. Majd előlőt ifj. Benkő József, a község érdemes bírójá, aki fáradhatatlan tevékenységgel fejti ki az iskola létesítése körül és talpraesett beszédben fejezte ki lakosság hálaját az államsegélyző közoktatásminiszter és a község érdekében eljárt Mészli István képviselő iránt. Megköszönte Szinér István dr. főszoalbírónak megjelölését és üdvözölés a vidéki érdeklődőket. A főszoalbíró elismerését fejezte ki Bosta község lakóinak az eddigi áldozatkészségéről, amelyre a jóüben is szükség lesz. s lelkesítő zárszóval után a szép ünepség befejeződött.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótalajlanos: a „Pécségyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején.

Előfizetési díj 1931. ére 3 pengő.

Togajj 1931. ére 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részeit illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők.

Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postakapcsolópenzárki bejuttató-lapon küldendők be.

Pécs, 1931. április 1.

XX. évfolyam, 4. szám.

MEGHÍVÓ A PÉCSÉGYHÁZMEGYEI RÓM. KATH. TANÍTÓEGYESÜLET választmányának

1931. évi április hó 15-én délelőt 9 órakor a Belvárosi Kath. Kőr épületében tartandó

GYŰLÉSÉRE

Tárgysorozai:

1. Elnöki előterjesztések.
2. A múlt évi választmányi ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. Títhár jelentés.
4. Főpénztáros jelentése s az 1931. évi költségvetés megállapítása.
5. Számvetésadó bizottság jelentése.
6. Pályázatok odaítélése.
7. Új pályázatok kiírása.
8. Indítványok.
9. Az 1931. évi közügyés előkészítése.

Pécs, 1931. április 1.

Homócsy István,
egyházi elnök.

Erős József,
világi elnök.

Figurem 1 A talapszabályk 30. §-a értelmében a választmány tagjai: az egyházi elnök, a világi elnök, a két alnök, a títhár, a két jegyző, a főpénztáros, az esperes-hertelt tanfelügyelő, az esperesi körök világi elnöke, a közügyés elöl választott világi tag, a pécsi püspöki tanítóképző-intézet igazgatója, a bírálóbizottsági tag. Külön meghívót az elnöknek nem ad ki.

Iskola, község, állam.*

Az elemi iskolák személyi terheinek igazságot elosztása és a tanítók seregeinek megszintetése.

Írta: dr. Horváth Győző, felsőház tag.

A legközvetlenebb társadalmi közélet, amelybe a gyermek a család révén a társadalomba bejut: a község. A község tehát természetzerűleg is tartozik a szülőhöz a gyermeknevelésben segített, pótolni, helyettesíteni. S ezt a természetes kötelezettséget teljesíti a község, mikor a családok gyermekeinek iskolát állít és tarti fönn. A községek e természetes kötelezettséget állapítja meg alapvető iskolatörvényünk is, mikor az 1886: XXXVIII. t.-c.-ben a községeket kötelezi iskolaköltésre és fönntartásra. Jogszerűtlen ismer ugyan el a törvény másokat is iskolaköltésre és fönntartásra: de kötelezettségű csak a községeket kötelezi. A törvény célja az volt, hogy a község ne legyen iskola nélküli és volt, hogy a község a kor színvonalán álljon, de nem érintette a kor színvonalán álló bármily jellegűnek a jogosultságát, nem érintette a szülőknél azt a természetes jogát, hogy mint a község tagjai, gyermekeiknek oly jellegű iskolát állítsanak vagy tartassanak fönn a község által, amiből ők gyermekeik vallásos nevelését leltitsemertük szerint legjobban látják biztosítani. Innét van, hogy a községek nem ettek az 1888 előtti iskoláktól egyszerűen nem létezöknél tekinteni, hanem a községben már létező felekezeti iskoláktól (hisz 1888 előtti más iskola nem is létezett, mint felekezeti iskola) tartották fönn, nemcsak segélyesték ezeket, amire az említett törvény kifejezetten is feljogosította őket, hanem azoknak megfelelő vagyontól igénybe véve és ki-

* A fenti rendeltetés értelmében, törvényhozó s magyarországi katholicus lelökölösület minden oldalról meggyőztető elnök, amely eredetileg a Magyar Kultúra-Ev. 2. számában jelent meg, a szerkesztőnek és a Szerkesztő-Összeállításnak engedélytől rendelkező.

egésletes, főntartóit és fejlesztőit lettek és maradtak a felekezeti iskoláknak. Csak az 1868-iki t. c. felrészletes és rosszkarátú félre-magyarázat, valamint az illetékes tényszerű nemtörődömsége lehetett az oka, hogy a régi felekezeti iskolavagyont, ha annak felekezeti tulajdonjogi jellege teklehőnyvleg biztosítható nem volt, több helyütt a községek maguknak eltalajdonították, magát az iskolát kivonták az egyházi hatóságok jogköréből és hős, semleges, községi vagy államjellegűeké tették, vagyis ahogy akkor mondták: elköszöztették vagy ellámoztították. Állították azonban 1873-tól kezdve állami elemi iskolák a régi felekezeti iskolák eltalajdonítása nélkül is sok helyen és különféle okokból. Mindazonáltal a helyzet máig is az, hogy Csankmagyarországon a felekezeti jellegű elemi iskolák vannak nagy többségben, sőt a létező állami és községi, közsé iskolák nagy része is felekezeti iskolákból származott! Az 1930—1931-iki állami költségvetésről szóló jelentés szerint állami iskola 473 községben van, 9515 tanteremmel és 4761 tanítással; nem állami, de államszerűs tanító van 11.160 (aházból 562 szerzetes) s ezek közül községi iskolánál 1314, róm. kath. iskolánál 6173, egyéb felekezeti iskolánál 3673 tanító. Ugyan — nem állami — tanító, akiknek nem volna államszerűsége, szinte alig is van, csak mintegy 2 % uk ilyen.

2. A nem állami elemi iskoláknak államszerűségi való ellátása logikus következménye magának az 1868-iki törvénynek. Hisz ez a törvény (s még hangsúlyosabb az 1821—18XX. t. c.) az elemi iskolabájtást mindenkélt megköveteli s ha így van, akkor az államnak kötelessége arról is gondoskodni, hogy amennyiben a kötelezett (község) vagy jogosított (pl. vallásközvetítők) iskoláitól iskolák összes szükségleteiről kellően gondoskodni nem képesek, az állam segítségére siessen. Az állami segítségés törvényeszerűségének a tudatára lassanként rá is ébredtek a nem állami iskolák főntartói és így végre legelőször az 1893: XXVI. s ísmé az 1907: XXVII., majd az 1913: XVI. t. c. már kifejezetten intézkedik a nem állami iskolák állami segítézéséről.

Amde jölehet az állam eme kötelezettségének a kormányzat mindinkább dicséretes módon törékssé megjelölt, még mindig nyilvánvaló, hogy e tekintetben az állam és nem állami iskolás községek támogatásában nagy az aránytalanság. Hogy mekkora aránytalanság van e tekintetben, erre nézve sok példát lehetne felhozni. Csak Bács-Bodrog vármegyéből álljon itt néhány példa: Csikérián állami iskola van 6 tanteremmel, a község-

nek van évt 21.600 pengő jövedelmező földje és iskolára mindössze évt 3000 pengő költ, vagyis egy-egy tantermére 500 pengő költ. Nagybaracsán községi iskola van szintén hat tanteremmel, községi vagyona semmi; iskolára költ évt 10.700 pengő, vagyis egy-egy tanterem 1785 pengőjébe kerül. Dánodán katholicus iskola van szintén 6 tanteremmel, a község vagyona évt 6400 pengő jövedelmez és iskolára évt 10.333 pengő költ, vagyis egy-egy tanterem 1722 pengőjébe kerül. Kelebián állami iskola van 8 tanteremmel, községi vagyona évt 38.500 pengő jövedelmez, iskolára évt 2326 pengő költ, vagyis egy-egy tanterem 290 pengő. Hatmáron katholicus iskola van 6 tanteremmel, községi vagyonának jövedelme évt 1455 pengő; iskolára költ évt 26.958 pengő, vagyis egy-egy tanterem évt 4500 pengőbe kerül nélt. Tompán állami iskola van, a község vagyonának évt jövedelme 40.000 pengő; 13 tanteremre évt 6300 pengő költ, vagyis egy-egy tanterem 486 pengőjébe kerül. Ország-szerzte úgy áll a dolog, hogy míg a városokban és állami iskolák falvakban az iskolai teher egy lélekre 0,2-től 3 pengőig tess ik, ugyanakkor a nem állami iskolák falvakban ugyane teher 6—16 pengőig terjed egy-egy lélekre.

3. Mit eredményez az ilyen aránytalanság? A községek, hogy költségvetésük az 50%-os pótdát meg ne haladja, igyekeznek a felekezeti iskolák költségét a községre át-hárítani. De segít-e az a községnek? Hisz ugyanazon község polgárait utelsik így is a terhet, ha más címen utelsik is. Legföllebb még az a igazságtalanság is megkelet rejtek, hogy a községnek másvalású birtokosai vagy jogi személyű birtokosai, akik nálunknál talán gazdagabbak, ekként a község gyermekének iskolásására semmit sem fizetnek. — Ami pedig az állami iskolás községeket illeti: nekik az állampénzár nagyon meghőnyvly ugyan a helyzetük; de hát az az állampénzár nek is ország összes polgáraitnak adóiból táplálkozik? Az állam adószó polgárait méltán megkövetelhetik, hogy adóiból, miket arányosan fizetnek az állampénzárba, arányosan is kapjanak vissza a mindenkélt kötelező elemi iskolázás céljaira. Miért is kapjon az államot többet egy olyan község, mely a gyermeknek vallásos nevelésével kevésbé törődve, vallásilag semleges állami iskolát állított; és pedig szemben miért süjtassék nagyobb teherrel az olyan község, mely a régi tradícióhoz híven s telkissmerete szavát követve, gyermekének vallásos nevelését akarván biztosítani, felekezeti iskolát megörizte és ilyenekélt? Hisz kormányzatunk megvan győződve róla, hogy vallásos nevelésre van szükség az iskolában s hogy ezt leginkább (sőt mi azt mondjuk: Intézményen egyedül) a felekezeti iskola nyújt-

hatja; és ami a taneredményt illeti: az állami jellegűeknek ennek egyenlőségét és színvonalát bármely jellegű iskolánál könnyen biztosíthatja.

Mikor valahol az állam iskolát állít, a községek utelselésre nézve akként szerződik az illető községgel, hogy a dologi kiadásokat átlag a község, a személy kiadásokat teljesen az állampénzár fedezel. Hát ezt az elvet kellene minden irányban érvényre juttatni minden elemi iskolánál, bármely jellegű legyen is az. Nem kerülne ezzel többbe az elemi iskolák költsége az országban, mint amennyibe most kerül; csak arányosabban oszlanék meg a teher az állam polgárai között. Ennek az ideális és minden irányban megnyugtató elemek törvénybe iktatására, ahogy Hollandiában van, bizonyára törekedni is kell. De ha ezt minden irányban megvalósítani egy csapásra talán nem látszik lehetségeseink: belőle amnyit mindenestre megvalósítandónak és megvalósíthatónak mutathatók, hogy az elemi iskolai tanítók, bármely jellegű iskolánál egyformán az állampénzárból húzzák fizetésüket és nyugdíjukat. Ebben teljes egyenlőségét elérni valóban nem volna nehéz. Lássuk, hogy hogyan?

4. Az eddigti történeti és elvi megfontolásokból megállapíthatjuk, hogy a kötelező elemi iskolázás terheit az állam összes polgáraitnak arányosan kellene utelsítenők. Az alábbtökből ik fog derülni, hogy ezt az elvet legalább a tanítók illetményét és nyugdíját tekintetben minden újabb reális teher nélkül — vagy esetleg és legföllebb egy minimális többlettel — meg lehetne valóstítani és hogy ez a költségvetés racionalizálása szempontjából is nagy előnyvel járna.

Az állami tanítók teljes fizetésüket és nyugdíjukat az állampénzárból kapják. A nem-államiaknak elöbven ugyanannyi a fizetésük, nyugdíjuk pedig tényleg is ugyanolyan összegű, mint az államiaké; de mivel az állami tanítók összes javadalmukat az állampénzárból, tehát az összes adóiból pénzéből kapják, addig a nem-államiak részben a helyi érdekeltség iskolai terheiből nyertik; s így a nem-állami iskolás községek nem csak súlyosabban, hanem állami adószók is lévén egyszerűs mind, állami adójuk révén kétszeresen vannak megróva iskolai teherrel.

Előttünk fekszik az államszerűs nem-állami elemi iskolai tanítóknak javadalmáról egy hitels kimutatás az 1929. szeptember 1-iki állapot szerint. (Nem államszerűs tanító alig van 180—200.) E szerint 11.160 államszerűs nem-állami tanító van (közülük 562 szerzetes), akik lényegesen kevesebbet kapnak a világtól, tehát, nem-államszerűs körülbelül 200, tehát összesen nem-állami tanító van 11.360, akiknek összes illetményét kereksszámban 29.200.000 pengőre

rúgnak. Ezen összegből helyi illetmény kereksszámban 8.800.000 pengő értékű, a többi 20.400.000 pengő pedig fizetésilegészítő államszerűs. A helyi illetmény összege három címből tevődik össze: 148.621 „értékegység”, vagyis ugyanannyi mázsa buszából, ami az 1926-ban megállapított 6 2/4 pengőbe számítoa, kitess 4.143.176 pengő; továbbá 284.093 drb évt 1680 pengőben megállapított u. n. „százalékból”, ami kitess 4.772.745 pengő; és végül 316.426 pengő „késszénshóból”.

Ha a helyi illetmények mindhárom címét elengedné a törvényhozás, vagyis kimondaná, hogy a nem-állami tanítóknak is összes fizetését az állampénzár teljesítse: akkor ezen 8.800.000 pengőnek fedezetére 5%-os országos iskolaadót kellene fizetni az összes 147.600.000 pengő egyenes állami adó után, amely 5%-os országos iskolaadó révén, 8.800.000 pengő, folynék be a teljes fizetés letehető tétele.

5. Ez valóban a helyi illetménynek „százalék” és „százpénz” címletének (amik ma a község lakóinak községi pótdójból vagy hitközségt adójból nyernék fedezetét) elengedése teljes mértékben igazságos volna. Mert a kötelező elemi iskolázás költségeinek elosztása az állampolgárok összessége között az arányos teherutelsítést biztosítaná. S az országos iskolaadóval csak papiron lenne több az állami költségvetés kiadás tétele, de nem jelentene egyebet, mint az említett két címletnek az összes állampolgárok közötti arányos megoszlását, mert akkor pl. nem esnék meg, hogy a felekezeti iskolás vagyontalan Borota pótdójból azért fizet iskolára 52% -os községi adót, hogy az állami iskolás Pásztónak 0,9%-ot, a gazdag Szegednek összes kiadásából legföllebb 1,9%-ot, Debrecennek 0,8%-ot, Pécsnek 1,8%, Székesfehérvárnak 2,8%-ot, Bejának 1,4%-ot kelljen csak fizetnie elemi iskolára.

Ami az „értékegységek” címletének elengedését az országos iskola adóval való helyettesítését illeti: ez némi megfontolást igényel; mivel ezt csak részben követhetjük az igazságosság, részben azonban csak a méltányosság sürget. Világosan követhet az igazság, hogy a kántoroktól kántori jövedelmét (föld, párbér, deputátum) ne tudassanak be az ó tanítók fizetésükbe. Hisz ha valamely községben nincs felekezeti tanító és valamely községi vagy állami tanító biztánk meg a kántori teendőikkel; his ez meghajló illően a kántori jövedelmét is. S az 1923: XXXII. t. c. is csak ideiglenesen rendelte el a kántorok járandóságának a tanítói fizetésbe betudását. Az igazság tehát azt követelt, hogy az 1893: évt 29.751. VHM rendelet alapján az egyházi és világi hatóságok által együttesen eszakhólt jövedelmét adósszámoknál, illetve utás esetekben a

1 Műtámlánkor ezen állami iskola (jórésztelt ho, de ezek közül hétéssze felekezeti iskolából kerül ik csak háromssá új állami iskola építetett, főleg nemssajdítóg vidéknek.

plátó cononicának figyelembe vételével a tisztán hántori illetmények egészen, az összetételekben szétválaszthatatlan hántoritanítóknak megjelöltek (pl. a föld, a hántoritanítóknak van telekötvénye) jele részben, adassanak vissza a hántoritanítóknak, mint annak hántori illetményét. Ez jogos tulajdona a hántoroknak, ami az ó tanítói fizetésükbe igazgásokon be nem tudható. S minthogy ezek a tisztán hántori illetmények az értékegységeknek h. jelét teszik ki (kb. mondandó, mert mindenkit megnyugtat matematikai precizitás ebből az összegzozott kérdésben el nem érhető), maradna tisztán tanítói illetmény gyanánt kb. 74.410,5 értékegység, ami a kerékszámban 2.100.000 pengőt jelent.⁴ Ezt az aránylag csekély összeget azonban mellőzöget volna szintén nem beudatni a tanítói fizetésbe, hanem az iskolafenntartó község, hitközség rendelkezésére kellene adni; oltant; olyan kitéréssel mégis, hogy ezen egysenes iskolát rendeltesül illetményéből (az egyházi hatóságok hozzájárulásával) az esetleges tanítói párbé és deputátum mindenkora megszűnjék, a földilletmény pedig (ahol van) csakis helybeli iskolai célra (minden személyi fizetés kizárásával) legyén fordítható, (pl. szegény tanulókat ruházása, tanszerkelet ellátása, jutalmazás s hovatartozásáról az illető iskola fenntartósa révén a vallás- és közoktatásügyi miniszternek ohmányolt számadás lenne adandó.

6. Ha ekként a tanítók fizetéséből az „értékegységek” címlete is elmaradna: ezzel nemcsak a tanítóknak, mint hántoroknak, jogosan felpanaszolt sérelme szünnék meg, nemcsak a gyűlöletes tanítói és hántori párbézsedés küszöbötlenetki ki, nemcsak az „értékegységek” ingatag és kínos buzármeghatározása eliminálhatnék örökre, hanem a közgazgatás racionálizálása szempontjából is felbecsülhetetlen előnyök származnának. Milyen temérédk munko, idő és költség jár a helyi javadalmak miatt a fizetés megállapításával, kiszolgáltatással és végrehajtásával! Lássunk egy példát. Valamely tanító a tisztán hántori vagy mennyiségével, vagy minőségével nincs meglegedve. Meggy panaszra az iskolafenntartóhoz s minthogy ez természetesen nem ismeri el a hibát, a tanító fölébe a közgazgatást bíztosághoz; ez kiadja az ügyet megvizsgálás és véleményezés végett a főszolgabíróknak; az hiszál a helyszínére, aztán jelentést tesz a közgazgatást bíróságnak; az meghozza határozatát; ez ellen, ha kedvezőtlennek találja megítélés nézve a tanító, fölébebe a miniszternek s ha ennek döntését is sérelmesnek tartja, meggy még a közgazgatási bíróság-

hoz is; s mindez pár ól ja miatt! Hasonlók a panaszos kérdések a közgazgatás késedelmessége miatt. Hogy ne is szőlünk a párbézsedésről (gabona, csirke, tojás), ha az bérzsedés megálta! A pénzügyi hatóiratoknak nincs veszdéséget okoznak a helyi javadalmak és az állami fizetéskiegészítés összehajrásával járó számadási munkálatok. Iskolák szervezése és fejlesztésekor a helyi javadalmak megállapításával a különböző fórumok közötti tárgyalások, alkudozások, kiadások! A tanítóvaltozások az osztozkodás a helyi javadalmakban! Mindez szintén sürgetően kívánja az értékegységek címletének is az elengedését.

7. Mondhatná talán valaki, hogy az értékegységek ügyét ekként is lehetne rendezni, hogy a tanítói és hántoritanítói földek, meg a párbérsítb, szóval az „értékegységek” címletével tartozó összes illetményeket, amik ma keréken 1.200.000 pengőt tesznek ki, ne legyen bocsássa az állam az iskolafenntartó rendelkezésére; hanem a hitközség, illetve a politikai község ezeket mintegy váltása meg a tanítókhoz fizető államtól és „tanítók természetjáróságának megálta” címén ezeket a jövedelmeket felvévénként szállítsa be az állampénztárba; ezzel aztán az országos iskolaidó 35%-ra csökkenne. Igen ám, de akkor 1. nem reparálhatók az az igazgatatlanság, hogy a hántori illetmények a tanítói fizetésbe tudának be, mert hiszen a megudlatott értékegységekben azok is bennfoglatotnak; 2. a közgazgatás föntemlített munkaterhe nemcsak nem könnyebbédnek, hanem súlyosbodnák és pedig a válságösszeg beszozálatásával, ami tudvalevőleg a közületek részéről különösen nehezen megy (példa rá a nyugdíjárulékok befizetése a föntartók részéről); 3. az iskolafenntartás községbeli terheinek országos és igazgatatlan arányatlanságán az ilyen rendezés vajmi keveset változtatna; így hogy mindezt figyelembe véve azt kell mondanduk, hogy a föntebb javasolt megoldás, vagyis a helyi illetmények miudhárom címletének az elengedése a helyes.

8. Ha így a nem-állami tanítók is teljesen az állampénztárból kapnák a fizetésüket; az ugyan az állami költségvetést kerék számban 8.800.000 pengő kiadásával emelné, de az emilitett 5%-os országos iskolaidó címén bevételeit is ugyanennyel rendezés; ami annyit tesz, hogy a szobánforgó rendezés az állam összpólgárságát a legagályosodóbb számitás szerint csak (bagyis az értékegységek tisztán tanítói felénét, a föntebb föntartók részéről való beszozálatása esetén sem) terhelné valódságon többel, mint kerékszámban ma 2.100.000 pengővel. A nem-állami tanítók és hántoritanítók fizetési sérelmeinek ilyetén megszüntetése, az

ország adózó alanyai között a fizetés arányos megosztása, a fizetés közgazgatási rendetleg bajlatnak kiküszöbölése megérdemelték az valódságon a buza má forgalmi értékek megfelelőleg 1.000.000 ná alig többre tehető többletet, ami az adózókat terhelné.

9. És most térjünk még át a nyugdíjkérdésre. Az országoson mindenkit kelező elemi oktatást ellátó tanítóknak nemcsak a fizetésében mindenkinél, hanem a nyugdíjnyújtásban is. Ma tudvalevőleg egyenlő ellátásukban is. A nyugdíjilletménye az állami tisztviselők módjára az állampénztárból húszáz nyugdíjuktól s ugyancsak oda fizetik be 1¹/₂%-os járulékuhat, addig nem-állami tanítók a Nem-állami Tanítók Orsz. Nyugdíjintézetétől kapják nyugdíjukat, s hogy ezt megkaphassák, az iskolafenntartók kötelesek minden egyes tanító után a nevezett intézetbe 212-16 pengő évi járulékot fizetni, amelynek háromtizenharmad részét, ha akarják, a tanítóktól visszatéríthetik maguknak. Könnyen látható, hogy egy nem-állami iskolás és sok tanítós községre nézve mekkora terhet jelent ez, miáltal az állami iskolás községek ettől a teherlőt mentve vannak. Az igazság azt is azt köveletí tehat, hogy a nem-állami iskolák fenntartói kétszeresen viselni, legyenek kénytelenek illetékeiknek befizetésével, t. 1. saját tanítós nyugdíját iselő állampénztárból állami adók befizetésével. Vagyis a nem-állami tanítók nyugdíjterhet éppúgy kellene az állampénztárnak viselnie, mint ahogy az államiakét viseli. Ez természetesen a föntebb javasolt 5%-os orsz. iskolaidót megnevelné; de az szintén csak látzólag jelentene az ország adózó alanyaira nézve újabb terhet, hanem azt közöttük csak arányosabban osztaná el s véget veine egy szersmind annak a kínos közgazgatási eljárásnak, amivel a nyugdíjárulékok má elhajtása jár.

A számitás és tekintetben a köveletöz: a Nem-állami tanítók Orsz. Nyugdíjintézetébe fizetendő minden állomás után évi 212-16 pengő; ebből esetleg a tanító fizet ¹⁰/₁₀₀-adot (48-62 pengő), a fenntartó ¹⁰/₁₀₀-adot (163-54

pengő). Minthogy pedig a szerzetesnökn kívül (akit nem kapnak nyugdíjat) 10.800 az állampénztárban és nem-állampénztárban világi nem-állami tanítók száma, fölülük 520-112 pengő, a föntartóktól keréken 1.750.000 pengő jut be évenként a nyugdíjintézetbe, vagyis összesen 2.270.112 pengő. Már most tekinthetbe vére, hogy az állampénztárban összesen 29.167.306 pengő, s hogy ennek arányában a 10.700 világi nem-állami tanító nyugdíjáruléknak az ő személyére eső ¹⁰/₁₀₀-ad részét befizetné az állampénztárba (illetve ez haonként levonatnék a fizetéséből) mint nyugdíjárulékot, ennyit (520-112 pengő) leszámita a nyugdíjintézetbe eddig elé befutó 2.270.112 pengőből, maradna az állampénztár részéről a nyugdíjintézetnek megterítendő 1.750.000 pengő s így viszont ennyit kellene még országos iskolaidó címén kivétel az ország összes adózó alanyaira. Ezt hozzáadva a valamennyi nem-állami tanító helyi illetményét helyett kiutendó 8.800.000 pengőhöz, az így szükségessé való állampénztári kiadásai többlet lenne 10.550.000 pengő, vagyis az értékegységeknek ma 27-94 pengő buzáérték-számitásával kerék 6%-os adó. Ha azonban az értékegységmódi buza árat — melynek lemerséhlését a pénzügyminiszter már betérgte — pl. 5 pengővel számitjuk (vagyis ha az elengedendő értékegységek 2.232.315 pengőt tesznek ki), akkor mondhatjuk, hogy nem-állami tanítók teljes fizetésének és nyugdíjának állami kifizetése 8.317.685 pengőbe kerülne, vagyis 4 8¹/₁₀-os országos iskolaidóba. Végül ha 20 pengőjével számitáltnánk az értékegységek, akkor e célokra költségvetésileg 9.326.420 pengő kellene s az országos iskolaidó 5 4¹/₁₀- lenne.

Az adófizető alanyok összeségére ez a 6¹/₁₀-os, esetleg 5 4¹/₁₀-os, esetleg 4 8¹/₁₀-os országos iskolaidó — mint föntebb kifejtetük — valódságban nem jelentene több terhet az eddignél, hanem csak arányosan és igazságon osztatlanok el közöttük a mindenkit kötelező elemi iskolázásnak legalább a személyi terhel s egyszerűsítetnek — ami szintén rendkívül fontos — ezeket adminisztrációja.

Kondor Gyula

Március 1-én Pécselt a köztemetőben letűnik végső nyugalomra Kondor Gyula formást igazgatónálott. A földet r. kath. tanítókör érdemes tagját, ismét egy jeles tanerővel letűnik szegényebbek. Kondor Gyula 49 éves letűnik születésnapján, 1868. március 26-án, 30 éves tanítói működése után, amelyből 26 évet töltött Tormosán, adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. Nem volt ő

közösleges tanító. Olyan szürke pedagógus. Ő szerettel felbértezett munkóit népel között. A bizalmat tanítványában úgy felkelteti, mint ő, keveseknek adott meg. De még bámulatosabb volt ératitása az ő meggyeszerű család lakóitársulata. Legtekvesztéses feladati gazdasági bajlatban erőlkösi, eszlasi vagy gazdasági bajlatban elsősben hozzá siettek. Igen okos tanácsot

⁴ „Már” mondandó, mert hisz a 2794 pengő hozzáadásával a községek nem éllát meg, hanem pl. 5 pengővel számitás az földet már csak 1.136.357 pengőjé válna.

sok gazdát mentettek meg károsodástól. Bámulator orvosi tudásával szettelt a betegekhez, hol többször a legjobb utasításával és betegnek való ételek adásával segítette elő a gyors javulást az orvost nélkülöző felutban. De a nép hálája is nagy volt. Törvényhatósági bizottsági tagnak választották meg. Saját költségén kívánta a kilínkán elhunytt kedves tanítóját Pécsről saját temető-

jükbe hozatni, amely kívánság ellen maga a halokló görödített akadályt. Egy igen fontos feleséget, két serdülő fiút és 86 éves tanító atyját Kiefer József és édes agy anyját hagyta hátra, nagy gyászukban, alig vigasztalható fájdalomkban. Mi, érte sok könyvet eljött tanító társai, követni kívánjuk őt a szeretettel teljes tanítói működésében. R. l. p.

R.

A fogalmazás az új iskola szellemében.

Írta: Eberhardt János, mucci- i. r. k. igazgató-tanító.

(Folytatás)

Almát, körlet, szilvát rajzolnak. Melyiket szeretted legjobban? Ne mond meg, hanem írd le! Már ebben az egy feleletben, amit a gyermekek erre a kérdésre adnak, mennyi önállóság nyilvánulhat. „Bat” írja az egyik kép alá az egyik. „Az almát” írja a másikt. His gyakorlatás után meg a tanító szerinti mondat is származik ezekből a feleletekből.

Úrágokat rajzolnak. Melyik a legszebb? Pista a bolta megy. A fókákat egymás mellé és fölbe rajzol négyzetek ábrázolják. Írjátok a fókákra, hogy mi van bennük! Mit hoz Pista? Pista alá írják, hogy mit hoz. Csakrot.

A második osztályban úgy a tulajdonképeni szóbeli, valamint az írásbeli fogalmazásra a családi és iskolai élet mozzanatai, apró bosszúságai, félelme, bánthódása és öröme szolgálhatnak anyagul. A második osztályban a legfőbb dolog, a gyermek alkotó kedvének felébresztése és fokozása.

Ne feleddük, amit *Scharrelmann* mond: aki nem ügyeskedik osztályának munkáidejét éleszteni, fokozni, fejleszteni, az a „régli iskola hite”.

Eleinte közösen fogalmazunk, már t. i. az anyagot közösen gyűjtjük, közösen rendezzük el, a mondatokat való foglaltás azonban már egyéni munka lesz. Nem műszathatom el itt a figyelmet felhívni arra, hogy milyen jó szolgálatot tesznek t. i. a polti második osztály másnemd, de hasonló fogalmazványainak felolvasása. Ilyet fi nem tudnátok imi?

És ezzel 2-3 hónap múlva áttérünk az írásbeli fogalmazásra. Most már önállóan dolgoznak a tanulók. Alkalmass írásbeli fogalmazványi anyag pl.: „Az utcán hazafelé mentek, az egyik udvarból hirtelen kugya ront ráok. Mit csinásd és mit szolász?”

Hasonló pl.: „A kapuban álló kis fucska ostonvált feléd csap.”

Vagy pl.: „Hérsé van szükséged. Nincs otthon senki. Hírándod az asztalfiókot, minden,

ami a földön van a földre hull. Lépteket hallsz, jön valaki.”

Vagy: „Előörött az új palasesszóm.”

A harmadik osztályban a gyermeki fantáziának is kellő teret adunk. A gyermek különben is nagyon szereti személyesíteni. Ilyen témák pl.: „Mit gondol és mit csinál a cinké reggeltől estig?” A sikeres kidolgozás előfeltétele, hogy a gyermekek akár az ablakra helyeztetik, akár az ablak alatt elhelyeztetik madáretetőben etették a cinkéket.

Sorozatos fogalmazványokat is készíthetünk. Pl.: „Hogyan készítettük a hőembert?” Azután meg: „Mi mindenre gondolt a hőember az éjjel?”

A fecsegő stílust itt sem szabad elfojtattunk.

A negyedik osztályban az új iskola egyik leglényegesebb ismertetőjele a megfigyelés, már annyira fejlődött, hogy most már fokozatosan súlyt helyezünk a megfigyelések és a tényleges állapotok pontos leírására. Erre nagyon alkalmasak a természet tárgyainak, tüneményeknek és a természetben történő cselekvések megfigyelése és a tapasztalati leírása.

A gyermekek maguktól is kutatják az ok és okozat közötti kapcsolatot. Feltűnik a gyermek észintesége ezeknél a dolgozatoknál. A gyermek t. i. sokkal nagyobb fontosságot tulajdonít a leírataknak az elmondottaknál. Az efféle dolgozatokban fordulnak elő a legfőbb, az következő jelzések: az a legbiztosabb, így gondolom, nem tudtam jól megállapítani.

Ez a tárgykor a legalhalmasabb a magánmegfigyelésekre és a magánzorgalomról készült dolgozatra, a régi iskola házból dolgozatának, anyagul.

Mennyi anyagot dolgozott fel az egyik tanuló a méhről. Mert méhesük van. A másik a rózsáról. Szép rózsákt vannak. A harmadik a gyümölcsfák ültetését írta le. Gyümölcsfákat ültettek udvarukba. Az egyik meg a a golyák életét figyelte meg. Golyafészek van a házuk tetéjén.

Közös kidolgozásra milyen eredeti gon-

dolatokat szül a következő téma: ezt a fadarabot a fűbe dobom, ha te lennél ez a fadarab, mit mesélnél el, mielőtt a fűbe kerülnél?

És ötödik és hatodik osztály anyagánál a levél írásáról akarok megemlékezni. Nem arról a régi sablonos levélírásról, hanem arról, amelyet a gyermek maga ír.

Kifejezhetőnek a gyermekek, hogy ne a felkötött írást hoptrozzák? Hát természetesen elsősorban gyermekétársuknak. Irhatnak pl. egyik beteg osztálytársuknak. Amikor a danántul gyermekek az Alföldről tanúlnak, miért ne kérdehetnek meg az ott lakó iskolatársaitól mindazt ami érdekli őket. Hogy az

Gyakorlati esetek — gyakorlati megoldások.

Katolikus iskolánk közgazgatása s általánban tanítói életünk is olyan, mint az élő organizmus, amelynek egasesleges élelfogalmában helyi zavarok, funkcionális nehézségek merülnek fel. Természetesen hevenybelegéseket egyéni kezeléssel lehet és kell gyógyítani. Szokások azonban, hogy a szaktudomány, a jogi, az erkölcsi és az orvosi irodalom, a szaktörvény érdeklődésére s tudományok nagyobbfejlesztésére a nyilvánosság előtt is, szélesebb körben, megbeszélés egyes esetek, leírják az adottságokat és közlik a megoldás módját, esetleg az elvrt eredményeket.

Nem lesz érdektelen lapunk olvasóira nézve, ha a főtömben mi is így értelemben és ilyen szándékkal foglalkozunk bizonyos ügyekkel és esetekkel, a szokások módján elhallgatva a közvélelén érdekeltek nevét, lakhelyét és közlelebről meghatározó adatait.

X vármegye testnevelési felügyelője a következő panaszt emelt: X U. . . 1 hántantóni, amiódn tudomására adtam, hogy a tankötelesek meg lesznek vizsgálva, azon kijelentette, hogy ez nem katonaság, ez iskola és ennek teljes autonómája van, így senkinek semmi köze az iskolához, tartasuk meg függetlenségünket. Az ügy mindkét oldalról panasz alakjában a tanügyi hatóság elé került. A főtanfelügyelő fölült a vonatkozó rendelkezést és megállapítja, hogy sem jögyzének, sem a testnevelési felügyelőségnek nincs közzelvetlen joga intézkedni, vagy a teendő intézkedések átvetelére vizsgat a tanított a község házára „betéden”. Nézzent azt is tudja, hogy a közhatóságok és a katolikus iskola hatóságok, és az egyházközségi tanácsok között való harmónikus, megértő, udvarias, kultúremberhez illő, tehát türelmes kölcsönösség mindenképpel kívánatos. Így kívánja ezt a nemzetnevelés nagy ügye és így kívánják

ilyen eleinte az osztály által közösen írt leveleiből később milyen egyéni levelezés származik, aranyes fénys példa a párti- és mucci-i gyermekek levél váltása. Egyre vigyázzunk csupán, t. i., hogy fiúk fiúkkal és lányok lányokkal levelezzenek.

Most már olyan magánzorgalommal fogunk találkozni, hogy érdemes lenne ezzel külön foglalkozni.

A legelső osztályban ilyen tanítás mellett az új iskola összes értékeit felül, egy oly értékkel ajándékozunk meg a tanulókat, amelyet ha szabad lenne, magam is irigyelnek fölük, — azt szoktult irigyeit, amink nincsen, — t. i.: az egyéni stílust.

ezt a közhatóságokat és a tanügyi hatóságokat közösen érintő tételes rendelkezések szelleme, sőt a betűje is.

Az adott esetben épen azért nem tartjuk szerencsésnek azt a kuria kategórius választást, amit a tanító a községyi jegyzőnek adott, amikor az közölte vele, hogy jön ám a felügyelő, bemegy az iskolába és inspicitör. Nem! Szerencsésebb lett volna ha a tanító nyel egyet és barátságos arccal azt mondja, kegyeskedj! ezt az illetékes hatóságnak, az iskolaszéki elnöknek bejelenteni s aztán a maga részéről is megemlíti az esetet az elnöknek. S ha ennek dacára elmarad a hivatalos jelentés és beavogóit a testnevelési felügyelő akár jegyzőúttal és más kísértőttel együtt, megnit jó arcot kellett volna hozzá vágni s legfeljebb mosolygós udvariassággal azt mondani:

— Kegyeskedtek-e az urak tisztelni az iskolaszéki elnök úrnál s annak a szives engedélyt kikérni a nagyon kedves látogatásukhoz. S amennyiben azt mondták volna, hogy nem, akkor így folytattam volna:

— Meg fogják engedni, hogy felajánljam a kísértelmet és átbeszessm az iskolaszéki elnök úrhoz és bemutatlam az iskolaszéki elnök úrnak a szives vizsgálathoz megemlékni, mielőtt a szives vizsgálathoz elmentek.

Abban a nem új, új esetben pedig, ha a jegyző meg a papot, vagy az igazgatót, de hát sok a dolguk és nem érnek rá átmenni, akkor — akkor nyeljen ismét nagyot a tanító, gondolja magában, hogy a hatósági személyeket úgyis mit ilyennek, ugys mit ürtemberekkel kötelezi a társatóságokkal szemben az udvariasság, de ne jöjjon ki a sodrából. Kérjen engedélyt, hogy a maga részéről ottlgyághassa az osztályt és jelentsé fölöttesének a kedves látogatást s a többit hagyja arra, legfeljebb az eset feloljárásról tegyen udvarias és tárgyilagos hangú jelentést. A többit majd leveleltek a felsőbb ha-

tóságok, de még mindig udvariasan és megértő formában.

Ha most aztán azt is kérdeznék valaki, hogy megrották-e azt a tanítót, akit olyan kurtánfurfuráns intézte el a jegyzőt, azt izennők, hogy Igenis, meg nem is. Hát a hangyert nem kapott dicsegetet, de a lényegért nem lehetett aegronni, mert Igaza volt.

Egyik uradalmi r. kath. iskola tanítónőjének nem akarta elhinni az uradalmi bernőrség azt, hogy a „Nemestnevelés” című lapra az iskolafelnevelőnek elő kell fizetnie. Ezért kérsz intézett az egyházi boldoghoz erre vonatkozólag. A válasza az volt, hogy bizony elő kell fizetnie, mert a Nemestnevelés megrendelése az iskolafelnevelő terhe, ez esetben a bérlet, máskor a hitközségé. Sajnos, az utóbbi időben a beiratási díjak terhére nem szabad újságokat, még Katholikus Iskolát sem megrendélni, mert az 1 pengőből a helyi célokra visszatérhető 50 fillérék a hullusminiszter és a püspök rendelkezése szerint szigorúan és kizárólagosan az iskolás gyermekek tanhíjnyújtására fordítandó. A tanhíjnyújtás alapításának, pótlásának és vezetésének módaitairól lásd majd a

Határidő emlékeztető

Az egyesület alapszabályait értelmében az egyesület tagjait minden évben legkésőbb július 1-ig a körí pénztársónál bejelentendők. Ez alapon a körí tagok a most tavasszal tartandó körí gyűlésre általában tagdíjuktól a körí pénztársónál fizessék le s a körí pénztárosok a beszedett tagdíjakat a 45.612. sz. postai bejelentéssel a körponti főpénztárosnak hűdjék be. Azok a tagok, akik előrehatározottan a körí gyűlésre nem jöhetnek részt, a körí gyűlés napjára 1931. évi 3 pengős tagdíjuktól esetileges hátralékaikkal együtt, a körí pénztáros címére küldjék meg. — Az évszázó vizsgálatok idejére

Egyházmegyei főtanfolygvelői rendeletek.

493/1931. sz. A m. kir. Ferenc József Tudományegyetem Földrajzi Intézete tudomásomra hozta, hogy dr. Högutovics Károly: Dunántúl és Kistalföld írásban és képeken c. művének két kötetét (az I. kötet már megjelent) 28 pengős bolti ár helyett tanítónak kótenként 20 pengős áron, kívánatra havi 2 pengős részletre is megköteli. Nevezett intézet eszenkiüvli még arra is hajlandó, hogy vételkötelezettség nélkül, megtekintésre is megküldi mindazoknak a tanítóknak a mű első kötetét, akik ebben az ügyben közvetlenül az intézethez fordulnak (Egyetemi Földrajzi Intézet Szeged, Zerge-utca 19.). Minden tanító megismerheti tehát ezt a hézagpótló munkát és joga van három héten belül

beigérni, de még meg nem jeltet megfelelő rendelkezéseket.

Az iskolafelnevelő nevében az Iskolászék a legnagyobb készséggel teszi eleget a hatóságok azon rendelkezéseinek, hogy az Iskolászék azon rendelkezéseinek, azonban az arra illetékes hatóságok az Iskolai adók behajtását nem eszmékölti, sőt amikor az Iskolászék elnöke személyesen érdeklődött a körjegyzői hivatalban az Iskolai adók behajtásának mibenléte felől, azt a választ nyerte, hogy: „nehik fődolog, az állami adó, az adóügyi jegyző pedig kijelentette, hogy ő belátható időn belül nem ér rá.” Ez mult év december végén történt s az adók ezidélj sincsenek behajva.

Kérdés, mit tegyen a helyi tanhatóság? Felelet: ne hímélje se a tollát, se a tintáját, se az utánjárását, addig járjon, addig kérjen, míg teljesítik a követeléseit. Hol kérjen? Először a körjegyzőnél, azután az adóügyi jegyzőnél és másodszor és harmadszor is ugyanott, ezenkívül a főbírónál, az alispánnál, a főtanfolygvelőnél, ha kell a miniszternél is és ha van fősósób fórum, még annál is. Ebben a nyomorúságos leromlott adóügyi boletás világában úgy látszik zörögnet kell, hogy ajót nyissanak, keresni, hogy találjunk és kérni, hogy meghallgattassunk.

vonatkozó javaslatokat a plébános, iskolászék elnökök, igazgatók, tanesültek és tanítók terjesztésére kerüllet tanfolygvelők elé. A vizsgálatok ideje a körí püspökségé és köteendő. (Püspöki rendszab. II. rész, V. fej. 30. §-a és VI. fej. 36. §. pontja. — **Tanfolygvek megállapítása és a tanítók közt az osztályok beosztása.** (Püspöki rendszab. II. rész, V. fej. 36. §) és h) pontja.) — **Iskolafolygvelői jegyzőkönyv és Iskolai évi jelentésröplát nyomtatványok** 816/1928. sz. rendelet (megjelen a Katholikus Iskola 1928. április hó 1. számában) alapján beszerzendők.

visszaküldeni. A könyv első része az általános tudnivalókat tartalmazza, rendkívül élvezetes, könnyen érthető fogalmazásban, a második rész a dunántúli tájak részletes leírását adja, szerzőnek egészen eredeti, tudományos módszerében feldolgozva. Az egyes fejezetek kerék egyégek, amelyek az iskolánkiüvli népművelés előadásathoz kiválóan fel lehet használni. A könyv nagyszámú képe, kiüvli a repülőgépről készült felvételek soha nem látott pompás szemléltető anyagot nyújtanak. Mindezekre való tekintettel tanítóknak, iskolászékeknek, néphíjnyújtóknak melegen ajánlom a könyv megvételét, s az Iskolai könyvtárak részére beszerzésre is engedélyezem.

560/1931. sz. **Iskolai térhek beszerzése** A m. kir. völlás- és kösoktatásiügyi miniszter úr 820—05—148—1931. d. ü. o. sz. rendeletével közli, hogy a Magyar Földrajzi Intézet Rt. (Budapest, V. Liposirakpart 2.) az elemi Iskolai számára megvásárolja könyvnyitelt a nélküliözletelen térhek megbeszerzését s ezért a feltételül szükséges feltételeket leszállított áron részesültesse mellett hajlandó, kifejezetten az elemi Iskolák rendelkezésére bocsájtani úgy, hogy Magyarország politikai Iskolai feltételekét vászonsegélyvel, lécekkal ellátva 16 pengős árban, 4 pengős negyedév részletre, Európa politikai feltételekét 17 pengős árban, 4 pengős 25 filléres negyedév részletre, Plantilobusz feltételekét 18 pengős árban, 4 pengős 50 filléres negyedév részletre, földgömböt 28 pengős árban, 7 pengős 50 filléres negyedév részletre szállítandó. Fenti árhoz csatolando a fényképfeliról portoköltség számánál hozza.

Tekintettel arra, hogy a felügyeletem alá tartozó Iskolákban még mindig mutatkozik hiány térhekben, a fentiekben közölt kedvezményes beszerzésre felhívom az Iskolászéki elnökségeket és Iskolai igazgatókat figyelmét.

668/1931. szám. „**Letünt világok romjain**” c. műre vonatkozólag kellő tájékoztatást nyújt jelen lapszámunkhoz mellékelt ismertetés. P. Polonyi Ferenc S. J. pécsi Pius-főgimnáziumi tanár nagy gonddal, körültekintéssel és lelkesedéssel írta meg e művet s mint csatolt felhívásban közölt tartalomjegyzék mutatja, érdekes és hasznos olvasmányul és tanulságul is szolgál. E művet a nagyobb gyermekek is élvezettel olvashatják. A tanítóknak azonban segítségül lehet a történelem és földrajz tanításánál, sőt szemléltető eszközüül is szolgálhat, mert e műben csaknem 40 kéta papíron nyomott, igen tanulságos és érdekes képek is lesznek a távol Keletről.

Fentek alapján szóbanfjorgó művet a tanítói könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem igen melegen ajánlom is. Egyben felhívom a felügyeletem alá tartozó összes plébános, iskolászéki elnököket, Iskolai igazgatókat és tanítókat, hogy saját hatáskörükben igyekezzenek odahatni, hogy a községek létező könyvtárak, olvasókörök részére

is megrendeltessek e mű. Mint Iskolai jutalomkönyv is minden tekintetben megfelel. Lapunk máj számához csatolt rendelölvel megjelöl módon hitöltve *postafordulával*, de lehetőleg j. évi április 10-ig behűdendő szerző címére.

716/1931. sz. **Tesztnevelés ellenőrzése az elemi népiskolákban.** Vonatkózással 1926/1928. sz. rendeletem (megjelent a Katholikus Iskola 1928 november 1. számában) felhívom a felügyeletem alá tartozó plébános, egyházközségi elnököket és Iskolai igazgatókat, valamint tanítók figyelmét arra, hogy a m. kir. völlás- és kösoktatásiügyi miniszter úr 57.964/1928. VIII. a. sz. rendeletével az elemi népiskolákban a tesztnevelés leendőrsével és trányítással a vármegyei tesztnevelési felügyelőségek bízta meg s ezért a tesztnevelési felügyelőség kiűdölőinek jogában áll az Iskolában megjelenni, a tesztgyakorlás tanítását ellenőrizni s a szükséges útbizgatásokat érdekel tanítóknak megadni. Természetesen meletül a tesztnevelési felügyelőség megbízta az Iskolában megjelenni, előzetesen a plébános, Iskolai igazgatót a látogatóról előzetesen értesíteni fogja, hogy ekhét a plébános, mint Iskolai igazgató, illető tanító utatíthassa arra, hogy a tesztnevelési kiűdölőket az Iskolában fogadja s a miniszteri rendeletnek megfelelő módon járjon el.

Plébános, tanító és jegyző urak figyelmébe!

Tisztelettel van szerencsém értesíteni, hogy árjegyzékünk a napokban hagyta el a sajtót, cca 23 oldalra terjedő árjegyzékünkben tételeként van felsorolva az összes Iskolai, plébániai, községi és államháztartási nyomtatványok és egyéb szükséges cikkek árai. Hazánk gazdasági és kereskedelmi leromlására minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy csakis magyar kéz által gyártott írő- és rajzszerek, valamint papírok használjunk és ezáltal iparunk fellendülését elősegítsük. Árainkat az árjegyzékünkben sok tételnél, ahol csak lehetett leszállítottuk, mert tudjuk, hogy a gazdasági válság nemcsak az ipart és kereskedelmet, de az államháztartást is építi, mint a községek háztartást is súlyosan érinti.

Árjegyzékét készséggel küldünk!

Haladás
Nyomda Rt. Pécs, Király-utca 21.

H I R E K.

Feltámadott

... amini megmondotta vele...
Ez volt az első Húsvét!
Azóta majdnem hétezer esztendőn át, minden évben megújul az égen és a földön a feltámadás szent misztériuma.

Csodálatos!...
A rugék zomb méhében nevelten él fel forr és alleluja zeng...

A Föld szíve megdobbán, a röghőre kibuggyan a termő lész és belekiált a tavaszi légből: alleluja!

A hegyek fényes orma, a mélységekből kibontakozó árnyékok, a futó fehér felhők, mind hosszanná kiállanak.

A tenger végtelensége, csacsogó-csevegő kek vidámsága hullámra ritmussal görgeti az ég felé: alleluja!

A tavaszi napsgűr ráírja a porra és a tengerre, a holdra rögre és a királyi márványra, a ringó bőlést és a néma koporsó oldalára ezt a szót: Resurrexit!

A vihar üzenetét visz a világnak. Vallomást tesz a férnek és az időknek, az életnek és a halálnak, a természetnek és történelmnek, a jognak és igazságnak. Üzenete, vallomása egy szó csupán: Resurrexit!

Az egész világ egygellen, szent evangéliumi siklóttal: Resurrexit!

És a lelkekre is belezug a szó...
Es cseug az ajkukon, es zeng a hűrokon. Ezt faragja a vész, ezt festi az eszet. Ezt vetjük a búza mellé a földbe, ezzel építünk meg lelkét ohonokat. Bizsálásra ebből gyűjtünk világosságot és ezzel várjuk a hajnalat.
Ezsz kezdődik az evangéliumi tájakra való látás...

Es az élet horánja:
Feltámadott... amini megmondotta vele...
Hála legyen az Istennek!

Húsvét van!
És ismét összeölelkeznek az ég a földdel...

— **Dívez Széký Pál**

Hínevezések a pécsi Székshápi-alban. O Szentésgé XI. Pius pápa Virág Ferenc meggyépsüspök előterjesztésére Hanry Ferenc dr. prelátus, c. apátot, egyetemi tanárt, a budapesti Pázmány egyetem volt rektorát pécsi székesegyházi főesperessé, **Gebauer Miklós** dr. c. apát, püspöki irodagazgatót a távollévő **Mosonyi Dénes** dr. éneklőkanonok, apostoli főjegyző helyettesítése céljából, utódlási jogai koadjutor kanonokká nevezte ki.

Miniszteri biztosok. A m. tr. vallás-és közoktatásügyi miniszter a pécsi püspök r. bath. tanítóképzőintézetéhez **Dr. Lótlahá Alajos** középiskolai szakfelügyelőt, a pécsi rom.

bath. tanítóképzőintézetéhez **Dr. Závodszy** Levente főiskolai tanárt az 1931. év Junius havában megfartandó tanítóképzésű vizsgálatokra miniszteri biztosul kiűldötté.

„Együtt az Egyházzal.” Dr. Klinda Pál, a Pécsi Főiskolai Szent Imre Holgellégum prefektusa szerkesztésében és kiadásában (Budapest V., Sas-utca 4. ill. 20.) megjelenő „Együtt az Egyházzal” című, minden vasár-és ünnepnapon megjelenő füzetsorozatnak azaz híjuk fel olvasónak figyelmét, hogy a füzeteket minél szélesebb körben terjeszkés. E füzet használatával hívek nemcsak a szentmise tartalmára kapják meg az egyedül és legbiztosabb összehőkölő képeset, mely a szentmise alatt az unatkozástól s világi gondolatoktól megszabadítva, lelükkel legszentebb áldozathoz képesolja, hanem kapnak az egész hétre elegendő lelki táplálékot, rendszeres és alapos oktatást a kereszténység szent szertartásáról, keggelmei közlő fénykedéséről: liturgiájáról, bevezetéséről kapnak az Egyház imaeletébe, rendszeres útbiztatást a Szentírás olvasásához, tájékoztatást az ünnepek s az egyházi év tudnivalóiról s íb. Szabón fűzeteit az Egyház szent liturgiájának fénykedés ismerteti és tessék hozzáférhetővé a tömegek számára, ezért a füzetek is mindenkinél valóik és mindenki által megérthők. Az egyes füzetek ára 16 fillér, melyből az árúsok díjazására, vagy portóköltségekre, illetve tetszészerinti jótékony célra 4 fillért a kiadóhivatal mindenkor felajánl s így csak 12 fillért kell beküldeni. Igen kívánatos, hogy a füzetek minél szélesebb körben elterjedjenek úgy a felolók, mint az iskolások közt s ezért tanítótestvéreink jó szolgálatot tennének ez ügynek, hogy kezükbe venniék az előfizetők gyűjtését s közzégyűjtő hívek (felolók és iskolások) rendelkezésük alá vegyék, összegyűjtésük s együttesen rendelkezésük alá vegyék „Együtt az Egyházzal” kiadóhivatalnál (Budapest V., Sas-utca 4. ill. 20.)

Tanítói hínevezések. Vitéz. Mezey László a sásdi, Suarda Béla a nagybécsdéri Szűz Károly a regölyi, Pintér Károly a deest Vóó András a cseledobokati és Vadas Gyula a véhényli rk. hántorintású állásra egyházhatóságilag hínevezetettik.

Szerkesztői üzenet. Többekent. Felkerültek mindazon tagtársaknak, (plébános és tanító urak) akik a „Pécsi Hírek” emtté hett lapra lapunk felolókasszerkesztőségünk füzeteit elő, illetve áldárásúkkal a lap előfizetői voltak, hogy híreiknek előfizetési díjjal 2/588. sz. postai befizetőlapon sárgeszes küldjék be. Amennyiben esetleg a lapot tovább járatták nem óhálunk meg, ebből elhatároásunkkal a Pécsi Hírek kiadóhivatalánál (Pécs, Litcom-u. 4. sz.) jelentésük be híreiknek előfizetési díjjal bekiadásának egyidejűleg ismeltelen kérik a hírelőzők bekiadását, nehogy ennek elmaradása miatt a kiadóhivatali kéntelgettem a hírelőzők bekiadását bírói útra terjesztésükre is indokolatlan és pedig számottevő költségek is fel jöj merüljen.

KATHOLIKUS ISKOLA

HÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolók szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécséyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elsőjén. Előfizetési díj 1931. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pecs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szemléni részét illető minden közlemény, híredek és reklámokért is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpenztári befizetőlapon küldendők be.

Pécs, 1931. május 1.

XX. évfolyam, 5. szám.

A pécsi püspöki tanítóképző cserkészcsapatának zászlószentelése.

Szent György napját követő első vasárnap, ünneppnapja a pécsi cserkészeknek. Hagyományosan szokás szerint ekkor újítják meg fogadalmukat, amely eljegyzi őket azokkal a nevek eszmékkel, amelyekkel szel talán soha nem ragyogott kibontott zászlón. Így történt, hogy vasárnap Pécsen, a cserkészek felé fordult a város közönségének figyelmé és ezekre rugó tömeg volt együtt a székesegyház előtt, amikor 600 cserkész ajkán elhangzott a fogadalom megújítása. Nyobb ünnepséget adott ennek az aktusnak az a körülmény, hogy vasárnap szentelt zászlót a pécsi püspöki tanítóképzőintézet 658. számú Baró Eötvös József cserkészcsapata. Nemzeti szempontból különösen nagy jelentőségű az a fogadalom, amelyet a derek tanítóképzők teettek a cserkészszállóra. Mint a jobb magyar jövő zálogának, a magyar gyermekeknek leendő oktatói és nevelői bizonyára az életbe is magukkal viszik a cserkészideleket és abban a szellemben vezetetik őket a jobb jövő felé. Talán ezért volt az, hogy a vasárnapi közös cserkészünnepen különösebb figyelm fordult a zászlót szentelő csapat felé és nyilvánult meg irántuk a szeretet sokféle formában.

Vasárnap délelőtti háromnegyed 11 órakor vonultak fel a cserkészcsapatok a székesegyházba, ahol 11 órakor Virág Ferenc meggyépsüspök mondott szentmisét a népolárnál. A Klug György tanítóképző intézeti tanár tervei után készült gyönyörű cserkészzászlót is Virág Ferenc meggyépsüspök szentelte meg, aki lélekbeemerkölő beszéddel intézte a székesegyházat zsúfolásig megtöltő cserkészekhez és a közönséghez. A meggyépsüspök Főpásztor a cserkészkötelességről beszélt. Kifejtve,

hogy aki a tizparancsolatot betartja, az a cserkészparancsolat is betartja.

Szentmise után a cserkészcsapatok, ezekre rugó közönségtől körülvevő mérszögbe álltak fel. Itt az Isten szabad ege alatt történt a felszentelt zászló felszalagozása és a szerek beverése. A zászlóanyai tisztelt Komcsy Ferencnek töltötte be, aki lelkes szavak kíséretében köttötte fel a zászlót a zászlóra és verte be a második szeptet a zászló rudjába. A Pécséyházmegyei Rk. Tanítóegyesület gyönyörű nemzetiszínű szallagját Erős József, igazgatótanító, az egyesület világi elnöke köttötte fel, magasan szárnyaló beszéd kíséretében. A beszéd az ifjúság kötelességét hangsúlyozta. A zászlóra még a Zsolt Agnes kongregáció énekkara is köttöt szalagot. A szögbeverésnél a Meggyépsüspök Urat Komcsy István kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő; az egyesületet Erős József, világi elnök; a tanítóképzőt Jakab Béla dr. igazgató, a Cserkész-Szövetséget Major Dezső, országos főtitkár, a Szociális Misz-sziót Martinovics Ernőné, elnök; a Szekeskáptalan Igaz Béla dr. prelátus, prépost-kanonok; a testnevelési felügyelőséget vitéz Barlay János, ezredes; a testvércsapatokat vitéz Vizekety Árpád, kerületi ü. v. elnök képviselte.

A szögbeverés után következett a cserkészcsapatok közös fogadalomújítása hagyományosan ünnepléses formák között. A délelőtti program az új cserkészzászló előtt való tisztelőg évonulásnál ért véget.

Délután 6 órakor ünneplés előadt a katolikus legényegyletben, amely erre az alkalomra szorogásig megtelt. Megjelent a cserkészek ünneplésén Virág Ferenc meggyépsüspök is, aki Gebauer Miklós dr. koadjutor kanonok, püspöki irodagazgató kísé-

retében érkezett. A főpásztor mellett foglalt helyet *Komócsy Ferenc*né zászlóánya. Megjelentek még az ünnepegyen *Igaz Béla* dr. prelátus, felsőházai tag, *Komócsy István* prépost-kanonok, *Jakab Béla* dr. c. prépost, tanítóképzőintézet igazgató és még igen sokan a város előkelőségei közül.

Az ünnepély műsorán *Gyomlay László* 3 felvonásos tizedes irrendata színműve, „A szabaddiak” szerepelt. Minden elismerés megilleti a rendezőt *vitéz Szabó Pál* cserkészparancsnokot, amiről olyan darabot választott, amely valóságos zászólenteselési alkalomra kínálkozott. A nagyhátú sziándarab a fiatal diákszívek, tüzes, magyar érzését dicsőíti. Azt a szent tüzet, amely nagy tettekre

Választmányunk ülése.

A „Pécségyszékmezei Róm. Kath. Tanító-egyesület” április 15-én tartott választmányi ülését az elnököknél kívül résztvevő Kiss Lajos apátiréplébános, *Jakab Béla* dr. prépost, tanítóképzőintézet igazgató, *Marinkovics János*, *Szeitz József* ker. tanfelügyelő, *Schlenker Mihály* al-elnök és a köri elnökök csaknem teljes számban.

Elnöki előterjesztések.

Homócsy István, prépost-kanonok, egyházi elnök meleg szavakkal üdvözli a megjelenteket és kegyeltesen emlékezik meg a választmányból örökre eltávozott elhunytakról: *Mezey Béláról* és *Kóházy Gizelláról*.

Üdvözli *Jakab Béla* dr.-t, prépostját történeti kinevezése alkalmából, *Steiner Ferenc* székébi igazgatót a „Pro Ecclesia et Pontifice” pápai aranyéremrendről való kitüntetéséért és *Rusinszky József* bakocai igazgatót 40 éves szolgálati jubileuma alkalmából.

Jelenti, hogy *gróf Zichy Gyula* érsek urat 25 éves püspöki jubileuma alkalmával személyesen üdvözölte.

Szeitz József esperest, mint ker. tanfelügyelőt új tagként üdvözli.

Felhatárolmazást kapott az elnök, hogy *Horváth Győző* dr. kalocsai felszentelt püspök urat az egyesület nevében üdvözölje azért a nagybecsű munkájáért, mellyel az iskolák és tanítók ügyét az időszaki és napisajtóban ékes tollával és a közületekben hathatós szavával — remélhetőleg teljes sikerrel — előbbrevizsi.

Kegyellett emlékezik meg a lefolyt *Szent Imre-év* ünnepségeiről, melyekben iskolánk is méltóképen vett részt. Sajnálattal említi meg azonban, egyuttal főpásztorunk nevében is, hogy a fővárosi ünnepségeken az egyházmegye gyengén volt képviselve. De tud olyan tanítóról, aki kicsiny költségének csaknem összesfeleit föl-vitette és alkalommal Budapestre, amit sokaknak kellett volna megtenni.

hevit. Arról szól a darab, hogy a magyarok hogyan foglalják vissza Szabadkát az ottani diákok segítségével. A helyszíne nem engedi meg, hogy a sok szereplőt, mind külön-külön megemlítsük. De, akik ott voltak az előadásban, a legnagyobb csodálattal beszéltek minden egyes játékos színpadon való rutinizotárságról, fölényes szerepvadáról és arról a lelkesedéssről, amellyel meg-elevenítették a darab lángra gyújtó eseményeit. A közönség zajos tapsokkal jutalmazta a fényesen sikerült előadást, amely méltó befejezést volt a tanítóképzés cserkészcsapat zászólenteselési ünneplényének.

A püspöki kar nevében főmagasságú *Szerédi Jusztinián* hercepméltóság úr a kántori fizetésék ügyében közbenjárt a kérésztérnél, nagy része van abban, hogy ez a mindst kímözölt holt-pontjából és bizakodva várhatja a további lépéseket. Egyesületünk és orsz. szövetségünk is állandóan dolgoznak ezen ügy sikeréért, valamint dicséretesen munkálja azt a *Ráhos István* elnökléte alatt álló orsz. szövetség is.

Titkári és főpénztárosi jelentések.

Petrovics Károly titkári jelentését az ülés tudomásul veszi.

Magyar Sándor főpénztáros jelentése szerint az egyesület múlt évi bevételé 3838 49 P, kiadása 3614 62 P volt s így a készpénzmaradvány 223 87 P, 150 — pengő tagdíj és 66 — pengő előfizetési díj hátralék járulna még az egyesület vagyonához.

A jövő évi költségvetéshez a Kath. Iskolára 1700 P-t javasol felvenni, úgy, hogy a lap 8 oldalal jelenítik meg állandóan. Pályadíjakra pedig 200 P-t, ugyanazolyt a tanítóképző-intézet cserkészcsapata részére. Mindezzel a költségvetési javaslatot az ülés 3239 87 P febezzettel, 3130 P szükséglettel és 109 87 P maradvánnyal javasolja a közgyűlésnek megállapítani.

Az ülés dicsérettel emlékezik meg a főpénztáros munkájáról, főleg a nagy tagdíj-hátralékok csökkentéséért és a felmentvény megadását a közgyűlésnek egyhangúlag javasolja.

„Homócsy István segélyalap.”

Brósz József világi elnök bejelenti, hogy az egyházmegyei betegségügyi pénztár előmunkálatainak elvégzésére kiküldött bizottság a pénztár felállítását a jelen viszonyok közt lehetetlennek látja és javasolja az ügynek napirendről

való levételét. Ajánlja a „segélyalap” létesítését az írka akció jóvedelméből. Felolvassák a „Fala-ladás nyomda r. l.” levélet, melyben értesít az egyesületet, hogy az írka-akcióból 5189 88 P-rt írtávéra. Ebből 2000 P-t az egyesület részére tartjákéketként helyezték el, a többi olyan arányban fogja befizetni, ahogy a jelentékeny hátralék nála befolyik.

A választmány örömmel veszt tudomásul az írka-akció ilyen sikerét és elhatározza a segélyalap létesítését.

Barabás Anorás rámutat, hogy ezen anyagi alapot és további álanód forrást az egyesület tisztán *Komócsy István* főtanfelügyelőnek köszönheti, ki sokak által félreértve és meggyanúsítva tisztán látta maga előtt a kettős célt: az iskoláknak megfelelő irkálkál való előlítását és az egyesületnek jóléti célra szolgáló forrás megnyitását. Szóli is — mint az írka kiadásának inótvánözója a mohácsi közgyűlésen többfelől kapott kellemetlen megjegyzéseket. Most azonban, amikor már mindent megállalód az írka közvéleménye helyhelyesüléstől, módját és tanító és tanuló egyaránt hozzászóltok az írka megfelelő használatahoz, nem lesz szükséges a főtanfelügyelőnek pressziójára e tekintetben és mindenki méltányolja *Komócsy István* főtanfelügyelő úr kitartó és céltudatos munkájának eredményét. Javasolja, hogy a létesítendő alapot „*Homócsy István segélyalap*”-nak nevezze el az egyesület.

Az ülés elismerőleg fogadta a javaslatot.

Többek hozzászólásának figyelembevételével a közgyűlés elől terjesztendő tervezet főbb elveit ezek lesznek: Négyezer pengő, mint tartalékot kezel az egyesület, 1189 88 P már ez évben ki-szatható a tanító vagy annak családójában elő-forulót olyméről betegség esetében, melynek költségei a család megélhetését veszélyeztetik. Segélyt kaphatnak több árvalból beteg öregek hasonló esetekben. Továbbá oly sokgyermekes vödők tanítók — betegségén kívül is, — kik gyermekeik várossal neveltetésére a segélyre nagy-mértékben rászorulnak. A segélyeket egy 7 tagú *segélybizottság* szavazza meg, melynek kezét sem a segélyezés eseteire, sem annak összegére nézve a választmány nem akarja megkötöni. Hogy évenként mekkora összeg legyen kiosztható, évenként a választmány állapítania meg azzal a a törekvással, hogy bizonyos összeg évről-évre tökéstítessek. A segélybizottság tagjai az egyesületi ciklus végéig a választmány *Komócsy István* főtanfelügyelő-egyházi elnökön kívül *Brósz József* elnököt, *Magyar Sándor* tanfel-ügyelőt, *Petrovics Károly* titkárt (baranya-ármegyeiek), *Schlenker Mihály* és *Eberhard János* alelnököket (tolnavarmegyeiek) és *Lászlányi Jánost* (somogyvármegyei) ajánlja.

A döntést az egész tervezetű és a bizottság tagjaira nézve is a közgyűlésnek tartja fónn a választmány.

Pályamunkák, díjak és tételek.

Vitéz Székely Pál a bírálóbizottság jelentését terjeszt elő. A hirdetett négy pályadíjra beérkezett összesen 13 pályamunka. Ez először igen kevés, főleg — ha a kéziratokból megállapít-hatóság — figyelembe vesszük, hogy egy-egy dolgozó tag főbb munkát is adott be. Másod-szor, a pályamunkák között abszolút értékű nincs. A bizottság első díjat nem is javasol egyetlen tételre sem. Az ülés elfogadta a bíráló bizottság javaslatát, kihirdeti a pályázatok eredményét.

1. tétel: „Tanterv és egyéniség”. Díj nem adatik ki.

2. tétel: „Ifjúsági egyesületek a falusi nép-iskolákban”. 2. díjat 40 P-t nyerte *Gassz Teréz* bányosi tanítónő.

3. tétel: „Szent Imre tanítási tervezet”. A 2. 40 P díjat kapja *Gassz József*, baranyajenői kántortanító.

Komócsy István főtanfelügyelő által kiüzött 50 P díjat *Gassz József* baranyajenői ki. nyerte el.

A fennmaradt egyesületi III. díjából jutalmazták még *Gassz Teréz* bányosi tanítónő másik munkája 30 P-vel, *vitéz Lászlányi József* munkája 30 P-vel és dicséretben részesül *Boód László* (Hörnyéki) munkája.

A bizottság javaslatára alapján a jövő évre csak egy pályafeltét tűz ki a választmány és annak díjazására egy 100, egy 60 és egy 40 pengős díjat alapít meg. „A pályafeltét a kö-vetkező.”

A püspöki tanterv a helyesírás és nyelvi magyarázatok célját a következőkben tűzi ki: „Beszéd és olvasás közben a nyelv törvényei felismerés és azokat gondolatnak és érzelmeknek szó és írásbeli kifejezése alkalmával tudatosan használni tudja”. Melyek azok a nyelvtörvények és nyelvtények, melyek segítségével ezt elérhetjük? Földolgozandó elméletileg és gyakorlatilag (tanmenetben) egy szabadon választott osztály teljes nyelvi anyaga a fenti cél megvalósításának értelmében. Az egyes. — fontosnak tartott — nyelvtények és nyelvtörvények felismertetésének és alkalmazásának módszere kezelését mintaleckékben mutassa be a pályázó.

A pályafeltét *hidolgozásának határideje 1932. március 1.* A pályamunkák jellegével elátva és a szerző nevét rejtő jelű boríték jellemezésével a világi elnök — *Brósz József*, rh. igazgatótanító, Mohács — címére küldendő.

Htsebb ügyek.

A közgyűlés június 17-én lesz Pécselt. A tanítóképző-intézet cserkészcsapata a közeljövőben zászólenteselési ünnepélyt rendez. Az egyesületi szalagot adományoz a zászlóra. Költség, aki nem adott, pályadíjából 100 P erejéig rendelkezésre áll. A szalag beszerzésével és a zászlóra helyezésével az ülés a világi elnököt bízza meg.

Hahmann Márton tanítói főzskönyvi lapok felteketésén ajánlja, melyek tartalmazzák mindazon adatokat, melyekre lépten-nyomon szükség van. A választmány kéri a főtanfelügyelőt ennek hivatalos elrendelésére.

Iskolák vonatkozó bejelentés.

Magyar Sándor, tanfelügyelő bejelenti a választmányhoz, hogy az első kiadású egyvonalas (diktanó) 4 filléres írkák is elfogytak s ezentul ez irkákból is jobb minőségű, szines borítékú ellátott 6 filléres irkák állanak rendelkezésre. Továbbá általános közóhanak megfelelően a számlási irkák (I-III, III-IV. és V-VI. oszt.) mindegyikén az egyezsereg táblázata is közölve lesz. Intézkedés történt az iránt is, hogy egyes irkákatj borítólapjai különféle színűek s maguk az irkák is 6 filléres ár mellett még jobb minőségűek legyenek. Ezek szerint ezentul a következő áron, állanak rendelkezésre irkák: négyvonalas magyar, négyvonalas német, egyvonalas (Óiktanó), számlási irkák 6 filléres áron, ezenkívül kívánatra a négyvonalas magyar irkákból 12 filléres irkák is rendelkezésre fognak állani. A rajzfüzet ára (20 f.) és a hangjegyfüzet ára (16 f.) változatlanul megmarad.

A választmány a bejelentést helyeslőleg vette tudomásul.

Megbeszélések.

Az ülés tárgysorozatának elintézésén után olyan ügyek kerültek megbeszérésre, melyek nem tartoznak a választmány intézkedési körébe, hanem hivatalos útra. Ezen megbeszélések tehát nem is bocsáthatók a nagy nyilvánosság elé. Ruzsinszky József, Szeitz József és mások hoztak fel eseteket, melyek tanügy, és egyéb közigazgatási tisztviselőkhöz eljárásról szólnak. Komóczy István főtanfelügyelő mindegyik esetre megadta véleményét és a helyes eljárás módját. Ezen megbeszélések gyönyörű példáját adják annak, hogyan találja meg a főnök az alája rendelkezők az eredményes együttműködés legbiztosabb útját; példáját annak, hogy bürokratizmus, folyénelkedés helyett hogyan érthetik meg egymást föl-és alárendeltségi viszonyban levők, akik, ha nem egyenrangúak is, de egyformán urriemberek, kik nem irigységgel vagy lenézésel, hanem vállvetett munkával törekednek annak a nagy célnak szolgálni, mely közös kell, hogy legyen az elesett magyarság minden közfunkcionáriusának szemében és szívében.

Barabás, jegyző.

Kocsis László: Mindennapi kenyerünk. Versek.

Városunk nemes papköltője most megjelent könyvéről e lap hasábjain is meg kell emlékeznünk. Az áldott vas földről, falusi kántorkézből indult el és érkezett ide a mecekkajli városba Kocsis László. Szíve most is a tanító fiának szíve, lelke még most is ódászál a Rába-menti kisfaluba és ott áll, titkolódzó tolvajként a kifosztott kántorkalás felűdt, néma udvarán." Eszébe jut édes anyja kiskertje, mely "varázs-forrás volt," mely ha nincs, "gyereknek, szegénynek mit adott volna a falusi kántor."

„A gyermekszív orgonáján” c. ciklusnak több versében emlékezik meg a tanítói élet öröme, gonja, küzdeése és szegényes boldogsága. Kocsis László e kötetében is oda talált a tanító szívéhez. Kiapóhatalanl gazdaságú szókincsével pazarolja rá szívének minden szerelét a magyar kultúra munkásaira, tanítóira. Hisszük, hogy ők is mindennapi kenyérként fogják izlelni és élvezni új verseskötetét. Kapható a Szent István Társulat könyvkereskedésében három pengőért.

Határidő-émlékeztető.

Nyugdíjgondosítás iránti folyamadóknak az egyház-megyei főtanfelügyelői hivatal után beértesítendő. — **A tankötelek korában** névű gyermekek számbavételét és az összegyűjtött bejelentések feldolgozását május 15-ig a tanítóknak elvégezni kötelesek (130/70/1922. szám. rendelet 7. §). — **A főszerelvényzet** irántú a sept. 1-től aug 31-ig született, életben levő gyermekek kimutatását az anyakönyvesektől bekérni (130/70/1922. sz. szám. rend. 8. §). — **Megtanulási gondoskodás** az iskolatelegetésről által a helyi hatóság úján figyelmeztetődnél, hogy a magániskolákban a tanulóknak névén meg napon tartanak meg (130/70/1922. sz. szám. rend. 53. §). — **Madarak és fák napja** megtartására a felfüggetlésről az évi iskolai jelentésben meg kell emlékezni s az egész nap felfüggetléséről a 1744/1929. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján az illetékes kir. tanfelügyelői hivatalnak június 1-ig jelentést kell tenni. **Júliusi fizetési jegyzék** a kir.

tanfelügyelőszékhöz láttamozás pégeti behúlandó. — **Béhenap** tartandó május 18-án. — **Eszakiújság-alak** ideje a 721/1927. sz. egyh. főt. rendelet (megjelent a kath. Isk. 1927. évi 4. számban) alapján a kerületi tanfelügyelőt és a vármegyei kir. tanfelügyelőt hivatalnok május 15-ig bejelentendő. **Augusztus Napja és Ifjúsági Vöröskereszt** együt tárgybán a vármegyei kir. tanfelügyelőhöz az 1120/1930. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján jelentést kell tenni. **Katholikus iskola** hátraleltek előfizetési díját utabbi sürgetes beutárása nélkül a 45/192. sz. postai beljelölappal behúlandó. — **A fadjelzés** a hóri pénztárosok szejdek be s központi pénztárt illeto részit a 45/192. sz. postai befizetlappal felhasználandó, újabb sürgetes beutárása nélkül, hűltétek be. — **Iskolaihatóság** jegyzőkönyve és évi iskolai jelentés úrlapnyomatványok, tekintettel az iskolatölatóság idejére, haladék nélkül beszerzendők.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

603/1931. sz. **Politikai községek iskolafenntartási kötelezettsége.** 86 656/1931. V. sz. alatt a m. kir. belügyminiszter úrnak egy felmerült esetben hozott évi jelentésű döntvényét, amely világosan és szabatosan állítja meg a politikai községek k. kath. iskolafenntartási kötelezettségét, tudomásávélt és hasonló körülmények mellett benyújtandó felelebeszésnél felhasználható végett alább egész terjedelmében közlöm a felügyeletem alá tartozó összes egyházközségi elnökökkel.

A vármegye 50%-os meghaladó pótdátó igényű községe 1930. évi költségvetéseinek felülvizsgálatára kiküldött miniszterközi bizottság (.....) község költségvetéséből az ottani r. k. iskola szükségleteire előirányzott 4442 P-t törölte azon az alapon, hogy a községnek iskolafenntartási kötelezettségét tisztázza nem látta.

Ebben az ügyben a pécsi r. k. püspökség a vállal-és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett felterjesztése folytán a tényállást megvizsgálta és annak eredményeképen a következőket állapította meg.

Az iratokból következtethetőleg (.....) község (.....) földesúr hatalmának alávetett — jobbágyközség volt, amelynek tagjai nemcsak az egyházközségi jegyzőkönyv keletkezésé idejében, de később is még mindnyájan a róm. katolikus vallást követék.

Az egyházközség iratokban nyilván előforduló „Communitas parochiana” tehát, épen úgy, mint a jegyzőkönyv további részében előforduló „communitas” kifejezés, amely az előbbi kifejezésnek csupán rövidbé alakja, — a jobbágyközség — ugyanazon vallásfelekezethez tartozó — tagjainak összességét jelöli meg s ekként a lakohely tekintetében és a vallásfelekezeti hovatartozás tekintetében egyaránt fennálló községre utal oly időben, amikor egyházközség és politikai község még nem voltak a mai értelemben kialakult szervezetek s így azok között nem is lehetett éles különbség tenni.

Az egyházközségi jegyzőkönyv szóbanlevő rendelkezései mellett tehát nyitva marad az a kérdés, hogy amennyiben később a jobbágyközség lakosai vallási szempontból megoszlának, úgy az iskolafenntartással kapcsolatos kötelezettségek a politikai községre, vagy csupán a községben lakó róm. katolikus hívek összességére terlelnek.

Ezért jöhetett esetben a politikai községet a hitelezetesi iskola fenntartási kötelezettel való hozzájárulás tekintetében sem valamely kifejezett kötelezettségvállalás, sem valamely törvényben megszabott kötelezettség nem terheli is, a felmerült kérdést az egyházközségi jegyzőkönyv felvétele óta követett — immár évszázados — gyakorlatra figyelemmel a gyakorlatnak megfelelő értelemben kell eldönteni, amely gyakorlatra nézve az iratok elegendő adatot tartalmaznak.

Ezekből az adatokból kivethetően a gyakorlat nem

volt ugyan mindvégig következetes és határozott; mégis meg lehet állapítani, hogy (.....) község 1930. évi költségvetésében felvett összegek, nevezetesen a segédintéző fizetésének és bizonyos természetű járandóságainak terhe, továbbá a zoro-sabb értelemben vett iskolafenntartási terhek, így az iskolai helyiségek fűtése, tisztítása, az iskolapéldék helyreállítása stb., mint községi terhek a multban is a politikai község költségvetésében szerepeltek.

Ennek folytán nem teszék észrevétel az ellen" hogy a r. kath. iskola segélyezésére nézve az eddigi gyakorlat fenntartatik. Tekintettel azonban arra, hogy időközben a költségvetési év letelt, felhívom Alispán Urat, hogy az iskola segélyezésére lesz szükséges országos beállításáról az 1931. évi költségvetésben gondoskodjék. Az ellen sem teszék észrevétel, ha Alispán Ur az alább megjelölt összeget az „Községi Alkalmazottak Fizetési Alapjából” segélyképen folyósítaná.

A püspök ur a vállal-és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett felterjesztésében felsorolta a község által a r. kath. iskola segélyezésére az 1930. évi költségvetés felvett összegeket. Ezek közül a tankötelesek törzskönyvének vezetésére felvett 98 P törölendő, mert a törzskönyv vezetését a községi jegyző díjazás nélkül tartozik teljesíteni. A napidíjakra és fuvarokra felvett 180 P szintén törölendő, mert gyűlési díjakban és költségmegtérítésben a jegyzők sem részesülhetnek. A tanítói nyugdíjára lékra beállított 412 P 50 f. abban az esetben, ha az egész 13-13 rész felvételét, 10-13-ra csökkentendő, mert a nyugdíjárúlék 10-13-ra csökkentéséről az érdekel tanítók tartoznak gondoskodni. A 10-13 nyugdíjárúlék beállítás esetén az összeg 326 P 42 sz. k. Az iskola tartóására beállított 1080 P 300 P-re csökkenthető, mert bár az 1930. ében 50 %-os pótdátóval is fedezni tudta a szükségleteit, azonban az 1931. ében, ha 2 évi iskolafelügyelési összeg beállítását költségvetésében, pótdátója igen magas összeget tenne ki. Az előadottak szerint az iskola 1930. évi segélye 3286 P-re csökkentendő, melyet mint fentebb jeleztem, Alispán ur a községnek segélyként adhat.

Felhívom Alispán urat, hogy intézkedéseinek eredményéről az érdekel egyházközséget is értesítse, továbbá, hogy a mult évi költségvetés felülvizsgálatával kapcsolatban kiadott 50371/1930. V. számú rendeletmeh felsorolt intézkedések végrehajtásáról hozzam soronkívüli jelentést tégyn.

718/1931. sz. **A tanügyi jogforrások gyűjteménye.** Dr. Serényi Antal, kaposvári kir. s. tanfelügyelő „A tanügyi jogforrások gyűjteménye” című sorozatának 2. száma is megjelent „ISKOLAÁLLÍTÁS ÉS FENNTARTÁS BELTERÜLETEN” címmel, mely könyvében az 1868. évi XXXVIII. t. c. e-t magyarázza. E mű is épp úgy, mint a 1. szám is, amelynek beszerzését 1988/1930. november 1. számában) Katolikus Iskola 1930. november 1. számában) engedélyeztem, a püspöki rendszabályok kiegé-

Már megjelent és kapható az új tanterv alapján készült iskolai bizonyítvány!

szívi részéül tekinthető és irányítói ügy az iskola helyi hatóságainak, mint a tanítóknak. Szerző nyolc kötetből álló sorozata tervezte művét. Minden egyes szám ára 2 P 50 f és szerzőnél (Kaposvár, Somogy vm.) rendelhető meg.

Szóban forgó művet a felügyeletem alá tartozó összes iskolák, illetve egyházközségek részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem ajánlom is.

861/1931. sz. **Budapesti diák szállók.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 640—05/158—1931. sz. értesítése szerint Budapest székesfőváros az elmúlt évekhez hasonlóan ez évben is fenntartja diák szállóit azon vidéki diák csoportok részére, melyek az iskolai évi folyamán tanulmányi kirándulást rendeznek. A tanulmányi csoportok részvételői személyenként napi 60 f szállásdíjat fizetnek. Azok, akik ellátást is igényelnek, személyenként és naponta 3 P-t fizetnek, amellyel szállást, reggelire 3 dl. tejet, 2 drb. süteményt, ebédre levest, főzeléket feltöltel, kenyert és léstájt, vacsorára pedig hűg. bűsülletit kenyérről s ezeken felül még napi 2 drb. inyen villamosjegyet is vesznek. Alár csak szállást, akár ellátást is vesznek igénybe, minden esetben az ottlétki díjére 1 P mosásti díjat is tartoznak fizetni. Részletes felvilágosítást Budapest Székesfővárosi Diák szállók Központja (Budapest, IV. Cukor-u. 6 sz.) nyújt.

Fentiekre felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságok és tanítók figyelmét.

871/1931. sz. **Nyári menedékhelyek létesítése.** Baranya vm. alispánjának 1931. április 9-ikén 6407/álsip. 1931. sz. alatt kelt megkeresése alapján, vonatkozással 692/1929. sz. rendeletemre (megjelent a Katholikus Iskola 1929. április 1. számában), utasítom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy a nyári menedékhelyek szervezése, illetve további fenntartása érdekében a vármegyei közigazgatási hatóságoknak mindenben járjanak kezére. Az egyházközségi képviselőtestületek, illetve egyházközségi tanácsok, mint iskolaszékek pedig felhívom, hogy amennyiben annak szüksége felmerülne, az iskolahelyiségeket a lehetőleghez képest bocsásák rendelkezésre a nyári menedékhelyek céljaira, hogy az ezirányú társasalmi propagandája sikere biztosítottassék.

895/1931. sz. **Női házimunkákhoz szükséges anyagok beszerzése.** A mai munkanélküliségre való tekintettel feltétlenül szükséges, hogy az iskolák is magyar gyártmányokat használjanak fel. Ezért hivatalközzel a 32/767/1928. v. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeleire (megjelent a Hivatalos Közlöny 1928. évi július 15-i számában), valamint az e tárgyban kiadott 1545/1928. sz. alatt kelt rendelkezéseimre (megjelent a Katholikus Iskola 1928. évi augusztus 1. számában), felhívom a felügyeletem alá tartozó összes rk. iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy a

női házimunka tanításához szükséges anyagok beszerzésénél ügyeljenek arra, hogy azok csak magyar gyártmányú legyenek. Így a különböző fonalak legelőszérűbben a Mez R. T. Budapest, V. Vilmos császár-út 16. sz. szerezhetők be. Nevezett részvénytársaság gyára Nagyatodón van, igen fontos az, hogy a magyar ipar támogatásával minél több kenyeret adhassunk magyar munkásainknak s azok számát bővíthessük is.

942/1931. sz. **Dr. Halmos Andor, Tolna vármegyei kir. vezető tanfelügyelője: „Magyar várak regéi” című könyvének ajánlása.** Szerző műve a Magyarország 34 váranak történetét s a hozzájuk fűződő regéket tartalmazza. E könyv nemcsak felöltök és ifjúságnak szolgálhat kedves olvasmányul, de a tanító az iskolában a földrajz tanításával kapcsolatban is kiváló eredményre használhat. A könyv f. évi május hónap jelenik meg. A könyvet előfizetők példányként 1 (egy) pengő árban portmentesen küldi meg a székszárdi Molnár-féle nyomdai műintézet részvénytársaság.

Miután szóban forgó mű mind tekintetben kiváló és főleg a tanítók által hasznosan felhasználható, nemcsak megengedem, de igen melegen ajánlom is az iskolai tanítói és ifjúsági könyvtár részére beszerzésre. Ezenkívül felhívom a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy saját hatáskörükben is ügyeljenek odaattól, hogy a községben levő olvasóköriok, kadh körök, levele stb. könyvtárai részére is be szerkesszenek. A könyv egyébként a tanév végén szokásos vizsgai jutalomkönyvül szintén rendkívül alkalmas, ezért erre külön felhívom az iskolaigazgatóságok és tanítók figyelmét azzal, hogy e célra is szerezzék be a könyvet minél nagyobb számban.

943/1931. sz. **Tanítói állások törzskönyv lapjainak kiállításra.** A pécsvárad esperesi tanítói kör abbeli javaslatát, hogy az egyes tanítói állásokról megjelölt törzskönyvi lapok állíttassanak ki és pedig feltűnő eredeti példányban, amelyek közül egyik az illető iskola, a másik pedig az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal örökzetében maradjon, a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1931. április 15-én megtartott választmányi ülése nemcsak helyeslelte, hanem azt, mint feltétlenül szükséges dolgot rendeltetileg életbelepeltetni kívánta.

A szóban forgó törzskönyvi lapok bevezetése ellenelése nagy hiányt van hivata pótolni s ezért ennek feltétlen szükségserűségét belátva, elrendelem a pécsvárad esperesi tanítói kör által javaslatba hozott törzskönyvi lapok beszerzését, azoknak minden egyes pécsegyházmegyei r. kath. kántorantitói, tanítói, tanítónő és óvodái állásról 2-2 eredeti példányban leendő pontos és lelkiismeretes kiállítását s 1-1 példányának hivatalomhoz leendő beküldését.

Miután szóban forgó törzskönyvi lapoknak egyes iskolához leendő kiállítását s ezek csekély árának beküldése a postai költségekkel inokolatlanul növelné, de már a törzskönyvi lapok helyes és egy időben leendő kiállítására érdekében

is, akiket rendelkezem, hogy a törzskönyvi lapokat az esperes-kerületi tanfelügyelő, avagy kerületi iskolafelügyelő tanév végi iskolafelügyelői alkalmával minden egyes állásról (ideiglenesen szünetelő állásokról is) töltsék ki s azok árárt—1-1 tanítói állásra 2-2 példányt számítva—szedjék be s 1-1 példányt nyomban vegyenek magukhoz oly célból, hogy azokat a kerület összes iskoláinak és óvodáinak állásaitán az esperes-kerületi tanfelügyelő hivatalomhoz beküldjék, a nyomtatványokat árán együtt, a rendelkezésre bocsajtott postai befizetési lap felhasználásával.

Kérem az egyházközségek tanfelügyelőket és ker. iskolafelügyelőket, hogy a törzskönyvi lapok egyes rovatait pontosan és olvasható, rendezéssel töltsék ki s egyben szóbelileg is intézkedjenek az iránt, hogy a törzskönyvi lapok gondosan megőriztessenek s folytatólágon pontosan vezessenek is, amiről évről évre iskolafelügyelői alkalmával személyesen győződjön meg. Ha egy úrlapnyomtatványt egyik vagy másik állásra vonatkozólag beteli, folytatólágon új úrlapnyomtatványt kell feleltetni, illetve az előzőhöz mellékelni.

Fenti rendelkezésem végrehajtása érdekében egyidejűleg azíránt is intézkedem, hogy az esperes-kerületi tanfelügyelői részére a kerületiüköz tartozó iskolák és óvodák állásainak számarányához mért úrlapnyomtatványok küldéséről a törzskönyvi lap leendő eredeti példányban legyen kiállítva 50-10 10 nyomtatványú úrlappal többlet is mellékeltek, hogy előfordulhat helytelen kiállítás miatt rendelkezésre álljanak a nyomtatványok. A küldeményhez egyben cséklárok is mellékeltem, hogy a nyomtatványok árának beszedése után módjokban álljon az esperes-kerületi tanfelügyelőknél a

nyomtatványok árát egy összegben beküldeni. A jó ügy sikere és megfelelő intézése érdekében vagyok kénytelen az esperes-kerületi tanfelügyelőket és iskolafelügyelőket megterhelni, a fentiekkel, de ismerve a mindenkor tapasztalt nagy ügybizalmat, abban a biztató reményben vagyok, hogy e fontos törzskönyvi lapok kiállításánál is az esperes-kerületi tanfelügyelő és iskolafelügyelő segítségemre lesznek. Egy törzskönyvi lap ára 20 fillér. Kérem az esperes-kerületi tanfelügyelőket, hogy úgy a hivatalomat megillető törzskönyvi lapokat, mint a törzskönyvi lap nyomtatvány árát kerületi iskoláról és óvodáról egyszerre és legkésőbb f. évi június 30-ig beküldjenek sziveskedjenek, az esleg fel nem használt úrlapnyomtatványokkal együtt.

962/1932. sz. **„Magyar Hónynap” megterelése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 540—05/95—1931. sz. rendtele alapján (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi ápr. 15. számában) elrendelem, hogy a felügyeletem alá tartozó intézetekben és iskolákban f. évi május h. 4. és 5. napján, az egyik magyar nyelvű óra keretében, a magyar könyv fontosságának és megbecsülésének ismertetéséről gondoskodás történjen.

984/1931. sz. **„Zsuzsília megérkezik” című könyvecskét a Katholikus Iskola 1930. ápr. 1-i számában részletesen is ismertettem s 823/1930. sz. alatt az iskolai ifjúsági könyvtár részére beszerzésére igen melegen ajánlottam. Miután e valóban kiváló és a gyermekesereg kezébe való könyv még igen kevés iskola szerzte be; újból felhívom a felügyeletem alá tartozó iskolák igazgatóságainak és tanítóinak figyelmét e műre azzal, hogy e könyvecske, mint vizsgai jutalomkönyv is, beszerzésre méltó. Bolli ára 2.20 P. Iskolák részére a szerzőnél (Cserné Zucek Gizella, Pécs, Kiskereszt-u. 9.) 1/20 P.**

HIREK.

Hanonai hínenezések. XI. Pius Pápa Ó Szentése, Virág Ferenc Megyéspüspök Úr Ó Nagyműtóságának előterjesztésére Komocsy István, em. főtanfelügyelő, c. prépost, mesterkanonok tolnai főesperes, Koch Ede, vilányi esperesplébános és Sipos István dr. c. apát, szeméniarúny rectort mesterkanonokká nevezte ki. Virág Ferenc, Megyéspüspök Úr Ó Nagyműtósága pedig Palkó István regolyi plébánost, Kovács Péter dr. himes-házi esperesplébánost és Varga Kálmán dóbrókői esperesplébánost b. kanonokokká nevezte ki.

Esperesi hínenezések. *Prényi Pál* dr. nemetmarok plébános, ker. tanfelügyelő a siklósi esperesi kerület esperesévé kinevezették.

Pécbácsi hínenezések. Megyéspüspök Úr Ó Nagyműtósága Keresztes Eszterházy Pál gembúr beutamatása alapján Kecsek Károly dombovári segédlelkész Nagykönyiba plébánosává nevezte ki.

Kerületi iskolafelügyelő hínenezések. Virág Ferenc, Megyéspüspök Úr Ó Nagyműtósága Nemes József, magyaregregyri rk. igazgatótanítót a

magócsi, Hipp Imre komlói és Bósdó László hórnyéki rk. igazgatótanítókat a gödrei esperesi kerületi iskolafelügyelőivá kinevezte.

Hóházy Gizella dóbrókői r. kath. igazgatótanító f. évi ápr. 12-én elhunyt. Búcsúesége volt a pécsegyházmegyei tanítószámba, aki 31 éven át oly kiváló munkát fejtett ki, hogy úgy egyházmegyei főhatósága, mint pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter részéről ismételten részesült kitüntetésben. A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesületnek megalkalmazása óta választmányi tagja volt. Feleltes hatóságai, kártársai, a szülőik, a hívek és gyerekek szerették és tisztelték és megbecsülték. Nagy részét mellett emették el április 15-én Dóbrókőn. Temetésére testületileg vonult ki a kerületi papság, tanítóság, a község minden lakója. A temetési szerződést Varga Kálmán kanonok, dóbrókői esperesplébános végezte nagy segédlettel, aki a szertartás után búcsúztatta el a bűzöl, lelkiismeretes igazgatótanítókat, míg a szamá *Szántárd*

idegen odakint a fű, fa, virág, a rovar, a puszták beszédes egyhangúsága, az erdők sejtelmes zűgága, a patakok csörgedező csevegése, a hegyvidéki zord szépsége! És milyen másképp nézi a civilizáció az ismeri annak nélküli-lyhetetlen alapfeltételét: a pusztán, az erdőn, a hegyekben lakó embert. Azt az embert, aki ropant kevéssel beéri, — holott a nagyíri élet éppen azon alapszik, hogy legyen, aki az „űgyes társalgó” helyett elvégezze a kenyértermelés nehéz munkáját.

Úgy érzem, hogy a tanítói lélek hangos szóval ad kifejezést nagy vágyának: ki a nagyvilágba! Nyitott szemmel, szomjas lélekkel! Összeszedni és magába raktározni a világ minden értékét, hogy azokat alkalmadtán tovább plántálja serdülő lelkekre.

Gyönyörű példáját láttam ennek a gondolatnak a „Nemzetnevelés” május 1-i számában megjelent „Tantermiük erekléje” c. cikkben. A cikket egy tanítványom írta, aki részvétel olaszországi útunkban. Az Isonzó völgyét jártuk végig. Szépségekben gazdag út volt. Sok fokozat tisztázódott. A hősi temetők, a régi hadállások, a harcoknak még megálló nyomai, az Isonzó hullámába dobott nemzeti színű szalag, soha el nem halványuló élmények maradtak. A lelkek megtermékenyültek.

Gyakorlati esetek — gyakorlati megoldások.

X tanítóegyesület tanítói tanácsközmény alkalmával tárgyalás alá vette a mindennapi tanulóknak az iskolában történő gyűrűviselését. Megállapította a tanítótestület, hogy a gyűrűviselés sem rendszabály, sem rendelettel eltiltva nincs s így az esetleges eltiltás a szülőket sértene. Megállapította a tanítótestület azt is, hogy a gyűrű viselés nem más, mint hiúság, mely érzelmel ápolni nem szabad, hanem a növekedéket nevelői ügyességgel kell megszabadítani. Ezért döntést kér a főtanfelügyelőtől.

A tanítótestület megállapításai helyesek s már e megállapításokból is kitűnik az, hogy a kérdésnek mindenképpen kedvező megoldása igen könnyű. Amikor körülmény, hogy a püspöki rendszabályok nem tiltják a tanulóknak a gyűrűviselését, a szülőeknek nem ad jogot arra, hogy amennyiben a tanító saját osztályában a gyűrűviselés eltiltja, nehezteljenek. A püspöki rendszabályok így részlelkősekre nem terjednek, de nem is terjedhetnek ki, mert a felvetett kérdés olyan kis részlet kérdése, amelyet püspöki rendszabályokkal intézni nem lehet, de nem is szükséges. Az osztályt vezető tanító feladata,

Ennek a megtermékenyített tanítói léleknek gyönyörű eredménye az az áhítatos csók, melyet Jóska gyerek lehel a Doberdórról hozott rozsdás gránát-szilánkra, mert — mint mondja — „Hátta magyar katonát ölt meg!” Fenséges jelenet lehetett! Jóska gyerek csókja, kicsi lelke mélyéből fakadt felelete könnyeket csal a doberdóri harcok katonájának szemébe. És ez a könny bőséges jutalma minden fáradozásomnak, mellyel ezt az útát elő-készíttem és végigvettem.

Tehát ki a nagyvilágba!
De hogyan? — kérdik a kétérdők. Anyagi erőnk sokkal kisebbek, semhogy velük utazásokra gondolhatnánk. Igaz! De sok kicsiből lesz a nagy! Sok kis erő összefogása nagyot alkothat. Ezért, — sok-sok tanítványom, sok utazásban osztályos társam kívánságára, — ide kiadom a jelszót! Álljunk össze 15—20-an látinavágyók, kevés igényűek, a fáradságokat szívesen viselni tudók — és járjuk a nagyvilágot! Tapasztalataimat, munkaerőmet szívesen rendelkezésre bocsátom. A módokatok, részleteket egyesületi közgyűléstünk alkalmával megbeszélhetjük. Aki részt akar venni, levelezőlapon jelezze. Ha a közgyűlésre nem tud eljönni, kör-leveleiben tájékoztatni fogjuk.

Látni, tudnivaló tanítók előre! Bátorság kell csak, semmi más!

vitéz Székely Pál.

hogy a reá bizott osztályban a rendet és felelősséget fenntartsa, a vallás-erkölcsös érzést a gyermekükben ápolja és fejlessze. Az, hogy egyes tanulókat gyűrűt viselnek, a többi tanulóknak könnyen felébrezhető az irigységét. Általában is az egyöntetűség rovására, tehát a feyelem lazulására vezet. Ezért az illető tanítónak nemcsak joga, de kötelessége is pedagógiai érvek felsorakoztatásával egy tanulókat, mint a szülőket meggyőzni a gyűrűnek az iskolában való viselésének helytelenségéről. Amennyiben ily jóindulatú felvilágosítás eredményre nem vezetne, a tanítónak nemcsak joga, de kötelessége is a gyűrűviselés eltiltani. Amennyiben ez eredményre nem vezetne, a plébános, iskolaigazgatótól oly rendelkezés kiadását kell kérelmeznie, amely alkalmas a vizsgási állapotok megszüntetésére.

A „Nem állami tanszempélyzet Orsz. Nyugdíj-intézeté” részére törvényileg biztosított fenntartói járulékok, pótdíj és kezelési költség hátralékot igen sok iskolafenntartó nem fizet meg. Amikor már szóban forgó járulékok számottevő összegre szaporodnak, folyamatosan élnek a

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, hogy a fenntartói járulékok részleteiben fizet-hessék, míg a pótdíj és kezelési költség teljes elő-fizetését kéri. Az ily kérelmeket a vallás- és köz-oktatásügyi miniszter új nem intézheti el kedvezően, főleg nem engedheti el a pótdíjak és keze-lési költségek befizetését, mert erre a nyug-díjtörvény módot nem ad. Ismétleten előtörölt az az eset is, hogy egyes iskolafenntartók a nyugdíjjárulékok elengedését kérték azon a címen, hogy az állás beöltötte nem volt. De ezt nem az állás megürösedésekor kérték, hanem akkor, amikor már ismét számottevő pótdíj és kezelési költség került fel. ily kérelmet sem

tejesíthet a miniszter ur, mert az 1924. évi 95000. sz. vallás- és közokt. ügyi körrendelet XI. fejezete akként intézkedik, hogy a nyugdíj-intézet kötelekbe tartozó tanintézetek, taninté-zetű renőzerszerűt állása után nyugdíj-intézetű járulékok kötelesek fizetni még akkor is, ha az állás beöltötte. Minő ezen esetek in-dítására az iskolafenntartókat, hogy az elő-írt nyugdíjjárulékokat pontosan befizessék még az esetben is, ha az állás bármilyen okból beöltötte nem lenne. Ne várják be a pótdíjak és keze-lési költségek előírását, mert ezzel csak az egyházközségnek okoznak indokolatlan kiadást.

Határidő-emelekedtető.

A pécsmegyei irkák, rajszüzetek, hanggyűlések és értekezések ügyekékre Kuth. Iskola 1929. és 1930. évi április 1. számban) alapján és azoknak megfelelően a tanulógyűlés beirattal a 3. napon belül, de legkésőbb június 30-ig, (jelen lapunkban között 1171.1931. sz. főtanf.) személyi sürgetes beadásra néllik, a rendtelek az 1931.33. tanévre a pécsmegyei közoktatási főtanf. ügyekékre hivatalból eszközölendők. A kötelező irkák általán rendelkezésre: négyponna magyar irkából 12 és 6 filléres, egyponna (diktat) 20 filléres és hanggyűlés 15 filléres árban. **Kötelező oktatás meghosszabbítása iránt** az iskola helyi hatóságához előterjesztés teendő. (130.700.1922. sz. úm. rend. 41. és 43. §.) **Községi előjáróságok** igazgató (tanító) a tanév végén be-jelentéssel az oktatás felületéről, illetve névbe a kötelező oktatás tartamát jogerősen meghosszabbították. (1921. évi XXX. tv. 42. §.) **Törzshanggyűlés** (1921. évi XXX. tv. 42. §.) **Községi előjáróság** gondoskodni arról, hogy a községi előjáróság a kötelező lakosait a tanítótelek beirattal a

1929. június 1-ig felhívja. (130.700.1922. sz. úm. rend. 15. §.) **Illetve az est módosított 540—05.128—1931. sz. úm. rend.) Beirattal** ideje még 70-ig a községi előjáróságok tudomására adandó. (130.700.1922. sz. úm. rend. 16. §.) **Illetve az est módosított 540—05.128—1931. sz. úm. rend.) Teljesen szünetben és gon-dozatlan tanítói árak árabahoz való felbontása iránt a létezőnek a kir. tanfelügyelőséghez beirattal jelezendő. — Beirattal** június 30-ig bejelenendők. (130.700.1922. sz. úm. rend. 18. §.) **Illetve az est módosított 540—05.128—1931. sz. úm. rend.) Beirattal** az iskola helyi tanfelügyelőre a községi előjáróságokhoz az iskola igazgatója beirattal jelezendő. (130.700.1922. sz. úm. rend. 12. §.) **Tar-talozók beszerzése** tárgyában a tanító, illetve tanítótestület június végéig az iskolásnéknek előter-jesztés tesz. (Püspöki rendszab. II. rész, 18. §. 63. paragrafus) **Népművelés** céljaira leguényb. bet. r. ed. eredményéről az iskolánáltni népművelési bizottsá-g június hóban jelentést kell tenni. (Kuth. Iskola, 1928. dec. 1-i számában között 2245.1928. sz. rend.) **Tanítók** a kört pénztárások alát 145.612. sz. post. beirattalok, személyi sürgetes beadásra néllik, kimutatás kíséretében beküldendő.

Püspöki rendelet.

1344/1931. **Hivatalos ügyek mkénti intézése.** E tárgyban már ismételten adattak ki rendelkezések, azonban eddigig megfelelő eredmény nem volt észlelhető. Még mindig elő-fordul az, hogy kimondottan iskolaiügyeket püspöki iródmához, míg egyházközségi ügyeket tanfelügyelőséghez terjesztenek be elintézés végett a tiszt. plébános, egyházközségi elnökök. Ezért a jelen alkalommal nyomtatékosan felhívom a plébános, egyházközségi elnököket, hogy az egyházközségi ügyeket püspöki iródmához, míg az iskolai ügyeket elintézés végett tanfel-ügyelőséghez terjesztsék be. Szükséges to-vább az is, hogy a beirattal jelezendő községkönyv-

ben csak egy ügy vétségét fel, mert az egyes ügyek más és más elintézés igényelnek s így több ügynek együttes előterjesztése a hivatalos ügykezelést lehetetlenné teszi. Ezért minden-ügyet ügygyőről, amely jóváhagyást igényel, külön-külön kell 2—2 eredeti példányban kiállítani a jegyzőkönyvvel és pedig szabályszerű beírási záradékkal ellátva. Felebbzési záradék nélkül ugyanis a jegyzőkönyvbe foglalt határozat jog-erősenységnek nem tekinthető s így nem is hagy-ható jóvá.

E rendelkezésem pontos betartásával sok fe-lelesleges munka és költség elkerülhető lesz.

Kocsis László,
pécsi székesegyházi kárpáltn, országos hírű költő:

MINDENNAPI KENYERÜNK
című könyve beszerezhető a „Szent István-Társulat”
könyveskereskedésén 3 pengőért.

Egyházmegyei főtanfolygylói rendeletek.

874/1931. sz. **Hivatalos ügyek mikénti intézése.** Vonatkozással a tárgyban 1344/1931. sz. mai számukban közölt püspöki rendelet, felhívom a plébános, egyházközségi elnökök figyelmét arra, hogy nemcsak az iskolai, hanem az egyházközségi évi zárszámadások és költségvetések továbbá közvetlenül hivatalomhoz terjesztendőik be felülvizsgálás és jóváhagyás végett.

926/1931. sz. **Kisebbségi nyelvű elemi iskola módosított tantervi utasítása.** A nagymélt. magyar Püspöki Kar 1930. nov. 6-án tartott tanácskozásán hozott határozata után kiadta: „A Katolikus Elemi Népisiskolák számára 1926. év március havában kiadott Tanterv és Utasítás Mődosítása a kisebbségi nyelvű rom.-kath. elemi népisiskolák használatára” című tantervi utasítást. Ara 80 fillér.

Szóban forgó módosított tantervi utasítás szükségessé teszi a kisebbségi nyelvű elemi népisiskolák tanterveinek és órárendjeinek módosítását is. Mindebből azonban, amíg a kisebbségi iskolák részére terve veit, de még csak részben megjelent tankönyvek nem állanak rendelkezésre, nem kívánom meg azt, hogy illeto tanítók teljesen új helyi részletes tanmeneteket készítsenek, ehelyett elrendelem, hogy a módosított tantervi utasításnak megfelelőleg a módosított tanfolygk tananyagbeosztása külön íven készítsék el és csatolassák a meglévő tananyagbeosztáshoz. Amint sorozatosan a többi tárgyakt tankönyvei is megjelennek, ugyancsak ezen módon egészítendő ki a tananyagbeosztás mindeiből, amíg az összes tankönyvek megjelentek, amikor is már teljesen újonnan kell kiállítani a tananyagbeosztásokat a jóváhagyás végett hivatalomhoz beterjeszteni. A fentiek értelmében készített részleges, módosított tananyagbeosztások hivatalomhoz jóváhagyás végett nem terjesztendőek. Ezek felülbíralatával a plébános, iskolaigazgatókat és iskolafőgatókat is alkalmasul az egyházkerületi tanfelügyelőket és kerületi iskolafőgatókat bízom meg. Amennyiben akár a plébános, isk. igazgató, akár a kerületi tanfelügyelő és iskolafőgatók bármely tanfőlnél szükségét látnák annak, hogy teljesen új tananyagbeosztás készítsék, azt előterjesztésük alapján el fogom rendelni. Ahol érdekel tanítók a fentiek szerinti tananyagbeosztási pótlásokat nem készítenék el, arról is kérek nyomban jelentést. A szükséghez mért módosított tananyagbeosztásokat érdekel tanítók kéréseik legkésőbb f. évi augusztus 15-ig elkészíteni s a plébános, iskolaigazgatóknak bemutatni. Amennyiben bármely tanító is e rendelkezésemnek nem tenne eleget, a plébános, isk. igazgató arról nekem nyomban tegyen jelentést.

Szóban forgó módosított tantervi utasítás alapján az órárendjelet az abban közölt óra-

tervek alapján újból el kell készíteni s jóváhagyás végett hivatalomhoz legkésőbb f. évi augusztus 15-ig az egyházkerületi tanfelügyelői hivatal útján be kell küldeni, amikor is jelentést kérek arról, hogy illeto tanító a szükséges módosító helyi részletes tananyagbeosztását elkészítette e megfelelő módon?

Végül elrendelem, hogy a Szent István társulat kiadásában megjelent módosított tantervi utasítás (80 f) a kisebbségi nyelvű iskolák részére és pedig az iskolai pénztár terhére haladéktalanul szerezék be.

1012/1931. szám. **Beíratási díjak mikénti felhasznáása.** A nagymélt. magyar Püspöki Kar 1931. március 18-án tartott tanácskozásán a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter 882—4/674—1930. számú rendelete alapján a r. kath. elemi népisiskolai beíratási díjak újabb szabályozásáról és felhasználásáról szóló 1930. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában megállapította a r. kath. elemi népisiskolákra kötelező szabályzatát. E szabályzat a Nemzetnevelés 1931. április 15-i számában egész terjedelmében közöltelet s így ennek közlésétől eltekintethetk.

A részletekre nézve a következő végrehajtási utasításokat adom ki:

1. A nagymélt. magyar Püspöki Kar határozata szóban forgó szabályzatot visszamenőleg az 1930/31. tanévtől kezdődőleg életbe léptette. Felhívom ezért a felügyeletet alá tartozó összes iskolaigazgatókat, tanítókat és tanfőnöket, hogy e szabályzat szigorú betartása mellett, ennek előírásai szerint járjanak el.

2. A kölcsön-tankönyvtár szabályszerű kezeléséhez szükséges nyomtatványokat elkészíttettem. Szóban forgó szabályzat 10., 18. és 19. §-ai értelmében a következő nyomtatványok szükségesek:

- a) letartí napló,
- b) nyilvántartási napló,
- c) kölcsönzési jegyzék,
- d) selejtezési jegyzék.

Felhívom az iskolaigazgatókat, hogy a beíratási díjak terhére fenti nyomtatványokat szorgosán szerezék be s már az 1930/31. iskolai évre is állítsák ki. Szóban forgó nyomtatványokra a letartí napló kivételével tanévenként újból kell felkeltetni. A nyomtatványok küll- és belvekből állanak. Ivenként 12 f-ában beszerethetők a Haladás Nyomda Rt-nél Pécs. Minden egyes nyomtatványból 1—1 kiállítlap, ha azonban egyes iskoláknál, (osztott és részben osztott) több tanító vezeti a kölcsön-tankönyvtárt, ez esetben a tanítók száához mérten kell 1—1 kiállítlap rendelni. A kölcsönzési jegyzék küllve 34 tétel, míg a többi 17 tétel bevezetésére szolgál. Hogy az egyes belvekből hány ívet kell rendelni, tájékoztatásul közlöm, hogy a kölcsönzési jegyzék 1—1 belve 68 tétel, a többi úrlapnyomtatvány 1—1

belve 34 tétel bevezetésére szolgál. Miután a letartí naplót nem minden évben, kell újból felkeltetni, ezért ez úrlapnyomtatványból tehát több ívet kell rendelni és pedig annyit hogy előrelátóhatólag több évig elég legyen.

Az úrlapnyomtatványok használatára és kitöltésére a küllveken a megfelelő utasítás közzöteltet.

3. Közlöm, hogy az 1909. évi 53.000 sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet 31. §-ának 7. pontja s ez alapon kiadott 882—4/723—1930. sz. vkm. rendelet szerint a tényleg beszoett elemi népisiskolai beíratási díjakból 4% kezelési jutalék illeto meg a beíratási díjakat kezelő igazgatók, illetve tanítók. A 4% az egész befolyt összeg után számítható és vonandó fel, tehát az a levonás úgy a könyvtárakra, mint a tanítói internátusokra eső rész 2—2% kal terhelí.

4. A nagyméltóságú Püspöki Kar által a kölcsön-tankönyvtárak beszerésére kiadott Szabályzat 9. §-ának a beíratási díjnak a könyvtár alap céljait szolgáló fele részét illeto rendelkezések oda módosulnak, hogy az iskola tanulóinak létszáma és az iskola szegény tanuló részére szükséges kölcsön-tankönyvek mennyiségét az iskolaiigazgatóság minden év július hó 15-dikéig az egyházkerületi tanfelügyelő elé terjeszti jóváhagyás végett. Csakis ezen jóváhagyás után lehet a rendelkezésre álló összeg terhére az előírtanított könyveket beszerezni. Tehát a beíratási díjnak a könyvtár céljait szolgáló fele az egyházmegyei főtanfolygylói hivatalhoz nem küldendő be, hanem fenti rendelkezés szerint kell eljárni. Az amnetileg visszatartott 50% nyi összegről elsősorban a beíratási díjat kezelő igazgató vagy tanító, másófokon az iskolászeki elnök felelős és pedig úgy az összegek beszedése, hiánytalan megórzése, mint pedig a rendelkezéseknek megfelelő hovaforótása tekintetében. Arról, hogy mely iskolák nem tettek előterjesztést ez irányban az egyházkerületi tanfelügyelőknél, minden évben legkésőbb szeptember 15-ig az egyházkerületi tanfelügyelői hivatalomnak tgyenek jelentést. Az egyházkerületi tanfelügyelő az előterjesztések elbírálásánál szigorúan alkalmazkozik a Szabályzat 7. és 8. §-ában foglaltakkal. Itt külön is hangsúlyozom hogy a Szabályzat 6. §-a értelmében a könyvtáralap első

sorban a r. kath. elemi iskolák szegény tanulóinak tankönyvekkel való ellátását van hivata biztosítani s csakis e szükséglet teljes kielégítése után mutalokozó fölösleg használható fel az iskola iskolai fűfűgés könyvtárára, illetoleg tanítói szakkönyvtárára gyarapítására. Így tehát szakrtevény, iskolai felszerelések s b. célokra a kölcsön-tankönyvtár céljait szolgáló beíratási díjakat felhasználni nem szabad. A kérelmek elszámlása végett azonban jelzem, hogy az imakönyv a hitnappal szoros kapcsolatban álló tankönyvnek tekintendő s e végett a szegény tanuló részére imakönyvek is beszerendők tankönyv gyánant a kölcsön-tankönyvtár alap terhére.

5. A Szabályzat 10. §-ától eltérőleg a kölcsön-tankönyvtári számadásokat nem kell az iskolai számadásokkal együtt az egyházmegyei főtanfolygylóséghez beterjeszteni. A kölcsönkönyvtári számadások minden tanév az egyházkerületi tanfelügyelői hivatalokhoz küldendőek felülvizsgálás végett, aki jogosult s számadásokat jóváhagyti. Amennyiben bármely iskola részéről a számadást nem kapná kézhez az egyházkerületi tanfelügyelő legkésőbb minden év aug. 1-ig, avagy a számadások vezetésé és a kölcsönkönyvtár kezelése körül nagyobb szabálytalanságot észlelné, arról nyomban köteles jelentést tenni az egyházmegyei főtanfolygylóségnek.

6. A Szabályzat 11. §-ában a kölcsön-tankönyvtárak ellenőrzését az egyházkerületi tanfelügyelő és kerületi iskolafőgatók iskolafőgatói alkalmával lesznek kötelesek ellenőrizni s ahol e tekintetben szabálytalanságokat észlelnének, arról az egyházkerületi tanfelügyelő az iskolafőgatósi jegyzőkönyvtől függetlenül külön kötelesek jelentést tenni.

7. A Szabályzat 19. §-ában a selejtezésre vonatkozó rendelkezést is oda módosított, hogy a selejtezési jegyzék jóváhagyás végett ugyancsak az egyházkerületi tanfelügyelői hivatalhoz küldendő. Itt is, amennyiben az egyházkerületi tanfelügyelő nagyobb szabálytalanságot észlelné, arról köteles nyomban jelentést tenni az egyházmegyei főtanfolygylói hivatalnak.

8. Fentiekben az egyházkerületi tanfelügyelőkre, illetve kerületi iskolafőgatókra hárított kölcsön-tankönyvtári ellenőrzés és számadások és selejtezés jóváhagyása azért mutalokozt

Már újra kapható !!
P. POLONYI FERENC S. J. :

Letűnt világok romjai

Kapható a Haladás Nyomda Rt.-nél Pécs és a szerzőnél, Plus-gimnázium.

Ara . . . 2 P 80 fillér

ónú munkája, 42 képpel és térképvázlattal. **Második kiadás.** Kiadta a Plus-gimnázium. — A könyv népszerűsége az bizonyítja legjobban, hogy az első kiadás a megjelenése után 1—2 hét alatt teljesen elfogyott. — Az egyházmegyei tanfelügyelő úr a művet 668/1931. szám alatt a tanítói könyvtárak részére nemcsak engedélyezi, hanem igen melegen ajánlja is, mert a tanítóknak segítségül lehet a történelem és a földrajz tanlásánál. (Megjelent a Kath. Iskola 4. számában.)

Komócsy István egyházi elnök bejelentése.

A megértesés és elismeréssel fogadott elnöki megnyitói után Komócsy István egyházi elnök felolvasta Helmas Andor dr., Tolna vm. ktr. tanfelügyelőjének levelét, melyben kiment a felületét és a közgyűlés munkájára lsten áldását kért. Meleg szeretettel üdvözölte Magyar Dezső ktr. segéd-tanfelügyelőt, mint Báronya vm. ktr. tanfelügyelőjének képviselőjét.

Bejelentette továbbá, hogy Ó Nagyméltósága, a megyéspüspök úr köztudomású mal elfoglaltsága miatt előreláthatólag őszinte sajnálattal nem fog megjelenni a közgyűlésen és főpásztori áldását küldi az egyesület munkájára.

Végül azt is tudomására hozta a tagoknak, hogy férjfilanitó részére a pécsi Mairnomban augusztus 10-től 14-ig lelki gyakorlatokat tartanak. Részevetteli díj lakással és teljes ellátással 16 P. Tanítónők részére a pécsi Notre Dame női zarában tartanak lelkigyakorlatokat június 24-től 28-ig. Tanítóknak részt vehetnek az úrnők részére június 30-tól július 4-ig ugyanott tartandó lelkigyakorlatokban is. Részevetteli díj lakással és ellátással 12 P, lakás nélkül 8 P, lakás és ellátás nélkül 2 P.

„Komócsy István segélyalap” létesítése.

Erős József elnök felhívta a közgyűlést a választmány által létesíteni javasolt „Komócsy István Segélyalap” felállításának elhatározására és a szabályzat tárgyalására és elfogadására.

Schlenker Mihály alelnök melléltta Komócsy István őnzelen fáradozásait, melyek a segélyalap létesíthetőségének alapját megteremtette és javasolta, fejezze ki a közgyűlés főtanfelügyelői egyházi elnökeinek ezen céltudatos és szíves munkájáért hálás köszönetét, biztosítsa bizalmiáért hálás köszönetét, hogy az eddigi odaadó munkásságát továbbra is hozzá áldozatul a tanfőszög anyagi helyzetének javítására. Kérje őt a közgyűlés, hogy az általa életrehozott irkacsióit továbbra is vezesse és irányítsa anyagiul is inkább, mert a tanfőszög meggőződött, hogy az akció irkacsiókat át a minőség fokozatos emelése mellett is sikerült fenntartania úgy, hogy az akció most már senkítől nem várt nagy összegyet állított az egyesület rendelkezésére néhány év alatt és annak fokozása is várható Komócsy István körültekintő vezetésé alatt.

A közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta ezen javaslatot és hosszon tartó eljenzessel adott kifejezését a főtanfelügyelő iránti ragaszkodásának, szeretetének és hálajának. Komócsy István, szándékainak ilyen megértő fogadása és a tagok spontán lelkes ünneplésétől megilletődve keresetlen szavakkal köszönte meg a tanfőszög őszinte ragaszkodásának kifejezését s igérte, hogy esztől még fokozottabb mértékben fog munkálkodni a felügyelete alá tartozó tanfőszög érköst és anyagi javán.

Magyar Sándor egyházmegyei tanfelügyelő, főpásztoros felolvasta a választmány által előhészített szabályzatot, mely szerint a segélyalap működni fog és a közgyűlés ezt nagy tetszéssel elfogadta. A szabályzatot teljes szövegében lapunk más helyén találja meg az olvasó.

A segélyalap bizottsági tagjait a közgyűlés a jelen ciklus tartamára megválasztotta Erős József elnököt, Eberhardt János és Schlenker Mihály alelnököt és Sasányi Jánost.

Keész Józsa előadása a rajzoktatásról.

A tiltákti jelentés felolvasása után Keész Józsa mohácsi tanfőszög érdekes és nagy figyelmet kellett érthet előadást tartott a rajzoktatás történetéről, céljáról és a ma iskolájában az őt megillető helyéről.

Kifejtette, hogy a beszéd és dol mellett milyen fontos a formanyelv. Utóbbinak abc-je, a rajz mindenkor érdekelte az embert. Az ókor lángelméi közül Plato, Aristoteles, Plinius a rajzolás tudását a műveltség egyik feltételének tartották. A görög művészetet egyéztől azonban a rajz is úgyszólván elenyészelt s a középkorban úgyszólván csak a kézművesség körében, hosszosságit szempontból értékelték. A renesszánsz ferelte rá újból a figyelmet és bevonult az iskolába. Comenius és Pestalozsi elvet megteremtették a geometriai alapon nyugvó rajztanítást. Ennek szolgálatában állanak régi tantervek. De az 1905-ös és 1925-ös tantervekben Rousseau-nak, a pedagógiai alapelveken nyugvó rajztanítást felfogás érpenyessit, párosulva az amerikai rendszer új gondolatával.

Az új tanterv szerint a rajztanítás elsőségen műveljenő; realis, ideális, de főleg nemzett szempontról igen nagy fontosságot kap. A táblai rajzok azt a rajzoktatást jelölve összes tárgykörökkel kapcsolatosba kell hoznunk s a külön rajzolás órákon mint önálló tantárgyat is, valamennyi gyakorlatnemében a legnagyobb lelkiismeretességgel, új módszerrel kell taníttatnunk. Csak így nevelhetjük a ránk bízott generációt minden téren versenyképesé s arra, hogy általa a nemzetek sorában ismét elfoglaljuk a minket megillető helyet.

Gróf Klebelsberg miniszter úr üdvözlése.

Még az ülés elején, elnöki bejelentésel során javasolta az egyházi elnök, hogy gróf Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, akit a pécsi egyetem jogi és bölcsészeti kara épületének alapkövéletéle

és a Janus Pannonius Irodalmi Társaság megalakulása alkalmával a mai napon Pécselt tartózkodni, látratlalag üdvözölje. A közgyűlés örömmel ragadta meg ezt az alkalmat és a közelköző szövegét látratulat küldötte a miniszter úrnak: „Amidőn Exzellenclád felső oktatásunkhoz alapkövet helyez el, kultúránk alapkövetek munkássát a Pécsi egyházmegyei Róm. Kath. Tanfőszögcsület tagjait a mai napon ugyancsak Pécselt tartjuk közgyűlésünkhöz. Ezen alkalomból tisztelettel üdvözöljük Exzellenclád személyében azt, akit a magyar néphozatás terén is észszázadoknak épített.”

A püspök úr megátogatja a gyűlést.

Keész Józsa előadása közben váratlanul megérkezett a megyéspüspök úr önnagyméltósága, klt a tanfőszög mint őszintén szeretettel igaz atját, kltőre lelkesedéssel fogadott. Egyidejt figyelemmel hallgatta az előadást, aztán mikor a déli harangzás azt megszakította, az Urangyala előmondása után röviden szólt a gyűléshez. Sikerült neki — úgymond — rövid időt szakítani a gyűlés megátogatására. Eljött volna a miniszter úr is, de neki teljesen lehetetlen mat programja mellett. Elhozta tanfőszög a miniszter úr üdvözletét, ki reménygét fejezte ki előtte, hogy rövid időn belül valóra válthaja abbel ígérletét, hogy a hántortanfőszög javadalma körül visszas helyzetet teremtölje.

A közgyűlés tagjai nagy lelkesedéssel fogadták a főpásztor szavátát. Mat nagy elfoglaltsága miatt lelkes eljenzés mellett eltávozott.

Apponyi Albert ünneplése.

A választmányi ülésünkkel kapcsolatosan ismertetett pénzürsősi jelentés tudomásul vétele után Szelts József kerültel tanfelügyelő emelkedett hangulaton megemlékezett gróf Apponyi Albert 85. születésnapjáról. A tanfőszög csak hátát és szeretettel tanúsított ezen csodálatos férfjalul szemben, kinek miniszterége alatt a tanfőszög anyagi helyzete és érköst elismerése rohamosan emelkedett. A közgyűlés jegyzőkönyvület emelkedett meg a volt miniszter jubileumáról és melegen ünneplte Apponyit.

Ugyancsak Szelts József indítványára

jegyzőkönyvül köszönetet mondott a gyűlés az országyűlés azon tagjainak, klt a tanfőszög érdekeiben az utóbbi időben síkra szálltak az országyűlésen és pedig Horváth Gyúzó felszentelt püspök, felsőházi tagunk, Ernész Sándor miniszterelnök, Csák József, Ery Marton, Hocsán Károly, Petrócsák Gyula és Párter László képviselőink.

Fünlé.

Komócsy István egyházi elnök rámutatva a jövő évt közgyűlés fontos teendőjére, a tisztújításra, a közgyűlést kedélyes körülmények között és lelkes hangulaton bekezesítette.

A tanfőszög a gyűlés után meleg szeretettel övezte körül az érte szeretettel dolgozó, őt mindenben megértő főtanfelügyelőjét és meghitt barátságban még hosszabb idejt együtt maradt. Mindenki érezte a bensőséges meleg nap hatása alatt, hogy a sanarur helyzetet mennyivel szebbé és reményteljesebbé tette a miniszter úr üzenete, a főpásztor látogatása és kedves szavai. Vegül azait a tudattal távozott mindenki, hoghya a tanfőszög megértik föltesse, helyzete feltétlenül javulni fog. A megértesés és reményteljes jövőnek biztosítéka Komócsy István, klt páratlan megértesés és melegszéggel vezet léhséges tanfőszögárdját.

Gróf Klebelsberg Kunó

m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur egykesületünk elnökségéhez intézett közelköző levelében köszönte meg közgyűlésünk alkalmával hozott intézelt hódoló látratulatunkat:

A Pécssegyszármegyei Róm. Kath.

Tanfőszög Egyesületé Tehtetes
Elnökségének

Pécs.

Legutóbbi, Pécselt megtartott közgyűlésük alkalmából hozzáim intézelt jöleső üdvözölkésühörl fogadják, kérem, hálás köszönetemet. Budapest, 1931. június 15. Öszinté tisztelettel:

Klebelsberg.

Már újra kapható !!!

P. POLONYI FERENC S. J.:

Cetűnt világok romjain

című munkája, 42 képpel és térképvezálatl. **Második kiadás.** Kiadta a Plus-gimnázium. — A könyv népszerűségét az bizonyítja legjobban, hogy az első kiadás a megjelenés után 1—2 hét alatt teljesen elfogyott. — Az egyházmegyei főtanfelügyelő úr a művet 668/1931. szám alatt a tanfőszög könyvtárára részére nemcsak engedélyezte, hanem igen melegen ajánlja is, mert a tanfőszög segítségével lehet a történelem és a földrajz tanításánál. (Megjelent a Kath. Iskola 4. számában.)

Kapható a Haladás Nyomda Rt.-nél Pécs és a szerzőnél, Plus-gimnázium.

Ára . . . 2 P 80 fillér

Lassányi János tótújfalui igazgatótanító ünneplése.

A Szigetvári Esp. Ker. Tanítói Köre 1931. június hó 2-án tartotta köri gyűlését Lakócsán. A gyűlés kiemelő pontja Lassányi János, világi elnök 35 éves tanítói működésének jubiléi ünneplésére volt.

Warga Ferenc, alelnök nagy körültekintéssel megszerveztet, szeretettel sugárzó beszédében elének tartta Lassányi János, új tanító kiváló tanítói munkásságát. — Harmadict éven át dolgozott. Ebből Beremenden s Kátolyban összesen 4 évet, — 31 évet pedig nemzetiégi helyen: Tótújfaluban.

Már fiatal korában kiállt a nyilvánosság elé, mint körünk legmunkásabb tagja. Nemcsak körünkben oktatóit, nevelt bennünket, hanem sajfóban is szorgalmasan működött. A tagok legnagyobb elismeréséül jelölték azonnal köri jegyzékben választották. Majd hangsúlyozom munkája felkeltette az egyházmegyei hatóság figyelmét s 1911-ben kinevezett igazgatótanítónak, majd tantervbizálynak, kerületi iskolafelügyelőnek. Tíz évvel ezelőtt köri elnöknek választották, hogy munkás példájára a kör életerésebb, gyümölcsözőbb legyen.

Büszkén gondolhat vissza Lassányi János, kártárs arra az időre, amikor gróf Zichy

Gyula, volt pécsi püspök úr útjától egészen félreeső faluban felkereste hű fiát — legnagyobb elismerése jeléül.

Warga Ferenc szívből jövő méltató beszédét azzal az indítvánnyal fejezte be, hogy Lassányi Jánost nagybecsű érdemeiért öröklös köri elnöknek választák meg.

Ezután a kör női tagjai közül Kertész Mária állott fel. Megkapó költői hasonlattal kiemelte az ünnepléssel szövegezői képességét. Fel-tűntette a katolikus iskolához való nagy ragaszkodását, kath. iskola melletti kitartó, szelvényen csöndes munkáját, harca. Mint ker. iskolaigazgató, behozta az iskolákba arcán Jézus nyilvánosságát.

Hatalmas virágcsokor, hálát zengő csupaszív-szavak, jó kívánások könnyelig halottak világi előnkünk s valamennyiünkre.

Lassányi János köszönet válaszban hangsúlyozta, hogy minőig jóleső örömmel látta előlala mellé állni a Főtiszt. pápásgot és tanítóságot s ez az elismerés fokozta benne a kath. nevelés, tanítás szent eszméjéért való munkásságot.

Tótújfalui, 1931. június 4-én.

Csermák Margit,
jegyző.

Homócsy István segélyalap.

A *Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület* 1931. évi június 17-én tartott évi rendes közgyűlése, az egyesület választmányának indítvány alapján, ünnepélyes határozattal elfogadja, érvényre emeli és kihirdeti a következőket:

1. Hálas köszönettel tudomásul veszi, hogy azon akcióból, amelyet jelenlegi egyházi elnöke, egyben pécs egyházmegyei főtanfelügyelője, nagyságos és főtisztelendő *Homócsy István*, a Boldogság Szűz Máriaórt elnevezett szent Trinitáshegyi c. prépost, a pécsi székesegyház tolnai főesperes-kanonokja „Pécs egyházmegyei Irták” címen indítványozta, megszerveztet, irányított és jelentős személyes felelősségek vállalása mellett eredményre vezetett 1930 évi október 1. zárattal 5189 P 88 f., azaz ötvenezeres-nyolcvankilenc pengő 88 fillér állott rendelkezésre.

2. Minthogy pedig az ezután előálló jövedelmek a Pécs egyházmegyei Irták fogvasztásául fűgnek, — a közgyűlés a maga részéről is kifejezi legmesszebbmenő készségét és akaratát, hogy a vonalkozó főtanfelügyelő rendelkezéseinek és az egyesület jogkörvényeire határozatai alapján kiadott rendelkezéseknek minden egyes tagjában eleget tesz. Az Irták előírásának a helyi viszonyoknak megfelelő mó-

dón a legmesszebbmenő személyes utánjárásal is szolgálására áll.

3. Elhatározza a közgyűlés, hogy a fenti 5189.88 pengőből 4000, azaz négyezer pengőt oly módon tőkésít, hogy az csakis kamataiban legyen alább meghatározott címen és célokra felhasználható. Az ezen felül rendelkezésre álló 1189.88 pengőről és az évenként befolyó összegéről a következőkben rendelkezik:

- a) a tőkésített 4000, azaz négyezer pengőből,
- b) a fenti 1189.88 pengőből,
- c) az irtakegység a jövőben évenként várható jövedelmeiből,

d) eselleges adományokból közös néven: *„Homócsy István segélyalap”*-ot létesít.

4. Ezen Homócsy István segélyalap célja és rendeltetése, hogy a Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület arra rautal és érdemes tagjain segítsen. A segélyresek a Komócsy István segélyalapról évi kamataiból, még nem tőkésített évi jutalékaiból és adományokból utalhatók ki. Arra kell törekedni, hogy a tőkésített összeg évről-évre növelessék.

5. A kiutalások egy héttáji bizottság határozata alapján történnek. Ennek a héttáji bizottság tagjai:

- A) Hivatalból:

1. az egyházmegyei főtanfelügyelő, aki egyzersmind az egyesület egyházi elnöke is,
2. az egyházmegyei tanfelügyelő,
3. az egyesület világi elnöke,
4. az egyesület titkára.

B) Választás útján:

az egyesület közgyűlése által kiküldött három egyesületi tag, akik az egyházmegyeiek három közigazgatási megfegyéből választandók megfegyént 1—1 taggal.

6. Komócsy István Segélyalap vagyonát kivételmentlen a mindenkor egyházmegyei főtanfelügyelő, az egyházi elnök ellenőrizi. Pénztárosa a mindenkor egyházmegyei tanfelügyelő, avagy helyettese, aki csak az egyházmegyei főtanfelügyelő-elnök ellenjegyzésével eszközölhet kifizetéseket.

7. Hogy évenként mily összegek irányoztasanak a segélyresekre és mily összegek tőkésítendők, ezt évről-évre az egyesület választmánya írja elő.

8. A segélyek kiutalása vagy benyújtott kérvények, vagy a hetes bizottság legalább három

Gyakorlati esetek — gyakorlati megoldások.

X. V. község tanítója közvetlenül jelentést tett a főtanfelügyelőségnek, hogy a tanítótestület meghallgatása után a jövő iskolai évre az egyes osztályokat a tanítók közt felosztotta.

E jelentést a főtanfelügyelőség természetesen máséket nem intézhette el, minti úgy, hogy a tanító jelentését közölte az illetékes plébános, egyházközségi elnökkel azzal a felhívással, hogy a tanítót figyelemvesse arra, hogy az

először az ismételen kiadott előterjesztésnek megfelelőleg barmnem előterjesztését ne közveletlenül, hanem mindenkor a plébános, egy házközségi elnök útján tege meg,

másodsor, hogy amennyiben valamely iskolai ügyben eljár, legyen figyelemmel a püspöki rendszabályok előírásaira.

Határidő-émlékeztető.

Irakúra, rajz- és hangjegyzetekre, értesítőközpontokéshétre és imakönyvekre vonatkozó rendelkezések és ezek arra folytatásosan 1. évi határozat alapján a határidőre megvárás nélkül az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal címére megküldendők az 1083.1927 sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katolikus Iskola 1927. június 1. számában, valamint a Katolikus Iskola 1930. és 1930. szeptember 1. számában közzétett rendelkezések alapján). Tájékoztató közöljük, hogy a következő Irták állanak rendelkezésre: a) négyoldalas magyar iradók 12 és 6 illéres, b) egyoldalas (döntendő) számolási és 6 illéres, c) jegyzet, rajz és hangjegyzet 16 illéres arban. Megjegyezzük, hogy az Irták nem kiadott 6 illéres Irták 10 P laposak s így az Irtákban tanulóknak annyit kell rendelni, mint a 4 illéres Irtákban. **Polgári iskolai értesítőközpontokéshétre** az 1932.1930. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján az

tagjaink együttes kezdeményezése alapján történhetik. A hetes bizottság eljárását sem a segélyresek eseteire, sem azok összegrége nézve nem köti meg a közgyűlés. Az érvényes határozathoz a hetes bizottság tagjainak írásos szavazatainak többsége szükséges, mégis, amennyiben a többségi szavazatok által javasolt összeg a szükség mérvéhez képest kevesnek bizonyulna, a mindenkor bizottsági elnök jogviszonya van a segélyösszegnek 100—200 P-vel leendő felemelésére.

9. Az egyesület által kiküldött bizottság a segélyresek elbírálásánál elsősorban a betegségek, haláleset, orvosi műtét, több gyermeknek egyválti lebetegben történő iskoláztatása, súlyos betegség folytán fűrőzés indokolt esetei köztélegyelembe venni. Amennyiben az így közzétegetek kielégítetnek s maradna fedezet, ez tőkésítendő.

10. A segély iránti folyamodványok mindenkor az egyházi elnöknek nyújtható be, aki azokat elsősorban az egyesület által kiküldött bizottság tagjai közt körözteti.

Fentiekből kitűnik, hogy az ügy a tanító intézkedéseiből elintéztést nem nyerheteti, csupán arra szolgál, hogy a tanító figyelemvesztésben részesüljön a jövőben követendő eljárását illetően.

Az osztályokba a tanítók közt beosztásánál a püspöki rendszabályok II. rész, 19 § (63. oldal) világosan előírja azt, hogy a beosztást a tanítótestület javaslata alapján az iskolások végzi és pedig mindenkor a tanév végén a következő iskolai évre. Azt is kimondja a szakasz, hogy a beosztás közzé felmerülő vita esetén a kerületi tanfelügyelő dönt. Tehát ez ügyben a főtanfelügyelőséghez előterjesztést tenni egyáltalán nem kell, de nem is szabad.

Igazgatóságok által július 15-ig a vármegyei kirendelési hivataloknál megküldendő: — **Elemi népiskola tanulóknak tanfolyamterjesztésének meghosszabbítására** tárgyában a tanítók a 12 pengővel beletöltött az elemi iskola V. osztályáig el nem végzett összes tanulókat kimutatásait az iskolások után kötelesek július 10-ig a kir. tanfelügyelőséghez bejuttatni. Nemleges jelentés is bejuttatandó (lásd Hivatalos Közlöny 1926. szeptember 10. 02.577.028. VII. a. sz. rendeletét). — **Iskolafelügyelői jegyzőkönyvek** és évi iskolai jelentések a kerületi tanfelügyelő által július 31-ig az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz bejuttatandók. **Tagdíjak** az új alapszabályok életbe lépésével egyidejűleg meg kell rendelni, mint a 4 illéres Irtákban. **Polgári iskolai értesítőközpontokéshétre** az 1932.1930. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján az

Fótanfelügyelői rendeletek.

411/1931. sz. **Iskolafenntartási költség-ek és kántorantitói fizetés kiszolgáltatása a polihiki község által** címen közöltem vármegye közigazgatási bizottsága népoktatásügyi albizottságának felmerült eset kapcsán hozott végzését. Időközben a végzés ellen illető politikai község felelősebbel élt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. A miniszter új a felelősebb alapján megváltoztatva fentiekben érintett véghatározatot és az iskolafenntartó polihiki községet a terménybeli járandóságoknak nem értékesítés szerinti, hanem piaci árban való készpénz fizetésére kötelezte. Az erre vonatkozó 865—11/1171—1931. sz. vkm. döntést további tudomásvétele végett alábbiakban egész terjedelmében közlöm:

A vármegye közigazgatási bizottság népoktatásügyi bizottsága folyó évi 281. számú határozatával kötelezte politikai községet, mint a róm. katli. emelt iskolának anyagi értelemben vett fenntartóját, hogy kántorantitói terménybeli járandóságának egyenértékű feleben havonként és értékesítésként 2,82 fillért kell fizetnie. Ezt a határozatot a község elöljáróság felülvizsgálati kérelmére alapján de hivatalból is felülvizsgálat alá vettem és azt megváltoztattam arra köteleztem politikai községet, hogy a terményjárandóságok helyi piaci árának megfelelő készpénzt szolgáltatassa ki havi vagy negyedévi előleges részletekben a kántorantitói kezéhez. Így kellett határoznom, mert az 1907. XXVII. t. c. 7. § a értelmében ha az iskolafenntartó a tanító terménybeli járandóságát nem a megszabott módon és időben szolgáltatja, vagy ha az a termény átlagos minőségének nem felel meg, akkor a termény helyett annak értékét köteles fizetni. Ez az érték pedig nem lehet nagyobb, mint amennyit a megfelelő módon, időben és minőségben természetben szolgáltatott terményeknek előadása útján tudna a javadalom elérni. A szolgáltatásra kötelezettek szempontjából ugyanis teljesen közömbös az a körülmény, — amire pedig a népoktatásügyi bizottság a maga határozatát alapítja, hogy az illetménykiegészítő állássegély szempontjából mennyire értékeltek a készpénzre változtatott naturáliák. Az 1907. XXVII. t. c.-nek idézett rendelkezése viszont csupán azt a célt akarja szolgáltni, hogy a természetbeni javadalmaszást tanító a terményeknek pontatlan vagy súlyos minőségben szolgáltatása folytán ne kerüljön még rosszabb helyzetbe, de egyáltalán nem szándékozott javára kiváltságot biztosítani. Minden bérvisszony kockázatát jár, hol a készpénz vásárló erejének, hol a terménynek árának hullámasa miatt. Az állássegélyes terményjavadalmaszást tanítók meg éppen kettős kockázatnak

vannak kitéve, mert nem csupán az árhullámzás, de az állássegély szempontjából történő értékelés is befolyásolja előállításukat. Ennek következményei azonban maguk tartoznak viselni, az iskolafenntartó vissza nem térít-hatják. Minderről az alispán urat folyó évi 5249. számú jelentésére a esztendőmire visszatérés mellett tudomás és további eljárás végett értesitem. Budapest, 1931. évi március 10. 27.

Ad 1012/1931. sz. **Beiratási díjak mikénti felhasználása** tárgyban kiadott 1012/1931. sz. (megjelent a Kath. Iskola f. é. június 1. számában) rendeletem 4. pontjának ama részét, hogy az iskola tanulóinak létszámát és az iskola szegény tanulói részére szükséges kölcsön-tankönyvek mennyiségét az iskolagazdálkodásig minden év július 15-ig az egyházkerületi tanfelügyelő elé terjesztieni tartozik jóváhagyás végett, óda módosított, hogy július 15-ike helyett minden év szeptember 15-ig készítsék el egyházkerületi tanfelügyelőnek előterjesztést. E módosítás azért van szükség, mert a legújabb iskolámat az I. osztály tanulói nem a rendszer, hanem a póbbeiratásnak csak a póbbeiratás után az iskolagazdálkodásnak pontos létszámára és az iskola szegény tanulói részére szükséges kölcsön-tankönyvek mennyiségére nézve a kerületi tanfelügyelőnek megfelelő előterjesztést tenni.

1197/1931. szám. **Iskolai és hitközségi adók behajtása körüli eljárás.** Ismételtelen előfordult, hogy a hitközségi és iskolai adóknak a hátralek felszaporodását az a körülmény okozta, hogy ezen adókat az egyház-község elkéve mutatja ki behajtásra. Ezt annak tulajdonított, hogy érdekel egyházközségi elnököknek nincsenek kellőképpen tájékozva az erre vonatkozó törvényes rendelkezéseiről. A tudomásvétele végett, közlöm, hogy a 600./1927. P. M. számú rendelet 44. §-ához fűzött utasítás II. fejezetében kimondja azt, hogy:

„Ha valamely községelöljáróság szedéseire jogosított hatóság (hivatal, testület, intézmény, idezántartandók az egyházközségi, iskolai-széke), az évi kirovás alapján szedendő szolgáltatást saját maga szedi be, ebben az esetben az általa be nem szedett összegreket behajtás céljából évenként csak egyszer és pedig november havában szabad a községi előjárásnak (városi adóhivatalnak) ki-mutatni. Az ily hátralekokat november hó 15-ig kell kimutatni, hogy azok a negyedik rendszer behajtási eljárás során behajthatók legyenek. 2 pengőt meg nem haladó hátralek-ot nem szabad behajtás végett kimutatni.”

Ennyit mond a szóban forgó rendelet. Ezt megváltoztatni nem lehet, de nincs is rá szükség és ok, mert minden egyházközség erre az

időre a hátralekót ki tudja mutatni. Ezért fel-hívom a felügyeletet alá tartozó egyházközségi tanácsokat, mint iskolaszékeket, hogy fent idézett miniszteri rendelet előírásait az iskolai és egy-házközségi adók behajtása körül pontosan tart-sák be s ez szerint járjanak el.

1263/1931. szám. **Az 1931—32. tanévi isk. kötelező fímelőadások.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 392—57/1931. számú rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi május 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletet alá tartozó összes iskola-

HIREK.

Főpásztori elismerés. Hecskóné Ta-lács Margit simontornyai rk. tanítónőnek nyug-alombavonulása alkalmával Megyéspüspök Úr O Nagymellettő főpásztori elismeréssel nyilvánít-olva azon értékes munkásságáért, amelyet 17 évet meghaladó működése alatt a gondjaira bízott gyermekek vallás-erköli nevelése és tanítása körül kifejtett.

Főpásztori elismerés. Hal Viktor, pécsvárai nyug. r. kath. igazgatótanácsnok, mint az általa szervezett pécsvárai iparosianon-iskola igazgatójának és tanítójának abból az alkalomból, hogy az iparosianonciskola igaz-gatásától és az ottan való tanítástól megvál-ik, ügybuzgó, fáradhatatlan és eredményes munkás-ságáért Forster Tivadár, iparoktatási kir. fő-igazgató teljes elismerését és köszönetét fe-jesztje ki.

Nevegy éves tanítói jubileum. Hésa József villányi igazgató-tanító most tölthette be tanítói munkásságának negyvenedik évét. A tanféléstől az évzáró vizsgálat kapcsolatban időközben és ímnapelle az érdekelmek gazdag népszerű igazgatótanítót, aki a társadalmi moz-galmak terén is nem lakodó szeretettel dolgozik. A tanféléstől nevében Svelics Károly igazgatótanácsnok, iskolaszéki elnök köszöntötte a jubiléust és lelkes szavakkal méltatta érdemeit. A tanulóknak ragaszkodó szeretetével Horváth Anna VI. osztályos tanuló tölcsmócsa. Hésa József igazgató meghatótt hangon köszönte meg a nem vart ímnapelést, kiemelve, hogy 40 év műkö-déséből Villányban már a 34-ik évet tölti.

Berlakovich János beremenői plébá-nos június 24 én elhunyt Pécselt, a kiimnak. Temetése pénteken, június 26-án, délután 3 órakor volt a központi temető ravatalozó helyiségéből.

Krammer Kálmán ny. igazgatótanító Pécsváradon el-hunyt. Krammer Kálmán egyik legértékesebb tagja volt a pécségházmezei tanítóságának. Kitűnő pedagógus, jeles orgonista, meleg szívű ember szállt vele sírba. Temetése Pécsváradon volt impozáns nagy részvét mellett.

igazgatóságokat, hogy a lehetőséghez mérten e rendelet alapján intézköjenek.

1291/1931. szám. **Magyar Kultúra és Kath. Lexikon beszerzése.** A Dunaföld-vári esperesi tanítói kör javaslata alapján szívesen megengedem azt, hogy a „Magyar Kultúra és a Kath. Lexikon” az iskolai pénztárak felére beszerzhető legyen. Külön hangsúlyozom azonban azt, hogy e művek a kölcson-tankönyvtárak céljait szolgáló 50 filléres beirás-tási díjak terhére semmi körülmények közt sem szerzethető be.

Tanítói kinevezések. Simon György, a lánycsöki V. sorsz. tanítói állásra rendes tanítói, míg Nagy Vilma a husztói és Saphül Deszó tornási kántorantitói állásra segédantitói minő-ségben egyházközségülag kinevezettek.

Leventekötelezés korbán levő tanítók leventekötelezettsége. Az Országos Test-nevelési Tanács 1928. évi dec. 19-iken kelt 5672/1928. III. 1929. sz. alatt felmerült eset kapcsán a következő végzést hozta: „Mint hogy a leventekötelezettség nem képesítéshez, hanem életkorhoz van kötve, a leventekötelezés korbán levő tanító, vagy tisztviselő szintén levente-kötelező. Ha az ilyen egyének a leventekötelezést vállalják, akkor levente-kötelezettségüknek leventekötelezői minőségben tesznek eleget, ha pedig nem vállalják, akkor a leventekötelez-ésükben, mint leventek tartoznak részvétni.”

4. pécsi esperesherület tanítói köre f. évi május 20-án tartotta tavaszi rendes gyűlést (Mecsekfalján). A gyűlés d. e. 9 órakor szent-misével kezdődött és d. u. 4 órakor orgona-hangversennyel végződött, melyen közreműk-ödött Vadász Gábor orgonaművész. Ugy a szent-misé alatt, valamint az orgonahangverseny keretében a helybeli dalárda vegyeskara énekelte Heltler János mesecskai kántorantitói özény-letével. A gyűlés kiemelkedő eseménye Heltler János kántorantitói előadása és a már említett dalárdaókat az előadással kapcsolatban való közreműködése volt. Heltler János ugyanis tartalmas előadás keretében illusztrálta, hogy mi-ként kell egy dalárdat vezetni. A gondban elő-készített és minden igényeket kielégítő előadás után Zábory Alajos püspökbőlük rk. ig. kántor-antitói „A helyesírás és nyelvi magyarázat” cím-mel felolvasást, Halóczy Mihály romonyai rk. kántorantitói pedig ugyanazon tárgykörből siker-ült mintatantást tartott. A köri gyűlés jegyző-könyvi dicsérettel jutalmazta az előadókat. A mintatantás után Seits József esperes, ker-tanfelügyelő tartotta meg magas színvonalú megnyitót, melyben az iskola feladatáról be-szélt. A nagy tetszéssel fogadott megnyitót után az előző előterjesztések, valamint a pénztársó

sége volt-e annak a másik plébánosnak, aki hétfőn hiüonbözött pártállású, de egyaránt konstruktív és katolikus jelölteknek érdekében más faluba is járt korteskedni — arra a leckére, melyet egy egyszerű parasztembertől kapott: Olvasom az újságban, hogy a hercegrímás úr azt írta, mindenki tegye a kezét a szüvére és úgy szavazzon. Mi is úgy tesszük, a plébános úr is erre tanította otthon a híveit.

Egészen más a helyzet, ha jobb- és baloldali jelöltek közt jölyt a harc. Itt bünös könnyelműség lett volna, ha a tanító, vagy a lelkes véka alá rejtette volna véleményét és passzív maradt volna. Itt igenis lathá kellett vetnie erejét, küzdenie kellett a jó ügyért. De ez nem is volt párpolitikai, hanem világiizetnek harca, nemzeti, keresztény politikai. És ha itt harcol a tanító, ez senki rossz néven nem veheti, ez kötelessége volt. Még ha sebeket kapott is ilyen helyen, az is dicsőségére válik. De még itt is nagy hiba lett volna az úri magatartás újáról való letérés, a nem fair eszközök használatá, a sötétség lovagjainak haremödora.

Igen, legyen a tanítóság politikai tényező! De nem a szónak alprát értelmében vett párpolitikai tényező, hanem a nemzetépítő, magasabb értelemben vett politikának tényező!

Utat mutat a Szent Jobb!

Ira: Magyar István, pécsi felsőkereskedelmi isk. hittanár.

Igen gyakran hangoztatjuk azt a böles mondást: Csak annak a nemzetnek van jövője, amelyik nem feledkezik meg múltjáról sem. És ez a nemzetnevelő pedagógiai elv nagyon is igaz! Mi magyarok, mikor közeledni érezzük augusztus havát, mindig súlyosabban, mindig szilárdabban állunk be a Szent Istváni gondolat talajába és örömmel engedjük, hogy végigvonuljon rajtunk első és szent királyunk uralkodásának minden dicsőséges reminszcenciája, engedjük, hogy mint valami farszaj borítsa magyaros életünket. Nemrég egy egész világ hódolt a Szent Jobb előtt és az ő szótól sarjadzott dicsőséges Imre herceg előtt. Harangzúgásra megindult a nemzet színe-virága, elindult a katolikus külföld minden reprezentáns nagysága, hogy beledöljön a mi nagy vallásos és nemzeti ünneppünk diadalába és hirdesse Szent István nagyságát.

Ugyanakkor érdekes és igaz megállapítás, mi felekezeti hiüonbözés nélkül még mindig nem tudjuk megünnepelni, naggyogó, színes, örövendöző napra teni a nagy Hírány ünnepe.

A történelem írta, hogy első királyunk halálakor szomorúsággal szólalt meg mindenütt és nagy jalgatással sirtak az Ifjak és leányok,

zöje. Törökedjük arra is, hogy minél több tanító és tanítóbárát jussom a parlamentbe. Azonban abból a fényből, hogy Kocsán Hírányunkon kívül csak két-három tanító próbált bejutni, nem szabad nekünk helyet adni annak a látszatnak, hogy nem ahadna több világos fő, erélyes kéz, hite egy kerület nyugodtan rábizhatna sorsára. A tanító pálya nem lépesője a politikai érvényesülésnek. Amint a tanító nem a szónak közönséges értelmében vett politikázra nevel, úgy munkája sem segít őt a politikai arénájába. A képviselőválasztás feltétele nem világos fő, erélyes kéz és más jó tulajdonság, hanem egészen más körülmények. És hiba fogna össze egy-egy választókerület tanítóság bármilyen magasfokú hárú öntudattal és szoros szervezetséggel, ez önmagában igen kevés ahhoz, hogy sikerhez jutasson még oly kiváló tanítót. Ne is heseregjünk ezen Kocsán Hírányt és Huszár Hírányt sem a tanítóit kivülk és tanítóit működésként juttatta a parlamentbe, nem is a tanítóság segítése oda öket. Annál nagyobb az öröminnk, hogy Kocsán — ha nem is öktó tanító, hogyan is lehetne az? — a parlamentben is megmaradt tanítóknak. Mint eddig, úgy ezután is jól fogja tudni sorakoztatni ügyünk mellé tanítóbárát képviselőtársait.

*

három évig nem vigadoztak és innepelő ruhát nem öltöttek. Hát őt annyira tudták értékelni Istvánunk nagyságát?

Forgassuk csak a történelem lapjait!

A Szent István hora fejezte föl az ödadtól hajlik az ő szent jobbkéz, mert amit a történelem lapjain az ő uralkodásáról olvasunk, nem más, mint örökös ünneplés nekünk, öktó immár a második eszerület jánál.

A böles és erőszakú Géza után István pezzát a kormányzás nagy munkáját. Ez a munka tulajdonképpen nemzetalapítás, országsszervezés.

Megszilárdítja az egyházat. 10 püspökséget alapít és minden egyházmegyéhez egy főesperest nevez ki, öki szervezi fiz falunként a templomok építését. Ö maga 5 kolostort épít és az ő példáját követhi: Csanád vezér, Vencellin lovag, Deodát gróf, Áda Sámuel és mások. Ezzel az országg különböző pontjain egyszersmind mindtagadástöket is emel és kultúrhözöponatok állít fel. Fényes székesegyházakat épített görög művészekkel Fehérvárról, Esztergomban, Veszprémben, Csanádon, Pécselt és templomait gazdag ajándékokkal halmozza el. Gondoskodik arról, hogy a szentmiséket és szentbeszédeket a hívek meghallgassák, az egyház

törvényelt tiszteljük és az ünnepeken a munkásságukat megtartásák.

Az iskoláiplettel teljesen az egyház kezébe adja. A templomok, plébániák mellett építenek fel farai iskolák, melyek az elemi ismereteket közölik. A kolostorok és a káptalanok mellett látjuk a középiskolákat, hol a szerzetesek 7 szabad művészetet magyaráztak, majd később a skolaszület tudományokat is. Ez utóbbiakból emelkedett ki magas színvonalúszággal a veszprémi főiskola, melyet a történetírők a párisi főiskolával hasonlítanak össze kiválószággal fogva. Az iskoláipletet nyugati mintára, Nagy Hírány kapitulajára szerinti rendezte, nemkülönben adva volt az egyház szervezete is a nyugati államokban.

Teljesen szakít azonban első királyunk a hűbérvisz rendszerével. Patrimonális alapon meggyékre osztja az országot és élükre állítja a várkapitányt, a várnaggot, a bírót, hadnaggot... s. b. Megszünteti a törzsek hiüonbözését és a törzsek vezéreinek függetlenségét. Mindjobban szűkíti a közsök birtokok területét és a várjobbágyoknak magántulajdonba adja a megművelésre szánt birtokokat. Ezzel egységes központi hatalmat biztosít és a munkába beledállítja az ambíciót, az érvényesülési lehetőséget. Az egyház, az udvari, a hivatalnoknemesség és a várjobbágyok a király szerezében tartoznak szolgáltni és csapattalakat mindenkor a király rendelkezésére kellett bocsátantok. Ez a patrimonális berendezkedés III. Béla haláláig tart csupán és nagy részben a hűbérvisznek és általában a rendiségnek köszönhetjük, hogy a talárjárás olyan végetszett volt szegény házakra nézve.

De első királyunk nemcsak törvényeket hozott, de azokat végre is hajlotta. Az ő harjja súlyos volt és gyözhethetlen. Az egyházat védelmezti, mikor leveri Koppanyt, Ajtonyt, Gyulát és (Thamsoab) előléheségeket arra kényszeríti, hogy a vasárnapi szentmisére a messzefekvő pusztáiról a várakba slessenek. Drákói büntetéseket szabott a káromkodókra, a törvények megszegőire. Tekintélye valóban a legnagyobb volt.

Rendszerét habóról próbálták ki. II. Henrik szövetségében megüdelmez az országot Bátor Boicszló imadással szemben és a lengyel harcoshó rabslagokaként élnek király gazdaságában. Legyőzi, mint II. Basileios görög császár szövetségese Sámuel

cárl, elfoglalja a bolgár cárok főúrosát és olyan gazdag székümmárral tér vissza, hogy abból épít fel a fehérvári bazilikát. Ekkor hozza megával Szt. István Szt. György ereklyéit is. Végül diadalmasokdli legnagyobb ellenségét is: II. Konrád német császárral és elfoglalja tőle Bécs vidékét és a Lajtván túli területeket. A német császárral folytatott harc közben alázatosságában egy imádkozik: „Uram! Ha pástorod vétkes, büntesd és pusztítsd el őt, de őriád és kiméld a nyjait!”

Szt. István életének, uralkodásának eredménye a legfontosabb sorban felsorolunk. Mégis a legfontosabbk értesítés által igazolni akarhat az, hogy a Szt. István alapulóban teherbíró, megdönthetetlen fundamentumok. Első királyunk uralkodásával igazolta azt az igazságot, melyet Szt. Flóhoz ínteltet íntelmeiben is megemlíti, hogy csak az országg lehet erős, gazdag és csak annak az államnak van jövője, hol az egyház boldog és szabadon terjesztheti ki működését templomra, iskolára, családra egyaránt. Csak az a nép boldog, amelyik a magántulajdon alapján szabadon szolgálhatja királyát, hazáját és művelheti földjét. Csak az a hadsereg erős és gyözhethetlen, mely nemcsak karddal és nyilakkal van feljegyvezve, hanem jól felszerelt és gazdag az erkölcset érteibenben. — fegyverekben is.

Szt. István uralkodásának világgát, eszméit az ő szentkoronáj, szent jobbjá és harjja szimbolizálja. Úgy hisszük, hogy a szentkoronának nem volna olyan szentégtellege a magyar nép előtt, ha nem volna a Szent mond kápolnájában egy Szt. Jobb és ha nem lett volna mindenkor Isten erejével megáldott az ő harjja.

Onnan felülről, a várhegy kápolnájából augusztusban kilönös fénygel tündököl felénk, útat mutat nekünk szegény városzörg magyaroknak, mint Izrael népének a világgó képe a pusztában, útat mutat nektek is, tanítótestvéreim. Egyen előttünk annyira szent a templom, iskola és értékes a nép, a hadsereg, mint amilyen szent és értékes volt a nagy király előtt is rendithetetlen bajnok az igazságnak, azaz induljunk már el egyszerűen az 1000 éves szent István-ünnemmel a Magyar Sion világgóság naggyoglat be szeméink előtt, akkor a Szent Jobb és fog majd egyszer mindnyájunkat vezetni Szt. István hatalmas és boldog országgába is.

P. DOCONYI FERENC S. J.: Letűnt világgok romjain

című munkája, 42 képpel és leképvázlattal. **Második kiadás.** Kiadta a P. Sion világgóság naggyoglat be szeméink előtt, akkor a Szent Jobb és fog majd egyszer mindnyájunkat vezetni Szt. István hatalmas és boldog országgába is.

Kapfától a Haladás Nyomda Rt.-nél Pécs és a szerzőnő, Pils-gimnázium.

Ára... 2 p 80 fillér

amldón a katolikus életfeloeket életirányítóként igyelehszik beleterőpítenit neveljfelnek egyházába, anélkül, hogy arra gondolna, megkezdte a küzdelmet a felforgató szociáldemokrácia ellen. Ez a küzdelem nem olyan, mint a tóba harca, mely a sztrájkra kiéheztesseél vagy vissza. Nem is olyan mint a politikai hatalom harca, mely a tüntető mellének a jogrend nevében fegyvert szerez. Ez a keresztény erkölcs, a felebarát szere-

tet eszményre avatása a rideg önzessel szemben. Az az igyekvés, mely a lelkek, az erkölcsök megjavításával kilüsközöbilit törekszik a szociálistámt felidező vak, részvétlen egótámsít.

Az elemi iskolai nevelés bentomások azonban — sajnos — nem annyira maradóndók, mint amennyire kívánatos volna.

Gáspár József
kántor.

(E költemény a jövő számban folytatjuk.)

Gyakorlati esetek — gyakorlati megoldások.

Ha egészen hivatalosan írnek, nem áruhálm el, hogy zavarban vagyok, vakarom a fülem tövét és gondolkozom. De mert nem írok hivatalosan, betsemrem, hogy zavarban vagyok, vakarom a fülem tövét és gondolkozom. Az előbbi segít a két utóbbin és a következő esetekben, a következő megoldásokhoz vezet:

1. Mi az eljárás, ha valamely kölcsonknyvet használó gyermek évközben iskolát változtat, amikor is a kapott tankönyvtári könyveket köteles visszazadni az elhagyott iskolának, az új iskolánál pedig, — mivel ott előírásnak felelőbe lehet az új eljárást, hogy a gyermek a könyvet megadja újból, az új iskolánál legyen köteles a tanév végén leadni és visszahúldetni a régi iskolához?

Megoldandóság szerint követhető. De mivel gyakorlati esetekről van szó, ha a kis tankönyv-betár időközben szétszaggatja a könyvet, vagy a szűlők nem visszába, azt az új iskola igazgatója hácsájához, nem kell követhető az a gyermek, se a szűlők, se a könyvet. Legáltalában talán, ha a régi iskolánál előveszik a selejtező könyvet és beírják, hogy a gyerek elment, a könyv pedig elveszett.

2. Mi az eljárás, ha a beírási díj fél összege nem nyújt fedezetet a kölcsonknyv szűtséglethez?

Két eljárás is van. Vagy a falu jószíu ember nyújtja ki bugyellárisukat és összeadja a hiányzó pár pengót az iskola kis rongyosainak, vagy pedig, ami sejtésünk szerint ezen a lerongyolított, boletás, nehéz időben a gyakoribb eset lesz, szavazatom meg az iskolászek pár pengót a még hiányzó tankönyvekre.

3. Mi a teendő, ha a kölcsonknyvpek hiadása nem szükséges, vagy nem kívánatos és így a beírási díj félösszege teljesen megmarad?

Először is örülni kell ennek az esetnek. Ha a fehér hollók átrepülését megírják az újságok, arról sem szabad majd megfellekezni. Egyébként tartassék be a tankönyvszabályzat idevagyó része: Az igények kielégítése után a megmaradó összeg az újírdó iskolát és tanítói szakkönyvtár céljaira fordítható.

Ha hivatalosan írának, bürokratikus ko-

molysággal fölszólitódnák a kerületi tanfelügyelő, a kerületi iskolafelügyelő, az iskolászekkel elnököl, az iskola fegyeztetőit és az iskola gondnokait, hogy nézzenek utána, igazán úrpült-e az iskolán a fehér holló és hogy nincs-e a községben olyan kis iskolák, aht a segéltre rászorúlna?

4. Követhető-e a szegény tanuló részére kitadott imakönyvek visszavétele a tanév végén és nem volna-e inkább megengedhető, hogy azokat a gyermekeknek teljesen átadják, egyrészt, hogy az iskolai nagy szűn-időben is használhassák, másrészt, hogy költésig hiányában ne maradjanak imakönyv nélkül akkor sem, amikor az iskolából már kiléptek?

Bár elméletileg is meginduló odant a kérdést, ezen e helyen csak gyakorlatilag nemünk hozzájárulni. Én a magam részéről az iskolászek tudatát és beleegyezését bentelefelem az iskolát elhagyó kis emberek láskájában az imakönyvet, azután elővénem ismét a selejtező lapot és beírom: a gyermek kimarad az iskolából, az imakönyvet pedig az iskolászeki határozat alapján magával vethete.

Felmerült esetből kifolyólag az egyház-meggyé fótanfelügyelőség a követhető felvilágosítást adta a tanítók törzskönyvt lapjainak kiállítását illetőleg:

„A törzskönyvt lapok kívül első oldalon az értékelésig, késpenzájrandóság és a kezdő tanítói fizetés „mi címén azon összegek jegyzendők be, amelyek az illett állásra vonatkozólag a nm. vallás- és közoktatási miniszter úr által legutóbb megállapították s ma is érvényben vannak. E rendelet számtal kell ugyancsak ide beírni. A belső 10. rovat arra szolgál, hogy az első ízben segédtanítói minőségben alkalmazást nyert tanító véglegesítésének adatait jegyeztessek be. A 11. rovat az egyházhatózó kiképezés számtal és keltét von hivato szolgál. Oly tanítónál tehát, akik nem segédtanítói minőségben alkalmaztatnak, hanem nyomban végleges minőségben, a 10. rovatot kitölteni nem kell, mert az azonos a 11. rovatnál. A 10. rovat tehát csak akkor töltendő ki, ha a segédtanító 3 évi szolgálat után véglegesítették.”

Az abaligeti cseppkóbarlang.

Abaliget a Mecsek-hegy északi oldalán fekszik 785 lakóval. A Pécs—Dombóvár úsútt vonalon állomása van. Pécs felől az 1928 ban épült gyönyörű szerpentinnek műton is megközelíthető. A múlt Pécs városát és az abaligeti állomást köti össze. De az Abaligettől 10, az állomástól 21 kilométer táolságra van. Abaliget kirándulási hely, ahová Pécs és Budapest felől vasár- és ünnepnapokon 33%-os „week-end” kedvezménygel lehet oda és vissza utazni.

A község a vasúti állomástól 375 km. táolságra (1/4 óra) fekszik s szép réti, vagy műton közelíthető meg.

Ha valaki az állomásra hcsít igényel, 250 P-ért mindenkor kapható, de ezt előre kiell megrendelni. A gyorsvonatok nem állnak meg.

A barlang Pécs felől jövet balra a hegy főében, a Jalu elején van, az állomás felől pedig a paták mentén menve, igen könnyen található meg, mert a paták váza a barlangvégi tóhoz ér.

A barlang helyét zászló, vagy más jel mutatja.

A [] jelzésű mecsekűti a barlang mellett vezet el s az állomás felé is irányít.

A barlangba vezető nélkül lépni nem lehet. A barlang villanyvilágítás még nincsen s ezért minden látogató köteles a bemenetet alkalmával vagy egy darab gyertyát, vagy kézi lámpát vinni. A vezető minden bemenetnél külön nagy harbit-lápat hord magánál. A bemenetet oda és vissza legelőbb egy óráig vezet igénybe. A legnagyobb csoport 20 személyből állhat. A barlang este is, téli időben is megtekinthető.

A bemenetet alkalmával felöltöi húzunk fel, mert a barlangban hideg van.

A vezető napzámos ember lévén, mindig nem lehet a barlangnál, miért is legjobb a látogatót a „Barlangfelügyelőség, Abaliget” címre előre bejelenteni, mely esetben a vezető biztosan rendelkezésűl fog állani.

Jegy a „Hangyá”-ban, vagy a Jalu Pécs felől kezdetén, Ludán János esztergályos-mesternél váltható. Töle Pécs felé, a negyedik házban a vezető lakása van. Mindhárom hely külön táblaival jelezve van.

A belépőjegy személyenként: felnőttek részére 1 P, diákoknak, igazolványos turistáknak és gyermekeknek 50 f. diákoknak kevesebb 10 személyen felül csoportokban személyenként 30 fillér kedvezményes ár.

A belépődíj a barlang háttérantárára (hidpótlók, iszapok) díjazására fordítható.

Cseppkővel terdelni, a rében használat előtt fukarozni szigorúan tilos. A rében csak egyes sorban lehet felvonulni.

A barlang váza fűszár forrású és így ítható. Hépeslapokat a barlangról a vezető 14 fillérért árusít.

A községben rendez vendéglő van, nagyobb csoport érkezését a zavartalan kiszolgálás miatt legjobb előre bejelenteni.

Télelőszaki árak:

1 csésze té 3 süteménnyel P —30
1 csésze té 2 süteménnyel P —60
1 adag gyűlés 2 bengerrel P —70
1 adag pörkölt 2 bengerrel, vagy szűs-köfissel, salátá és 2 bengerrel P —100

Az abaligeti barlang már 1700 óta ismeretes. A barlangot Chalupai Ferenc volt abaligeti plébános tárta fel és tette láthatóvá 1884-ben.

Újában az abaligeti barlangot világírtóttette a dr. Méhely Lajos budapesti egyetem tanár által 1924-ben felfedezett vakrák. A vakrák a harmadik tengeri forrásnak egyikt ritka maradványa, amely rendszerint alott foglal helyet, ahol az átmenet, a gyűrűs fegyűltő a rákhoz visz. A vakrákolt Méhely tanár „Stenassellus Hungaricus Méh”-nek nevezte el.

Ugyancsak híressé tette az abaligeti cseppkóbarlangot dr. Gebhart Antal dombóvári járási bírósági elnök, a híres barlangkutatók több nyelven megfogalmaztatására. Az ilyen egy új favedéses kutatóval számol be s melynek eredményeként az abaligeti barlangban 200 élt állatfajta állapott meg. Ezen állatfajtaól 6 faj az abaligeti barlang speciatáltása. Ritka barlang, amelyben ennyi állatfajta volna található.

A barlanglátogatóssal kapcsolatos bármely ügyben hívást felvilágosítás ügyében e címre írjunk: „Barlang-felügyelőség Abaliget, Baranyamegye.” Telefon: Abaliget 2.

Határidő-emelekedtő.

Írta, rajz- és hangjegyzetelre, értékelőpecekre és imakönyvekre vonatkozó rendelkezés s ezek a felvilágosításon, de legközelebb szerkesztésig személyi sürgősen beadásra és díj az egyház-meggyé fótanfelügyelő hivatal címére megküldendők az 1933/1932. sz. ehm. fótanfelügyelő rendelet (megjelent a Katolikus Iskola 1932. jún. 1. számában, valamint a Katolikus Iskola 1932. és 1933. évi április 1. számában közölt rendelkezések) alapján. Tételezésül közöljük, hogy a követhető írák állanak rendelkezésre: a) négyperces magyar írából 12 és 6 filléres; b) egyperces (dítandó); c) számszámú és díj az esztendő 6 filléres; rajzjelű 20 filléres és hangjegyzetű 16 filléres arban. Helyezjük, hogy az újonnan kiadott 6 filléres írák is 6 laposak s így az írából is tanulóknak annyit kell rendelni, mint a 4 filléres írákból. Katolikus iskola előfizetési díjai a már előzetesen rendelkezés becsafott postai befizető lap felhasználatával haladéktalanul behatendók. Tanítói törzskönyvt lapok megjelölés nélkül nem lehet, valamint a törzskönyvt lapok arról most már személyi sürgősen beadás nélkül sürgősen beteszendők.

Pécesgyházmegyei irkák itatospapírral való ellátása.

Több oldalról felmerült az az óhaj, hogy a Pécesgyházmegyei irkák-nak (négyvonalas magyar, egyvonalas díktandó, négyvonalas német, számolási) megfelelő nagyságban itatospapírral ellátásuk lehessen, hogy ily módon az irkák tisztántartása jobban biztosítható legyen. Ez alapján értesítjük a pécesgyházmegyei r. kath. iskolák igazgatóit és tanítóit, hogy a Haladányomda Rt. darabon-

lint 1 (egy) filléres áron forgalomba hoz a Pécesgyházmegyei irkák nagyságának megfelelő elsőrangú itatospapírt. A postai költségek megatartása végett az itatospapíros rendelést az irkák rendelkezéssel egyidejűleg kiutalásnak eszüközölni. Az itatospapírral vastagabb minőségű, szárike színű, elsőrangú gyártmány, amely a kiutató cél elérésére mindenképpen alkalmas lesz.

HIREK.

Tihanyi János abaligetű plébános-nak a népművelődési mozgalom terén több éven át kifejtett őnzetlen munkásságáért Fischer Béla, Baranya vármegye alispánja, mint a népművelődési bizottság elnöke, elismerő okirattal küldött. A tanfolyam jelenlétében nyújtotta át Tihanyi János plébánosnak.

Pécesgyházmegyei tanítók kinevezése a VII. fizetési osztályba. Kämmerer József magyarból, Mayer Ignác drávaszántáról, Hamburger József bától, Horváth Józsa bölcselet, dr. Királyné Friderik Klára tamási-l. Straub János magyarkeszt-i és Székely Hedvig bakasdi r. kath. elemi népiskolai tanítók a VII. fizetési osztály 3. fokozatába előléptettek.

Igazgatótanítók kinevezése. Járányi Lajos, somogyi r. k. kántortanítót Meggyes-páspók Úr Nagyméltósága a somogyi r. kath. iskola igazgatótanítójává kinevezte.

Nyugdíjazás. Stark Mihály kurdi r. k. kántortanító f. év. szeptember 1-1 hatállyal nyugolomba helyeztetett.

A Magyar Külpolitika.

A Magyar Külpolitika, a Magyar Reviszió Liga hivatalos lapja, a legvalóságosabb időben is igyekezett nagy feladattal teljesíteni: ápolta a hitet és bizalmat a jobb jóvendőben és a legszelesebb körben óhajította népszerű formában megismertetni a külpolitikának azokat a kérdéseit, amelyeknek a megoldásától a magyar jóvendő függ. Ébren tartotta a revízióknak mindnyájunk lelkiében élő vágyát, szembeszállt az ellenséges aknáműveléssel és harcok elszakított vérelnek jogát. Nagy áldozattal fenntartott testvérlelkében, az angolnyelvű Hungaria Lloydban pedig külföldön igyekszik híveket szerezni a magyar igazságnak, hogy felébrésse az világ lelkiismeretét.

Aki együttérző velünk és segítségünkre akar lenni a magyar igazságért vagy harcunkban, csatlakozzék hozzá és szerezzen új fűket lapunknak.

A Magyar Külpolitika előfizetése egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő.

Mindazoknak, akik szíves járadsággal segítségünkre sietnek a Magyar Külpolitika táborának megnövelésében, halánknak külső felületi kedvezményt adunk.

Jókat Mór, Mikszáth Kálmán, báró Jósika Miklós vagy Sz Gereben értekes, pompás költésű regényeit és a Magyar Külpolitikának díjtalan kiadását ajánljuk fel mindazoknak, akik lapunknak új előfizetőket gyűjtenek.

Egy előfizető gyűjtése után, aki egész évre fizet elő vagy két féléves előfizető gyűjtése után a fent felsorolt nagy magyar írók közül tetszés szerint kiválasztottnak egy értekes pompás költésű regényét küldjük ajándékba.

Két előfizető gyűjtése után, akik egész évre fizetnek elő (vagy négy féléves előfizető gyűjtése után) díjtalanul küldjük a gyűjtőnek felőre a Magyar Külpolitikát, ezenkívül a fent felsorolt nagy magyar írók közül tetszés szerint kiválasztottnak egy értekes, pompás költésű regényét küldjük ajándékba.

Három előfizető gyűjtése után, akik egész évre fizetnek elő (vagy ennek megfelelő számú féléves előfizető gyűjtése után) díjtalanul küldjük a gyűjtőnek felőre a Magyar Külpolitikát, ezenkívül a fent felsorolt nagy magyar írók közül tetszés szerint kiválasztottnak egy értekes, pompás költésű regényét küldjük ajándékba.

Négy előfizető gyűjtése után, akik egész évre fizetnek elő (vagy ennek megfelelő számú féléves előfizető gyűjtése után) díjtalanul küldjük a gyűjtőnek egy évre a Magyar Külpolitikát, ezenkívül a fent felsorolt nagy magyar írók közül tetszés szerint kiválasztottnak egy értekes, pompás költésű regényét küldjük ajándékba.

Öt előfizető gyűjtése után, akik egész évre fizetnek elő (vagy ennek megfelelő számú féléves előfizető gyűjtése után) díjtalanul küldjük a gyűjtőnek egy évre a Magyar Külpolitikát, ezenkívül a fent felsorolt nagy magyar írók közül tetszés szerint kiválasztottnak két értekes pompás költésű regényét.

Kiváló tisztelettel

Magyar Külpolitika

Budapest. 10., Dalmady-utca 3.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCESGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölös szerkesztő: Magyar Sándor, eh. m. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécesgyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elsőjén.

Előfizetési díj 1931. évre 3 pengő.

Tartójai 1931. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők.

Az előfizetési és taksági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1931. szeptember 1.

XX. évfolyam, 9. szám.

Ernszt Sándor

Magas száikar alak. Mostanában ment át a Katholikus Népszövetség központi irodájára melletti lenő házszobák lakásából a központi Papnevelő Intézet Prohászka Ottokár-utcai rektorai lakásába. De már amott is Prohászka szemmelében dolgozott. Népet nevelt a fejlődő élet modern saűhszeleiteire. Itt hatékonyabb helyett volna lennie. A szeminariumon, mint fókuszon keresztül kellett volna foloznia saűve-lelke tőzes hatékonyaságát.

De nem hagyta beleélni magát új munkakörébe. Politikusi is volt éntizedek óta, a magyar katolicizmus veszőlegyelettségének időiből, az egyházpolitikai harcok óta. Azóta változott, rosszabbak is, enyhébbek is lettek az idők, de Ernszt helyén maradt. Innét hirdették el Vass József utódjának a népjóléti-és munkahügyi miniszterium élére. Egész életében a nép jóléért dolgozott. Meghívása tehát stílusos volt. Nagy nehézségei voltak. Sajnos, a Társadalombiztosító túlméretezett volt teherbírással szemben. Nagy elődjének részben hízogt tanácsadói, részben hűlten sáfárai rendeznivalót hagytak hátra. Roppant felelősségek hárultak vállaira s ő csak ezeket érezte. A hatalom, fény, dicsőség nem kellett neki. Azt hitte, ha Bethlennel szabad mennie, ő is mehet. Főjön valaki más, aki jobb, erősebb, alkalmasabb, merészebb, mint

ő. Kötelességtudásban kiválóbb úgy sem jőhelet.

Ernszt Sándor menni akart, de nem engedték. Sőt megcsokasították terheit. A népjóléti miniszteriumot eszentül csak irányítási fogja, a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot pedig vezetni. Ő a kultuszminiszter. Azt mondotta, Trefortot, Eötvöst és nem utólagja Klebelsbergert tartja szeméi előtt követendő példaképül. Tehát nagykonceptiójú kultúrpolitikai akar megvalósítani.

Ki tudja, mit tehet? Minisztersége előtt nyolc nappal az ország csaknem összeomlott. Pénzügyei és bizalmi válság söpörte végig a közéletet. A Klebelsberg által már kiépített, vagy még csak elgondolt terveket összekuszálta, vagy összevonta, talán szét is szórta a vihar. Ki ér rá? Kinek van módja rá, hogy utánafusson, összeszedje és jólépitse azokat? Most a programm ez: menteni, ami menthető. Híveset és halkan beszélni. Sokat és lelkiismeretesen dolgozni. Lenni és nem látszani. Minél kevesebbet beérni és minél kevesebb protekcióit kérni. Ma még a Trefort, Eötvös, sőt a Klebelsbergi programmnak is ebből kell kiindulni. Mi azt hisszük, ismerjük Ernszt Sándort annyira, hogy hisselettel üdvöszöljünk őt, ilyenképen állítsuk be programmját és egyéniségét.

Koňocsy István.

előadások összejövetelét s a tanító magán-értekezése s néppel mindmennyi alkalom, amikor a tanító a logikus érvelés fegyverével felveheti a harcot a szociáldemokrácia agitációs szolamát és felelőtlen igaztása ellen. A vallásosság, istenfélelem, a keresztényi türelem erényeit buszító, vagy igazságtaló szavaival erősíti a kísértésbe jutott lelkekben. A destruktív sajától szemben határozott állást foglal és a jó sajtó terjedését előmozdítja. Ahol nincs, egyesületet szervez.

Különösen nagy jelentőségnek tulajdonított az olvasókörieknek, gazdaköröknek azért, mert azokban a nép hozzájárulhat a keresztény és hazafias irányú sajtó termeléséhez. Így megbísható újságokat és folyóiratokat olvas. Báránny szűkségetlét kelló kritikával megválasztott sajtótermékekkel elégtlenül és megmentetők attól, hogy a szociáldemokrácia ügynökéi által rátkümmált nagy mértékű keljen lekébe fogadnia s a felforgató iránzatot támogatása, — bár nem is szándékosan, — jállérelvel. Ezenkívül az egyesületi életnek falu jelentős szociális vonatkozású haszna, nagy alkalmat ad a nép és a vezetők, a középesszély társaséletben való találkozására és összekapcsolódására. Ezzel áhítadja azt a szakadékol, mely sohelyt mintegy haszokra választja szét az egyes társasulat osztagjokat. Biliunté, vagy legalább csökkent a lateiner indokolatlan és

oktalan gógjét a „paraszt“-tal szemben és enyhíti a bizalmatlanságot és gyanakúságot, amelyet a nép az „urak“ iránt viseltek.

Hát, hogy van olyan tanító is, aki iskolai munkáját lelkiismeretesen ellátja ugyan, de az iskolán kívüli munkára semmi súlyt nem helyez. Azaz az érveléssel, hogy a lelkek a plébános, a politikat és szociális kérdések pedig a jegyző feladataihoz tartoznak, az ilyenek kizárólag a gyermekekkel törődnek. Részben igaznak van, azonban a tanító által vonatkoztatja magat az iskolán kívüli munka aól, hogy ezt a nép lelkülete meg ne szenvedje. Különösen ott, ahol ő az egyetlen tanító ember a faluban. De másutt is, ahol pap, vagy jegyző van, olyanok lehetnek a körülmények, hogy éppen a tanítóra hárulni a néppel való törődés feladata. A keresztény ideáloktól hevíuló tanító nem keresi, hogy kötelezz-e erre törvény, kénszerít-e a jegyzőnk szabályzat, hanem arra gondol, hogy pástor nélküli szétszórdott a nyúl és farskós maroklélek lesz. Ezt amennyire törekszik, minden erejével megakadályozni törekszik. Be kell azonban vallanunk, hogy a szociáldemokrácia ellen csupán szellemi fegyverekkel harcolni a siker reményében nem lehet, mert annak legfőbb érvét a szociális igazságatlanságot és nyomort nem lehet cáfolni, azt legfeljebb megváltoztatni lehet.

(Folyt. köv.)

nekünk más dolgunk! Cikkekét írni, melyeket senki sem olvas? Aktuálisokat, melyek sohasem aktuálisak, vagy bár ne volnának azok. Van elég olvasnivalónk a Néptanítók Lapjában, meg a Nemetlenülésben.

— De akkor több csupa rendeletből fog állani a lap!

— Majd ír a Székly, meg a többi tanár úr! Nem nekünk való mesterség az!

Az mondta egyszer tanító úr, hogy Magyar szerkesztő úrát sose lehet látni az utcán, csak 20.-a táján, akkor rohan Székly tanár úrhoz, ha az nem áll kötelnek, Gábréel tanár úrhoz s így tovább, föl-le az utcákon, míg horgonya nem akad egy cikl-halacska. Látfáj, étől megmélímelhetnek maguk tanító urak, szegény tanfelügyelő urak.

— Csak írjanak a tanító urak, azoktól el is fogadjuk az oktatást, de egyik tanító ne aharja a másikat tanítani! Ha palati cikket ír, mindjárt azt mondják: heneget, hobbab akar lenni, mint más. En ilyenek nem tesszem ki magam, én nem akarok fellétni...

— No, ezt nem jól mondja, tanító úr. A maguk lapját nagyobbbrszit maguknak kelte megírni. A Nemetlenülés is tanítók írják, a Néptanítók Lapjába is sokan írnak tanítók. En inkább azt szeretném, ha a rendeleteket is maguk írják meg...

— Akkor nem sok jelenne meg...
— Éppen azért! Mert így annyi van, hogy

én bizony nem tartom azokat a fejekben. Csak szőljen, ha közeledek valamelyik határidő. Most, öreg napjaimra csak nem fogok határidő-naplót vezetni, mint a jegyző!

— Nem is kell az, plébános úr! Tessék csak ide nézni, a 7. oldalon megvan a Határidő megkezdető is, gondoskodik a tanfelügyelő mindenről.

— Gondoskodjék is! Ha kiejtják a rendeleteket, tartsák is számon! ... Mutassa csak! Hát azért tudja tanító úr mindj, mikor kell ezt, meg azt a jelentést beadni? Hát ilyen is van a lapban? Nagyszerű, még nem is láttam.

— Nem láthatja plébános úr, ha nem néz bele a lapba...

— Akkor ez egészen könnyű adminisztráció! Csak hozza el azután a lapot, de azt mondja meg a kollegáinak, hogy halmozzák el a szerkesztőt kéziratokkal, hogy ne legyenek kénytelenek a tanfelügyelő urak összedugni a fejüket és rendeleteket gyártani egyesült érvvel.

— Majd megpróbáljuk!

U. I. Ezen tárcá megírásánál nem vállalta a felelősséget a szerző és jelölt, hogy jelölésével nem értesítők, csak nyári bókacsak, amiket éppen eszélre nem akar vonatkoztatni, ekkor közzététel által megküldött cikl megküld.

Értesítők. Köszölk, hogy a Dunántúli Pécsi Egyetemi Nyomda Rt. Buzsáky-féle írásműveket árát 240 P-ról 2 P-re leszállította. Ez ma annyira a rendelkezés és e-meggei jótaná, hivatal után esközöndök, mert ez imáknépek után az egyesület jutaleköt élvez.

A Kisdenedvelők Országos Egyesületének kisdenedvelési kiállítással egybekötött közzgűlése.

A Kisdenedvelők Országos Egyesülete f. évi szeptember 3-án (csütörtök) délelőtt 11 órákor Pécsset, a városkaza dístertében tartja meg évi rendes közzgűlést. B közzgűléssel kapcsolatban a Kisdenedvelők Országos Egyesülete a Stefánia Szüvelés Pécsi jóbólval az övönök Olthon-álapja és a Stefánia Szüvelés javára Virág Ferenc megyéspáspók jóböndöksége alati a dr. gróf Klebelsberg Kuno iparostanonc iskolában Pécsset (Rét-utca 41-45. szám), 1931 szeptember 2-án délelőtt 11 órákor megnyitja és szeptember 8-án záruló országos kisdenedvelést kiállítást rendez. Belépődji felöltelnek 50 fillér, gyermekeknek 20 fillér. — Tömbalagej 20 fillér. Felüljzésekéket a jótékony cél érdekében másodikk csoportja, rendezés. A kiállítást 9 óráig nyitják meg, amely szeptember 1-én délelőtt 9 óráig nyitják meg Ráth u. 18. szám alatt, a városkaza dístertében van elhelyezve, ahol máipart kézműmunkák, alföldi magyar asszonyoktól származó recemunkák kerülnek előadásra és a Budapesti Övönök Közbarának szép, hasznos és olcsó tárgyait árusítják. Itt belépődji nincs.

A kiállítással és a Kisdenedvelők Országos Egyesületének közzgűléssel kapcsolatban a következő előadások és bemutatók lesznek: Szeptember 2-án d. u. 1/2 órákor dr. Kramer Jenő egyetemi rk. tanár, klinikai h. igazgató előadása, „Mit kell tudnia az övönöknek a fertözó gyermekbetegségekről” címmel a Gyermekvilnka tarteremben. D. u. 4 órákor Stelly Gizella székesfővárosi szahfelügyelő fővönök előadása a gyermekekdelemről a Rét-utcai Iparostanonc iskola udvarán. D. u. 1/2 órákor övönök gyakorlati

Jogalkozások ugyanott a következő műsorral: 1. Prólógus (Ira Hanuy Etelka állami tanítónő, emondja Szalay Róziát pécsi övönök. 2. A falu menedékháza. Bemutatók a kétyi (Tolna m.) közs. állandó menedékházavöndékei övönök. Döring Frigyesné menedékházavöndékei vezetésével. 3. Pécs övönök. Bemutatók a Pécs Makár-utcai övönök gyermekek Horváth Marianne övönök vezetésével. 4. Zenés toronygyakorlatok és magyar táncok. Bemutatók a budapesti MÁV-lept 16. sz. övönök növendékei Szcenyeg Ákosné fővárosi övönök vezetésével. 5. A budapesti fővárosi övönök dalosjáték bemutatója Papp Mária fővárosi övönök vezetésével.

Szeptember 3-án d. e. 10 órákor Burchard-Bélaury Erzsébet előadása a Montessorimódszerről vetített képekkel a sebészeti klinika tarteremben. (Bejárát az Eötvös-utca felől) D. e. 11 órákor a Kisdenedvelők Országos Egyesületének évi rendes közzgűlése a Városháza dístertében a következő tárgyozattal: 1. Hisegyez. 2. Előnöki megnyitási és üdvözlések. 3. Az értekezlet utágo. Előadás tartja Wesley Ödön dr. egyetemi tanár. 4. Megemlékezés a negyven éves magyar kisdenedvöl fővönökről. Balga Zsuzsanna alelnököl. 5. Tiltákri jelentés. 6. Jelentés a pályaművekről. 7. A pénztárgyszámló bizottság jelentése. 8. A jövö évi közzgűléstörvényzet előterjesztése. 9. Indítványok. 10. Tisztújítás. 11. A gyűlés berekesztése. Himnusz.

Fentiekben ismertetett kiállítással és közzgűléssel felhívjuk olvasóink figyelmét azzal, hogy az érdekes és tanulságos kiállításra a sajtók figyelmét is hírvják fel s buszításra a kiállítás meglátogatására.

Határidő emlékeztető

Iraklára, rajz- és hangjegyzűkzetre, értesítőknyvekre és írásművekre vonatkozó rendeletek s ezek ára jolagolagolagosan, de legközelebb szeptember 15-ig személyi sürgetés bevdására nélkül az egyik-másik írásműveket hivatal címre megküldendők az 1933.1927. sz. ehim. jótánfelügyelői rendelet (megjelent a Katolikus Iskola 1927. jún. 1. számában), valamint a Katolikus Iskola 1929 és 1930 évi április 1. számában közzölt rendeletekkel alapján. Tájékoztató közzgűlést, hogy a következő irakl állának rendelkezésre: a) negyvenutas magyar iraklól 12 és 6 filléres; b) egyvonalas (díttárad) iraklól: c) számolási és d) nemel iraklól 30, 6 filléres. rajzlap 20 díttáradként közzgűlést 18 filléres árban. Ezeknélkül az irakl céljaira rendelkezésre állanak a Katolikus Iskola 1931. aug. 1. számában ismertetett írásművekről darabonként egy filléres árban. — Bevdarásit díttáradok árban az 1912.1931. sz. jótánfelügyelői rendelet (meg-

jelent a Katolikus Iskola 1931. június és július 1. számában) alapján az iskolagazdagságoknak az egyházközséti tanfelügyelő hivatalokhoz szeptember 15-ig előterjesztést kell tenniük. Póthírások. A tanítók által megküldött közzgűlést előjzásokhoz küldendő három nap alatt. — A tanú kezdete, valamint a heti és ebéltől szünetek a kir. tanfelügyelő hivatalnak bejelentendő. — Tanúvételén két hónapig az igazolatlanul mulasztók kitüntetésa hetenként küldendő meg a közzgűlést előjzásoknak. — Tadják a köri pénztárosok által a 45.012. sz. postai bejzvelőlapon legközelebb október 15-ig sürgetés bevdására küldendő. Ezért a hátrálékban levő tegok tadjáknak haladéktalanul küldjék meg a köri pénztárosnak. — Szállódóim szép határa e.tankönyv az 1878/1890. számú jótánfelügyelői rendelet alapján beszerendő.

Tanító urak figyelmébe!

Az iraklások való írásművekr megkezdés s celszerű az irakl rendelkezéssel egyidejűleg közzgűlést megkezdésükkel vegelt azt megrendelni a Haladás-nyomda R. T.-nál Pécs. Darabonként 1 fill.

A „Komócsy István Segélyalap“ első segélyezései.

Amint ismeretes, egyesületünk legutolsó közgyűlése a Pécsegyházmeggel írkaik után egyesületünknek jutottal szavazatlóval egy négyezer pengőgő fököláplóanyagot tett s ezenkívül már az első évben közel 1200 pengőgő följosított azon célból, hogy az a közgyűlés által megállapított hebes bizottság ifetele alapján az arra rászoruló és érdemes, beteg, gyagylószó szomul tagtársak között vagy olyanok között, akik a vidékről nagyobb számú gyermekek közül többet kénytelenek városban taníttatni, a személyi és tárgyi körülményezés viszonyitva kőstaszóssé. Hogy az arányosítás megtörténhessék, az elnök-ség úgy találá jónak, hogy a beérkezett folyamodványok szemleper elején köröztes-senek a hebes bizottság között. Ezidőszent arról van szó, hogy hét tagtársnak utaljanak ki segélyt. Valamennyien ráutaltnak látszanak. Az egyiknél a kenyérkereső aka hunyta le szeméit, özveggyet és 3 árvtat hagyva maga-

után. A másik ellagott szülőjét temette el és súlyos adóssággoktól terhebe álló éltőlünk. A harmadik, egy kultúrától távol álló kis fizetésű testvérünk, két gyermeket nevelt. A negyediknek felesége súlyos beteg. Az ötödiknek 5, a hatodiknak 9 gyermeke van, közüliük páron középiskolai tanulók. A hetedik megmondált egészségével kérelmezti a segélyt. A vezetőség reméli, hogy a folyamodók részére 50-tól 200 pengőgő menő segélyt utalhat ki. Az írkaakciónak kezdeményező és irányító hatóságának vizsgálató megállapítása lehet, hogy a pécsegyházmeggel tanítószág foglalta az akció szociális fontosságát s lehetővé tette beteg és sokgyermekes tagtársaink megsegítését, ami különösen ezekben a nehéz búzávaltságos időkben nagy jelentőségű, bár még mindig nem annyit, amit a nevet viselő fölányfelügyelő az akció fejlesztésében elérni óhajtott és a jövőben elérni remél.

Főtanfelügyelői rendeletek.

1510/1931. sz. **Pedagógiai szeminárium előadások.** Baranyavármegye területén az 1931/32. tanév folyamán tartandó pedagógiai szemináriumok ügyrendjét alább közölöm:

1931. Szeptember.

Helgészterés és nyelvi magyarázatok.

Helge:	Idéje:	
Pécs, belvárosi áll. el.		
Júliškola,	1931. szeptember 21-én	
Villány rk. iskola,	" " 22-én	
Móhács küll. rk. iskola,	" " 23-án	
Szentlőrinc rk. iskola,	" " 24-én	
Sásd, rk. iskola,	" " 25-én	
Pécsvárad rk. iskola,	" " 26-án	
Siklós ref. iskola,	" " 28-án	

a) Gyakorlati tanítás tárgya:

Osztatlan iskola IV. osztályában az ige mult ideje. Tanítási idő: fél óra. Villány, Szentlőrinc, Siklós körzetekben a III. osztályban még egy előadás tanítás az igeről.

b) Gyakorlati tapasztalatok.

c) Pedagógiai ml vagy a Néptanítók Lapja külföldi szemléjének ismertetése.

1931. Október.

Polgári jogok és köteleességek.

Helge:	Idéje:	
Pécs, mint szeptember.	1931. október 13-án.	
Villány	" " 14-én.	
Móhács	" " 15-én.	
Sásd	" " 16-án.	
Szentlőrinc	" " 17-én.	
Pécsvárad	" " 19-én.	
Siklós	" " 20-án.	

a) Gyakorlati tanítás tárgya:

Osztatlan iskola V—VI. osztályában a járás tisztviselői és hatáskörük tárgyköréből. Tanítási idő: fél óra.

b) Gyakorlati tapasztalatok.

c) Pedagógiai ml vagy a Néptanítók Lapja külföldi szemléjének ismertetése.

1931. November.

Egészszegén.

Helge:	Idéje:	
Pécs, mint szeptember.	1931. november 11-én.	
Villány	" " 12-én.	
Móhács	" " 13-án.	
Sásd	" " 14-én.	
Szentlőrinc	" " 16-án.	
Pécsvárad	" " 17-én.	
Siklós	" " 18-án.	

a) Gyakorlati tanítás tárgya:
Osztatlan iskola V—VI. osztályában az életmód tárgyköréből. Tanítási idő: fél óra.

b) Gyakorlati tapasztalatok.

c) Pedagógiai ml vagy a Néptanítók Lapja külföldi szemléjének ismertetése.

d) Cserkészapród-intésmény hatása a tanterü végrehajtása szempontjából.

1932. március.

Ének.

Helge:	
Pécs, mint szeptember.	
Villány	"
Móhács	"
Sásd	"
Szentlőrinc	"
Pécsvárad	"
Siklós rk. iskola.	"

a) Gyakorlati tanítás tárgya:

a) Oaxtott elemi iskola III. osztályában „a hemény c. hangsor keretében hangtálatási gyakorlatok a fohángzatok szerint való felbontásban“ tárgykörből. Tanítási idő: egy óra.

b) Gyakorlati tapasztalatok.

c) Ifjúsági Vöröskereszt-egyesület hatása u tanterü végrehajtása szempontjából.

d) Pedagógiai ml vagy a Néptanítók Lapja külföldi szemléjének ismertetése.

1932. Április.

Fü- és női kézmunka.

Helge:	
Pécs, mint szeptember.	
Villány	"
Móhács	"
Szentlőrinc	"
Pécsvárad	"
Sásd	"
Siklós rk. iskola	"

a) Gyakorlati tanítás tárgya:

Osztatlan iskola III—IV. osztályában madaagóbi osztonfőn tárgyköréből. Tanítási idő: fél óra.

b) Gyakorlati tapasztalatok.

c) Pedagógiai ml vagy a Néptanítók Lapja külföldi szemléjének ismertetése.

1932. Május.

Testgyakorlás.

Helge:	
Pécs, mint szeptember.	
Villány	"
Móhács	"
Sásd	"
Pécsvárad	"
Szentlőrinc	"
Siklós rk. iskola.	"

a) Gyakorlati tanítás tárgya.

Osztatlan iskola V—VI. osztályában I. rendgyakorlatok: szakaszközlítés, II. kar- és lábgyakorlatok, III. járás, IV. bejárás gyakorlatok. Tanítási idő: fél óra.

b) Gyakorlati tapasztalatok.

c) Pedagógiai ml vagy a Néptanítók Lapja külföldi szemléjének ismertetése.

Az előadások skékelyein levő iskolák vezetői az előadások idejére az illeto osztályok növendékeit az iskolában tartásik vissza.

Az 1932. évben tartandó előadások pontos idejét később közöljük.

Felhívom a felügyeletem alá tartozó iskolagyagatóságokat, illetve iskolaszékeket, hogy a szobán fogó előadások céljaira a tantermeket engedjék át s intézkedjenek oly trángban, hogy érdekeltek tanítók az előadásokban minél nagyobb számban résztvegyenek. Igen kívánatos lenne az is, hogy úgy a plebánus, iskolaszéki elnökök, mint a hitoklatók, sőt az iskolaszéki tagjai is részt vegyenek a pedagógiai szemináriumai előadásokban.

1586/1931. sz. **Nyilvános ünnepeken résztvevő tanulók magafarítása.** További mlhetársági végett közlöm a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszterletől 640.05/301.1931. számú körözéses rendelését:

Felmerült esethől folyólag felhívom Cimet, intézkedjek, hogy a felügyelet, illetoleg a vezetése alá tartozó fu- és leány középiskolák, leánykollégiumok, tanítónő- és kősdudonőképző intézetek, felső kereskedelmi iskolák, polgári iskolák és felső mezőgazdasági iskolák növendékeit nyilvános ünnepegeken a Himnusz, a Szózatot és a Magyar-Felszékelyet vigyázz-állásban hallgassák meg, akár zene, akár eddig ennakar adja elő, továbbá, hogy az ünnepegeken résztvevő tanulókat kellő számú tanár kísérvé, akik ügyellenek arra, hogy az ifjúság magatartása kifogástalan legyen. Budapest, 1931. évi július hó 8-án. A miniszter helyett: Dr. Géagy-Wolff Nándor s. k. államtitkár. A kiadóyón hiteletű: Birkhoff s. k. miniszteri írodafőtűs h. P. H.

1975/1931. sz. **A német néprezállás részére való adati gyűjtés tárgyában** kiadott 8538/IV.1931. sz. nem. rendelkezlet(megjelent a Hivatalos Közlöny 1931.aug.1. számában) azzal hiumon fel a felügyeletem alá tartozó iskolagyagatóságok, tanárok, tanítók és orvónők figyelmét, hogy a tisztán magyar tudományok célokát szolgáló adategyűjtés és az ezt végző s az előirt igazolvánnyal bíró egyneket erőltetésleg támogassák.

1976/1931. sz. **Tanítói helyi szabadság és államszégelyek újabb beavazalozására** vonatkozó s a Hivatalos Közlöny 1931. aug. 1. számában megjelent 865-11.1931. sz. ukm. rendelkezlet azzal hiumon fel a plebánus, egyházközségi elnökök figyelmét, hogy e rendelkezlet az egyházközségi képviselőtestülettel ismetségess meg s a szükséges mértén intézkedjenek.

HIREK.

Leikkgyakorlatok a Szent Mór kollégiumban. A Krisztus Király Szövetség rendezésében aug. 24-től aug. 28-ig leikkgyakorlatok voltak katolikus férfiak, főleg tanítók részére. A leikkgyakorlatok Árpás Ferenc hitoklató vezetésével 23-ma vettek részt és pedig Barth István kőntoránító Szentkatalin, Biczó Ferenc kőntoránító Alsószentmárton, Folbert Aladár úy. tanító Pécs, Hermann Lajos úy. tanító Versveg, Hesz Béla úy. tanító Véménd, Horváth Béla tanító Alsó-mocsolád, Jahn Jakab kőntoránító Véménd, Kaszás József tanító Gereszt, Kereszties Árpás tanító Madaagóbi, Kohler Adám úy. tanító Mszentdiócsanak, Koleszárts Miklós úy. tanító Gyarsarlós, Kumpfer Lajos úy. kőntoránító Székely, Makári István úy. tanító Beremend, Mayer Imre tanító Magyarsarlós, Neuber Gyula ta-

nító Felsőmindszent, Ruzsinszky József úy. tanító Bakóca, Steiner Ferenc úy. tanító Székéd, Suarda Gyula úy. kőntoránító Málom, Szabó Béla segédjegyző Véménd, Szegedi János kőntoránító Alsó-mocsolád, Thán Edé áll. tanító Pécs, Troháns Béla kőntoránító Eilend, Vogl Hugó elektrotechnikus Pécs.

Uj kerületi esperesek. Cs u r d a Béntő székesszentiháryi esperes-plebánus a szentlőrinci kerületi esperesi tiszte alól szét lékelt Gábor bakonyai plebánus nevezettett ki. A siklós esperesi kerületben pedig F c s E de c. kanonok esp.-plebánus Pécs kanonokká nevezettett ki, kerületi esperes P e r e n y i Pál dr. németmárok tanfelügyelő-plebánus lett. **Plebánusi kinevezések.** A megűsűspők C s á k y Benjamín kősszékelyi plebánus

kövágószőlősi plébánossá és Szolig István máfai adminisztrátort kistengelic plébánossá nevezték ki.

Igazgatótanítói kinevezés. Horényi Károly, drávakeresztúri rk. hántortanítót Ó Nagyméltóság, a Megyéspüspök Úr igazgatóvá kinevezte.

Pécs és Baranya új testnevelési felügyelője. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Titz és Oszkár tolnavármegyei testnevelési felügyelő Szekszárdról Pécsre helyezte át és megbízta a pécsi és baranyavármegyei testnevelési felügyelői teendőket ellátásával.

Schmeller Alajos. plébános 14-én, hosszas szenvedés után meghalt Ráccsésben, ahol 1897 óta lelképásztorokodott. A derék plébánost hívták, ismerősei szerették, becsülték s halála az egész egyházmegyében ósinte részvéttel váltott ki. Schmeller Alajos 1863. nov. 4-én született és 1886-ban szentelték pappá. 45 évig munkálkodott az Úr szolgálatában.

Tolnai Bertalan püspöppusztat plébános, a beteges szentségének ajfatos felvétele után, 48 éves korában, Szent István király napján délelőtt 10 órákor visszaadta lelkét Teremtőjének. Tolnai Bertalan 1882 október 13-án született és 1906-ban szentelték pappá. A püspöppusztat plébániát 1918-ban nyerte el és azóta megszakítás nélkül ott működött. Halálhíre ósinte mely részvéttel kelt az egész egyházmegyében. Temetését augusztus 22-én, délután 3 órákor volt a pécsi központi temető ravatalozó csarnokában.

Pécs egyházmegyei segédlelkészek kinevezése. A pécs egyházmegyei segédlelkészek közül a következők helyezték át: Kállai János er. József dóbrókói sz. lelkész Máfjára, adminisztrátornak, Hau J. Nándor kistengelic adminisztrátort, Beremende kerületi ugyanilyen minőségben, Nádasdy Sándor Vásárosbonyórára, Zombára, Kantszky Vendel Püspökhagyórára, Vásárosbonyóra, Bórá Sándor Zombárról Dunaföldvárra, Petz Emil Némethbolyórára Hajdúcsaba, Bátor Károly Högyszárról Némethbolyóra, Bencze József Kajtácsról Mózsgóra, Cséry Dezso Mózsgóról Szakcsra, Curilovic Ottó Ojászról Mózsré, Varga Nándor Bölcskéről Pécsvárosba, Belázy Ernő Mecsekszabolcsról Högyszére segédlelkészeknek. Az újítások az előbbi állomások helyre kúidtek: Feuerbach Péter Püspökhagyóra, Dittler László Olaszra, Krisztián Mátyas Somberekre, Patasci József Mecsekszabolcsra, Magdics István Püspökhagyóra, Simon Lajos Abalgere, Taksonyi József Bölcskére és Szigethy László Dóbrókóra.

Tanítói kinevezések. Tornóczky István a decsi és Lőrincz József a hegyhármárci tanítót, Kónig M. Leonóra a né-

mekéri II. Thürmerné, Muszli Magda a bakasdi II. Erdős Emil a decsi II. és Jó János a simontornai IV. soros tanítói állásra, valamint Szabó Erzsébet a sióvárdi rk. óvónői állásra egyházhatóságilag kinevezeték.

Nggyenötéses iskolatársi találkozó. Azok, akik 1886-ban tanítói oklevelet nyertek a pécsi püspöki tanítóképző intézetben, hosszú 45 év után iskolatársi találkozóra jöttek össze a napokban Pécsen. A volt iskolatársak közül ma márcsak tizenketten vannak életben, eik közül ötven himentelték tanulmradásukat. A bensőséges kedves iskolatársi találkozó résztvettek: Walter Ádám igazgatótanító Cskó, Gász János tanító Baranyajenő, Ujváry János nyug. tanító Pécs, Ruzsinszky József igazgató tanító Bakóca, Kákosy János tanító Rumi, Erdős János nyug. tanító Mózis, és Wérb Károly nyug. pécsbányatelepi igazgatótanító pécsi lakos.

Küldetéses. Baranya vármegye iskolánküli népművelési bizottsága Bencze László dr. kasszonyfal plébánost a népművelés terén szerzett kiváló érdeméért és buzgó, eredményes munkásságáért elismerő oklevéllel tüntette ki.

Részletes tanmenet. A „Magyar Tanító Eökvönyve“ Bene Lajos és Bernaldszky Kálmán szerkesztésében az 1931/32 tanévre is megjelenik hasonló terjedelemben és kitűzőtásban mint az 1930/31 tanévi. Az új évkönyv a legfontosabb tudnivalókat tartalmazza. A többek között az új tanterv szemléiben készült részletes tanmenetek közül úgy osztott, mint azáltal iskolák részére. Továbbá az ifjúsági Vöröskereszt megszervezésére, foglalkoztatására nyújt útmutatást. Ezekben kívül igen sok gyakorlati cikk és közlésmegtesz értékes. Az év folyamán történt fontos tevétekről is tájékoztatók vannak. Az évkönyv igen kiterjedős az előbbi éveknek. A munka szeptember elején jelenik meg. Az ára körülbelül ugyanannyi lesz, mint a múlt évé köteté. Megrendelhető: DANTE könyvkiadóvállalatnál Budapest, VI. O. utca 27. szám.

Új prelüdiumoskönyv orgonára v. harmóniumra, szerkesztette Kulor Ferenc, a pécsi rk. tanítóképzőintézet tanára. Rövidebb-hosszabb előjátékoknak, nagyobb előadás daraboknak és esküvői orgonaműveknél nyolcvan oldalas gyűjtemény, amit élvezzel, de nagy haszonnal is forgathat nemcsak gyakorlati egyházenész, hanem a hántori, tanítói pályára készülő ifjúság is. Nemesak pótolja, de, harmonizálásban, nemes dallamvezetésben, tökéletes formában felül is múlja a korusainkon szelében használatos német prelüdiumgyűjteményeket. A mű a Magyar Hírvas (Bpest, L. Fery Oszkár u. 55.) díszes kiadásában jelent meg. Kapható ugyanott és a szerzőnél: Pécs, Xaver-u. 2. Ára : 6 (hat) Pengő.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPKÖZTÁRSÁGI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCS EGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felétős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécs egyházmegyei Róm. Kat. Tanító-Egyesület.“ — Megjelenik minden hónap elején.

Előfizetési díj 1931. évre 3 pengő.

SZERKESZTÉSÉG: Pecs, Káptalan-u. 4. sz., havá a lap szemléti részét illető minden közlésmeg, hirdetés és reklámkiáltás is küldendő.

Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postaiáraképzőintézet befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1931. október 1.

XX. évfolyam, 10. szám.

Élekorvosok a gátra!

A nemzet lelke nyugtalan!

Negy évszázados időkben szokott ez előfordulni. Olyankor, amikor retentó válságok között, élet-halál harcát vívja egy nemzet a jövőjéért. Azok a kirobbanások, melyek hol itt, hol ott megzúzódtak a ma szűkebb szelét telejt, mutatják, hogy valahol ott a lelkek mélyén, mardosó láz, sitergő elégtelenség, tépelődő nyugtalanság kavargó. Csak sühettek és vétkes könnyelműek nem hallják azt a vésses morgást, mely a nemzet lelkéből tör elő; csak vakok nem látják azt a lázas türoságszt, azt a mind hangosabbá váló mozgolódást, mely a nemzet felélt szong!

A nemzet lelke nagyon érzékeny!

Azok a nagy sebek, melyeket a liberálizmus, a háború, a forradalmak s végül Trianon ütötek az ország testén, ott égnek minden magyar ember lelke és felsajognak minden legkisebb értésére is.

Mindenki tudja, hogy nagyon komoly idők éltünk. És a fontosabb problémákat, melyeket feltevelnek milliók gondababborult homlokán; nem csodavárás, sem kéle-gyintéssel elintézn nem lehet. Mindenki tudja, hogy ma nem elélett kérdések megoldásáról, nem gazdasági tételek, pénzügyi feladatok egyszerű kibogozásáról van szó. És mégis a legtöbb ember teljes bizonytalansággal néz el ama khaossze felett, mely ezt az ideges magyar életet jellemzi. Mindenki látja, hogy nem jól van, ahogy van. Másként kellene lenni. Jobbnak, szebbnek, nyugalmasabbnak, magyarabbnak.

Mindenki vár valamit! Nem tudja, hogy mit, de érzi, hogy valaminek történnie kell, mert így nem mehet tovább. És mégis mindenki szabadulni akar a problémáktól. De nem tud! Foglalkoznia, képviselnie kell velük, mert a homlokánál, a tépelődő agyakkal a gyomorba csuszának azok s annak khaó ürességben keresztil, az éhség és azzal határolt tépl, szaggyátják a lelkeket.

A nemzet lelke nyugtalan. Keresi a hitot. Az egyik csoport ezen, a másikat azonban az uton igyekszik a nemzeti boldogulását előbbre vinni. És ebből szeltagoltság, lürelmelenség, az ellentétek kitézősége, az elvt harcok összerészesség származik. És ebben a sötét khaosszban napjénny merészkednek a pusztulás híneái, akik lapokban, gyűléseken, szövegszéiben minden almalat felhasználnak, hogy az amugyis nyugtalan lelkekbe hitetlenséget, kéféhdést, még több elégtelenséget lopjanak. Munkájuk sikeres is. Müvelt emberek, intelligens férfiak és nők adják tovább a „jól értesültek“ suttogva elmondott híreit, a kirokozó csirákat és maholnap tehetetlen kétségbeesés lessz urrá a magyar földön, mely meg fogja ingatni a nemzeti ártársadalom sorait.

A nemzet lelkét meg kell nyugtatni!

Élekorvosok kellene a gátra! Mi, tanítók, végtelen hibát követnénk el, ha csak egy pillanatra is szemünk elől a nemzeti élet feltevelnek a jelenlegi válságnak a széles néprétegekre gyakorolt hatását, mely a közterhek emelkedésében, a drágaságban, a kereset csökkenésében, a szükségben, nyomorban, nélkülözésekben s ezeken keresztül a lelkek bizalmatlanságában, a megretlenségben, a keserű nemiórdómségben jelentkeznek.

Igaz, hogy a jogos panaszok, a megokolt keserűségek megindulós, sőt már zúgó áradatát jó szóval, feljebbilósító magyarázatokkal megállítani, gátak közt szorítani nem lehet. De csak azoknak nem, akik eddig mindig vízet prédikáltak, de bort itáltak.

A magyar tanító mindig a nemzet üdénre tartotta a keszt. Ha lássák volt a nemzet, mely szenvedett, ha megállt az érverés, vért ömlesztette az elemegett erkebe. A küdelmentes, a csatatereken is, otthon is, — ó járt az első sorokban. A vesztéségekben az első és legnagyobb vesztés, — szellemlek-

ben, anyaglakban egyaránt, a magyar tanító volt.

És mégis megtette mind a kötelességét! Szegényen, a legminimálisabb anyagi eszközök mellett is. Nem csüggedt a nőt! Hósti lelkével nevelteket évről-évre a magyar jövőnek és ugyanakkor hősi erőfeszítéssel gondoskodott arról is, hogy gyermekeiben utánpótlást adjon a magyar intelligenciának. Élete nyitott könyv volt mindig a nemzet előtt. Viset prédikált... és keserűségeket írott.

A mostani válságban is. A magyar tanító szenvedte el az első, súlyos veszteséget anyaglakban is, legszébb tanításaiban is. De azért minden magyar tanító mint lélekorvos áll a gáton. Tovább hirdeti az iskolában,

hogy a Gondviselés gyógyíthatókká teremtette a nemzeteket, hogy haladásra, fejlődésre, egymás megbecsülésére és szeretetre rendelte.

A magyar tanító ott áll a gáton s nem engedti, hogy a lelkek ebben az emésztő küzdelemben elcsüggedjenek. A gyermekeket át ébren tartja a nemzet önbizalmát és lájálja energiaforrásait. A magyar tanító élete, nyomorgása, küzdelme, nélkülözései, kitartása, meg nem alkuvása, újrahézdése és minden tanítása azt sugározza a nemzet nyugtalan lelkébe: Ne féljétek magyarok, volt már próba ennél nagyobb is!

Lelekorvosok, magyar tanítók, fel a gátra! A nemzet forog hochán!

Vitéz Székly Pál.

Mit tehet a tanító

a faluhelyen is terjedő szociáldemokrácia ellensúlyozására* (Folytatás)

Ezért gondolkodni kell a tanítónak, nem volna-e lehetősége, hogy munkaközlakait természetesen, a természet irányításával, hitel segítségével, szövetkezeti szervezésével faluja gazdasági erejét növelje. Ha az sikerül, akkor a szociáldemokrata agitációt előjeltellettől fosztotta meg és lehetetlenné tette.

Az mondják a tanítónak nincs jó érdekű a gazdasági dolgok iránt; ha volna, más pályát választottak volna. Én azonban azt mondom; a tanító éppen, mivel ezt a pályát választotta, kell, hogy a gazdasági kérdésekhez is értsen, ebből ismereteit, tapasztalatait éregetse, vagy ha valóban nem lenne, legyenek szeressen. A falusi tanítónak mindezek kell értenie. Ha gazdasági kérdésekhez ért, népen igen sok esetben segíthet. Például: ismerik nagybirtokosok, ének óta válságos helyzetben van. Bérleti kat. holdanként 80 lgr-os búzábérlét mellett egyéni után kerülnek a tönk szélére. E költött nagybirtok szomszédságában elterülő községek lakossága nem tud sem földhöz, sem munkához jutni. Elszegényedtek, télenlül fölül idejé, városokban próbálkozik, vagy kiutándorol. Erre a népre gazdasági megoldás volna egy hisztelő szövetkezet, mely tagjai közt felosztandó a kibérelt nagybirtok területét. A nagybirtokos is jól járna, mert biztos, állandó bérlelőhöz jutna, mert a munkát sajátkezeleg végző hisztelő a mai gyilkos mezőgazdasági viszonyokat is még mindig bírja; másrészt a szegény nép munkához, kenyérhez, megélhetéshez jutna. A gabonafélék árzuhanása és a tejárak nagy mértű csökkenése válságba sodorta a mezőgazdaságot. De az a gazda, aki ökszerű szarvasmarha és sertéshizlalással, baromfitenyésztéssel, gyümölcs és kertvetemények

termelésével foglalkozik, mégis kielégítően tudja egzisztenciáját biztosítani. Pl. ma két angol angasertes tartásával lehet akhóra tisztá jövedelmét elérni, mint amennyi egy gazdasági cselekednek a járandóság. Ha a tanító a nép figyelmét ilyen időségen használt hajtó gazdasági ágakra irányítja, megélhetést biztosíthat olyanoknak, kik különben nélkülözések közt, féltelenkedve könnyen prédától lettek volna a szociálista agitációnak.

Figyelmet érdemlő kérdés a hitel kérdése is. Az eladósodás általános. A kölcsönkamatok sok esetben elérik a 15%-ot. A paraszti töképezés, vagy zugszabok, mikor a kamatfeher alatt összeroskad az áldozat, kiméletlenül rántja ki lába alól a pár barázda földet és elhagyja a földet nyomorult utjától, mely a szerencsétlen családnak kedves otthona volt. Igyekezzék a tanító olcsóbb hitelhez juttatni népet.

Végül szövetkezeti szervezésével is járhat a nehéz gazdasági viszonyokban. Egy nagyon szép példát tudok erre. Főnököm egyet his községnek 30 év óta szövetkezeti alapon megszervezték, törzshagyományt folytatva szimentáli szarvasmarha tenyésztésben. Gazdái az ország legátolabb részébe is szállítanak bikákat tenyészanyagul, természetesen jól áron. Ez a szövetkezés a községnek jólétet, gazdaságot hozott, mit még az idegen is a szomszéd községekkel való összehasonlítás után első pillanatra feltűnően észrevesz. Hírűv példája ez annak, hogy ügyes vezetés a legkisebb faluban is mit tud elérni.

Az eddigi elmondottakat röviden összefoglalva, hogy a katolikus tanítóság a szociáldemokrata agitáció számára kedvezően alakulnak falun is. Noha a szociáldemokrata agitációknak terjedése legfőképpen pol-

litak probléma és megoldását nem a tanító látja, a tanító is közreműködhetik lelekorvó, politikai, társadalmi és gazdasági vonatkozásaiban káros agitáció ellensúlyozásában. A tanító közreműködésének értéke a helyi körülmények és a személyes rátermettséghez képest változó lehet. Száhséges khrisztus szocializmus és demokrácia meggyőződésese híve, hirdetője és katonája le-

gyen iskolában és iskolán kívüli. És minden erejével hűzdjön az ellen a szocializmus ellen, amely gyűlöletet, osztályharcot, jelforgatást hordoz, istent és valást megtagad és a társadalommal meghasonlott emberek fantáziászörmény mintájára akarja a földj lerombolt ulgát újrajpíteni.

Baranyajenő. *Gász József (k. Adortantító (Vége)*

Gyakorlati esetek — gyakorlati megoldások.

Egyházmegyénk egyik községében a tanítók jogaitak és kötelességeiket minden ténny megútki két családian intézték le. És pedig úgy, hogy nem voltak figyelemmel dilevelőliére, a munkanapok számára, tanítógyesüllet napidjakra, szünnapokra vonatkozó törvényes rendelkezésekre. Nem is volt semmi hűlőösöb baj, mert az iskolázék tagjai a tanítók által tett intézkedéseket s eljárásukat rendbenlelvőknek találták. Most új plébános, iskolázékai elnökök kapott a hitközség, aht hivatalbalépésekor nyomban tájékozódott és pedig nagyon helyesen nemcsak a hitközség, hanem az iskolai ügyek iránt is. E tájékozódását közepett egy egész sereg kérdés vetődött fel. Helyben sem az iskolázék tagjai, sem pedig a tanítók elfogadható felvilágosítást nem adtak, esetleg nem adhatak, ezért a plébános, iskolázékai elnökök a főtanfelügyelőséghez intézte kérdéseket. A kérdések közérdekltek, közöljük ezeket s rá adott válaszokat is:

1. Az egyik tanító valami uton-módon már ének óta fejőbbel címen a hitközség tulajdonát képező fát élvezte úgy, hogy a tanítónak erre való igénye megállapítható nem volt. Jogszerű-e a tanító szóban jorgó járandóságok felhasználni?

A tanító csak oly javadalomra tarthat igényt, amely javadalom részére díjlelveben biztosított.

2. A kántortanítónak van-e joga ahhoz, hogy a kántorságok elhatalmúlag átadja az osztálytanítónak?

A válasz nem kétséges. Nincs joga. Azonban érthetetlen, hogy így eset még csak fel is merülhet.

3. A beíratás díjait ki keljeze?

E kérdésre a választás megadja a Nemzetnevelés 1931. évi április 15. számában közölt szabályzat. Addig is, míg ennek a két 50 filleres beíratésként sorsa véglegesen eldőlt, az iskolázék által megbíztott igazgató, vagy tanító lelkész, természetesen gyűjtőszabozog kell elhelyeztetni s kezeltetni csak a plébános által ellenjegyzett, pontos kimutatások danna.

4. A tanítók az egyházmegyei pénztárah terhére egyházközségi rendelettel megállapított fuvar- és vasúti költségeket, valamint napidjait felhasználhatják-e az országos, vagy általános megyei tanítógyűlésen való megjelenés címen is.

Az egyházközségi rendelettel a pécséghármegyei tanítók részére megállapított fuvar-, vasúti költségeket és napidjait a tanítók csak a Pécséghármegyei Róm. Kath. Tanítógyűlési közgyűlésre, vagy az esperesi tanítói körök gyűlésére részvelet alkalmával vehetik fel. Más, országos, vagy megyei gyűlésen való részvelet címen szóbanjorgó fuvar- és vasúti költségek és napidjait felvelele nem jogszerűek még az esetben sem, ha esetleg bármily körülmény folytán a Pécséghármegyei Róm. Kath. Tanítógyűlésület évi közgyűlésén, vagy az esperesi tanítói kör gyűlésén nem utasít volna részt s e címen nem vehetik volna fel napidjaitak.

5. A tanítógyűlések napjai beszámítók-e a munkanapok számára?

Csak a Pécséghármegyei Róm. Kath. Tanítógyűlésület közgyűlése és az esperesi tanítói kör gyűlése által ülései napjai számíthatók be a munkanapok közé.

6. A tanítók azon a címen, hogy pl. a karcasonyi szünetet sem ók, sem pedig a tanítónak nem használhatók ki kellőképpen, jogszerűltak-e a tanávek megrovidítandó azáltal, hogy a vizsgálatokat a megengedett időnél előbb tartják meg?

E feltehető kérdés azt bizonyítja, hogy érdeklött tanítónak mindkét esetben a jomjan kibevesztett plébános kezére járni, de azt is bizonyítja, hogy a törvényesrűden megállapított tanévi idejét sem kiánthat betartani. A válasz itt sem kétséges. A tanítók szorgalmas kötelességi alkalmatosságú a tanévi munkanapokra és az ekközt szünnapok idejére az érvényben levő rendeletekhez s nem jogszerűltak bármily címen is a tanávek megrovidítandó azáltal, hogy a vizsgálatokat a megengedett időnél előbb tartják meg.

7. A helyi jogadalmi ünnepek közül mely napokon tarthatók iskolai szünetek. A községben 17 jogadalmi ünnepe van.

E kérdést tisztázása az 540-05/128-1931. sz. ükm. rendelettel kiadott 1171/1931. sz. rendelkezés (megjelent a Katholikus Iskola 1931. június 1. számában), mely szerint az előírt munkanapok közül a helyi iskolai hatóság három napot engedélyezhet szünet címen.

8. Mennyi egy-egy gyermeke névze az évi összes szabadságolás maximuma, betegséget nem számítva?

E kérdésre a 130.700/VIII. a. 1923. évi ükm. rendelet 30-30-nak előírta az irndagságot. Ezek közt azonban nem szerepel az, hogy a gyermekek minden esküvő alkalmával egész napra szabadságolhatók az iskolából. E kérdésben is illető tanítók felvilágosítással szolgálhatnak volna plébános, iskolagyűléstőlük.

* Komocsv István prépostkanonok, főtanfelügyelő által kitűzött pályabíráji jutalmazott mű.

Aktualitások.

A biatorbágyi merénylet nemcsak „egy egész világrész fülét megriasztó delonáció” volt, hanem az egész világot eszmélésre késztelő esemény, az egész társadalom minden egyes, gondolkodásra már képes és gondolkodni még tudó tagját önmagába szállásra hajtó olyan tény, melyet — mint merényletet — csak a bécsi Arbeiter Zeitung próbált tagadni. A tagadás szellemét jellemzi ezen emberek lelkiéletét. Az isteni tekintély első tagadása az ezek erezteléseit rázkódaltta meg, mikor Sz. Mihály megindította egy hadait Lucifer ellen és lesöpörté a magasságból a pokol mélységébe. A második luciferi tagadás ára az ember földi boldogsága lett az eredeti bűn révén. És a szellem a munkát elébe helyezi az emberi életnek, emberéletek árán akar munkát szerezni a proletároknak. De arra aligha gondoltak a jól ismert, bár egyenlőtlen még ismeretlen testek, hogy ez a bomba nemcsak az ő keszükben volt fegyver, hanem a munkásokban is az az eszköz — robbanás a tárn. Miként a veránut vére milliószoros lemmét hozta magja lett az Egyháznak, úgy a merénylet 23 áldozatát és a belőle kiűzőköt vadállás szemmelé a keresztény világérett talajt fogja termékenyíteni. A fölróbbant bomba színtájkait embermilliók szívét érintette. De nem a keresztény emberi érzést sérítették meg a szivekben, hanem éppen a bolsevikit élt. Az orosz kommunista a munkáért él Lenin-Sztalin-ék szemében, halma pusztul az övétes terv végrehajtása érdekében. Ha az orosz muzsikból elutársá avanszáll pária már nem, de a műveltebb európai munkásoknál jól kell fedeznie azt az ördögi csalást, mely szerint az ember a munkáért él és hal. Ró kell jönnie, hogy a munka nem cél, hanem eszköz a társadalomban. Nem hiszem, hogy volna Magyarországon olyan munkanélküli, aki örülne, hogy vasutas munkásársai és Bátorbágyról Limburgba ment munkáslesterveit hozzatársóznai élete árán juhul munkához a biatorbágyi viadukt helyreállításánál.

Ezeket a gondolatokat, melyeket a fölróbbant bomba hangja fülünkbe döng, nekünk, népevelőknél alaposan jól kell használnunk. Ezek olyan gondolatországokat adnak, melyeket a legegyszerűbb ember, az iskolásgyermek is megért. A most kezdődött iskolai évben legértékesebb tanításom bizonyára a merényletről való alkalmi tanításom volt. Láttam a gyermekek arcán, hogy megértet-

ték az istentelen és embertelen kommunizmus erkölcsét, helyesen: erkölcselenségét; láttam a szemükben a rendező részvevétel az áldozatok fölött és a tüzes tiltakozási a bolsevizmus eszkhözai ellen. És leventém fiatalos lázadószását is lehiggasztotta a merénylet ismeretlense és kommentálása. A felnőttek oktatásánál pedig többször is rá fogok térni arra a társadalmi rendszerre, mely ilyen eszkhözre szorult, hogy hűvelket szerezzen magának.

A bomba fölróbbant, de — fogadjuk meg tanítóstársaim! — nem ott rombolt, ahol őt akarták.

Erszűbe, a „komolyság” emberébe kell vetnünk bizodalomunkat nekünk kath. tanítónak, mint emberéknél és mint a kath. iskola osszlopainak egyaránt. A szociális igazságot komolyan vedő miniszterünktől kell nemelnünk, hogy minden szegénység deszra igazságot fog osszítani a szegénységbe már beleingodott, de az igazságtalanságra beengyogodni nem tudó népevelőknél. Igazi tanító, népevelő csak egész ember, igazi személység lehet, ez pedig nem lehet az, aki bele tud nyugodni bármiféle igazságtalanságra. De ha azt az igazságtalanságot saját testén-lelkén érzti oly fájón, mint mi, akkor ha hősök volnánk is mindvalahányan, akkor sem tudnók hivatalunkat maradéktalan emberi köhéletességgel betölteni. Az ország szegénysége nem mentse az igazságtalan elbánsá. Amint a társadalom minden hasznos tagjának joga van a létminimum élvezetére — amit az új kormány a nemzet minden tagjára érvényesíteni kíván —, úgy nekünk, terményfizetéses tanítóknak is jogunk van ahhoz az életstandardhoz, amit a szegény ország többi tisztviselőtársainknak meg nyujtani képes.

Ugyancsak az igazságosság, az igazságos teherelosztás elvén alapul Horváth Gyűző püspöknek az országos iskolai adó behozatalát célzó terve, melyet lépünkben is közzelti tanulmányával támaszt alá. A mai viszonyok közt az már-már a kath. iskolák éllehetőségét van hivatala biztosítani. Ne mondja senki, hogy a mostani viszonyok közt lehetetlenség új adomélet, új rendszert életbelepíteni. Minél nagyobb a szegénység, annál érezhetőbb a teherviselés igazságtalansága, annál inkább sielni kell az igazságot érvényre juttató rendszer behozatalára. Az új kormány eddig a lét és nemléti problémáival élt csak rá foglalkozni. De amint a válság

leg súlyosabb periódusán túl leszünk és megélelünk biztosítsa után a megélel miéntéjén; látam is fog gondolkodni és intézkedni, bizonyára jónni fog az önkormányzatok háztársadalmának rendezéséről való javaslattal és itt Ernszt miniszterünktől bizton reméljük, hogy a kösségei „normál” köhitévelésébe sike-

rülne fog az összes hivallásos iskolák dolgot kiadásait felvétetni és a tanítói személyi kiadásokat tárcája terhére átvenni az országos iskolai adó fedezetével.

Új ember, új bizodalom, homoly ember, homoly remény.

Barabás Andras.

Az iskolai rendtartáshoz.

A tanév kezdete hemény munkát ad az iskola vezetőjének! Hogy azt rendezsen elvégezhesse, bizony nem egy esetben éjjelének nagy részét kell feláldozni, különösen nepebb iskolánál. Amint más hivatalok adminisztráció teendőire is munkaerő szaporítását létesítenek, a tanügy emélt munkáereje (nem a feltételeit!) megint a végt, amiből a munkásélet nagyob, mint amekkorán. A háború után megszigorított beiskolázás, a 130.700.922. sz. vm. rendelet annyi írásbeli teendővel látta el a tanítót, hogy rendez és pontos elvégzése az első hetek késő estéit is elegendő anyaggal foglalja le onélkül, hogy ezzel arányban álló értéket termelne. Ennek igazságára nem kell több szót vesztgetni, mivel mindannyian tudjuk és érezzük.

De hát ha így kell, annak lebonyolítását menélt kevesebb erővel végezhesse, arra törekedjünk. Írásbeli munkánk egy részét már a szünetidőben el lehet végezni, mint az osztályok tanulóinak névsorát, nyelvtanartani közt létszámát, mert bármennyire az előjáróság köhletessége a beiratkozottak közül elmaradottakat ellenőrizni, azok azzal vajmi keveset törődnek, így a lelkismeretes tanító ez is maga végt. Kisebb kösségeiben, hol ez a lakosság köhletőségét nagyobb észlelhet, nem nagy gondot okoz, de 2-3. sőt több tanerős iskolánál ellenőrizni egyedül a ta-

nulók úján lehet, ha bemozdják azt a gyermekét, aki egyáltalán iskolába nem jár. A nepebb, többtanerős iskolák osztálybeosztására kezdő koromban jó rendszert láttam, volt „mester”-emélt. Minden tanuló nemélt feljeltelők (l. oszt.-ban) ^{1/16} lap papírosra írta összes adataival együtt, volt pedig a kilenc márciusi rendben csoportosított osztályonkint készlete, és végén rávezette az előmenélt eredményt, egy csoporttal előbbre tette, az ismétlésre utasítottakat beosztotta a így automallice és praktike folyt évről évre az Úrnak már az 1300-as években. A munkának pedig ez a kisebb része. A második köhnyítést azzal vétem elzem, ha a beiratás után a törzshígynevezető részére nem készítenk egyenként egyélt lapot, hanem az összesen beíratkóról menne a törzshígynevezetőhöz. Az előre elkészített osztálybeosztás, melybe az újrajóttakat könnyen behelyeztük, az előhígynevezetőket kihihozhatjuk, megkönyít a mulasztásnál napló feljeltetését, nem kell a feljeltélt naplót köhnyítést és az osztályok névsora nem lesz felforgatolt rendben. Az előmunka jó szolgálatot tesz az írta és fizeték rendezésénél is, ezebből rögzítünk a létszámot és megállapíthatjuk az előre látható mennyiséget. (Folyt. köv.)

Határidő emlékeztető

Mulasztási kimutatások október hóra helenélt adandók ki. A 130.700.1922. num. rendelet 12. §-ában előírt 15. sz. kimutatás és ameyiben illelt tanító a törzshígynevezetőit teendők ellátásánál is meg van bízva, a hipozított rendület 14. §-ában előírt 17. sz. kimutatás f. évt. október 20-ig minden sürgetes bevarás nélkül a kir. tanfelügyelőséghez beírtészendő.

Köri pénztárosok a hátralelékos és folyó évt. tagdíjajukat, személyi sürgetes bevarása nélkül, a

rendelkezésre bocsájtott postai beírtéslap felhívásánál újabb személyi sürgetes bevarása nélkül küldjék be kimutatás kíséretében.

Törzshígynevezési nap tartandó a 1930. dec. 1. sz. rendelet (megjelenti a Hatolikus iskola 1930. dec. 1. számban) alapján.

Írta, fizeték sítb. ára az adott határidőre pontosan beküldendő, nehogy emélt elmulasztása a köhletést okozó személyi sürgetesét vonja magután.

Az írkaához való írtáspapír megérkezési s célszerű az írka rendeléssel egyidejűleg köhlyémetkarítás végeit az megrendélt a Hatadás-nyomda R. T.-nál Pécs. Darabonkint 1 fill.

Tanító urak figyelmébe!

Elbocsátó levél.

Új nyomtatvány! Darabonként 2 fillér
Kapható a Hatadás Nyomda Részvénységénél.

Tanító urak figyelmébe!

A Dunántúli Pécsi Egyetemélt Nyomda Rt. a **Buzsáky-féle Imakönyvek** árát 2 pengőben állapította meg. Rendeléseket az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal útján kell megtenni, mert egyesületünk és Imakönyvek úján jutaleköt előz.

1812/1931. sz. „**Dunántúli és Kiskalotás irásban és képpen**” e. mű ajánlása. A m. kir. Ferenc József Tudományegyetem Földrajzi Intézet igazgatójának megkeresése alapján a Katholikus Iskola 1931. ápr. 1-1 számban 493/1931. sz. rendelkezéssel beszerzésre ajánlottam a felügyeletem alá tartozó iskolagazdagságokban szóban forgó művet. A beszerzést jelentés szerint azonban ezidélgi az iskoláknak csak 2 % a szerzete és ezt a munkát. Ezért ismételten és nyomatékosan felhívom a felügyeletem alá tartozó iskolagazdagságokat és tanítókat, hogy a tanításnál rendkívül használható művet az iskolai tanítói könyvtárak részére feltétlenül szerezzék be. A mű beszerzése nem okozhat nehézséget, mert annak 20 P ára havi 2 pengős részletekben is fizethető. Megrendelhető a Földrajzi Intézetnél Szege, Zerge-u. 19. sz.

1871/1931. sz. **Alkohollenes szemléltető kép.** Kóka Lajos, Budapest (IV. Kammerberg Károly-u. 3. sz.) könyvkereskedő kiadásában „Két úr” címen megjelent fall szemléltető képet a felügyeletem alá tartozó iskolák részére beszerzésre ajánlom. A kép tárgyalásra, megbeszélésre s ezzel az iszakhosság hővelkzeményeinek szemléltetésére alkalmas s így a tanítóknál jó szolgálatára lesz. A kép ára 2.80 P. Kemény papírralmezsel felvonó, akasztóval 5.20 P. Megrendelhető fentvezetett kiadónál.

1885/1931. **Egységese vezérkönyvek beszerzése.** Felmerült az az óhal, hogy a nagymélt. Püspöki Kar által az új tanterv alapján előír. vezérkönyvek mellé az egységese vezérkönyvek is beszerzessék. Mivel e könyvek beszerzése a tantervdnyre csak haszonnal járhat, ezért e könyvek beszerzését a felügyeletem alá tartozó iskolák tanítóit könyvtárak részére beszerzésre ajánlom.

1886/1931. sz. **Iskolafenntartási költségek biztosítása körváll eljárás.** Felmerült azon eset, hogy bár az iskolafelújítás, tanítói lakások a politikai község nevében annak felelősségére ezek fenntartási költségeinek biztosítását a politikai község megtagadta, azon a címen, hogy a község pótlódó ez esetben a 75 % ot meghaladja s mert a r. kath. iskolafenntartási költségvetés utolsó részét nem kötelek. Ezzel szemben megállapított nyert az, hogy a politikai község a r. kath. iskolafenntartási költséget már 100 év óta viseli, így körülírni mellett a politikai község a 100 év óta tartó jogszokásról

egyoldalú és önhatalmú kijelentéssel magát nem mentesítheti. Ettől eltekintve a politikai község szóban forgó határozata már azért is sérelmes és nem helytálló, mert a m. kir. belügyminiszter úr 103871/1929. V. B. M. alatt a Herceggimász Úr Ó Emlenékájához Intézet átírta volna kimondta azt, hogy az egyházt és iskolát terhekett újabb törvényhozást intézkedésig az eddigi gyakorlatnak megfelelően a községi pénztárnak jogának ism. melyeknél felelősséget a politikai községnek kell költségvetésükben gondoskodni.

Teljesítet azert közlöm a felügyeletem alá tartozó egyházközséget tanácskök, mint iskolaszékhelyek, hogy amennyben fentiekhez hasonló sérelmes határozatot hozna bármely politikai község is, e határozat ellen elsőfokú döntés végett érdekelte iskolaszékhely forduljanak felelősséssel a vármegye alispánjához, akinek joga ez kötelese, hogy a polit. község költségvetési tétellet a jogszérség és számszeriség szempontjából elbírálja és ennek eredményéhez képest teljes egészében meghagyja vagy törölje, illetve feljelleje vagy mérsékelje. A költségvetés egyes tételeinek elbírálásánál az alispán köteles az illető tételre vonatkozó sajátos szabályokat, rendelkezéseket a kötelezettség alapját szolgáló iratokat s az állandó jogszokásokat is szemelítő tartani, mert ezeket határozatának meghozatalánál figyelmen kívül nem hagyhatja. Amennyiben az alispán végzés is sérelmes lenne, ez ellen a m. kir. belügyminiszter úrhoz kell helybebezés formájában jogorvoslásiért folyamodni.

1887/1931. sz. „**Vasárnap Könyv**” ajánlása. Az Orsz. Közművelődési Tanács (Budapest, VIII. Stáhy-u. 1. sz.) által már 21-ik éve kiadott „Vasárnap Könyv”-re újlag felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolagazdagságok és tanítók figyelmét azzal, hogy saját hatáskörükben igyekezzenek odahalni, hogy szóban forgó könyvet, amely hetenként jelenik meg s 12 filléres árban szereztetik be, a tankötelesek minél nagyobb számban rendeljék. Megengedem továbbá, hogy szóban forgó könyv az iskola használatára, az iskolai könyvtár részére is beszerzessék. Segénysorsu tanulók díjtalanul is hozzájuthatnak a „Vasárnap Könyv”-hoz, mert az iskoláknak a tényleges elhelyeztetéssel példányának 15 % a erejét az Orsz. Közművelődési Tanács díjmentes példányokat bocsájt rendelkezésre. Mutatónyásmat is szivesen küld kérelem a kiadóhivatal.

1892/1931. sz. **Benépesítési kimutatás.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolagazdagságokat és tanítókat, hogy az 1922. évi 130.700. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet 12. §-ában előírt 15. sz. benépesítési kimutatást az illetékes vármegyei kir. tanfelügyelő hivatalhoz legkésőbb *f. évi október 20-ig* minden további sürgelős beutásra nélkül terjesszék be. Amennyiben a tanítói állás bárhol esetleg azonnalszert betöltetlen volna, felkérem az illetékes plébános, iskolagazdát, hogy szóban forgó kimutatást feljölősség terhe mellett terjessze be a vármegyei kir. tanfelügyelő hivatalhoz.

1920/1931. sz. **Hazai gyártmányú kézmunkafonalak használata.** A Katholikus Iskola f. évi május 1. számában 895/1931. sz. alatt már felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolagazdagságok és tanítóknál figyelmét arra, hogy az iskolákban kizárólag hazai gyártmányú kézmunkafonalakat használjanak. Mivel e tekintetben még mindig nincs meg a teljes eredmény s egyes iskolákban rendelkezéssel ellátóleg nem hazai gyártmányú fonalakat is használnak.

HIREK.

A kultuszminiszter üzenete egy üdvözölő írártat. *Ernszt* Sándor úr népjóléti és vallás- és közoktatásügyi miniszter a Szent Mór-helytartományi kultuszhatározatokról a tanítóknak üdvözölték és ebből az alkalmából ezt megköszönte, a miniszter *Vargha* Domjánhoz, mint a Szent Mór-helytartomány igazgatójához a következő levelet írtate: „Tisztelt Berátom! A pécsi Szent Mór-helytartományi kultuszhatározatokról a tanítóknak üdvözölték kultuszminiszternek történt kihezvételésem alkalmából. Nagyon örülök, sziveskedjél a jóleső figyelemért hálas köszönetemet tolmácsolni. Szines üdvözlettel vágok híved: *Ernszt*. *Vargha* Domján ezúton adja a miniszteri köszönetet mind azoknak tudomására, akiket illet.

Egyházi ügyvezetés. *Loschert* Kázmér pécsi székesegyházai sekrestyefelügyelő villányi, *Gosits* Lajos pécsbeli rózsai segédlelkész beremendi plébános, *Ráhossy* Ferenc pécsi hitvitató kisszékhelyi adminisztrátor kinevezettek. *Hortobágyi* József hitvitató, *esperes* *Kajdacs*ról Püspökszuszára, *Kajdacs* *Péts* Emil s. lelkész helyettesített a kiadónál, *Gosits* Lajos pécsi hitvitató, *Hriszt* *Matyas* s. lelkész Somberacról Himesházára, *Patton* János Himesházáról Mohácsbelőrről, *Jung* György s. lelkész *Clkóra*, *Reil* Antal *Kurda* helyettesített át.

Igazgatótanítói kinevezés. *Hocsiss*

ezért a „Mez R. T. Budapest” újabb hírelme alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó iskolagazdagságokat, hogy 895/1931. sz. rendelkezésemek megfelelőleg csakis hozai gyártmányú fonalak használatát engedélyezék az iskolában. Ettől eltérő eljárás az iskolagazdagságok, vagy került tanfelügyelői nekem nyomban jelentsek be.

1922/1931. sz. „**Szent Antal élete és eszédt**” e. kulturfilm. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 392-92-1931. sz. valamennyi Főltiszt. Egyházt Főhatóságához Intézet megkeresése alapján megengedem, hogy a „Szent Antal élete és eszédt” című kulturfilm, amely a hitélet elmélyítésére és fejlesztésére alkalmas, a felügyeletem alá tartozó összes elemi és polgári iskolák, valamint tanító- és tanítónőképző intézetek tanuló ifjúságát előadás keretében, önkéntes ajándékossá mellett, megtekinthessék. A film megtekintésére senki sem kötelezhető s az önkéntes jelentkezés során elemi iskolában fejkenint 10 (tíz), a főbbi iskolákban fejkenint 20 (húsz) fillérről magasabb belépti díj semmi szin alatt nem szedhető.

Margit kurdli rk. tanító, a kurdli rk. el. isk. igazgatótanítói kinevezettek.

Cimadományozás. Öngyermelősége, a Megyéspüspök úr *Petrovics* Károly, Mohácsi rk. tanító, a Pécsyegyházmegyei Rk. Tanfolyegeseit titkárnak, buzgó működésének elismeréséül az Igazgatótanítói címet adományozta.

Heinezeimann Antal pécsi áll. el. isk. nyug. igazgatótanító szeptember 7-én, 70 éves korában elhunyt. Temetése szeptember 10-én, délután 4 órakor volt Pécsen a központi temető halottsházából, nagy részéül mellett.

Hírtünetés. Öngyermelősége, a Megyéspüspök úr *Svarda* Gyula március rk. igazgatótanítói 40 éves hivatal szolgálat után történt nyugdíjaztatása alkalmából megleghonvó elismerő sorokkal tüntette ki. Hasonlóképp *Homócsy* István prépostanonok főtanfelügyelő is szeretetteljes hangú levelben méltatta *Svarda* Gyula hárséges munkálkodását.

Héssz Mária felelt tanítónő 30 éves tanítói működésének elfordulója alkalmából a község lakossága bensősége szeretettel ünnepele. *Arányi Géza* plébános a plébánia és iskolaszék, *Merling Péter* bíró a község, *Audi* János a leventék és *Fodor* János hitudományi helygató a tanulóknak nevében köszöntötték a hivatal tanítónőt.

Tanítói kinevezések. *Gálos* Mihály a

Kufor Ferenc pécsi püsp. tan. képz. int. tanár, zeneszerző, mely egy hónap alatt 400 példányban fogott el, három havi részletekbe megrendelhető a szerzőnél: **Pécs, Xaver-u. 2. Ara 6 pengő.**

preludiumos könyve,

hurdi és Gass Antal a püspöklaki kántortartó állásra egyházhatósággal kinevezettek.

Névváltozás. A belügyminiszter megengedte, hogy Hahn Sándor gyódi rk. kianit család nevét Halmos névre változtat-hassa át.

Köri gyűlés. A szigetvári esp. tanítói kör október 7-én, Szigetváron tartja meg évi rendszeres gyűlését. Pedagógiai szemlénytárium előadást tart utóza Székly Pál, szemlé püspöki tanítóképzőintézet tanár, míg a modern gyermekkor Lassányi János, főtisztjel igazgatótanító, köri elnök tart értekezést.

Vitéz Székly Pál: „Természettan és vegytan az elemi népiskolában” c. munkájának első két füzetét megjelent. A megrendelőkhöz kézhez is kapták. A harmadik füzet a napokban kerül szétküldésre. Többek érdeklődésére közöljük, hogy a munka két részből áll: elméleti és gyakorlati részből. Az elméleti részben (1-3 füzet) a népiskola természet- és vegytan tanításának elméleti megalapozását (történet, cél, anyaghiányszó és elrendezés, módszer) tárgyalja; a gyakorlati részben pedig a népiskola egész anyagának tanítási vázlatokban való feldolgozása mellett gyakorlati útmutatásokat, tervekrajzokat ad kísérleti eszközök készítésére és a velük való kísérletezésre. A munka 10-12 iv terjedelmű lesz s füzetenként (1-1 iv) könnyű anyagban jelenik meg. Egy-egy füzet ára postai szállítással együtt 36 filler. A füzetek árát a későbbi küldendő postalé befizetési lapokon kell majd beküldeni. Aki még igényt tart a munkára, ebből száندékát jelölje levelezőlapon a szerzőnek (Pécs, Irgal-utca 6.), ahinél még néhány példány kapható.

Irodalom.

Bírálta a Magyar Kultúra 1931. július 5-i számából

Polónyi Ferenc:

„Leftűnt Világok Romjain”

című könyvéről. A legpompásabb utraja, amelyet az utolsó években az ifjúság számára írtak. Van benne tudás és szív, humor és kaland. Tanít és nevel, költői szárnyakra kap és megneveltet. A modern jölszva tanítási mesterei példája. Szinte passzív elnézni, hogy lopja be a tudást az olvasó lelkébe. S a jó pedagógus módjára bölcs mérték-tartással. Nem ragadtatja el magát, nem kezd neki és nem jár bele mérőfóls magyarár-akba. Dióhéjjal szonítja a legszükségesebbet, de azt aztán plastikusan és maradandóan vést fel az ifjú lelkek emlékezetébe. Pedig nem volt könnyű feladata. Leftűnt vi-

lágok, sírba hanyagolt kultúrák romjait kellett megszólaltatni. Egypár sorban lelté-lett népek lelkét és szellemét kellett feldé-teni. S szerző megtegte fényes sikerrel. Csak a főlényes, nagy tudás tud ilyen egyszerűen beszélni és leírni. S bár a hangsúly — mint a könyv címe is mutatja — a multon van, a naplérszerű fejlegyészések a jelenről is tel-les és tökéletes képet adnak. Egy-egy kis eptzóddal, melyekben azonban nyoma sincs a kelendővágnak vagy a nagyotakarásnak, mélyen bevilágít a nép lelkébe, társadalmi, állami vagy hereshedelmi viszonyokba. Nem dicsér és nem korhol, nem rajong, de nem is gyűlölködik. Szép, bölcs derível s a hatóllikus lélek borongó fájdalomával néz a multba és jelenbe. Szeretnők hinni, hogy a tudós szerző még sok szép hasonló utrajjal fogja gazdagítani ifjúságit irodalmunkat.

Nyisztor Zoltán.

Polónyi Ferenc: „Leftűnt Világok Romjain” című könyvéről szóló illetékes nyilatkozatok:

Dr. LINCSECS JÓZSEF történész, egypetmi tanár írja: „... A ritka becstű munka telkes propagandás kiutelés gondomat alkotja”. (1931. V. 11-én.)

SZÖLGYÉMI FERENC főjegyző, kat. tanítvány tanács ügyvezető elnöke: 1931. május 23-i kelle-ással írja: „... Örömmre szolgál, hogy máris a II. kiadás fog, amit nem is csodállok, mert az érdekes szöveg mellett a valóban szép illusztráció is önzönő tesszik a könyvet”.

AZ ORSZÁGOS IFJÚSÁGI IRODALMI TANÁCS a könyvet értékesnek minősíti és 21.931. szám alatt az ifjúsági iskolai könyvtárak számára beszerze-zésre művek jegyzékébe felvette a VI-VII. csoport részére.

A NEMZETI ÚJSAĞ KÖNYVTÁRATA: „... A mai irodalmi viszonyok között, amikor az írónak szinte reménytelenül küzdenie a gazdasági válság mind-ent legelőző hatásával, a második kiadás mesze-szesítő elismerést és silyert jelent. A szerző műve ezt a silyert meg is érdemelte. Utóbbja, amely úgy nevez Bulgárián, a Balkánon, a Fekete-tengeren, Konstantinápolyon, a Dardanellákon, a görög-ökön, Görögországon, a legérdekesebből ol-vasmányok egyike...” (1931. május 31-i szám)

A könyv ára 250 P. kapható a HALADÁS-NYOMDA RT. Pécs.

Harmat Artur, a zeneművészeti főiskola professzora, az egyházzenei tanszak vezetője Kutor Ferencnek a következő sorokat írta:

„Kedves Barátom! Most néztem át prelu- diumait és mondhatom, több ötletet, temperamentumot és változatosságot ta- láltam, mint sok komponista egész léte munkájában.

Remélem, a magyar kántorság kapva-ke- pve majd ezen a művön, amelyhez mag- szeretettel gratulál: Harmat Artur.”

KATHOLIKUS ISKOLA

HÉPOTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felölés szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadóhelyadonás: „Pécsgyházmegyei Róm. Kat. Tanító-Egyesület.” — Megjelent minden hónap elsőjén. Előzetesi árt 1931. évre 3 pengó.

SZERKESZTŐSÉG: Pres. Káptalan-u. 4. sz., havú a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklámok is küldendő.

Az előfizetési és tagsági díjak a 43.612. sz. postaküldeményre befizető-lapon küldendőek be.

Pécs, 1931. november 1.

XX. évfolyam, 11. szám.

Fel a fejekkel!

Ragyogó kék ég, láncoló levegő, sima vi- lóhór... Bízésben, bátran szeli a fehér hajó az óceán vizét. A fedélzetén emelt fejjel, ha- tározott lépésekkel jár a kapitány, a légné- ség, az utasok egyaránt. Mindenki arcán a vídmásod, a gondatlanság rózsái virulnak.

De im' előléteid a látóhatár! Megdörül az ég! Villám cikáz, orkan ordít, hullámok dübörögnek. A hajó eszenesselt táncot jár.

Most lássuk ki a légnégy a gáton! Blet- halálról van most szó!

Ha a légnégy fejfogata, reménybössze- nést a természet erőinél s a vashó préselt dióhéjnak egyenlőellen küzdelmet, akkor a hajó algha vizes utasait a kihőköbe. A vihar után hisztó nap valószínűleg csak roncsromléltre szorja�� sugarait. De ha mindenki a helyére áll, ha dacosan szembenéz a vésszel, ha megveti a lábat, ha mindenki nehézsűt a maga munkájának, — ez a lengerésvirtus! — akkor a véss elmultalód ismét kiuralkon a vídmásod, a gondatlanság rózsái az ar- cokban.

As emberi élet lengerén vésses vihar lom- bol mostanában. A nehézszerződések és a jóbatételek ordító szele felhívarta a lenger s most a „világkritis”, a „kapitalista ter- melési rendszer csődjé”, a „háborús értékpű- stítés”, a „tűltermelést ipari terelés”, a „fogyasztás krízise”, az „agrárválság” hullá- mait örült erővel csaphodják a himerészhedeti hajókat.

A magyar hajó — ez a his dióhéj — ott jár a vésszel lengerén. S a fedélzetén pánt- hangulat uralkodik. Rosszal úrnak, rémhíre- kkel futognak. A fedélzetén lögnak a fejek! Alig van már utasai, aki mosolyogni merne; állig dalalki mert munkáját nyugodan folytatni, állig dalalki mert munkáját nyugodan folytatni, állig dalalki mert munkáját nyugodan folytatni. Mint a nagy ragaly, úgy terjed a fejek lögése. Igy, hogy silyos a teherpróba! As a leg- többet áldozónak, a legszegényebbeknek, a leg- becületesebbnek a legmagyobb! Anyagi ja- vainkból kifosztva, elégtiszonalunkn leszál-

lító, becsületes munkáshezek eszei a henyer- telenségbe tasztíva!

De vajjon a fejfogás visszaadja-e elvitt javainkat, ad-e henyeret munkásainknak, fel- emeli-e életszínvonalunkat?

Vajjon homokba dugott fejjel meglájuk-e a feladatokat, melyeket el kell négeztünk, meglájuk-e az akadályokat, melyeket el kell henyer- tenünk? S azt tudunk-e nézni magunk kö- rül, melyére tudunk-e hatolni az események- nek?

A lögő fej mások segítségét várja! Nem bízik önmagában!

As emült hetek eseményei megmutatták, mit várhatunk másoktól. Semmit! Minden munkát magunknak kell elvegeztünk! De est csak emelt fejjel lehet! Csak emelt fejjel lehet megláti a feladatokat, a nehézségeket; csak emelt fejjel lehet megszervezni az al- cósokra képes erőket és megmennti a leg- értékesebb energiákat. Emelt fej nélkül nincs jóv! Hinni, bízni, akarni, csele- kedni csak emelt fejjel lehet! Blet- erőnknek, multunknak, jövőnknek az emelt fej jár!

Bösségben, jólében, lényelemben, szerez- nében, konjunkturában emelt fejjel járni nem nagy mesterseg. De mikor reccseg-ropog min- den, mikor mindenki behúzza a nyakát, felti a bőrt; mikor — mint azott madár —, az eresz alá menekül mindenki, akkor hiáltni, öröködni, lábat feszíteni, nekirugszhodva, da- cosan dolgozni, — ez a virtus! Magyar virtus!

Erre a virtusra van szükség ma! Csak így lehet boldogulni, csak így lehet kihőköbe vinni a magyar hajót!

De ehhez példaadóknak kellene. Fejet emelő, szemrebbenés nélkül örökös, sokat áldozó, becsületes példaadóknak.

Lehet-e szebb feladata a magyar tanítónak, mint példát adni a magyar virtusból?

Fel hát a fejekkel, magyar tanítók!

utóza Székly Pál.

A természet és természetrajz.

Milyen nagyszerű, gyönyörű és végtelen értékű könyv a természet. Ha valamelyik kedves tanárszónapon beledünk ebbe a nagy könyvbe és olvasgatni kezdünk benne, ha nezegetjük kis- és nagybetűinek sokaságát, az „a” betűnél az ábécét, a „b” betűnél a borokát, „c”-nél a cikóriát, a „cs”-nél a csipkerózságot, „d”-nél a dudafürtöt, az „e”-nél az epret, az „f”-nél a fűzfát, a „g”-nél a gólyát, a „gy”-nél a gyíkot, a „h”-nél a hunyort, az „i”-nél az iszalagot, a „j”-nél a juhászt, az „k”-nél a kék eget és így végig az utolsó betűig: a „zs”-ig, a zsurlóig megnégy mesél és a természetrajz-könyv. És ha ezek a mesék meghatják szívünket és dalt csinálnak a pacstráthoz hasonlóan ajkunkra, akkor megérezzük, hogy a természet dalos könyve is. Amikor a gazdát figyeltük benne, azt azszal a reményvel vett el az életet, hogy az Úr majd nagy hamutózsákkal fizeti ezt vissza neki, akkor nemcsak szántanokönyv gyanánt használjuk, hanem a legértékesebb katekizmusnak is, amely katekizmusnak gyakorlatilag adja meg a feleletet arra a legfontosabb kérdésre, hogy mi végre vagyunk a földön.

De nemcsak dicsőtől énekeket találunk ezen könyvben, hanem ezer, százezer, millió történetet és bizony némelyik történetet, amelyet ezen könyvből olvashatunk, érdekesebb, megrendítőbb és felemelőbb, mint azok, amelyek történetírók írta meg.

És vajon ki írta ezt a nagyszerű könyvet? A véletlen? Hát képes lenne a véletlen ennyi mesésről hiteltelen, annyit következetességgel diktálni a legkövetkezősebb dolgokat?

Földünk élete minden nap, amelyre földünk felvirradt, fel van jegyezve a természet nagy könyvében. Semmi, semmi nem tűnik el belőle nyomtalanul.

Vajjon az emberrel is írta-e Isten ilyen könyvet? Vajjon a te életed, napról-napra is ilyen pontosan lett-e feljegyezve?

Emberék, ahkiet az utolsó pillanatban mentettek meg a haláltól, beszéltek, hogy ebben az utolsó pillanatban megégyeszer állékék egész életükét. Életük első pillanatától az utolsó elszárgult előttiük minden: minden szó, amit kimondottak, megvelevedett előttiük, minden cselekedésük, amit véghezvöltek, panaszlólag, vagy áldólag állott előttiük.

Mintha minden embernek halála pillanatában élete könyvét feljyitná, hogy hádd olvassa el mindjét, amit vele történt és azt is, amit cselekedett.

Hát hiszen mindenesetre az ember több, az ember nagyobb érték, mint a puszta, mint a szikla, mint egy geológiai korszak, mint a Jura- vagy Triász-formációtól megkövesedett múzeumi ósállat.

Van-e tehát szebb, értékesebb és nagyszerűbb könyv a természetnél?

Volt egy tanárom, aki a természetrajzot tanította s egyúttal tankönyvről is volt. Tankönyvet írt más tanárok és azok tanítványait számára. Mi azonban nem használtuk az ő tankönyvét; nála nem azt, amit ő írt, tanultuk be könyvből, hanem Istennek könyvéből, a természetből tanultuk a természetrajzot. Megszereltük aztán ebből a könyvből az anyagot és annak Alkotóját.

Amikor plébanosommal a réten jártunk és megkérdezte tőlem, hogy miféle növény ez, mi annak a növénynek a neve és én az egyikre azt mondtam: ez a *Galium Cruciatum*, akkor megjegyezte, hogy ezt a nevet ismeri, mert erről a növényről felelt egyszer jelesre. „Bár igazán nem ismerem ezt a növényt” – folytatta –, „csupán költésesszerűen be-tanult lekémet mondtam fel. Most azonban megnézem” – szót – és megnézte.

Az t mondják erre *Quint, Stelly és Stolmar*: „Ismereteket nem lehet készen átvenni és megtanulni. A szó régi értelmében tanítani sem. Az ismereteket szerzett kell. Ez az új gondolat. Amit láttam, tapasztaltam, megfigyeltem, amit megcsináltam, átéltem, azt nemcsak tudom, de valójában ismerem is. Amit mástól hallottam, olvastam és megtanultam, azt is tudhatom. Tudhatom, hogy van, hitetem is, hogy úgy van, amint tudom, ha jól megtanultam, ismételn, reprodukálts tudom, de hogy valójában ismerem-e igazán a dolgokat, még nem bizonyos”. [A természet és gazdasági ismeretek tanításánál, Quint, Stelly, Stolmar, 9. o.]

Ha arról gondolkozunk, miért is tanultunk mi a népisoklóban a természet dolgaitól, sohasem felelehetjük azt: „Hogy a tanuló megtanulja...” hanem csupán ezt: „Hogy a tanuló megismerje”. (L. o. 10. o.)

Abban, hogy ezeket kelljen az új iskola hitetnek mondanók, nagy része van a tankönyveknek. A katolikus iskolákban használatos IV. osztályos „*Olvasó- és tankönyv*”-ből, már mint az idei új kiadásból, kihagyták a természetrajz részt. Kihagyták pedig azért, hogy a tanító ne használhasson és ne használhasson tankönyvet a természeti és gazdasági ismeretek tanításánál. Egyik kollektiva ezen ügyben kérdést intézett az egyik pedagógiai szaklaphoz, amely aztán megadta neki azon ismert felvilágosítást, hogy a III. és IV. osztály természeti és gazdasági ismeretek tanításánál nem szabad tankönyvet használni.

Érthető ez a nagy ellenszenv az új iskola részéről a könyvekkel, de különösen a természetrajz könyvekkel szemben. A régi iskola ugyanis a könyvből való tanulás, az emlézés és ennélfogva az emléke-

zet, még pedig a szóemlékezet, szóval: a szavak iskolája volt.

Volt idő, amikor – mint ezt egyik rég boldogult kartársam mesélte – a tanító hóna alát tartva az összes tárgyak könyvét, a katekizmustól a földrajz, ilyen felszereléssel fogadta az iskoláját látogató püspököket: Parancsol, méltóságos uram? Kérdezzen egy kis földrajzot – szót jóakarótlag a püspök. Igen, földrajzot. Kikereste hóna alól a földrajzot a tanító, fölötötte annak egyik lapját, kérdést intézett a tanulókhöz és azok egyöntetűen – mint a katonák – feleltek kérdéseire – mint a katonák ilyen módszer mellett is egy-egy kissé önálló tanuló és nélelnteli szót szabad merve használta a beemlézettek felmondásánál, úgy ezeket a szavakat a többi tanuló rögtön kijavította.

Az ezt követő korban lecalosonyít volt, ha a tanító osztalán iskolát könyv felhídt. Száegyre méltó volt ez akkor is, ha a könyv csulva volt. Mindez csupán azért, nehogy a tanító tanítás alatt belenézhesen a könyvbe. A tanítónak ugyanis a könyv alapján úgy kellett előkészülnie – ha jó tanuló akart lenni, – hogy a könyvből lévőket előszörban neki kellett könyv nélkül tudnia. Az igaz tanító művészet volt aztán: a szó-magyaraztat. Ezután következett a könyvből lévőnek pontos visszakérdezése.

Válósánileg erre a fölünk nem messze felvő korra vonatkoznak *Quintnek*, kövelekező szavai: „A kész ismeret közlése a tanító figyelmét lassanként kizárólag a tanuló emlékezésére irányította. Készülék közben és tanítás alatt a tanító mindig arra gondolt, hogyan fogja a gyermek az új ismeret emlékezetébe venni. Minthogy erre a legegyszerűbb módszer a hallás után vagy a tanulóval való emlézés, ezt alkalmazták minden tárgyban. A tanítók, a gyermekek, és a szülők végül annyira megszokták ezt a tanítást, hogy minden egyébről megfeledkezve, az ismeretanyag felmondását fektitk celnak. (L. o. 3. o.)

Sajnos, vannak még mindig, akik összelezesítik a szavakban való tudást az értéséssel, amit a német pontosan és könnyedén fejten ki e két különböző értelmű szóval: *nissen és können*.

Ismét mások atól féltik az új iskola tanítóit, hogy a tudást nem ismételték eléggé. Ennélfogva azt kérdik; hogy leszünk a visszakérdezéssel, az ismétléssel?

Lássunk hát egy-két példát az ismétlésre, a lefelelmondásra vonatkozólag.

Mindenkiünk ismeri azt a lehagloságot, úgy az előadó, mint a hallgatóra nézve, amikor olyan történet elmondásába kezdünk, amelynek már elejét ismételn, hogy a hallgatók már hallották. Nos, a tanulóknak pedig a régi iskolában rendszerint olyan dolgokat kellett

legtöbbször a legkisebb változtatás nélkül felmondania, amelyet egész hallgatóisága, úgy a tanító, mint társai, ismerlek.

Tapasztalalóib tudom, hogy amikor tanítványomat othon elbeszélgetnek szüleikkel, testvéreikkel, milyen élvezettel mondják el a megfigyeléseiket és a tanultakat. A régi iskolában 5–8 tanulóval mondtuk el lefeleleket, az új iskola növendékeinek 70–80%-a mondja fel, helyesebben meséli el, még pedig élvezettel, a tanultakat.

Az új iskola tanulójának második énje a megfigyelés, az önálló munkálkodás. Az ilyen tanuló akkor is tanult, amikor játszik, sétál, vagy amikor látszólag nem az iskola színeiben dolgozik. Mindig tanult, még pedig szívesen és önkéntelenül. Látnia kell, mert megtanult nézni.

A tavasszal a vakondról beszélgettünk. Összel egyik tanulóml jelenti, hogy megfigyelte a vakondjárásokat és azt tapasztalta, hogy azok most mind meglehetősen magasabak és szélesebbek, mint tavasszal és nyáron át voltak. A vakondokról – mesélte tovább – most erősen dolgozik, mert közeledik a tél. Most melyebb folyosókat készít, mert a rovarok melyébbre vonulnak. Ő is fel a hidegötöl, neki is jót tesz majd a vastag földtakaró.

Ime egy példa az ideális ismétlésre. A tanuló nemcsak a tanultakat ismétli, hanem más formában látja és mondja el a tanultakat. Sőt újabb megfigyeléssel bővíti azt. Hogy a vakondjárások összel meglehianek ezt így még nem hallottam mástól, sőt nem is olvasam. Ez a tanuló önálló újabb megfigyelésével, bátran mondhatnánk, felfedezésével módja. A megfigyelést pedig határozatlan a tárgy tránti érdeklődés és szeretet váltotta ki.

Valamely nem azért mert kell, hanem belső ösztönből, szeretetből hifolyólag foglalkozunk, az mindenesetre eredményessé teszi tanítástunkat és tanulásunkat, ilyen belső, ösztön-szerű foglalkozás minden emberrel a jéték. Azt mondatnánk, hogy van még valami ezen kívül, s ez a gyűjtés, de hát a gyűjtés tulajdonképpen játszás. Minden ember játszik: a csecsemő újjával, a gyermek babájával, az ifjú szívével, a felnőtt arany óraláncával, erejével, életével. És mindenki gyűjt valamit. A gyermek játékszereket, az ifjú tapasztalatokat, a férfi és nő, ha nem pénz, hát a régi szép életeteket.

Nézünk meg egy-egy tanítványunknak nadragyabélt. Mi minden, hiteletlen és különböző dolgok kerülnek abból elő.

Az ember ezen ösztöneinek nagy hasznát vehetik a természeti- és gazdasági ismeretek tanításánál.

Hogy mi gyűjtésnek tanítványaink? Hát pl. gyufaszkuttyókat. Miért? Hogy azokba elrakódzhatnak mindenféle magot, amit

lyent közösségünk területén találhatunk, sőt az idegenből hozott magvakat is.

Gülyiszeket leletekkel, útrágókat, növényeket, fadarabokat kézzel, rovarokat, hernyókat a hernyószekrény számára megfigyelésre; madártalakat, különféle csontokat: bordát, csigolyákat, agyart, kifőzött csibe- és nyúlfejet. Különféle talajmennyé és köveket.

Mi figyelhetnek meg? Mikor jöttek meg a golyák, fesséhek az ideny; jövőre mikor érkeznek majd meg, mikor költöznek el. Miért korábban, később? Milyen sorrendben zöldülnek a fák? A útrágók nyílását a levelek hullását. A kis fesséhek felnevelését.

Vagy pl. egy nagy dolgot: magát az életet, Csiriztassanak különféle magvakat, nedves posztó között, vagy pedig naponként langyos vízzel áztatott filterpapíron. Tavasszal a földben is. Melyik mag csírázott gyorsan, lassan? Kínél hány százalékos csírázott egy-egy fajból? Figyeljék meg, hogy a levelek előlapjánál a tanterem belseje felé fordított muskátli leveleit hány nap múlva néznek ki a napos- és az árnyékos ablakban. Tévessünk tél idején vízzel megtöltött üvegekbe mogyoró golyákat, olyankor, amelyeknek bariák vannak. Egyet a fűtött iskola szekrényére, egyet az ablakokba, egyet a sötét szekrénybe. Tegyük melléjük olyankor is, amelyek nem kapnak vizet. Mi mindent fogunk tapasztalni? Én csak az

életet és a halált említem meg. És ha elke-
rülünk ismét arafelé, ahhoz a cseréhek,
ahonnan a golyákat hoztuk, a tanuló ma-
guk fognak összehasonlítani tenni a kísér-
leti eredmény és a természetben tapasztal-
tások között.

Láthatjuk tehát, hogy az új iskola taní-
tásának lényege: a természet tárgyait szem-
lelhető biológiai jelenségek céltudatos szem-
létele, magában a természetben. A termé-
szet tárgyait biológiai tudását nem erő-
szakoljuk a gyermekekre, hanem annak érte-
sét a gyermek maga szerzi meg: a meg-
figyelés és a kísérletezés alapján.

Ezáltal rátérünk arra az egyetlen ermé-
nyezés és értekezés útra, amelyen most már
gyakorlatban haladva, nemcsak elméletben
üzünk hatat a verbalizmusnak, hanem a
régí káros módszer előtt végleg, talán nem
becsukjuk, hanem inkább kinyitjuk az iskola
ajtját.

Azt hiszem éppen a természeti- és gaz-
dasági ismeretek tanításánál kell először
elémelnünk a szavak harcánál a szavak ér-
deklében, mert mint a költő mondja:

Ó természet, ó dicső természet!

*Mely nyelv merne perszenezni veled?
Mily nagy vagy fel! Mentől inkább hallgat,
Annál többet, annál szebbet mondass.*

Eberhard János.

Gyakorlati esetek — gyakorlati megoldások.

Tanítóválasztás alkalmával előfordult, hogy a plébános, választás előtt a választást szigorúan a püspöki rendszabályok előírását szerint ejtette meg, úgy leget felt a püspöki rendszabályok által előírt azon követelménynek is, hogy titkos szavazás mellett, mint elnök a szavazólapokat átvette, összeszámolta s a szavazás eredményét az iskolaszéknek bejelentette. De mi történt? Egyes iskolászeki tagok a választás eredményével nem voltak megelégedve s ezért a választás ellen felebbeszámolt éltek. Felebbeszámolás többek közt előadta azt, hogy az elnök szabálytalanul járt el, mert a szavazólapokat ő maga olvasta meg s nem engedett betekintést senkinek sem.

Fentebb előadottakból nyilvánvaló, hogy ha az elnök szabályszerűen is járt el, nem volt szemérem azon eljárása, hogy más iskolászeki tagok nem engedett betekintést a szavazólapokba. Hiszen nem akart pártoskodni, a szavazólapok hűen olvasta fel, hűen mondta be a jegyzőnek. Mi történhetett volna, ha ezt két más iskolászeki tag után teszi meg, akik egymásnak nyújtva a szavazólapokat, önkéntelenül is tanbizonyosságot lettek volna a plébános, elnök igazságának, érzék volta annak közvetlenségét és bizalmát

s bizonyosan meguk is szószólói lettek volna az eljárás teljes szabályszerűségének. Ezzel szemben a fentírt eljárás gyánul szolgáltatott egységeknek arra, hogy a szavazólapok helyes összeszámolása körül hiba fordulhatott elő s alkalmat szolgáltatott felebbeszámolásra. Tehát oly kérelem alól, amely nem iktárhk kimondottan törvényes rendelkezésbe s főleg a lényegét nem érinti, elzárkózni nem indokolt.

Ismételtlen megtörtént, hogy oly államsze-
gélyes tanítói állásnál, amikor az újonnan
megválasztott tanító kevés szolgálati idejé-
nél fogva államszegegre jogosult nem volt,
mert törvény szerű fizetését fedezte a helyi
járándóság, az iskolások az egyházhatósá-
gól kinevezés megtörténte után elmulasztotta az 1907. évi XXVII. t. c. 21. §-a s e
törvény végrehajtása tárgyában határolt
76.000/1907. sz. uhm rendelet 39. §-a alapján
választásának a vallás- és köznevelési ügy-
miniszter által történő jóváhagyását kérel-
mezni a vármegyék közigazgatási bizottság
útján. Midőn a tanító szolgálati ideje alapján
jogosult lett volna az államszegegre s azt
kérelmezte, kitünt, hogy az államszegegy nem
jólgyósható, mert annak idején az iskolá-
szék elmulasztotta fentiekben vázolt eljárás.

Ennek elkerülése érdekében szükséges, hogy az illetékes iskolászekék új tanító alkalmazásakor fentiek értelmében intézkedjenek.

Vagyis nemcsak akkor kell a választás tudásügyi miniszter úrtól, ha a megválasztott tanító szolgálati ideje alapján jogosult fizetéshez az államszegegre, hanem az esetben is, ha kevés szolgálati ideje miatt egyelőre a helyi járándóság is jesszi törvény szerű fizetését.

Egyik közösségben egyházközsegi képa-
sító választása volt. Húsz választó szabály-
szerű kérelmete titkos választást rendeltek el. A választók jöttek, átvették az elnökötől a két szavazólapot; egyikben az ajánlottak névsora, a másik üres volt. Aztán sorhon fordultak, előtávozták és valahol külön „iroda”-
ban „hállították” a szavazólapokat és később visszavittek és leadták a bizottságnál. A szavazatok összeszámolásánál kitünt, hogy

Az iskolai rendtartáshoz.

(Folytatás)

ami a sok darabka nyugtás stb. kezelését hátrája, azaz egyszerűsíti. Hogy milyen nyomtatványok keltsenek egy évben, megkönnyítéssül sorakoztatom:

- 1 dbb. okt. 15-i kimutatás,
- 1 dbb. nyugdíjbejelentés,
- 1 dbb. látogatási jegyzőkönyv,
- 1 dbb. évi jelentés,
- 1 dbb. zárszámadás,
- 2 dbb. pénztári napló,
- 1 dbb. költségvetés, esetleg eggyel több, ha a pol. közösség is kívánja,
- 1 dbb. kül- és belső költségnyomtatási letári napló
- 1 dbb. kül- és belső nyilvántartási napló,
- 1 dbb. kül- és belső költségvetési jegyzék,
- 1 dbb. kül- és belső selejtezési jegyzék.

A naplók és a nyilvántartások mindig a kívánalom szerint. Az iskolai rendtartás legnagyobb kifejezője az iskolaterem és butor-
zat, amelynek elrendezése és csínja a tanító lelkiéleti tükröltsé vissza. Régi felszere-
elés is mutat gondozással, de összedobáló, rendezetlenül a legújabb az iskola vezetőjére vall. Eőn elején rendezze ezt a tanító, a szekrény ne legyen lomár, hanem alapos takarítás, a dohszagtól távolítsa el és a fel-
szereles oly csinnal legyen beosztva és el-
helyezve, hogy a látogatók tanfelügyelő kér-
dés nélkül tudja megállapítani, hogy semmi sem hiányzik.

Idet tanúnyilv. kezdetén fontosnak tartalom
ezeket néhány sorban vázolni, mert ha ma-
darat lólláról, a tanítót tanteremről is meg
lehet ismeri, nomeg rendezeteléről s a
határolásról.

Hörnyék.

B. L.

Már megjelent és kapható az új tanterv alapján készült iskolai bizonyítvány!

Határidő-emlékeztető.

Nyugdíjintézetii bejelentés (úrlapnyomtatvány beszereshető a Haladás Nyomda Rt.-nál Pécs, Király- és Szent Móra-u. sarok) november 15-ig, valójában a január havi fizetésig is láttatósan veendő a kir. tanfelügyelőséghez bejelentendő. **Gazd.**

Főtanfelügyelői rendeletek.

2021/1931. sz. „**Délbaranya és a Trianoni békeszerződés revíziója**” című mű ajánlása. Vitéz Dr. Horváth Kázmér könyve az első munka, amely Baranya megszállásának és kettéválasztásának történetét hiteles források alapján tárgyalja és reámutat azokra a súlyos gazdasági következményekre, amelyek az évezreden keresztül egységes, kulturális és közigazgatási életet előlteríttek Trianonban történt megbotásai előidézték.

Nagy sulyt helyez a szerző arra, hogy a baranyai kérdés komplexumát minden oldalról megvilágítsa. Ismerteteti tehát, alapos képszerűséggel a szerbeknek hatalmas propagandaát Baranya megszerzése érdekében. Ennek a propagandaának történelmi kialakulását a propagandának anyag irradalmát és azokat történelmi, néprajzi érveket, amelyekkel a szerb megszállás előtt és alatt a mecsekajki terület megszerzése érdekében küzdöttek s amellyel lépén-nyomon még ma is találkozunk, meri mint a szerző kimutatja, a szerbek még ma sem nyugodnak bele abba, hogy a Duna-Dráva szögletének a Mecsekig terjedő középső részét ki kellett üríteniük. A mű hatalmas történelmi, nemzetgazdasági, földrajzi készültséggel száll szembe ezzel a propagandával és kimutatja az általa használt érvek teljes tarthatatlanságát.

Vitéz Dr. Horváth Kázmér végül külön fejezetben foglalkozik Délbaranya sorsával, a jelenlegi lehetetlen határ-leírásával, azon módoszatokkal, amelyek újjan Délbaranya visszazszerezhető.

A mű felőlíli mindazt, ami szükséges ahhoz, hogy Baranya jelenlegi helyzetével — külpolitikai szempontból is — tisztába jöjjünk, hogy eredményesen szembeszálljunk azzal a propagandával, amely körülvesz bennünket s azzal fenyeget, hogy ismét elnyel, történelmi, földrajzi, nemzetgazdasági gyakorlati irrendenta szempontokat nyúl, azokat átvesztethető csoportosítja és valamennyit a megszállott Baranya visszaszerzésére, a szabad Baranya védelmére érdekében használja fel. Baranyáról nem jelent meg eddig egy ilyen mélyen tárgy, történelmi szempontok a magyarság érdekében ennyire ma nagyon foglaló mű, amely rövid időn belül nélkülözhetetlen segédkönyv és forrásmunka lesz mindazoknak, akik Baranya kérdéséhez hozzá akarnak szólni.

Czét nemcsak figyelmébe ajánlom az összes iskolai helyi hatóságoknak és az egyházmegye tanítószáának, hanem — amennyiben arra feledezni mutatkozik — az iskolai könyvtárak részére

továbbképző ím. isk. államsegély iránti kényve és költségvetés november 15-ig a 22.134/1927. Dlt. sz. utam. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny 1927. évi 9. számában) a kir. tanfelügyelőséghez benyújtandó.

megrendelendőnek s kívánatosnak tartom, hogy arról, az abban foglalt anyagról, így a népművelési előadások keretében, mint pedig kellő alakban az egyes iskolák, irrendenta, hazafias ünnepségek alatt tartandó esetleges beszédek emlékeztessen meg a beszerzésre pedig ajánlják az egyes olvasókönyvtárak, hogy ezzel a kérdéssel a nép minél szélesebb rétegei is foglalkozzanak az ismerők meg.

A könyv ára füzve 6 Pengő, a szerző azonban az egyes iskolák részére 4 P.65 kedvezményes áron bocsájta rendelkezésre, ha azt a pécsegyházmegyei tanfelügyelőség útján rendelik meg. Erre a célra lapunk mai számához levelezőlapot mellékelünk.

2032/1931. sz. Oktatófilm-sorozatok az 1931/32. ísh. évben. A m. kir. ballás- és közoktatásiügyi miniszter úr 392—139—1931. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi október 1. számában), az 1931/32. tanévben bemutatandó kötelező oktatófilm-sorozatok közzététele tárgyában azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy e rendeletek megfelelő módon intézkedjenek.

2033/1931. sz. Hazai szénnel való fűtés. A m. kir. ballás- és közoktatásiügyi miniszter úr 1931. évi 010-4-104. eln. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi ok. 1. számában) a hazai szénnel való fűtés és az ideai tüzelőszerszükséglet beszerzése tárgyában azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy e rendeletek az iskola tüzelőanyagának beszerzésénél szigorúan tartassák szemelőtt intézkedéseiket megtételénél.

2034/1931. sz. A finn, éssz és a magyar roboni kötelezők kiművelése. A m. kir. ballás- és közoktatásiügyi miniszter úr 820—1091/1931. sz. rendeleté (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi október 1. számában) alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és ezek útján a tanítókat, hogy minden év október 17-én (ünnepe esetén az azt megelőző vagy követő napon) az utolsó tanítási óra alatt emlékeztessen meg a finn éssz és magyar rokonságról és tájékoztassák a tanulókat ennek a rokonságnak eszméjéről és mibenlétéről. Ismertessék a tanítókat az a ragaszkodást, amelyet ezek a kultúrmékek tanúsítanak irántuk és vessék a gyermekek lelkebe, hogy ezek az érzést viszsonozunk kell. A megemlékezés legyen rövid, de meleg és benső-

séges, úgy hogy azzal a kibónt hatás elérhető legyen. Ez ében e megemlékezés jelen rendelkezésem kézhezvétele után nyomban megtörténjen.

2035/1931. sz. Cegelnék az iskolában folytatott reklám-előadásai. A m. kir. ballás- és közoktatásiügyi miniszter úr 810 05-1066/1931. sz. rendeletére egyes cegelnék az iskolában folytatott reklám-előadásait tárgyában (megjelent a Hivatalos Közlöny j. évi ok. 1. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat figyelmét, hogy e miniszteri rendelet alapján és arra való hivatkozással az iskolába egyes cégek kihűldítőit be se engedjék.

2047/1931. sz. Tankötelek tanhonyvekkel való ellátásának mérséklése s a betrátsi díjak és kötelező film-előadásoknál való eljárás. A m. kir. nállás- és közoktatásiügyi miniszter úr 820—05/1931. sz. alalt kidólt rendetele alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy az előadásokban kövölt (előadásoknyomok tekinthető az ABC-es könyv is), nem mifjék más tankönyv beszerzésére ne kényszerítsék a tanulókat. Felmerült ugyanis panasz azíránt, hogy a tanítókat egyes helyeken olyan tankönyvek beszerzésére kényszerítik a szü-

lőket, amelyekre nemcsak szükség nincs, de emelgelnék használata tilos is. (Pl. számtani példatárak az I. osztálytól kezdve, nyelgyakorlókönyvek a II. osztálytól kezdve, földrajzi atlasz a III. osztályban, stb.) Aki ezzel a rendelkezéssel szembehelyezkedik, az ellen a megtöröl eljárás folytatmáa kell nemem. Fennsúlyos és enen intézkedés a hiltankönyvphere nem vonatkozik.

Panasz érkezett a m. kir. ballás- és közoktatásiügyi miniszter úrhoz azíránt is, hogy a tanítókat az egy pengőben megállapított betrátsi díjat a szegény gyermekekét is behajjták, sőt előfordult olyan eset is, hogy azokat, akik a betrátsi díjat nem fizetik meg, a tanítóknak nem akarták fölment az iskolába. Az 1921. évi XXX. t.-c. értelmében minden tanköteles kövölt nélkül beiskolázandó, a fölvetelt tehát a betrátsi díj megfizetésétől semmit esetre sem tehető függővé.

Az oktatófilm előadások körül is merültek fel szabálytalanságok, mert a szegény tanulóknak részére biztosított 25%-os kedvezményt föbányira a jó magaviselet és előmenővelő tanulóknak részére tartották fenn. Jöbőben ktszórolag a szegénysorú tanulóknak részére használható jel szóbanforgó kedvezmény.

HIREK.

Hítűtetés. Uelics-né Mutschenbacher Mária, tanítási rk. tanítóú 30 éves tennéli jubileum alkalmából O Nagyműlőssága, a Meggyéspüspök Úr a kövölték letraltat tünette ki:

2044/1931. ísh. sz. A pécsi püspöktől.

Telicsné Uelics Mutschenbacher Mária,
r. kath. tanítónekl

Tamási.

Főtanfelügyelőm fölterjesztéséből arról szereztem örrendetes tudomást, hogy Ön már 30 év óta hirtartó szorgalommal és lelkiismeretes kötelesség-tudással végzte a nevelés és tanítás nehéz munkáját. Mint nevelő, a legnagyobb szeretettel és tisztelettel oltotta meg tanítványainak lelkiességét és érteles kénséget; mint tanító, erélyes fegyelmezéssel és folytonos önképpéssel oly eredményt ért el, hogy iskolájának sánuonala mindig a legelső kövölt olt és van még is. Tanítványok és azok szülei, de eljávart is ezért a legkedvőbb ragaszkodással és a legmélyebb elismeréssel ültök Önnek szemben. Örömeim szolgál az a körül-mény is, hogy nemcsak az iskolában, hanem azon helyeken is szorgalommal vett részt az is, ahol kövölt népoktatásban tanítókat és igazni női bethelőknek kincseit bevitte a Szent. Missziótársulaba, bevitte a családba, ahol mint tanító és mint család-kezelő szorgalommal és lelkiismerettel és őszinteséggel szolgált. Mindenek alapján, midőn eddigi kiváló működéséről és magatartásáról főpásztori elismeréssel nyilvánítottam, egyben Önnek az igazgatótanító címét is adományoztam.

Pécs, 1931 október 21.
† Ferenc, püspök.

Herülti tanfelügyelői kinevezés. O Nagyműlőssága, a Meggyéspüspök Úr **Abraham István** magyarszentvári plébános, saját kérelmére a szentlőrinc kerületben ültelt tanfelügyelői tiszteit alól felmentette a helyébe **Dr. Benke László** kisasszonyt plébánost nevezte ki.

Elhemenő. O Nagyműlőssága, a Meggyéspüspök Úr a halocsi szegény iskolánörétek főnökökéhez elismert iratot intézett abból az alkalomból, hogy nevezett nőpérek már 10 év óta áldásdús működést fejtenek ki Sıklónon nemcsak a vezetősikre bizott elemi és polgári léányiskolában, hanem az iskolán kívül is a hívek lelki gondozásában is elsőrendű munkásságot fejtenek ki.

Magyar Sándor egyházmegyei tanfelügyelő gyász. Az elmúlt tanév végén (Magyar Sándor egyházmegyei tanfelügyelő Károly fia szíve vonalmát kövölve, felvétele kérté a tanító nevezet noviciusai közé. Augusztus folyamán jelentkezett a zirci apátás kapuján, ahol felvételt is nyert. A boldog ifjú, bár héttel ezelőtt spanyolnyáiban súlyosan megbetegedett, majd legyengült szervezete a litusz áldozata lett s október 9-én elhunyt. Az apátás tagjainak ózadó ápolása és leggondosabb szeretete vette körül a fiatal szerzetesjelölt, de betegvályhozó stietek az aggdó szülők is, azon-

ban nem volt menység. Isten magához szólította ártatlan gyermekeit, aki erős lélekkel vigasztalta és felemelte a mélyen lesújtott szülőket, viszont a zirci apri tv engedélyből megnyerte azt a rendkívüli kegyet, hogy az újonc év letelte előtt lehesse a szerzetesi egyszerű fogadalmat és mint a rend beöltözött tagja, odahatta vissza lelkét Teremtőjének. A rend így saját halottjának tekintette az elkölözöttet. A kis szerzetes a pécsi rendház közös sirtójában október 11-én helyezték nyugalomra. A család írtaként a legészintebb részvét nyilatkozott meg, ami a lemeiesen jelentovank nagy számban is mutatkozott.

Jegyző és tanító egüttes ünnepeletése. Ünnepeit illt okl. 20-án a nagybecséről körjegyzőség 6 községe: szeretett főjegyzőjétől, a nyugalomba vonuló *Rácz Bélától* búcsúzókat hível. *Pfaff Kálmán* segédjegyző, mint volt főnökhét, *Pinter Vince* zóli lahos kizsgáza a hat község nevében üdvözölte, míg *Sperai János* helybeli lebános és *Gertig Károly* bodai tanító mellátta *Rácz Béla* érdemét. Degül *Kaeshovics Jenő*, az új körjegyző meleg szavakkal üdvözölte *Gertig Károly* bodai hántorantól s átadta az iskolahírók híjefetté kiváló működesének elismeréséket *Boranga* om. iskolahírók népművelési bizottság elismerő oklevelet, amellyel neveztette, mint közs. népművelési titkárként.

Svarda Gyula ünnepeletése. Nagy ünnepre virradt okl. 7-én Málom község népe. A némeit esp. ker. tanító előző év tartották öszi közgyűléstük. A gyűlés keretében bucsúzták a nyugalomba vonuló Svarda Gyula ív. kánfőt. Szentmise után a mejelet papok és tanítók a néptől kisérvé az iskolába vonultak, ahol a pápi Himnusszal kezdődött a díszközgyűlés. Dr. Gasparich György esp. ker. tanf. meleg szavakkal méltatta Svarda ív. érdemeit, majd felolvasta a Megyeispüspök Úr Onagyművelésigán elismerő és Komocsv István egyhm főtanfelügyelő úrnak szerzetesletés hangú levelet. Kutnyánszky József, a ker. volt előnöke az ünnepeletéleirajzt ismertetése s egyben bucsúztó a kerület nevében. Tóth István, az egyh. t. v. eln. a hitközség, Kristóf József községi bíró a tanítványok, Gebhardt Lajos körjegyző az előjáróság és polg. község, majd Réder Margit a kis iskolások nevében bucsúzták hosszú éveken át volt kedves tanítójuktól. Nem volt jelenlevő, aki zokogásig ne sírt volna. 107 év alatt Svarda ív. volt Málom 3. tanítója, aki szeretet és hála kísért nyugalomba. A díszközgyűlés befejeződéven, megkezdődött a rendez közgyűlés, melyen Svarda igazgatót díszlagzó választották. A felolvasások, imlíványok lejárlyalása után bankre gyűlték össze, ahol számos felköszöntő hangzott el.

Tanítókinévezés. Timár János a zóleti és Malota Balázs a bogdásatr. k. hántorantól állása egyházközségülégre kinévezettek.

Tanítógyűlés. A pécsi espereshelet tanító körj. év október 7-én tartotta öszi

gyűlést Mecsekszabolcs-bányatelepen. A gyűlés d. e. 1/2 10 órakor szentmisével kezdődött. Mise után a tanítók a társ. iskolában gyűlékeztek, ahol Schein Károly mecsekszabolcs-bányatelepi társ. tanító „Az el. iskolát énekarok szervezése” címmel tartott felolvasást, ami után a vezetése által álló el. iskolát énekarral demonstrálta az elmondottakat. A gondoson előkészített előadás után Piller Ferenc nagypárdi r. tanító „A házimunka-orientásról” szabadelőadást, Müller Ferenc somogyi r. tanító pedig ugyanazon tárgy körből gyakorlati tanítást tartott. A körj. gyűlés az előadókát jegyzőkönyvű dícsérettel jutalmazta. A gyakorlati tanítás után Holeszárás Károly magyarsárlósról r. igazgató tanító, világi előnöki tartotta meg magas színvonalu megnyitóját, ami után a tavaszi gyűlés jegyzőkönyvének hitlesítést, az előnöki előterjesztések, valamint a pénztárosi jelentés megkezelését az 1931. évről. A jól sikerült gyűlés Szetz József esperes, ker. tanfelügyelő zárt szavakkal ért véget. A gyűlés után a községióban közös ebéd volt. A legközelebbi gyűlés 1932. év tavaszán Somogy-bányatelepen lesz megtartva.

Schubert Károly ngug. ív. hántorant. tanító 61 éves korában meghalt Püspökszerzetesheben. Schubert Károly 42 évig állott a magyar tanítgy. szolgálatában. Genetölköhat nevelt fel és értékes munkásságával gazdag eredményeket ért el. El. mint püspökszerzeteshelet ív. hántorantól vonult nyugalomba. Temetését október 27-én, kedden délelőtől 10 órakor volt Püspökszerzetesheben. Halálát neje, szül. Schiller Borbála, leányg. férjezett Erdélyi Széksejné és két unokája a széleskörű rokonsággal együtt.

Az 1932. évi Gyermechnaptár. Megjelent már az Országos Állatvédő Egyesület (IX. Ernő-utca 11-13.) házismert Gyermechnaptárának az 1932. évről szóló XXXIV. évnyomára. Az új gyermechnaptár is nagyrészt a régi lipróbatí írórdára összhangzatos műve *Fodor Árpád* szerkesztésében. Az erőhőszenesítő kedves kiadvány megérdemelt a közönség támogatását. Egy példány ára csak 24 fillér és minden tíz példányra egy tiszteletpeldány jár.

Szerkesztői üzenetek.

Többségek. A felíréses onnan eredt, hogy az írások árának beklüdesekor feladóként nem az szerepelet, akinek nevére szót a számla, hanem más. Ezért feltüntetni szükséges az, hogy az írások árának beklüdesekor feladóként mindenkor az szerepelet, aki a rendelést eszközölte s ainek nevére szót a számla. Célszerű meg a számla számára is hivatalosít. Íly eljárás mellett felíréses nem támadhat. Pl. ha a számla a róm. kath. iskola nevével áll, ekkor a pénz feladásánál feladóként a róm. kath. iskolát kell feltüntetni. Ha pedig nevére szót a számla, ez esetben a pénz feladásánál a számlán feltüntetett név szerepelet feladóként.

KATHOLIKUS ISKOLA

NEPOKTATÁSIÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSÉGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felolvas szerkesztő: Magyar Sándor, ohm. tanfelügyelő. Kiadványadónos: a „Pécségházmegeyi Róm. Kath. Tanító-Egyesület.” — Megjelenik minden hónap elején. Előfizetési ár 1931. évre 3 pengő.

Talaj 1931. évre 3 pengő. SZERKESZTŐSÉG: Pées, Káptalan-u. 4. sz., havá a nap szellemi részét illető minden közlemény, hírdetés és reklámok is küldendők. Az előfizetési és togozói díjak a 45.012. sz. postakörképzetári befizető-lapon küldendők be.

Pées, 1931. december 1.

XX. évfolyam, 12. szám.

A Szent Nagycasszony.

Ismét ádventi homály borul földünkre. A múltban a boros, ködös decemberi napokban évről-évre beleléltük magunkat a prófétaik vágódó hangyatiába és Megváltót vártunk. Krisztust, hogy egyszer lelkünkért erősítse át a földön, ahol a végségsé nyomasztó bilincsei szorítják, földi pályafutásunk után pedig haza vezesse az öröm és fény örök hazájába.

Az utóbbi időben ez a lelkiéletünk mindig több és több magyar színezéttel nyert. Szegény hazánk és szenvedő nemzetünk megváltóját is keresik és festik. Most pedig a magyar ádventből világszerte lett és emek áttörhetetlen sötétségbe a magyar eget még fektetebbe és jésztörbe festette. Ennek az ádventnek is vége szakad majd. A történelem tanúsága szerint az élet írnyá nem egyenes vonal, hanem hók föléle, hók leléle halad. Egyszer dicsőséges magaslakra vezet, ahol a jölet és boldogság aranyos napnyára árak reánk, máskor meg sötét mélységekbe kanyarodik, ahol nyomor és fájdalom az osztályrésztünk. A mai ádventi sötétség oly sürű és általános, hogy márol holnapra nem tűnhetik el. Nekünk tehát fényforrások után kell néznünk, hogy legalább tapogatózva mehesünk előre és a kétségbeesés veszedelmes örvényébe ne zuhanjunk.

Ilyen fényforrást látok én Warburg várában. Búszkén, dacosan áll ódon falával, de megnyitott sugarakat lövel. Hallgat, de vigasztal és erősít. Szent Erzsébet asszony, a magyar királyleány áll Szent Erzsébet asszony, a magyar nemzetet a világ szökevényén és halálának hétszáz éves ma a világ szökevényén oktatja a magyar nemzetet centenárium alkalmával. Az ő lelkételte a mi világoti fiárlány és megváltó örök a mai nehéz, válságos királyi vár fényes terembein ringott aranybűcsője, mesés kincsek ragyogása kísérté Turingbúdsá, búszke Warburg fejdelmi udvarában nevelkedett, de Umbria Szegényeké, Assisi Szent Ferenc inlette. Megvetette a fényt, a pompát, a gazdagságot és az evangéliumi szegénység útjait kereste és járta. Még pedig édes dallal az ajkán és kiscsordul örömmel a lelkében.

Hazánkra, különösen a vidékre a háború után a bibliai „bőség lét esztendeje” következett. Hozzászoktunk a gondatlansághoz, a jölethez, a kölleckezéshez, a fénytűzéshez. A falu kedves, vonzó egyszerűsége eltűnt. A vidék a várossal versyene kelt a rangos öltözökdésben és lakásberendezésben.

Tűlkeresztelt az igényeinket és ma mindkettő lerongyolódottan jészté bele a kálátalan jövőbe. Nagy adósságok és lejáró váltók zavarják meg álmainkat is. A prófétaik keseri sirtalmi esztendnek fütleme mindenütt az ádventi sötétségbe.

Nekünk ma Szent Erzsébet szellemében revizió alá kell vennünk egész megszokott életmódunkat. És ezt a munkát az iskolában is támogatni kell. Sokszor figyelem tanítványaimat. Olyan igényekkel lépnek fel, amilyenekre ma a sokszor emlegetett régi boldog időben gondolni sem mertünk. Szent Erzsébet lelkületére van nekünk ma égető nagy szükségünk. Amit ő nagy örömmel és lelkesedéssel önként megtejt, azt nekünk ma belátásból, az élet kényszerítő hatása következtében kell megtanulnunk. A nemzetek és egyének sorsa fordul meg ezen. Ez ma a legszükségesebb tanítvány, amelyet a kis elemi iskolás növendékektől kezdve mindenkinél kell sajtánítani. Aki ma nem tud, vagy nem akar szűkebb keretek közé helyködni, azt elnyelik a körülöttük hatalmasan eszarkodó hullámok. Szent Erzsébet asszony azonban még más erőf is sugározott vajdud társadalmunkba. Ö kereste és szerette a szegénységet és azért minden szegényben testvérét látta. Zsófia hercegnasszonyak az volt a legelsőbűben vajda leve szemben, hogy körhárza és koldusok tanójává süllyeszt a búszke Warburgot és eltökozojja a tartomány vagyonát. Ez azonban nem változtatta meg a jöteknység anygalnak meg szívét. Nyhihő keze tovább dolgozott és osztogatt. Egy alkalommal a kielégtelt koldusok boldogan énekeltek Warburg falai alatt. „Halljátok — mondotta átszellemlétt arcal udvarhölgyeinek — sokszor mondtam nektek, hogy az embereket oly boldoggákká kell tennünk amennyire csak lehet.”

Milyen áldás lenne most, a mi sötét nagy ád-

ventünkben, ha ez a meleg szív dobogna minden-
kiben. Szent Erzsébetnek fáj, hogy nem tüntethette
el a sorvasztó betegség minden nyomát. A mai
világkrisz mindenki sujt, de nem egyenlő mér-
tékben. Sokaknak ez kínzó nyomort jelent. Sok
helyen nem gyúlad ki majd a fenyőillatos, gyer-
vályagos karácsonya szelíd, vonzó fénye. A szent-
estén is dideregni majd számtalanok. Ezekök
szíktái és átkai szembéjelennek meg majd a nagy
ünnepeket. Annál nagyobb lángokban kellene csap-
kódnia a tevékony keresztény szeretetnek mind-
de különösen karácsonykor — az irgalmas szí-
vekben. És már a zsenge kis gyermekben is gyű-
togatunk kell ennek pislogó méceit. Meghatott

lélekkel szemlétem a multkor az iskolában, amit
tíz órák az egyik módosabb gyermek kis csoma-
gát nyújtott át az egynél több társának azzal a bizta-
lással: ne félj, mert máskor is hozok. Mennyi fényt és
megnyugtatót jelent ez a meggyőztető lelkekre
szinte észrevétlenül belépleni.

Mi most sem fényes karácsonyról, sem gond-
latlan életéről nem álmodozhatunk. Egefőre csak
Szent Erzsébet kettős útja hozhat számunkra némi
megnyugtatót és enyhítést: a sanyarú sorsunkkal
való nagylelkű megelégedés és a másoknak még
sanyarúbb sorsával való jószágos törődés.

Dábrlei Pál dr.

Iffjúsági egyesületek a falusi népiskolákban.*

(Szigárdá, Vöröskereszt, Cserkészpródesapatok.)

Miképp szervezhetők ezek és miképp vonhatók bele az új tanterv által meghívott
nevelői munkába?

Irtá: GAZSI TERÉZ, bányosi rk. tanítónő.

A magyar püspök har által kiadott „Tan-
terv és utasítás a katolikus elemi népis-
kola számára” célul „az egyháznak és a ha-
zának önfutatósan vállalós, erkölcsös, ér-
telmes, hűséges és áldozatkész polgárok”
nevelését tűzi ki.

A lelkiismeretes tanítónak eme magasra
cél megvalósítása érdekében minden el kell
követnie, minden eszközt fel kell használnia,
mert csak így tudja megoldani azt a nehéz
feladatot, amelyet Isten és a hazát rója rá.

Gyakorlati embereket kell nevelnünk, akik
azonban minden gyakorlatlansággal dacára
is, „hedvező és hedvezőtlen körülmenyek kö-
zött halhatatlan lelkiújról forráshoz: Istenünk-
höz” tudnak elmélni... Nehéz feladat ez
és bizony sokszor érezzük, hogy megoldá-
sára nem elég az iskola. Számtalanszor
szükségét érezzük, hogy a tanterv követel-
ményein túl is tevékenykedjünk, de azért még-
is megmaradunk a gyermek mellett. Ilyen-
kor vetődik fel bennünk az a kérdés, ame-
lyet ezidén egyesületünk is pályázattal köze-
sorozott, hogy vajon lehet-e szerepe a fa-
lusi népiskolában az ifjúsági egyesületeknek,
mint például a Szigárdán, Vöröskereszt-
nek és a Cserkészpródesapatnak. S ha
igen, minő szerep jut nekik?

Röviden, letehetségünkhöz képest igyek-
szünk a kérdésre lehetőleg kimerítő választ
adni. Előzőleg azonban még rá kell mutat-
nunk a kérdés főbb alájának különösen
is nagy jelentőségére. Miért emel a problé-
mát éppen a falusi népiszkola szempontjából
vizsgálat tárgyává teni? Azért, mert csakis
ennek szempontjából bír fontossággal. Amíg
ugyanis a városi iskolákban mindenütt mű-
ködnek a fent említett ifjúsági egyesületek,
addig a falusi iskolákban jóformán sehol.
Pedig ha üdös hatásuk érezhető az előbbi-
ekben, az utóbbiakban megköszönendő
teremnek meg áldásos gyümölcsüket. Miért
és hogyan? Lássuk őket külön-külön: 1. a
Szigárdát, 2. a Cserkészpródesapatokat és
3. a Vöröskeresztet. Ezt a sorrendet ugyan-
is mi helyesebbnek tartjuk a kitűzött tétel-
ben megállapított sorrendnél. A Szigárdá
ugyanis istenfélelemre nevelt tagjait, a cser-
készpródesapat a haza fegyelmezett kis
katonáit edát a gyermekeket s a Vörös-
kereszt az emberlétséggel szolgálatába szeg-
dőtlet hűjeit. Már pedig a magyar ember-
nek mindig Isten és Haza voltak az első és
legszenvedő fogalmak. Minden más csak ezek
után következhetik.

(Folyt. köv.)

„Beszed- és értelemgyakorlatok a III. osztályban”

Drozdny Gyula új vezérkönyve.

Ezek óta váltunk ezt a vezérkönyvet. Ami-
kor az új tanterv a III. és IV. osztályban is
irt elő beszéd- és értelemgyakorlatokat, so-
hátig tanácsotalanul néztünk szembe ezen jó-
részt új anyaggal. Megszoktuk, hogy a III.

osztályban a földrajz elemelt adjuk s a vár-
megye földrajzát tanítjuk. Az új tanterv ezt
a földrajzi anyagot beolvasztja a beszéd-
és értelemgyakorlatok anyagába s meg-
felelő utasítások és vezérfonal nélkül a III.

osztályban továbbra is elemelt földrajz
maradt a beszéd- és értelemgyakorlatok
anyaga, kiegészítve néhány szemelvennyel a
nemzet mondanakéssébj — az olvasókönyv
alapján. Vagyis nem tudtunk mit kezdeni a
III. osztály beszéd- és értelemgyakorlati any-
gával. A megfelelő módszer nem tudott hi-
alulni. Kapunk értékes vezérkönyveket
Füzfőtől, Homoróti stb., melyek az előirt any-
agot részletekkel, szétszedtek, hitegetve ele-
beseben szemünk elé állították, egyes tanítási
egységekben rövid vázlatokat adtak. De adó-
sok maradtak a módszerrel. Még mindig az
elemelti tudásra feleltünk a fősúlyt. A tan-
ügyi lapok cikkeit, minteleket és pedagógiai
szemináriumok előadásait és gyakorlati taní-
tásokat sokat lendítettek a módszeren, de az
egész anyag részletes földolgozását ezekről
nem várhatjuk s így még igen sok homályos
részlete maradt ezen tanítási, helyesebben:
beszédterjesztési anyagok. Mert, ha ma már a
felsőbb osztályok szaktárgyait is inkább be-
szédterjesztések formájában dolgozzuk föl leg-
célsezerűbben, a gyermekek élményeire, tap-
asztalataira, a tanító útmutatása alapján vég-
zett kísérleteire alapítva — mint a régi érte-
lemben volt tanítás formájában, akkor az első
osztályok beszéd- és értelemgyakorlati any-
gát csakis így szabad földolgozni. Tehát nem
elemelti, meghatározásokkal teli földrajzi,
néprajzi, történelmi, természetrajzi lekéteket
hét adnunk az első osztályokban, hanem
tapasztalati szemelvényeket és ismereteket,
ahol a hangsúly nem a precíz visszaadón,
lehessezt felmondáson van, hanem élmé-
nyek, tapasztalatok szerzésén s az észszel
együtt a színek telítésén; ahol többet érnek
az átélések, mint a felmondások, értékeseb-
bek az érzelmek, mint a szavak, fontosabbak
a vallás-erkölcsi élmények szerzése és cse-
lekedetük kiáltása, mint az ész befogadó és
reprodukáló munkája. Ez az új iskola mun-
kája: tanítás, mely legalább is oly mérvü
nevelés is együtt, egyezőval nemcsak az ész,
hanem az egész lélek művelése.

Ennek mikénti keresztülvitelét a III. osz-
tályban vártuk és kapjuk Drozdnytól a most
megjelent könyvében. Nem elméletben adja
mindazt, amit érintettünk, hanem gyakorlat-
ban. 292 oldalas könyvében csak 26 oldal
az elmélet. Ez sem száraz fejtegetés, hanem:
bevezető, a tanterv anyaga, az anyag föld-
dolgozására vonatkozó általános utasítás,
részletes tanmenet az osztolt és az osztatlan
iskola részére és a tanult iskolák részére
vonalkozó speciális utasítás.

A III. osztály beszéd- és értelemgyakorlati
anyagában nehéz vezérkönyvet írni, mint a
szerző is mondja, nemcsak azért, mert az
anyagot nem szabad előre megszabott sab-
lonok közt beilleszteni, hanem azért is, mert
ha a beszélgetés témája ugyanaz is minden
iskolában, de az anyaga más és más minden
közéggben. P. o. e. nép nyelve és vallása
minden iskolában földolgozandó tanítási
egység, de minden községgben mások az
adottságok, tehát más a beszélgetés anyaga.
Drozdny e tekintetben így segítelt magán,
hogy olyan adottságokat dolgoz föl, melyek
többé-kevesébb minden községgben megvan-
nak. Ez megalakítsa a körülmenyekkel a cél
érdekében és rovására esik a művészi
munkának. Vannak a könyvben teljesen
kidolgozott művészi tanítások is, amilyeneket
Drozdny a Néptanítók Lapjában szokott kö-
zölni, így mindjárt az elején, a gyermek
játékairól és itt az ismert gyakorlati mester
minden művészte értenyesül. Az összes
tanítási egységeket azonban így kidolgozva
nem adhatja, háber igen értékes köteleket
adhatna, melyekben saját egyéni tanításával
iskolának hű képet kapnák, de azokat úgy
nem lehetne nem olyan szabad használni.
Így rövidebb tervezeteket, vázlatokat ad,
amelyekben tekintettel van a különböző kö-
rülmenyek között levő iskolákra s így rövi-
debb és célravezető munkája. Művészetet
abban értenyesíti itt a szerző, hogy a ter-
vezeteket egyesítőjeként és a tanítási vázla-
tokba elrejtve, szorosan az illető tárgyi rész-
lethez simulva adja a tanító nevelői utaba-
gátásait, melyekkel a tanító nemcsak a
megbeszélendő anyagot kapja megfelelő
részletekben, hanem, amelyek segítségével
a gyermekek szívéhez is fér és a tárgy
célon túl az alakélt nemcsak megmutatja,
hanem a „hogyan”-ra is feleletet, útmutatást

Plébános és tanító urak figyelmébe

Színházjegyek nagy árend-
mény mellett állandóan kaphatók
Haladás Nyomda Részv. Társ.
könyv- és papírkereskedésében.

* Egyesületünk által pályázattal jutalmazott mű.

Fentiekben ismertettük műneik beszerzését folytatódóan az iskolák és egyházközségek részére nemcsak engedélyezem, hanem melegen ajánlom is, mert az iskolai ügyek intézésénél nagy szolgálatot tesz az egyházközségeknek iskoláknak és tanítóknak egyaránt.

2161/1931. sz. „**Mentsük meg Magyarországot!**”, írta: Dr. Mihos Ferenc. Kiadja: „Caritas”, Szekesfehervár. Ára: postaköltséggel együtt 24 fillér. 30 oldal. Magyar élni akarásunk támaszja alá és irányítja a fönt emelt megjelölt fűzet, amely a következő fejezetekben a statisztikai anyag nagyon szerencsésen összedallított és szinte megrázó adatával szól a magyar közönséghez:

1. A pusztulás útján. 1. A pengő sorsa. 2. Tóhéhtány. Magas kamatok. 3. A munkanélküliség. 4. Az államháztartás válsága. 5. Meg lehet-e szüntetni a gazdasági válságot?

A röpirat előszavában Dr. Mezőgár János, szekesfehervári spirítuális ezeket írja:

„Apró hibákat, megmondolatlanságaink és könnyelműségünk még békebeli viszonylatokban is végzetesek lehetnek volna e könyvben kiadott jessző számok szerint. Minden rosszul kiadott pengő, vagy akár fillér is növeli a veszedelmet. Még az a pár fillér is sokat számít, amit kicsiny narancsért vagy más idegen olcsóságért fölösen elpazarolt! Fillérek gyantán kezdődik a pengő gurulása a külföldre — fillérek miatt maradnak munkanélküli munkásaink, állás nélkül tisztviselőink”.

A kis fűzet az anyag gazdaságánál, szempontjaink emelkedésénél és határozottságánál fogva terjesztésre nagyon alkalmas, de arra is használható, hogy egyesületek és körök előadásainál, az iskolán kívüli népművelésnél, sőt még az elemi iskola felsőbb osztályainak szaktan oktatásánál segítségül és forrással szolgáljon. Megrendelését az iskolai könyvtárak részére engedélyezem és ajánlom.

2206/1931. sz. **Tanítói állások betöltése.** A m. h. ir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak j. évi november 11-én 865-1/165-1931. sz., valamennyi vármegyei köznevelési bizottsághoz intézett körrendeletét a tanítói állások betöltése körül eljárás tárgyában, alább egész terjedelmében közlöm a felügyeletem alá tartozó egyházközségek képviselőtestületek, mint iskolaszékek elnökeivel:

„Az államháztartás jelen súlyos helyzetében fokozott figyelmet kell fordítanom arra, hogy az állami költségvetésben előirányzott hitelek túllépése elkerültesse. Az elmúlt évek folyamán számos községi és hitelekkel szembeni elemi iskolai új tanítói állásnak államszolgálati való szervezése engedélyezett, ezeknek egyrésze azonban eddig tényleg

még be nem töltött. Nehogy ezeknek betöltésével egyszerre olyan nagy összegre terjedő igények támasztassanak, amelyeknek kielégítése túlhaladja a költségvetési előirányzatot; felhívom a tek. közg. Bizottságot, figyelemzése az illető iskolafantartókat (iskolaszékeket), hogy ezen elvileg már engedélyezett, új állások tényleges betöltésére irányuló intézkedések megtétele előtt minden új állásra nézve tekintet nélkül a tanítói létszámra, külön-külön folyamodni tartósnak a valószínűsítés beállítására engedélyezze iránt s az illető állások csakis ezen újabb engedély birtokában tölthetők be államszolgálati igénybevételével.”

2100/1931. sz. **Pedagógiai szemináriumi előadások.** A Katolikus Iskola 1931. szeptember 1. számában 1500/1931. sz. alatt már közöltem Baranya vármegye területén az 1931/32. tanév folyamán tartandó pedagógiai szemináriumok ügyrendjét és műhelytársaságokkal alább tudomásúvért az 1932. évben megtartandó szemináriumi előadások napját is azzal, hogy ez az előadásokon érdekeltek tanítók, s emellett lehetőségek a plébános, iskolai igazgatók és egyházközségi képviselőtestületek tagjai is minél nagyobb számban vegyenek részt. Pécsvideki körzetben 1932. márcus 7-én, április 9-én és május 7-én (Makartóc iskolában), Villányi körzetben 1932. márcus 8-án, április 11-én és május 9-én, Mohács körzetben 1932. márcus 9-én, április 12-én és május 10-én, Sásdi körzetben 1932. márcus 10-én, április 15-én és május 13-án, Szentlőrinc körzetben 1932. márcus 11-én, április 13-án és május 11-én, Pécsvári körzetben 1932. márcus 12-én, április 14-én és május 12-én, Siklói körzetben 1932. márcus 13-án, április 16-án és május 14-én (a zárdai róm. kath. iskolában).

2214/1931. sz. **Németnyelvi kultúrások.** A vármegyei törvényhatóság iskolán kívüli népművelési bizottságok által rendezendő németnyelvi kultúrásokra felhívom a plébános, isk. igazgató, egyházközségi elnökök figyelmét azzal, hogy ügykezezen ez estélyek műsorát minél ünnepélyesebben tenni. Vegyék kezükbe a vezető szerepet s a tanítókkal körülbé a műsor összehátalásánál törekedjenek arra, hogy a kultúrások műsora szinadarabok előadásának és esetleg daladának és zeneszámoknak beiktatásával gazdagíttassék.

Tájékoztul közlöm, hogy Baranya m. iskolán kívüli népművelési bizottságának titkára arról értesített, hogy Vókányban dec. 3-án, Nemetpalkonyán dec. 4-én, Villányban dec. 5-én, Nemetmaróton dec. 10-én, Pécson dec. 11-én, Borjádán dec. 12-én, Palotabazsonkon dec. 17-én, Somberéken dec. 18-án, Bárdán dec. 19-én, Nyomján dec. 21-én, Hildorán dec. 22-én, Hásságyon dec. 23-án, Nagybudmérban január 5-én, Husbudmérban jan. 6-án, loánbaltányban jan. 11-én, Rácpel-

rén jan. 12-én, Hiskassán jan. 10-én, Hildason jan. 14-én, Püspökúdasdon jan. 15-én, Óbányán jan. 16-án, Szederkényben jan. 21-én, Nemetbolyban jan. 22-én, Szajton jan. 23-án, Bihalon jan. 28-án, Ráchozsonon jan. 29-én. Megjelnyesen jan. 30-án, Babarcon febr. 4-én, Hissrádón febr. 5-én, Himesházaon febr. 6-án tartanak németnyelvi kultúrások.

HIREK.

Ezüstmise. Koch Alejos, sóagárdi esperes-plébános november 7-én Szigetváron mulatta be ezüst szentmiséjét. Manuduktóra utazta Mahray Lejos plébános volt. Ez alkalommal nemcsak a papság, hanem kirületek tanítósága is elmaradtak az ezüstmisés lelkiságtartól és tanfelügyelőt szerencseklánatálkál.

Az országos tanítószevetség emlékirat nyújtott át a közoktatásügyi miniszternek, amelyben összes érdekeltek és kívánásait kifejtárja. Ebben az előterjesztésben a tanítóság tiltakozik a fizetésösszesítés ellen. Kérk, hogy addig is, amíg a készpénzesítés rendszere az egész vonalon megvalósul, a termény járandóságos tanítók érték egysegit évenként az augusztus, szeptember havi vidéki búzaárk alapján állapítsák meg. A helyettes és segédtanítókat, valamint az 1925. évi előtt nyugdíjazottakat teljesen mentesíték a százelekes levonás alól. A tanítóság saját megyugyattasul kéri annak hivatalos kijelentését, hogy a fizetésösszesítés nem lehet jogtorrás a fizetés csökkentés ideje alatt nyugdíjra kerülő tanító helyzetének súlyosbítására, végül, hogy a túlságba vett takarékoság ne akadályozza a már leunditnek indult népisokai élet külső és belső fejlődését.

Új plébánosok. Virág Ferenc megyéspüspök Haug Nándor adminisztrátort Rácmeszkére, Badacsony Ádám adminisztrátort Szalotnára, Rákosy Ferenc volt pécsi hitotlató Kisszékegyházi és Liekerti József adminisztrátort Baranyaszentgyögyre plébánossá nevezte ki.

Külfünetés. A dunaföldvári róm. kath. tanfistület j. évi november hó 11-én meleg ünneplésben részlestele Salomon Márton hántortanítót, akiknek 30 éves tanítói és hántori működése jutalmául, Virág Ferenc pécsi megyéspüspök úr Öngyémeltósága az igazgatói címet adományozta. Az erről szóló okmányt Frost Péter hkr. tanfelügyelő és a család szentiszéki tanácsosa, a tanfistület és a család hozzártározóinak jelenlétében Ambach Mihály hkr. esperes-plébános, iskolaszékek elnöke nyújtotta át, könnyeket keltáló beszéd kíséretében, méltatva az ünneplésnek a nevelés görögnyűs útján gyűjtött érdemét. — Frost Péter plébános, hkr. tanfelügyelő az egyház nevében tolmácsoló a szentpéteri szellem gondolatából táplálkozó, jutalmául intézkedés jelentőségét s egyben az egyház-

Egyben felhívom a plébános, egyházközségi elnökök figyelmét a községi jegyzői irókáiban kapható németnyelvi naplóra, hogy is, azzal, hogy e naplók minél szélesebb körben való terjesztése tartalmuknál fogva hivatásos s ezért saját hatáskörükben hasonló ad, hogy e naplókra a hívek közül minél többen szerezzék meg.

megyét fánfelügyelő, a maga és kirületek tanítói kara nevében nyúlvtanította jóvábonatálkál teli, elismerő szavait. Koudela Gyula igazgató-tanító, kirületi iskolafogató a tanfistület örömeinek s benső együttérzésének adott kifejezést, üdvözöló beszédében. Az ünneplé meghatottan közölte meg a külfünetés s a szemelben megjelölt könnyek csillagosa mellett tekintet vissza az Egyház és a nevelés szolgálatában eltöltött hosszú, fáradságos hántortanítói mulatója, megemlékezés arról, amikor pályája kezdetén, his falójában, Eszicsomlyán, a székegyék zárdájában, buszító imádkozó hánté segítő Szent Anna körbenjárásánál, működésére. Isten áldása kísérsje az ünneplést további működésben!

Igazgatótanítói kinevezések. Salomon Márton dunaföldvári, Hochholzer személyi, Nagel János lánycsöbi, Vertes János püspökpusztai és Ruzsicska József mészai róm. kath. tanítókat Ó Nagyméltósága, a Megyéspüspök Úr igazgatótanítóká kinevezte.

A Tolnemegei Ált. Tanfistület november 5-én tartotta meg Szekesárdon évi rendez községülését. A községülést Schlenker Mihály, az egysegitel érdeműs elnöke vezette. Szévald Oszkár alispán képviselőtében Dr. Hagymássy Zoltán, vármegyei főjegyző jelent meg a községülésen, míg a tanügyi hatóságot dr. Halmos Andor, hkr. vezető tanfelügyelő és Jung Miklós hkr. s. tanfelügyelő képviselte. Meleg ünneplésben részlestele a községülés Jung Miklós hkr. segédtanfelügyelőt, aki most töltötte be tanügyi szolgálatának 30-ik évét. Dr. Szombathelyi György, a Társadalomtudományi Társaság főtitkára tartalmas felolvasást tartott a falu és a város kultúrájáról, megállapította, hogy ennek a két kultúrának a nyelvétsége a tanítók egyik hivatásos. Barabás András párti nr. igazgatótanító az új tantervvel kapcsolatban az általánoson ismert Schreilmann bremai tanító intím pedagógjáról tartott igen érdekes és nosos előadást. Egyházmegyénknek ez a kiváló pedagógusa a hallgatóságok mindvégig leköltő módon ismertette ezt a sziv pedagógjának is nevezett nevelő-tanító módot, amely szerint a tanító a gyermeket úgy vezele, hogy a gyermek a vezetést nem is veszi észre és azt hiszi, hogy ő maga szabadon mozog. A községülés szünet nem

akáró topssal jutalmazta a hibáló előadót. Végül a közgyűlés a tisztikari bizottságot meg. Először ismét Schlenker Mihály, bonyhádi rk. igazgatótanító lett.

Nyugdíjazás. Sádghy Gyula geréti igazgatótanítót a vallás- és köznevelésiügyi miniszter 39 évi tanítói működése után saját kérelmére nyugdíjba helyezte. Nevezett igazgató-tanítónál 28 év óta működik Gerében, utóbbi években, mint esp. kerületi iskolafelügyelő is megbízást nyert. Iskolán kívül is dicséretre méltó munkásságot fejtett ki.

Tanítói kinevezések. Ignáts József a márami kántortanítói és Schmidt József a köblényi II. sorsz. tanítói állásra egyházhatalossággal kinevezettek.

Tanítógyűlés. A „Tolnamegyei róm. kath. Esperesi Kerületi Tanítói Köre” október hó 22-én Mőzsön tartotta meg öszi gyűlését. 9 órákor gyásztiszteletet volt a kör elhunyt tagjától, mely után a felkintélyes szómu vendégek s körli tagok az iskolában gyűltek össze. Koch Alajos elől, ker. esperes-felügyelő a szóházas időközések után ekkor és azaz horderejű megnyilatkozásában a templom-, iskola- és sajtóélet drának destruktív ék. kritizust angélistát működéséről a hallgatóság legnyugodtan pont analógiát. Különösen a kath. sajtó megasztos de nehéz munkáját meggyőzően csemetelte. Felvetette azon böles eszmét, hogy amint az ifjúság testét és lelét megpótol alkohol ellen évenként alkohollal ellenes napot kell tartani, nem volna-e ugyanolyan fontosságú a kath. sajtó napjának megtartása? és addig is míg nem tartják ezt országosan szükségesnek, tartuk meg mi, és minden gyűlésen számoljunk be munkásságunk eredményéről. Balogh József mőzsi esperes-plebános meleg hangú hozzászólásban és az egész gyűlés nagy óváciával ünnepele az előzől, kinek gyönyörűen hasznos elgondolásának gyakorlati keresztülvitelét teljesen magáévá tette. Az általánosítás érdekében. Hága Ferenc ig. tanító vil. elnök javasolja, hogy a pécs egyházmegyey tanítógyűlésen hasonló indítvány tétessék.

A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után Hága Ferenc tolnai ig. tanító az V.-Dl. osztályban „Falu végén kurla kocsmá” c. költeménytárgyalást tartotta oly nagy sikerrel, hogy ker. esperes a legnagyobb elismerés és dicsérettel adózva megjegyezte, hogy ily tanítást csak egy kiforrt pedagógus végezhet. A kör jegyzőkönyvét hásszónettel jutalmazta. „A szerzetesek népszerűsége” c. értekezéséről, mely igen értékes gyakorlati és kedves gondolatokkal volt telítve Rochi János tolnai ig. és kántortanító nagy sikert aratott. Binch azon indítványát, hogy az elő nagy előre haladottságára való tekintettel a kitűzött „A cserkészet célja” c.

felolvasás a jövő gyűlésre halezatassék, a kör elfogadja és kimondja, hogy a jövő gyűlést Apáti puszton tartja. A gyűlés a vendégekhez és tagokhoz intézett meleg elnöki szavakkal ért véget.

Erdősi János nyugalm. róm. katolikus igazgatótanító életének 68-ik évében, hosszas szenvedés után nov. 20-án Pécsen elhunyt. Az elhunyt negyven évig működött a tolnamegyei Mőzs közszéknében és nyugalm. bonyhád után költözött Pécsre. Ellányját neje, gyermekeit és kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése nov. 22-én délután fél 3 órákor volt a központi temető ravatalozó csarnokából.

Tanítók és óvónők vasuti archépes igazolmányainak érvényesítése 1932. évre. Baranya vármegye kir. tanfelügyelője ezúton hívja föl a vármegye tanítóit és óvónőit, hogy vasuti archépes igazolmányukat az 1932-ik évre leendő érvényesítés végett az igényjogosultságnak az illetékes iskolások (gondnokság) által leendő igazolásával együtt *legkésőbb j. évi december 20-ig* a kir. tanfelügyelőséghez terjesszék be. Az érvényesítési díj 1 arany pengő, a térítési összeg 24 arany pengő, mely összeget a m. kir. postakincstárnak fizetendő kézbesítési díjjal együtt a kir. tanfelügyelőség címére küldendő be. Az állami tanító és feleségük után az eddigi 16 arany pengő térítési összeget továbbra is az állam fizeti, az ezen felül 8 arany pengőt és 1 arany pengő érvényesítési díjat a családjó a sajátjából tartozik a fenti módon megfizetni. Különösen figyelemsteti a tanfelügyelősek a tanítókat, hogy a kézbesítési díjat *a fenti összegekkel együtt* beküldeni el ne mulasszák, mert az ily pénzküldeményeket a kir. tanfelügyelőség nem fogadja el s az ebből származó levelezést és egyéb költségek, valamint követhetmények a mulasztó felet fogják terhelni. Azon vidéki tanítók, a kik igazolmányainak postán leendő visszaküldését kérik, felcímezt és helyőn bélyegelt válaszborítékot is csatoljanak.

Szerkesztői üzenetek.

Többszövevény. A feltevések onnan ered, hogy az írhák órának beküldésekor feladóként nem az szerzetesekkel azonos módon. Ezen feltevések feladóként mindenkor az szerzetes, aki a rendelést eszközölte a ahinek nevére szól a számla. Cél szeret meg a számla számóra is hivatkozni, ily eljárás mellett feltevések nem támadhat. Pl. ha a számla a róm. kath. iskola nevében áll, ekkor a pénz feladásánál feladóként a róm. kath. iskolát kell feltüntetni. Ha pedig nevére szól a számla, ez esetben a pénz feladásánál a számlán feltüntetett név szerzetes feladóként.